

TRIVANDRUM SANSKRIT SERIES.

No. CXXIV.

Śrī Citrodayamanjari.

No. XIII.

THE

HARAMEKHALĀ

OF

Māhuka

with commentary

EDITED BY

K. SĀMBĀSIVA SĀSTRĪ

*Curator of the Department for the Publication
of Oriental Manuscripts, Trivandrum.*

Sa 6 V
Mah | Sām

(Part I.)

8121

PUBLISHED UNDER THE AUTHORITY OF THE GOVERNMENT OF
HIS HIGHNESS THE MAHARAJA OF TRAVANCORE.

TRIVANDRUM
PRINTED BY THE SUPERINTENDENT GOVERNMENT PRESS,
1930. 89(2-22)

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. .... 8121 .....

Date..... 9.1.57 .....

Call No. .... Sa 61 .....

Mah / San

अनन्तशयनसंस्कृतग्रन्थावलिः ।

ग्रन्थाङ्कः १२४.

श्रीचित्रोदयमञ्जरी ।

ग्रन्थसङ्ख्या १३.

हरमेखला

माहुकविरचिता

सटीका

पौरस्त्वग्रन्थप्रकाशनकार्याध्यक्षेण

के. साम्बशिवशास्त्रिणा

संशोधिता ।

[प्रथमभागः ।]

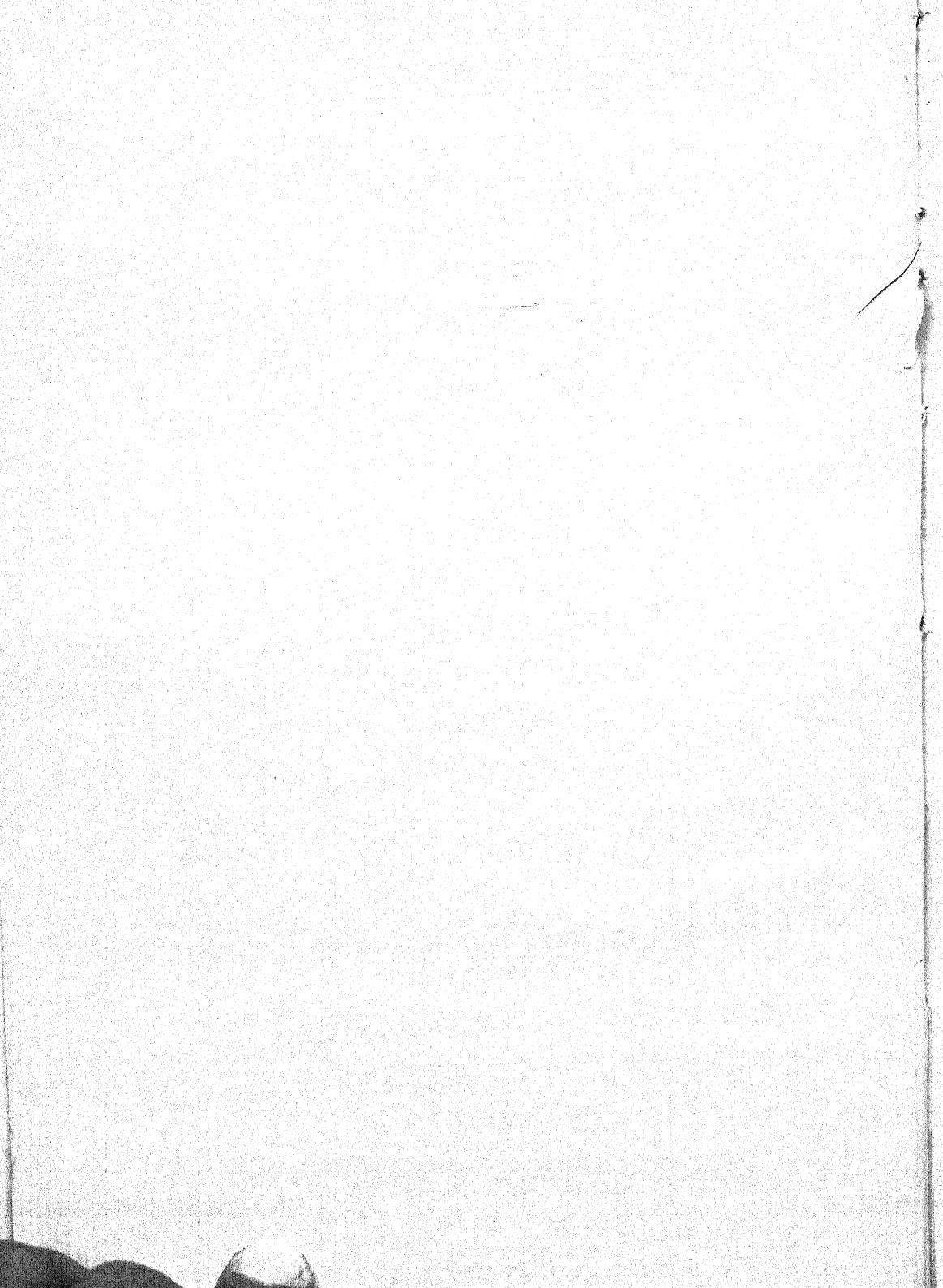
सा च

अनन्तशयने

महोन्नतमहामहिमश्रीचित्रावतारमहाराजशासने न

राजकीयमुद्रणयन्नालये तदध्यक्षेण

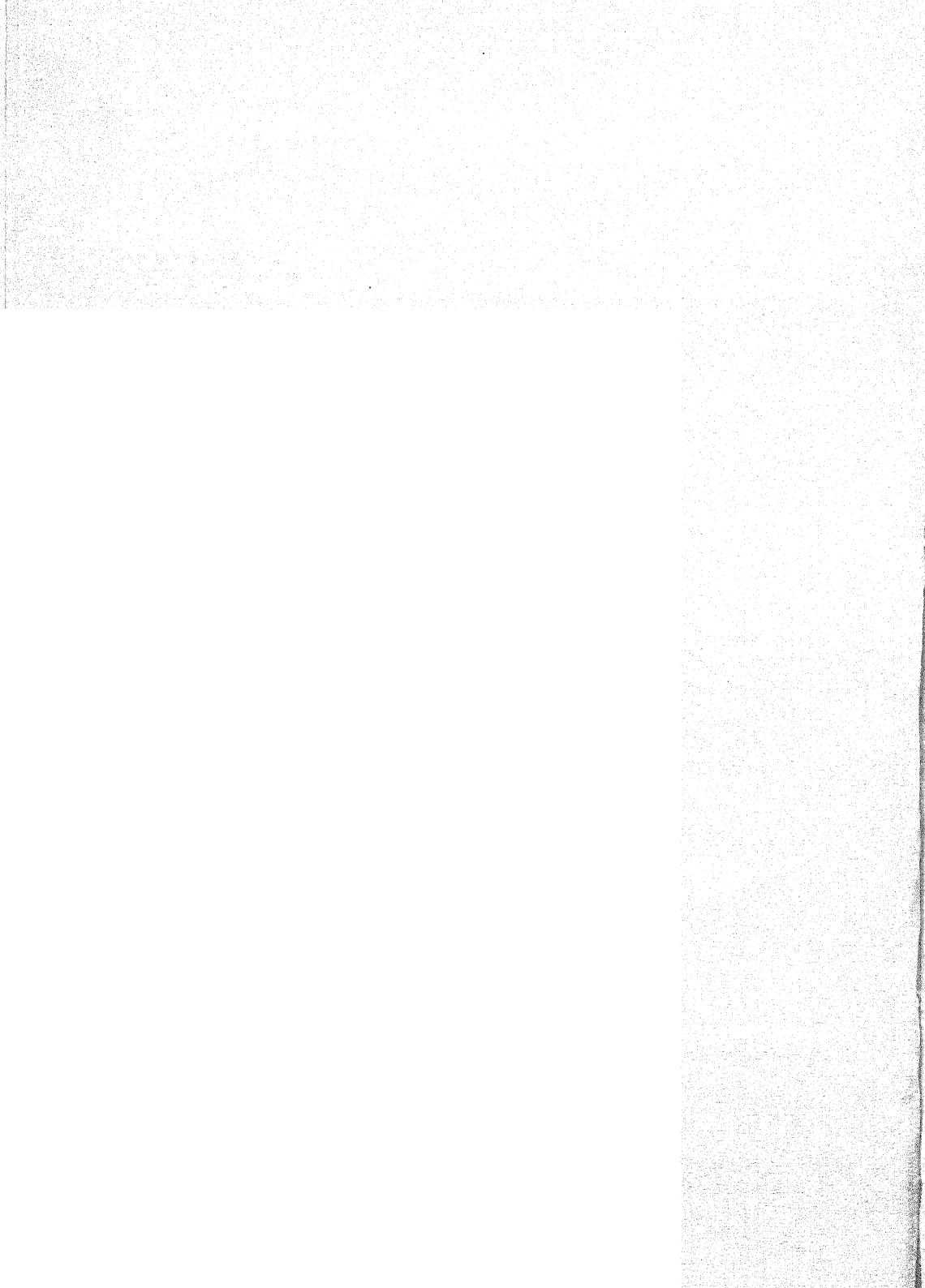
मुद्रयित्वा प्रकाशिता ।

॥ श्रीः ॥

श्रीमूलावनिपालमौलिमणिना सङ्कलितश्रीरिव
श्रीमूलात्मजनिस्तथा सहजया लक्ष्या च सम्भावितः ।
स्वातिज्योतिरिवादितः समुदितश्चित्रावतारः स्वयं
मार्ताण्डाग्रसरो विराजति महाराजः स रामाभिवः ॥
भास्वद्वर्णमणिः प्रवालमृदुला श्रुत्याद्यलङ्घारिणी
श्रीमद्विवसुन्धरानवयशोराशिप्रकाशात्मिका ।
उत्फुल्लसुकृतिप्रसाधनधृतामोदोद्दादहुण्डिमा
श्रीचित्रोदयमञ्जरी सुमनसां सर्वस्वमुज्जृम्भताम् ॥

के. सम्बिश्वशास्त्री.

P R E F A C E.

This work namely Haramekhala is a Talisman for all living things. Its scope is really very great as it protects the humanity at large as well as the Animal Kingdom. Though it is supposed to comprise of five chapters the first one could not be availed of. So the department that was busily engaged in trying all possible means in the hope of bringing the first chapter as well to light, had to postpone its publication. But all endeavours proving futile, this work of so many invaluable and essential informations has been belated in its publication, by us whose duty it is to preserve all that are extant. And the final result is this publication of the first part with no more delay. Three chapters - from the second to the fourth - have been included in it. They more or less deal with Ripudamana (supression of enemies), Vidagdhadayita (allurements) and Cikitsitayoga (medicinal treatments) in order. I hope that the addition of the contents showing the details of the subjects treated in each chapter will prove of great use to the students of the work. This book which deals with various Dhūpas and others that will cause delusions at some places, the suppression of elephants belonging to enemies at other places, the destroying of mosquitoes and bugs at others, enchanting the whole world at certain others, the avoiding of tormenting caused by planets at certain places and the treatments for diabetes at still other places, and such many other Prayogas, cannot be called a treatise on Tantra, incantations, medicines or worldly experience. Thus it defies all attempts of giving a name so as to denote the subject matter individually or collectively. Rather it gives in a nut-shell all the essential sciences of such kind. So it is said at the close "हरमेखला प्रयोगमाला रचिता ॥"

Thus we are made to understand that this Haramēkhala is otherwise called Prayogamāla.

This Mekhala comprises of original Kārikas in Prakrit, Chhāyās - the renderings, and Tīka - the notes, in Sanskrit, and as such is quite understandable to the reader. The fact that it was written during a period when Prakrit was the current spoken language and that it was commented in Sanskrit on a later occasion amply testifies to its great antiquity. The historians are of opinion that Sanskrit originated from Prakrit. From the following passages found at the close of the work :—

“धरणिवराहररजे
कविमण्डणतणअमाहवसुएण ।
रहजा चित्तउडे
माहुएण हरमेहला ॥”

(प्राकृतम्)

“धरणेवराहररजे
कविमण्डनतनयमाधवसुतेन ।
रचिता चित्रकूटे
माहुकेन हरमेहला ॥”

(छाया)

“माधवाख्यस्य तनयेन चित्रकूटे निवासिना माहुकाख्येनैषा हरमेहला
प्रयोगमाला रचिता”

(व्याख्या)

it is clear that the author is Māhuka who lived at
Citrakūṭa and that he was the son of Mādhava, the grand-
son of Kavimandana.

“पृथिव्यसाए असुत्ताए
समाहमासमिमि ।
सत्तमदिणे समत्ता
विअबहाजणसुणिअपरमस्था ॥”

(प्राकृतम्)

“वत्सर(सु ? श) तेष्वष्टु
समाधमासस्य ।
सप्तमदिने समाप्ता
विदग्धजनज्ञातपरमार्था ॥”

(छाया)

“श्रीविक्रमादित्यकालात् सप्ताशीत्यधिके धर्मशताष्टगते माधवसप्तम्यामेवा
हरमेहला व्युत्पन्नलोकैरेवावगततत्त्वा निष्पादिता टीका”

From such passages in the original, rendering, and commentary it is assumed that the date of Māhuka is the 9th century A. D., corresponding to 887 of the Vikrama Era, in which year the Mekhalā was completed. The fact that such an antiquity is ascribed to the work is in itself sufficient excuse for the publication of this work by our department.

The place, date, name etc., of the commentator are not to be known either from internal or external evidences nor from other catalogues. Thus the method

The Com. of Sanskrit rendering and commentary adopted in this work is unrivalled and unknown.

That he mentions no other author, nor is he mentioned by others is the result of his living at Citrakūṭa

and his performing penance that seems quite in keeping with his life. So this publication which throws light on both is indeed an asset to our department which was fortunate enough in getting access to the work. I cut short my remarks, hoping that I shall discuss what remains in the second volume which is expected to be published shortly.

In this *Haramekhala* there appears to be another work after 181 *Kārikas* in the fourth chapter, and its name is *Puttalikāpañcavimśati*. In it are discussed the various rites for killing the enemies connected etc., with the necessary incantations and medicines.

“**तुङ्गमाधाष्टसंयुक्तं**
कुर्याद् पुत्तलिकां शुभाम् ।
खीरुपुसयोः स्वरूपेण
माने द्वादशके स्वके ॥”

(पृष्ठम् ८१.)

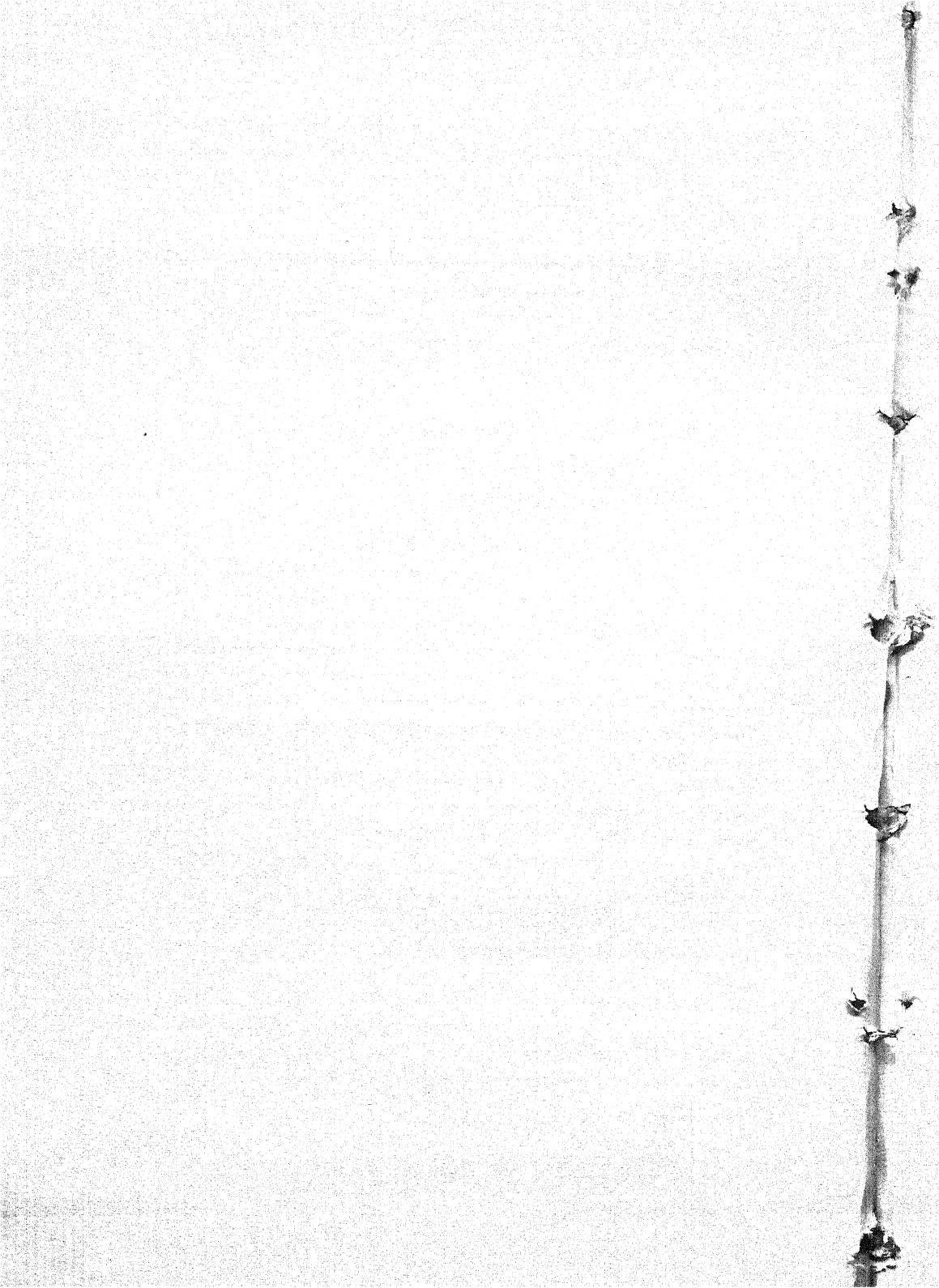
As the *Prayogas* of the *Mantras* begin in such a manner it is but proper to call it *Puttalikāpañcavimśati*. I don't consider that this work that by some chance has fallen in, is out of place in such a work as *Haramekhala* which abounds in so many diverse rites. Even though we were aware of the existence of such an interpolation, the *Puttalikāpañcavimśati* is published along with *Haramekhala* as there is striking coincidence between the two in the actual practice of the rites accompanied by medicinal applications. Besides no other manuscript copy of the work has been obtained as yet. It is hoped that *Mahuka* himself had such an idea of both being compiled together and our duty being just to preserve what exists it will not be improper to publish the work as it is.

The only original manuscript that forms the basis of the publication of this *Haramekhala* of invaluable merits was obtained from *Brahmasri C. Narayanan Bhatatiri Avl.* of *Parambūrillom* in *Tiruvalla*. The manuscript was very old written about 800 years before and was deplorably worn and unreadable. Sincerely thanking the generous owner of the manuscript, who gave it up for publication, I place the work before the enlightened public.

Trivandrum, }

26-4-1112. }

K. SAMBASIVA SASTRI.

॥ श्रीः ॥

अवतारिका ।

हर्यं हरमेखला नाम कापि रक्षामेखलैव लङ्घजनुषान् । न केवलम-
नया मानवाः किन्तु पश्चादयोऽपि रक्षणीया अभिमता इति महत्यस्या अधि-
कारव्याप्तिः । पञ्चपरिच्छेदीपरिपुटितात्माप्यसौ प्रथमस्य परिच्छेदस्यानुपलङ्घये:

प्रत्याशाबद्धमतिभिः प्रबलतरप्रयत्नसुखैः पूर्वमव प्रकाश-
अकृतिः ।

नाय नोपादायि । प्रयत्नवैफल्यमेवोदाहरता तु गच्छता
कालेन स्थितपरिरक्षणधर्मणामस्माकमवश्यग्राह्यवहुसारसम्मुद्देयमचिरप्रसद्विकृतिं
प्रत्यैक्षिष्ठ । फलमिदमस्याः प्रतीक्षाया यत् साम्प्रतमयमाविर्भावः प्रथम-
भागस्य । अत्र द्वितीयादितस्तुरीयान्तास्त्रयः परिच्छेदा घटिताः । ते च —
पिपुदमनः विद्युधदयितः (वशीकरणयोगः) चिकित्सितयोगः इति यथाकर्म-
सामान्येन प्रक्रितप्रमेया दृष्टाः । प्रतिपरिच्छेदगतसर्वाद्यसञ्ज्ञहणसश्रद्धा कापि
विषयानुकर्मणी च समायोजितेह मन्ये प्रतिपत्तृणां सौकर्यमावहति । कचन
प्रोहोत्पादकधूपविशेषादिभिः, कुहचन परगजर्दर्पनिवारणादिभिः, कुत्रचिन्मथ-
कमत्कुणादिनाशोपायैः, कापि च भुवनवशीकरणादिभिः, एकतश्च ग्रहबाधा-
परीहारादिभिः, अन्यतः प्रमेहादिनिवारणचिकित्सितैरन्यैश्च विविधकार्यसम-
र्पणप्रवर्णैः प्रतिपाद्यरियं मेखला, न तन्त्रस्य, न वा मन्त्रस्य, नापि चिकि-
त्सितस्य, न चापि लोकयात्रानियमस्येति सर्वसारसमुच्चयग्राहिका न विविच्य
विषयतो नामग्राहं शक्यग्रहा भवति । अत एवोच्यतेऽन्ते ‘एषा हरमेखला
प्रयोगमाला रचिते’ ति । तस्मात् प्रयोगमालापरनामेयं हरमेखलेति ज्ञायते ॥

प्राकृतमयीभिर्मूलकारिकाभिः संस्कृतमयीभिश्छायाभिः संस्कृतभाषा-
टीक्या च कथाचन कृताकृतिरियं मेखला जिघृक्षवे सुग्रहा प्रकाशते ।

आकृतिः । प्राकृतसंव्यवहारे प्रचुरप्रचारे जाग्रति विरचिता समया-
न्तरे संस्कृतच्छायाटीकाभ्यां कृतविष्टम्भा तामिमामाकृतिं
प्रतिपन्नेति विचिन्तनायेयमात्मनः प्राकृतनामभिव्यनक्ति । प्राकृतादेव संस्कृत-
भिति तु निष्प्रचं चारित्रिकाराणाम् ॥

अन्थसमाप्तौ —

“धरणिवराहरजे
कविमण्डणतणअमाहवसुपृण ।

रहंथा चित्तउडे
माहुपृण हरमेहला ॥ (प्राकृतम्)

धरणिवराहंराज्ये
कविमण्डनतनयमाधवसुतेन ।
रचिता चित्रकूटे
माहुकेन हरमेहला ॥ (छाया)

माधवारूप्यस्य तनयेन चित्रकूटे निवासिना माहुकास्यैनैषा हरमेहला
प्रयोगमाला रचिता हति दृश्यमानाभिः पञ्जिभिरस्या
अन्थकारः । मेहलाया निबन्धा कविमण्डनपौत्रो माधवपुत्रश्चित्रकूट-
निवासी माहुक इत्यदगम्यते ॥

“एत्थरसाए असुत्ताए
समाहमासम्मि ।
सत्रमद्विणे समता
विअबद्वजणमुणिअपरमत्था ॥ (प्राकृतम्)
वत्सर(सुःश)तेष्वहृसु
समाघमासस्य ।
सप्तमदिने समाप्ता

विद्वधजनज्ञातपरमार्था ॥ (छाया)
श्रीविक्रमादित्यकालात् सप्तशीत्यधिके धर्मशताष्टगते माघसप्तम्यामेषा
जीवितसमयः । हरमेहला व्युत्पन्नलोकैरेवावगततत्त्वा निष्पादिता ।”

अनया मूलपङ्क्त्या छायया टीकया च विक्रमादित्यवत्सरेभ्यः
सप्तशीत्यधिकाष्टशताब्द्यामस्या मेहलाया: परिसमाप्तिं गमयन्त्या किस्त्वब्दीय-
नवमशताब्द्यस्य माहुकस्य जीवितसमयः प्रत्येतव्यः । सिद्धमेतावता प्राचीन-
त्वमस्यानुग्रहमस्मद्विकरणप्रकाश्यताभूषणम् ॥

व्यास्यातुश्च देशनामधेयादिकं न किंमप्युपलभामहे ग्रन्थात्,
न चा सूचिकान्तरेभ्य इति सिद्धमपूर्वविज्ञातं गौरवमस्य छायाकरणे

विवरणकरणे च । अन्यैरथमनेन चान्ये ग्रन्थकारा नास्मारिष्टेति फलमिद
चित्रकूटनिवासस्य समनुग्रुणस्य तपस्वेति सम्प्रत्यभयप्रकाशाय कृतभाग्ये-
मस्मदाधिकरणं मन्ये धन्यधन्यम् । अचिरेण च प्रचिकाशयिष्टेऽस्य द्वितीय-
भागे यज्ञ यावज्ञ शेषं विचारयितेति सद्यः सहृदकुतुकी विरंगामि ॥

अस्यां हरमेखलायां चतुर्थपरिच्छेदे एकाशीत्याधिकशततम्याः कारि-
अतुवद्दं कायाः समनन्तरं कियत्यपि ग्रन्थपाते किमपि ग्रन्थान्तरं
ग्रन्थान्तरम् । प्रत्यक्षीभवति, यत् पुत्तलिकापञ्चविंशत्यभिधानम् । यत्र
मन्त्रसंयुक्तैरौषधैर्विधां प्रयोगपरिपाटीं प्रपञ्चैः शत्रुमारणाविकं साध्यते ॥

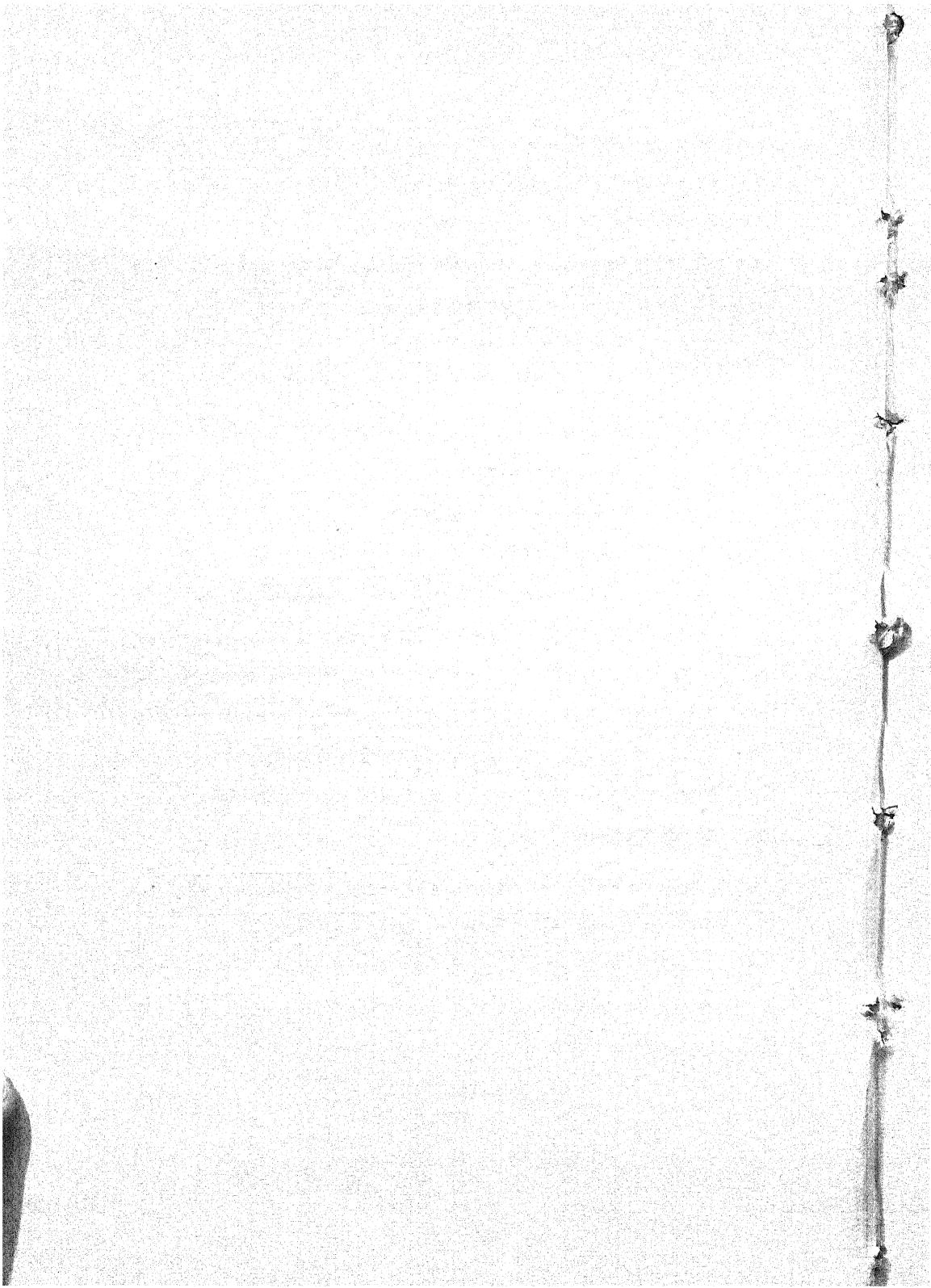
“शुक्लमाषाष्टसंयुक्तां
कुर्यात् पुत्तलिकां शुभाम् ।
ज्ञीपुंसयोः स्वरूपेण
माने द्वादशके स्वके ॥” (पृष्ठम् ८९.)

इति मन्त्रोपक्रमदर्शनाद् युक्तमिदमभिषेयं पुत्तलिकापञ्चविंशतीति ।
नहुप्रयोगसंरम्भसम्मिश्रितेऽस्मिन् हरमेखलाग्रन्थे मन्ये पातपतिमपीदं
नास्थाने । औषधोपयोगिमान्त्रिकप्रयोगस्योभयतः साम्याद् विज्ञातमपि प्रागेव,
मातृकान्तरानुपलम्भादुपाहितग्रन्थान्तरसाहायकस्य माहुकसङ्कल्पनापातितत्वशङ्ख-
यापि यथास्थितमेव प्रकाश्यमानमिदं पुत्तलिकापञ्चविंशत्याख्यं भवत्यनागसे
स्थितपरिपालनाक्षते ।

अस्या हरमेखलाया विशिष्टग्रुणभूषणाया एवं प्रकाश्नेऽवलम्बभूतो
मातृकाग्रन्थः तिरुखला परम्पूरिलिं ब्रह्मश्री सि. नारायणन् भट्टतिरस्वामिकः
जरत्तमतमो मार्कीमष्टशताब्दीपर्युषितोऽक्षरैः प्रायः सक्षरैरेव खिरुपातवहुलै-
रद्वितीयः । तमिमं ग्रन्थं प्रसाधनाय समर्पितवतेऽसै ग्रन्थस्वामिने बहून् धन्य-
वादानुपहरन्नासि मेखलां महाजनसमक्षमवतारयामि ॥

अनन्तशयनम् , }
२९-४-११२.)

के. साम्बवितशास्त्री.

विषयानुक्रमणिका ।

विषयाः

पृष्ठम्

द्वितीयपरिच्छेद—

कुद्दिन्या मदोत्पादनम्	१
मनस्तापकरणम्	”
छर्द्युत्पादनम्	२
विरेचनसाधनम्	”
रुधिरातिसारोत्पादनम्	”
मुखरोगोत्पादनं तत्प्रतिक्रिया च	३
मूकत्वापादनम्	”
कटिपवनोत्पादनम्	४
कुष्ठरोगोत्पादनम्	”
ल्हतोत्पादनं तत्प्रतिक्रिया च	५
रजःस्नावणं तत्प्रतिक्रिया च	६
मलनिरोधनं तत्प्रतिक्रिया च	”
मूत्रनिरोधनम्	७
काकादिजन्तुभिः पीडोत्पादनम्	”
वराङ्गदुःखोत्पादनम्	८
उन्मादोत्पादनम्	”
पुरुषाणां लिङ्गप्रसरनिरोधनम्	”
खीणां पुंथिहेन सङ्गमनिरोधनं, तत्प्रतिक्रिया च	”
योनिस्तम्भनम्	९
खीणां रतिनिरोधनं तत्प्रतिक्रिया च	”
पुरुषान्तररमणप्रतिबन्धनं तत्प्रतिक्रिया च	१०
योनिस्तम्भनं तत्प्रतिक्रिया च	”
पुरुषस्य षण्डत्वापादनं तत्प्रतिविवानं च	११

विषयाः	पृष्ठम्
तत्रैवोपायान्तराणि	११
रते मिथुनस्याविश्लेषणोपायः	१२
तत्रैवोपायान्तरं तत्प्रतिविधानं च	„
स्तनयोरदृश्यत्वकरणम्	„
परस्परविरोधोत्पादको होमविशेषः	„
मिथुनस्य प्रेमविघटनम्	१३
तत्रैवोपायान्तराणि	„
नष्टायाः प्रीतेः पुनरुत्पादनम्	१४
गृहोद्धासनम्	„
कुट्टिनीगृहे प्रतिदिनं कलहोत्पादनम्	„
मोहोत्पादको धूपविशेषः	१५
तावशो दीपज्वालाविशेषः	„
नर्तनकारको धूपादिः	१६
धूपप्रयोगादीनामितिकर्तव्यता	१७
केशगुङ्गीकरणम्	„
अधरगुङ्गीकरणं तत्प्रतिक्रिया च	„
मोहोत्पादक आमोदविशेषः, तत्प्रतिक्रिया च	१८
केशनाशोत्पादनम्	„
केशशात्वनसाधनम्	„
अश्वप्रातनं तत्प्रतिक्रिया च	„
तुरगान्धीकरणं तत्प्रतिक्रिया च	१९
गजानां परगजदर्पनिवारणम्	„
गजपलायनोत्पादनम्	„
बलिष्ठपुरुषदर्पणहरणम्	„
कुकुटबलशातनम्	२०
बलाधिकप्रतिपक्षकुटनिषूदनम्	„
सुराया विरसतापादनं तत्प्रतिक्रिया च	„
नम्रक्षणकध्वजोत्थापनं प्रतिक्रिया च	२१

स्त्रीणाभधरवसनोत्क्षेपणम्	२१
गर्भस्तम्भनं प्रतिक्रिया च	२२
गर्भस्थशिशोर्जात्यन्धत्वापादनम्	„
मृष्टान्तस्य तिक्तत्वापादनं प्रतिक्रिया च	„
वृष्टावप्यमेज्वालोत्पादनम्	„
जलेऽमेज्वालोत्पादनम्	२३
पुरुषस्योन्मत्तत्वापादनं प्रतिक्रिया च	„
बिलगतसर्पजीवापहरिणी वर्तिः	„
गृहेषु सर्पपरिहरणोपायः	„
मूषिकाणां मोहोत्पादनद्वारापसारणम्	२४
मूषिकासमूहनाशको धूपविशेषः	„
मत्कुणनाशनम्	„
मत्कुणाकर्षका दीपविशेषाः	२५
भुजगोन्दुरुषुगमत्कुणमशकयूकनाशको धूपः	„
मत्कुणमशकविद्रावणो धूपविशेषः	२६

तृतीयपरिच्छेदे —

अभीष्टखियाः स्वसमीपेपनयनम्	२७
त्रिभुवनवशीकरणे तिलकविशेषः	„
नरनारीनरेन्द्रप्रीतिसम्पादनं विषानाक्रमणं च	„
वशीकरणे पानभोजनविशेषाः	२९
वशीकरणे उननविशेषाः	„
सर्वार्थसाधको धूपविशेषः	३१
सौभाग्यसंजननो धूपविशेषः	„
सर्वसिद्धिप्रदो धूपविशेषः	„
राजवशीकरणे धूपविशेषः	„
तस्यैव कार्यान्तरेष्वप्युपयोगः	३२

विषयः—

पृष्ठम्—

भुवनवशीकरणे उपायान्तरम्	३३
कामिनीवाल्लभ्यकरणम्	”
पशुपतिसुष्टो महावशीकरणाख्यस्तैलविशेषः	”
सुगन्धिकुसुमाद्वाणेन वशीकरणम्	३४
वशीकरणे लेपविशेषः	”
नरकालसारहयमत्तगजवशीकरणम्	३५
योषिद्वशीकरणे लेपविशेषः	”
योषितां दीर्घप्रीतिसम्पादको रुद्रदत्तो योगराजः	”
कामिनीवशीकरणे लेपान्तराणि	”
पतिवशीकारकं गुह्याभ्यञ्जनतैलम्	३९
तादृशो धूपविशेषः	४०
लिङ्गदार्ढसम्पादकलेपविशेषः	”
तादृशं चरणाभ्यञ्जनतैलम्	४१
बीजस्तम्भको लेपविशेषः	”
दुष्टधेनुवशीकरणेऽञ्जनविशेषः	४२

चतुर्थपरिच्छेदे—

खल्वाटस्य कुञ्जितकेशोत्पादनम्	४३
इन्द्रलुसाख्यव्याधिजातशमनम्	”
कचस्थिरीकरणम्	४४
संहतरम्यकेशोत्पादनम्	४५
त्वक्चटनरूपशिरोव्याधिशमनम्	”
सकलशिरोरोगनिवारकतैलानि	”
दारकाख्याशिरोव्याधिशमनम्	४६
शिरस्युपच्छसूक्ष्मपिटकानाशनम्	”
जटीभूतकेशस्य विविक्तत्वापादनम्	४७
यूकसञ्चाताकर्षिणी चीरिका	”
लीक्षायूकनाशकस्तैलविशेषः	”

विषयाः	पृष्ठम्
पलितकेशकृष्णकिरणे लेपविशेषाः	४८
तत्रैव नस्यत्वेन प्रयोक्तव्यास्तैलविशेषाः	”
शिरोवेदनापसारणम्	५०
कर्णशूलपरिहारः	”
सर्वकर्णरोगनाशकस्तैलविशेषः	”
कर्णशूलपरिहारकस्तोयविशेषः	”
कर्णपूतिरोगपरिहरणम्	५१
कर्णपालीवृद्धिकरणेऽभ्यङ्गसाधनानि	”
कर्णकुचवृद्धिकरणेऽभ्यङ्गसाधनम्	५२
कर्णकरुचलिङ्गस्कन्धानां वृद्धिकरणे उद्वर्तनविशेषः	”
लिङ्गमहत्वद्वदत्वसाधनानि	५३
नेत्रव्यथापरिहारसाधनानि	५४
नीलिकारोगनाशकोऽज्जनविशेषः	५५
पिण्डोन्मूलितपक्षमनेत्रपक्षमर्णीकरणम्	५६
नयनरोगनाशिनी वर्तिकादिः	”
वांयुजनितनेत्रशूलापसारणम्	”
पटलादिनेत्ररोगनाशकमज्जनम्	५७
पुष्पकरोगनिवारणम्	”
तत्रैव वर्तिविशेषः	”
रात्यन्धतानिवारणम्	५८
तिमिरव्याधिशमनम्	”
पटलव्याधिशमनम्	”
अज्जनपिटकव्याधिशमनम्	”
कामिलाव्याधिपरिहरणम्	५९
नासाशोनाशनम्	६०
अधरोपसर्गनिवारणम्	”
मुखमवृत्तरक्तविनाशनम्	६१
मुखरोगनाशनम्	”

विषया:-	पृष्ठम्.
मुखदुर्गन्धपरिहरणम्	६१
मुखवेदनापारिहरणम्	६२
मधुरस्वरापादनम्	"
ताम्रवृत्तार्थव्याधिशमनम्	६३
गलरोगशीर्षवेदनाशमनम्	"
दन्तवेदनापरिहरणम्	"
दशनकृमिपातनम्	"
मुखवैवर्ष्यनाशका लेपा:	६४
मुखशोभातिशयसम्पादका लेपा:	६५
तत्रैवाभ्यङ्गसाधनतैलविशेषा:	६८
गण्डमालार्व्याधिपरिहरणम्	६९
बाहुशूलस्तम्भादिपरिहरणम्	७०
अपवाहुकनिवारणम्	"
स्तनयुगलपीनोत्तुङ्गमनोहरत्वसम्पादनेऽभ्यङ्गसाधनम्	७१
श्रवणपयोधरलिङ्गानां स्थूलत्वसम्पादको लेप:	"
स्त्रीहार्यव्याधिनिवारणम्	७२
विद्धिव्याधिपरिहरणम्	७४
सर्वजठररोगपरिहरणम्	"
उदरकृमिपरिहरणम्	"
तीव्रत्वग्नोषनिवारणम्	"
कुष्ठहरो लेपविशेषः	७५
चरणद्वुपरिहरणम्	"
खसररोगनिवारणम्	"
श्वित्रनाशनम्	७६
पामार्थरोगनिवारणम्	७७
पीतापित्तपरिहरणम्	"

विषयाः

सिध्मरोगनिवारणम्	पृष्ठम्
अङ्गशोभासम्पादको लेपविशेषः	७८
शरीरदौर्गन्ध्यनिवारक उद्भृतनविशेषः	७९
रक्तपित्तकामिलापाण्डुरोगपरिहरणम्	८०
पीनसपरिहरणम्	८१
कण्ठवैस्वर्यनाशनम्	”
कासपरिहरणम्	८२
हिक्काश्वासविनाशनम्	८३
क्षयनाशनम्	”
शोषक्षपणम्	८४
शरीरपीनत्वापादनम्	”
परिणामशूलपरिहरणम्	”
हृदयपृष्ठशूलपरिहरणम्	८५
अतिसारप्रतिक्रिया	”
रुधिरातिसारप्रतिक्रिया	८६
सर्वातिसारग्रहणीरोगप्रतिक्रिया	”
विशूचिकाप्रतिक्रिया	”
सर्वमैहनिवारणम्	८७
प्रमेहनिवारणम्	”
मूत्रकुच्छूपरिहरणम्	”
अहमरीव्याधिपरिहरणम्	”
शर्कराव्याधिनिस्सारणम्	८८
गण्डमालापरिहरणम्	”
[आभिचारिकमन्त्राः]	८९
समस्तज्वरप्रतिक्रिया	९०
सन्त्रिपातज्वरे कषायविशेषः	९८
ज्वरपीनसमन्वानलध्वासकासशूलहरः काथः	”

स्त्रेष्मज्वरहरः कषायः	९८
मूर्छापित्तज्वरदाहविपशमनः कषायः	९९
विषमज्वरकासह्योगप्रतिक्रिया	„
घनसुसिनाशनम्	१००
निद्रोत्पादनम्	„
ज्वरदाहपवनशोणिततापहरो लेपः	„
ऊरुस्तम्भप्रतिक्रिया	१०१
रक्षणीवातप्रतिक्रिया	१०२
अस्थिभज्जप्रतिक्रिया	„
चरणतापहरो लेपः	„
पादिकादोषपरिहरणम्	१०३
चर्मकीलविनाशनम्	„
मशकास्त्वयाधिप्रतिक्रिया	१०४
अभिदग्धशामको लेपः	„
शस्त्रप्रहारज्वरणप्रतिक्रियाः	१०५
शस्त्रक्षतात् शस्त्रोद्धरणम्	१०७
ज्वरगतिशामकास्तैलादयः	१०८
रक्तमण्डलनिर्वर्तकस्तैलविशेषः	१०९
अर्दुदास्त्वयाधिप्रतिक्रिया	„
गण्डग्रन्थिनाशनम्	„
ज्वरकिणग्रन्थिविलयकरणम्	११०
अपस्मारपरिहरणम्	„
भूतग्रहंविद्रावणो नस्यप्रयोगः	„
ब्रह्मराक्षसादिनाशको नस्यप्रयोगः	१११
भूतदोषनिवारकोऽज्ञनविशेषः	„
भूतविद्राविणी अञ्जनगुलिका	„
चातुर्थिकज्वरप्रतिक्रिया	११२

विषया...

	पृष्ठम्.
अहिवृथिकादीनां पार्श्वसङ्खारनिरोधकः पानविशेषः	११२
घोरसर्पाक्षिमण्डिनिरोधकगरुडप्रतिमाधारणम्	,,
तर्पदंशनिवारणम्	,,
मुज्ज्ञोद्ग्राहको मूलिकावन्धः	११३
सर्पजातिविषविद्रावकः पानविशेषः	,,
मण्डलिविषापसारणम्	,,
कृत्रिमविषदर्पापसारणम्	,,
कोद्रवधुर्भूरकसुक्षिज्ञातमोहापहः पानविशेषः	११४
पूगफलजमदनिर्वर्तकः पानविशेषः	,,
मद्यपानजमदनिर्वर्तकः पानविशेषः	११५
कृत्रिमविषमद्यनाशकः पानविशेषः	,,
वृथिकविषवेगस्यान्यत्र सङ्खामणम्	,,
वृथिकविषसङ्खामणम्	११६
वृथिकदृष्ट्य स्वेदकम्पादिनिवारणम्	,,
सर्जूरविषापहरणम्	११७
रात्रिकास्वयप्राणिविषपरिहरणम्	,,
मूषिकविषनाशनम्	,,
मत्स्यविषनाशनम्	११८
गोधेरकविषपरिहरणम्	,,
शूक्रिमत्स्यवेदनापनयनम्	,,
बरटीविषनाशनम्	,,
माक्षिकविषनाशनम्	११९
हृदुरविषशमनम्	,,
उन्मत्तशुबकविषपरिहरणम्	,,
सर्वप्राणिनस्वदन्तविषपरिहरणम्	१२०
खताविषप्रशमनम्	,,
कीटपिटकादिदोषप्रशमनम्	,,

विषयाः

	पृष्ठम्
ज्वालागर्दभव्याधिप्रशान्तको लेपः	१२१
शीतलिकाव्याधिनिवारणम्	„
प्रदरव्याधिनिरोधनम्	१२२
रक्तगुल्मपरिहरणम्	१२३
स्त्रीणां रजःप्रवर्तने वर्त्तिविशेषः	„
गर्भग्रहणयोगाः	१२५
गर्भधारणनिरोधनम्	१२६
गर्भपातनिरोधकाः	१२७
गर्भिष्याः शोणितप्रसावनिरोधनम्	१२८
गर्भच्युतिवेदनानिवारणम्	„
सुखप्रसवकरा योगाः	„
गर्भस्य पुस्त्वस्त्रीत्वपरिज्ञानम्	१२९
विपक्षगर्भपातनम्	१३०
प्रसूतानां वराङ्गशूलनाशनम्	„
प्रसूताया दुरध्वाद्विसम्पादनम्	१३१
स्तनकीटकहरणद्वारा स्तन्यध्वाद्विकरणम्	१३२
स्तनवेदनापरिहरणम्	„
स्त्रीणामुदरतनूकरणम्	„
किञ्चिसिक्काप्रशमनम्	„
योनिशूलापहारणम्	१३३
वहिःप्रसृतस्य स्त्रीवराङ्गस्य स्वस्थानप्रापणम्	„
स्त्रीवराङ्गस्य शैथिल्यपरिहरणम्	„
वराङ्गदौर्गन्ध्यनाशनम्	१३४
वराङ्गकुहरस्य सुन्दरत्वापादनम्	१३५
वराङ्गधूपनम्	„
वराङ्गस्थरोमशातनम्	„

विषयाः

	पृष्ठम्.
सुखस्वापानुभृत्युपायः	१३६
शिशूनां ग्रहबाधापरिहारको धूपः	”
बालानां विषव्याधिभूतबाधादिपरिहरणम्	”
बालानां दन्तोत्पत्तिवेदनापरिहरणम्	१३७
शीत्रं दन्तोत्पत्तिसाधनम्	१३८
बालानामतिसारधरणः कषायद्वृष्टिर्थ	”
बालस्य वच्छारुषितापनयनम्	१३९
कुकूणकादिनेत्ररोगहरमञ्जनम्	”
कुमारसूखप्रदत्तैलविशेषः	”
बालपरिचर्याक्रमः	१४०
शरीरसौभाग्यसम्पादनम्	१४१
श्रुतधरत्वसम्पादनम्	”
पलिताभिभावनं प्रज्ञासम्पादनं च	१४२
मतिनयननासाश्रवणनवौवनबलप्रदायकद्वृष्टिः	”
दीर्घायुष्यसम्पादकस्तैलविशेषः	१४३
सुरभिकठिनदेहत्वसम्पादनम्	”
व्याधिजरामरणविद्रावणम्	१४४
कामिनीशतभोगसामर्थ्यसम्पादनम्	”
गोरम्भग्रहणोपायः	१४५
गवां जरायुपातनम्	”
सुरभीणां वत्सप्रीत्युत्पादनम्	१४६
मृतवत्साया अपि क्षीरप्रसवणोपायः	”
गवामङ्गेषु ब्रणात् कृमिपातनम्	”
गवां मुखरोगपरिहरणम्	१४७
नवनीतापहारनाशनम्	”
घेनुमहिषीमरकनिवारणम्	”
गवां ज्वरहरो धूपविशेषः	१४८

विषयाः

पृष्ठम्

नवनीतरक्षाकरणम्	१४८
तुरगात्य नेत्ररोगनाशकोऽञ्जनविशेषः	„
वेसरहयानां वारिस्फोटपरिहरणम्	„
तुरज्जाणां गात्रकण्डूनिवारणम्	१४९
तुरज्जाणां स्ववत्सेषु प्रीत्युत्पादनम्	„

॥ श्रीः ॥

हरमेखला

सटीका ।

अथ द्वितीयः परिच्छेदः ।

खलखुदूवश्वणा कज्जसज्जणवभत्थणा विणिमवि+अम् ।
कुद्विणवरसुहाणविलम्बणाहिआरं णिसामेह ॥ १ ॥

खलकुहिनीप्रजुघा(?)विलम्बनोधिकारं निशामयत ।
द्वितीयस्याधिकारस्य रचने हेतुः फलं च गाथयानया प्रतिपादितमिति
॥ १ ॥

समधअमहुहरिअपैवगहिअकज्ज(ळ)विमिस्सआ दि-
[णा ।
खुद्वीण कुणइ मझरा म(अअ ? हामअं) जम्मपेरन्तम्
[॥ २ ॥

समधृतमधुभरितप्रदीपगृहीत(कज्जल्वि)मिश्रि(तं ? ता) द-
(त्वा ? ता) ।

कुहुनीनां करोति मदिरा महामदं जन्मपर्यन्तम् ॥

तुर्ल्यमात्रा(भ्यां) क्षौद्रवृत्ताभ्यां पूरितो यः प्रदीपः ततो गृहीतेन कज्ज-
लेन संयुक्तः सुराद्यासवः पानाय दत्तः क्षीणं महान्तं मदमुत्पादयतीति ॥ २ ॥

समहुधआतिमितिलभरिअणाइं खदित्तकत्तीइ ।

कुहुनीण देहकाले कुणस अण्डं बणम्मझरा ॥ ३ ॥

समधृतमितैलभरितप्रदीपकान्त्या ।

कुहुनीनां दीर्घकालं करोति मनस्तम्पि ॥

..... पूर्वोक्तद्रव्याभ्यां सममात्रेण मत्स्यानुकाथस्तेहेन पूरितस्य
प्रदीपस्य समृद्धा ये ..... सुराद्यासवसुक्तं कार्यं करोति । अत्र द्रव्याणि
सममात्राणीति ॥ ३ ॥

तम्माघअं सळोणं दसाहमेककं वराहरसअं वा ।

पाऊण मुञ्च(इ मअं) छाअच्छीरं व णासाइ ॥ ४ ॥

ताम्राघृतं सलवणं दशाहमेकाहं (वा॑ वरा) हरसकं वा ।

पीत्वा मुञ्चति मदं छागक्षीरं वा नासिकया ॥

पूर्वोक्तभागद्वयेनारभ्य मदनेन प्रयोगत्रयेण निवर्तते । ताम्रागोघृतसैन्धव-
संयुक्तमथवा छागक्षीरं दश दिनानि नस्येनोपयुज्यत ह(ल)र्थः ॥ ४ ॥

धवलहयमारमूलं रम्भाकुसुमाह विल्लहलमज्जा ।

दिणणो भोअणसमए खल्कुद्वणीअण वमइ ॥ ५ ॥

धवलहयमार(मूलं रम्भाकुसुमानि) विल्लफलमज्जा ।

दत्तो भोजनसहितं खल्कुद्वनीजनं वमयति ॥

श्वेतस्य हयमारस्य करवीरस्य मूलम् । रम्भा कदली तत्पुष्पाणि विल्ल-
मज्जा च एतत्संयुक्तभोजनेन सह दत्तं छर्दयतीति ॥ ५ ॥

सरकेण व वाणेण व दिणणं तम्बोलमीसिअ ।

अहवा कंगुष्ठं अविणअकुद्वणीओ दिअहे विरेषह ॥ ६ ॥

सरकेन वा पानेन वा दत्तं ताम्बूलमिश्रितम् ।

अथवा कङ्गुष्ठं (स ? अ)विनयकुद्वनी(दि॑ दिं)वसे विरेचयति ॥

सरकमङ्गत्रिममद्यादि । पानं कृत्रिमं सुरादि । काङ्गुष्ठं तिक्तदुग्धिका ।
शिष्ठं स्पष्टम् ॥ ६ ॥

छोरलिलदुद्धमीसिअरांहिअपीएहि ।

..... ॥ ७ ॥

(खीरलिल ? शीरबली)दुग्धविमिश्रितंरुपिकावीजैः ।

गुलसनाथैर्भवति रुधिरातिसारः ॥

स्वादनेन वा दत्तैः शीरबलीसुधाक्षीरात् शीरण विमिश्रितेन रुधिरकस्या-
र्फृक्षस्य बीजैर्गुलसंयुक्तैः । शिष्ठं स्पष्टम् ॥ ७ ॥

पसाडकस्तिणिहिते तंबोले कुट्टणीणं मुहरोओ ।
ता होइ जा ण मुच्चइ विभवद्विअहिअपरिअोसो ॥८॥

स्थूलकृकलासकुत्तिनिहिते ताम्बूले कुट्टनीनां मुखरोगः ।
तावद् भवति यावन्न मुच्यते विभवद्वितहृदयपरितोषः ॥

सरलः कृकलासः प्रशब्दो विशेषणे तच्चर्मणि यदीयास्ताम्बूलवीटा निब-
ध्यन्ते तस्य तावन्मुखरोगो भवति यावत् पुनर्न मुच्यते । (युक्ते तु न? मुक्ते तु)
निवर्तत इति ॥ ८ ॥

भल्लाअभकडकरण्डअस्मि आमेळपूरिए जस्सह ।
अहिवअणे व णिहिप्पइ मुहरोओ तस्स संभवइ ॥ ९ ॥

भल्लातककाष्ठकरण्टके आवेतपूरिते यस्य ।
अहिवदने वा निधीयते मुखरोगस्तस्य (स?) सम्भवति ॥

भल्लातकस्यारुप्करस्य सम्बन्धिनो दारुणः सम्बन्धि यत् समुद्गादि
तत्र धृतसर्पमुखे वा यस्य सम्बन्धी तन्मूला पीडा धारा सपीडः पत्रिकाधटक(?)
इति प्रसिद्धो निक्षिप्यते तस्य मुखरोगो जायत इति ॥ ९ ॥

बगगलिवअणाणिहिते तंबोले वेरिणो महाघोरो ।
घोणसमुहविच्छूदे दन्तधावणे होइ मुहरोओ ॥ १० ॥

बल्गुलिवदननिहिते ताम्बूले वैरिणो महाघोरः ।
गोन(समुखवि)न्यस्ते दन्तपवने भवति मुखरोगः ॥

बल्गुलिश्वर्मशकुनिः । वृक्षदलतले कचित् प्रसिद्धः । तन्मुखे यदीय-
स्ताम्बूलापीडो न्यस्यते तस्य मुखरोगो भवति । तथा गोनासमुखे यच्चविंतं
दन्तधावनं न्यस्यते तस्या मुखरोगो जायत इति ॥ १० ॥

कणअसिहिणिमिअमहुअरधूमाऊरिअकुटोअरणिहित्तम् ।
कुणइ जलं दसं कुट्टनीनां मूकत्वमसाध्यम् ॥ ११ ॥

कनकशिखिनिर्मितमधुकरधूमापूरितकुटोदरन्यस्तम् ।
करोति जलं दसं कुट्टनीनां मूकत्वमसाध्यम् ॥

कनको मातुलङ्गम् । तत्काष्ठजन्मोपरि निक्षिसभ्रमरशरीरजेन धूमेनापूरि-
त्य घटस्य कुक्षौ निक्षिसं यज्जलं तत् पीतमसाध्यं वाग्वैकल्यं करोति ॥ ११ ॥

*माल्लइपसूभकभवासकुम्भणरिवसिभसक्षिलम् ।

सुप्पसइसोअत्तणमिणमो दुद्वरं पि सत्ताहमत्तेण ॥ १२ ॥

मालतीप्रसूनानि सुभनःपुष्पाणि तैः कृताधिवासो यो घटः तत्परिवासि-
तजलं सूत्रपूर्युषितं रात्रिमेकां स्थितं मदिति (?) ॥ १२ ॥

चण(व ? ए)हि समं खड्डिआ पाउ दिणणश्वसेअजल्लेण ।

अह कुण्डि कुड्डिआ कुड्डणीण कडिपवणम् ॥ १३ ॥

चणकैः समं खादिता पातुं दत्ता वासितजलेन ।

अथ करोति कुम्भीका कुड्डनीनां कटिपवनमतिमुखम् ॥

कुम्भीका ओषधिविशेषः ॥ १३ ॥

मा + ल्ल जे भमन्ति सक्षिलोपरि मुडफुल्लआ ।

कसणा भसगल्ल अष्ट तारुअ इत्ति पसिद्धिआ ॥ १४ ॥

इक्को कीडोल्लआण ताणअ मुण्डिअदेहओ दिण्णो ।

सह चुणणइण काडिमारुअज्ञापओ ॥ १५ ॥

अतित्वरिततरं ये भ्रमन्ति सलिलस्योपरि मूक्षमाः ।

कुण्णा भ्रमरा इव तारुका इति प्रसिद्धाः ॥

एकः कीटानां तेषां चूर्णां कृतदेहो दत्तः ।

सह चूर्णेन कटीमारुतो एकः (?) ॥

ये लघुप्रमाणाः कृमिविशेषाः जलस्योपरि चतुरं कृत्वा कृष्णवर्णाः भ्र-
मन्ति तेषां मध्यादेकः सुपिष्ठशरीरस्ताम्बूलरागे सहदृचः पूर्वोक्तं कार्यं क-
रोति ॥ १४, १५ ॥

सरडिन्दिन्दिन्दिरविजरपुअचुणणभिक्षेषु होइ अङ्गेषु ।

खल्कुड्डणीण कुड्डं सर्वेअणं कण्डुसञ्जुत्तम् ॥ १६ ॥

सरडिन्दिन्दिन्दिरवृथिकचूर्णस्पृष्टेषु भवत्यज्ञेषु ।

खल्कुड्डनीनां कुष्ठं सर्वेदनं कण्डूसञ्युक्तम् ॥

कृकलासभ्रवृथिकानां शरीरचूर्णेन यस्य गात्रं लिप्यते तस्य यथोक्तं
कार्यं करोति कुष्ठं जनयतीति ॥ १६ ॥

* अस्य छाया मातृकायां नोपलंभ्यते ।

फणिनो घरगोहाइव मुहम्मिस सत्ताहसाणिठआ गुञ्जा ।
खइआ जणेह कुष्ठं चार जइन्त समुप्पुसह ॥ १७ ॥

फणिनो गृहगोधाया मुखे सप्ताहसंस्थिता गुञ्जा ।
खादिता जनयति कुष्ठं चारं तत्समुत्पुंसयति ॥

गुञ्जारक्तिकां सर्पस्य मुखोदरे वा , गृहगोधाया वा कुटमत्स्य इति
प्रसिद्धः कृमिविशेषस्तु वा, मुखे सप्तमात्राणि दिनानि निक्षिप्ता (उः भु)का
सती कुष्ठं जनयतीति । तत् कुष्ठं चारस्य प्रिया इदमस्य फल .... उपयुक्त (?)
सञ्चिधारयतीति ॥ १७ ॥

सिद्धत्था अहिमुहम्मिस क(ह)मकअपरिवारञ्च पेक्षा ।
णिधूमधोरिदारुसमुद्भवजलएणणिक्रिख त्ता ॥ १८ ॥
सअणअल्पिष्फं समुग्ग .....आ ।
खल्लकुट्टि(णी)अणं खपित्ति कहमपरिअररहिआ ॥ १९ ॥

सिद्धार्था अहिमुखे कर्दमकृतपरिवारके पक्षे ।
निर्धूमकदलीदारुसमुद्भवजवल(न)निक्षिप्ताः ॥
शयनतले स्पर्शसमुद्रतस्फोटकाम् ।
खलकुट्टीजनं क्षपयन्ति कर्दमपरिकररहिताः ॥

सिद्धार्थाः सर्षपाः सर्पस्य मुष्ट्यादयस्तं ? क्षपयन्ति यदि पङ्केनासौ
सर्वाङ्गीणकृत(कृत ?)परिकरे दत्तलेपो भवति । तस्मिन् दत्तकृतस्य(?) स्फोटाः
शास्यन्तीति युगलकम् ॥ १८, १९ ॥

भल्लादअरसकविअच्छुरोमहि जीअहरजलणगुञ्जाहि ।
भिक्कम्मि होइ अंगे लूआ खरदिणओरे काळे ॥ २० ॥

भल्लातकरसकपिकच्छुकरोमजीवहरजवलनगुञ्जाभिः ।
स्पृष्टे भवत्यङ्गे लृता खरदिनकरे काले ॥

भल्लातकम् आरुष्करम् । कपिकच्छुरोमाण्यात्मगुप्तापर्णानि । जीवहरं
विषम् । जवलनः चित्रकः । गुञ्जा रक्तिका । ऐतैर्द्रव्यैः समैः कृतेन चूर्णेन
स्पृष्टेऽङ्गे ग्रीष्मकाले लृता जायन्ते इति ॥ २० ॥

तथ्यानयनमाह —

सा धारितं ण जीवह सामारुणमल्लअचन्दतअरेहि ।
वि लूआ (?) पसरन्ती मन्तसहिएहि ॥ २१ ॥

सा धारयितुं न पार्थते श्यामारुणमलयचन्द्रतगरैः ।
कुष्ठोशीराभ्यां पीनाः (?) प्रसरन्तीति मन्त्रसहितैः ॥

सा लताः प्रसरन्तीति वर्द्धमा(?)वारयितुं न शक्यते वक्ष्यमाणमन्त्र-
सहितैरेतद्व्यैर्विना । कैः । श्यामा गन्धाप्रियङ्गुः । अरुणं कुड्कुमम् । मलयं च-
न्दनम् । चन्द्रः कर्पूरः । तगारं जिक्कम् । कुष्ठं वाप्यम् । उशीरमभयम् । एतैर्लेप-
पानादिना प्रयुक्तं निवर्तत इति । मन्त्रो यथा — ‘ओन्नम उद्धमेश्वराय कुहरि
कुन्दरि ठठ’ । एते(न) मन्त्रेणाभिमन्त्रितानि श्यामादीनि पूर्वोक्तप्रयोगोत्पन्नाया
लताया निवारणमित्यर्थः ॥ २१ ॥

सरलस्याहिपइस्स व सोणिअरक्तमिम लंघिए सुत्ते ।
महिक्काण गल्ह रुहिरं पिच्छोइयअ लंघिए ठाइ ॥ २२ ॥

सरलस्याहिपतेर्वा शोणितरक्ते लङ्घिते सूत्रे ।

महेलानां गलति रुधिरं प्रक्षालिते लङ्घिते तिष्ठति ॥

सरलस्य कूकलासस्य अहिपतेः शोणितेन रुधिरेण रक्ते लिसे सूत्रे
लङ्घिते सति महेलानां लङ्घयित्रीणां शोणितं गलति रजः स्ववति । तस्मिन् पूर्व-
प्रक्षालिते ततो लङ्घिते तद् रक्तं तस्या निरुद्ध्यत इत्यर्थः ॥ २२ ॥

वणमूसअखलक्काविणिहिमि कइतन्तिगाढबद्धमिम ।
खुद्दीण मलणिरोहो (हो)इ पुरीसम्मि हड्डि सहा ॥ २३ ॥

वनमूषिकचर्मनिपीडिते कपितन्त्रीगाढबद्दे ।

कुड्डनीनां मलनिरोधो भवति ..... ॥

तन्मुक्तौ गच्छति समसिति निवर्तत इति (?) ॥ २३ ॥

गोसलिलपिट्टवग्गुलिमललित्तसरावथइअवच्चस्स ।

णवास्स मलणिरोहो होइ महादुःखसञ्जणणो ॥ २४ ॥

गोसलिलपिट्टवलुलिमललित्तशरावस्थगितवर्चस्कस्य ।

वैरिणो मलनिरोधो भवति महादुःखसञ्जननः ॥

गोमूत्रेण पिष्टं वलुलेस्तरुचर्मशकुनेः पुरीषं तेन लिप्तं यच्छरावं तेन
स्थगितं वर्चो यस्य तस्य तीव्रव्यथो मलनिरोधो भवति । शरावापासनेन निवर्तत
इति ॥ २४ ॥

तरुदेवउल्लाळयचम्मसउणिमल्लकित्तमल्लअणिरुद्दे ।
होइ पुरीसम्मि फुडं रिउणो मल्लमारुअणिरोहो ॥ २५ ॥

तरुदेवकुलालयचर्मशकुनिमललिमल्लकनिरुद्दे ।
भवति पुरीषे स्फुटं रिपोर्मलमारुतनिरोधः ॥

वृक्षे देवकुले वा यश्चर्मशकुनिः सनीलो निवसति तस्य संबन्धिना
शक्ता लिप्तेन शरावेन निरुद्धं स्थगितं यस्य मलं स्थाप्यते तस्य दुःसहव्यथो
मलनिरोधो भवति तन्मुक्तौ ग्रन्थौ स निवर्तत इति ॥ २५ ॥

तालहडकत्तिणिकिखत्तणिविडसञ्चामिअमुत्तपंकेण ।
खलकुट्टणी किळमइ मोत्तणिरोहाउल्ला सुइरम् ॥ २६ ॥

तालहडकुचिनिक्षिसनि(पि१ वि१)डसंयमितमूत्रकर्दमा ।
खलकुट्टनी क्लाम्यति मूत्रनिरोधातुरा सुचिरम् ॥

तालहडस्य वनमूषिकस्य चर्मणि दृढबद्धो मूत्ररजःपङ्को यस्याः स
मूत्रनिरोधातुरा छान्ता भवतीति ॥ २६ ॥

रिण्डअरसगुणिठअमल्लअथइअभिमि हिण्डइ पुरीषे ।
णहचञ्चुहणणपावडवाअ(स)णि(उ)रुंबखज्जन्तो ॥ २७ ॥

रिष्टाण्डकरसरुषितमल्लकस्थगिते हिण्डति पुरीषे ।
नखचञ्चुहननव्यापृतवायसनिकुरुम्बखाद्यमानः ॥

रिष्टः काकः । तदण्डान्तर्वर्तिना रसेन कललेनाक्षिसो यः शरावस्तेन
स्थगितं पुरीषं यस्य स (स वे१)हिण्डति व्रजति । नखचञ्चुधातव्यग्रैर्भद्यमाणो
भवतीति ॥ २७ ॥

क्लिहिङ्ण ज(ण१)स्स णाम चूअदलै कसणारिण्डरुहिरेण ।
कीरइ पुरीसमज्ज्ञे सो खज्जाइ काकणिवहेण ॥ २८ ॥

लिखित्वा यस्य नाम चूतदलै कृष्णरिष्ट(क१)रुधिरेण ।
क्रियते पुरीषमध्ये स खाद्यते काकनिवहेन ॥

यस्याद्र्पत्रे कृष्णवायसरकैन नाम लिखित्वा तत्पत्रं शक्तन्मध्ये स्थाप्यते
द काकसर्वभद्यत इति ॥ २८ ॥

विच्छुभकण्टभमहिए भअणफळान्तलिळविणिहिए
[होइ ।

विसमं पर(हःङ्ग) दुःखं महिळाणं मुत्तचिकिखलळो
[॥ २९ ॥

वृश्चिककण्टकसहिते मदनफलेऽन्तविनिहिते भवति ।

विषमं वराङ्गदुःखं महेलानां मूत्रकर्दमे ॥

खीणां स्वमूत्रोत्पन्ने पङ्के एवंविधे क्रियमाणे दुःसहयोनिवेदना भवति ।
कीदृशे । वृश्चिकस्य सम्बन्ध यत् कण्टक येनासौ दशति तत्संयुक्ते मदन-
फलस्यान्तर्निक्षिप्त इति ॥ २९ ॥

विच्छुभकण्टभविद्धं खलकुट्टणिपुरिसमहभसणाहम् ।
कुण्ड कुसारणिहित्तं वराङ्गदुःखं महाघोरम् ॥ ३० ॥

वृश्चिककण्टकविद्धं खलकुट्टनी(पुरी)षमार्द्रकसनाथम् ।

करोति भूतलगर्भनिहितं वराङ्गदुःखं महाघोरम् ॥

खीणां पुरीषमेवं क्रियमाणं तासामेव घोरां योनिव्यथां करोति । कथं
क्रियमाणम् । वृश्चिककण्टकेन विद्धं तथार्द्रकेण सनाथं ताद(शेन ? शं) सदू भू-
तलगर्भन्यस्तमिति । खलशब्दः कुट्टनीविशेषणं खीविषयत्वात् प्रयोगस्य ॥ ३० ॥

दिअडोंबकाअकोसिअकइमज्जरछाअणउळरोमोहि ।

एच्छाइए पुरीसे रिउणो सम्भवइ उम्माओ ॥ ३१ ॥

द्विजटोम्बकाककौशिक(कपि)मार्जारच्छागनकुलंरोमाभिः ।

प्रच्छादिते पुरीषे रिपोः सम्भावत्युन्मादः ॥

द्विजटोम्बयोः केशौ काकोल्कयोः पक्षौ मर्कटादीनां रोमभिर्यस्य पुरीष-
मवच्छादिते तस्योन्मादो जायत इति ॥ ३१ ॥

सुरगोचअभूभळआ(त्रु)णं महिळाण छहइ जौ गुज्जै ।

तस्सेअ तत्थ वसरो पडइ(ध)ओ सेसपुरुहसाण ॥ ३२ ॥

चूर्णं सुरगोप(क)भूल(त)योर्महेलानां श्विपति यो गुह्ये ।

तस्यैव तत्र प्रस(रः) पतति ध्वजः शेषपुरुहपाणाम् ॥

सुरगोपकः इन्द्रगोपकार्ख्यः कीदंः । (मौलता) गण्डूपदः । ध्वजं लिङ्गम् ।

शिष्टं गतार्थम् ॥ ३२ ॥

वरदीघरचुण्णसणाहसलिलविच्छोल्लिए वरंगम्मि ।
णरक्षिंगसंगमो महिलाणं महिअं विणा णन्थि ॥ ३३ ॥

वरदीगृहचूर्णसनाथसलिलप्रक्षालिते वराङ्गे ।
नरलिङ्गसङ्गमो महेलानां मथितं विना नास्ति ॥
वरदी क्षामोदरी, तस्या गृहमास्पदं, तच्चूर्णेन संयुक्तं यज्जलं तेन
प्रक्षालिते गुह्ये खीणां पुंश्चिहेन सङ्गमो नास्ति यावन्मथितदग्ना तत्र पुनः प्रक्षा-
लितमिति ॥ ३३ ॥

अविणद्विसिध्पिसंपुटलेवो थंभेइ कामिणिवरंगं ।
सुरभिस*लिलरसे ? ला)भिसेओ पुणो वि (उ)त्थंभणं

[कुण्ड ॥ ३४ ॥

अविनष्टशुक्तिसंपुटलेपः स्तम्भयति कामिनीवराङ्गम् ।
सुरभिमथिताभिषेकः पुनरप्युत्तम्भनं कुरुते ॥
अविनष्टः अविघटितो यः शुक्तिसम्पुटः अविश्लेषकपुण्ड्रयमित्यर्थः ।
तेना विश्लेषन लेपः योनेः स्तम्भनं करोति सम्प्रयोगायोग्यतां करोति ।
तस्योत्तम्भनं निवारणं (म)थितगोदाभिसेकः करोति । शुक्तिरत्र नदीसम्भवेति ॥

होन्ति अहोहुत्तंसुहसुरभिविसाणगग्लेविए कमसो ।
महिलाण वरंगे रहणिरोहपसरा जाहिच्छाइ ॥ ३५ ॥

भवतोऽधोमुखोन्मुखसुरभिविषाणाग्रलिम् क्रमशः ।
महिलानां वराङ्गे रतिनिरोधप्रसरौ यथेच्छया ॥
खीणामधोमुखस्य गोशृङ्गस्य अग्रेण वृष्टेन येनिलेपे वृते रतिनिरोधः
सुरतव्यापारामादो जायते । ऊर्ध्वगतशृङ्गाग्रलेपे रतिप्रसरः पुनः सुरतयोग्यता
प्रयोक्तुरिच्छावशाज्जायत इति ॥ ३५ ॥

तंवाए बङ्गलस्स व ओणभसिंगगग्लेविअं पड्ह ।
उत्थाइ पुरुससाहणमुम्मुहसिंगगग्लेवेण ॥ ३६ ॥
ताग्राया बलीवर्दस्य वा अवनतशृङ्गाग्रलिम् पतनि ।
उत्तिष्ठति पुरुषसाधनमुन्मुखशृङ्गाग्रलेपेन ॥
गोर्दान्तस्य वा पूर्ववदधोमुखशृङ्गाग्रलेपे नरध्वजः पतनि न रतिकार्य-
क्षमो भवति । ऊर्ध्वशृङ्गाग्रलेपेन पुनरुचिष्ठति रतिकार्यक्षमो भवतीति ॥ ३६ ॥

* 'महि आभि' इति तु व्याङ्ग्यानुसारीपाठः.

गअणगहिं अवगगुद्धिपुरीसक अळिंगल्लेवेण रमिअ (?) ।
अणणेण सा णतीरइ सिविणोम्मि रमाविउं रमणी ॥ ३७ ॥

गगनगृहीतवल्लुलिपुरीषकृतलिङ्गलेपेन रमिता ।

अन्येन (सा) न शक्यते स्वप्नेऽपि रमयितुं रमणी ॥

वृक्षचरस्य वल्लु(व ?)ले: चर्मचटकस्य गगनादेव गृहीतेन भूमिमप्रासैन
शकृता कृतसाधनलेपेन पुरुषेण प्रयुक्तरता सा अन्येन पुरुषान्तरेण कथञ्चिद्
रमयितुं न शक्यते ॥ ३७ ॥

*तञ्चेअ अद्वृसरावपुडधूममच्छारणाइपरिपिंड ।

लेवेण पुरोपि करेइ रइघरुत्तंभमबळाणं (?) ॥ ३८ ॥

तदेव यथोक्तं वल्लु(व ?)लिपुरीषम् आमपात्रसंपुटादावर्तधूमतया दग्धं
सत् पश्चान्निर्मलकाञ्चिकपिष्ठं लिङ्गलेपेन प्रयुक्तं पूर्वप्रयोगकृतवराङ्गवन्धं स्तीणां
निवारयतीति ॥ ३८ ॥

बालेभवीअवद्विअकरिकेसरलित्ताळिंगरभिआण ।

रन्तुं रमणीण णरो तीरइ (?) अणणो सअहो वि ॥ ३९ ॥

बालेयवीजवर्तितकरिकेसरलिङ्गरमितानाम् ।

रन्तुं रमणीनां नरो न तरत्यन्यः सतृष्णोऽपि ॥

खरजरसधातुभावितेन नागकेसरेण लिङ्गलिङ्गो यः पुरुषः तेनारमिता
याः खियस्तास्तदन्यः पुरुषः सामिलाषोऽपि रमयितुं न शक्नोतीति ॥ ३९ ॥

होइ अहोमुहवससिगगलेविए णाहिमणडले महिळा ।

बद्धवरंगा उम्मुहविसाणलेवं अवावन्ति ॥ ४० ॥

भवत्यधोमुखवृपशृङ्गलिप्ते नाभिमण्डले महेला ।

बद्धवराङ्गा उन्मुखविषाणलेपं प्राप्नुवन्तीति (?) ॥

अधोमुखस्य दा(रु ?)शृङ्गाग्रस्य निवर्षणेन लिप्ते नाभिमण्डले स्त्री
स्तम्भितयोनिर्भवति । ऊर्ध्वमुखशृङ्गाग्रलेपं यदा नाभिमण्डले करोति तदा निवृ-
तयोनिस्तम्भा भवतीति ॥ ४० ॥

* अस्य छाया भातुकायां नोपलभ्यते ।

वीअमलत्तभपडगाहवेडिअं सरलुविक्खतलणिहिअं ।
खट्टापाददले वा परस्स सणठत्तणं कुणइ ॥ ४१ ॥

वीजमलक्कपटगाहवेइतं शेलुवृक्षतलनिहितम् ।
खट्टवापादत्तले वा (न्य? नर)स्य षण्डत्वं करोति ॥

पुरुषसम्बन्धि रेतः लाक्षारसरक्कवलनिविडवद्धं शेलुवृक्षस्य शेष्मातक-
तरोरधस्ताचिक्षिप्तं तस्यैव वा पुरुषस्य सम्बन्धिन्याः खट्टवायाः पादस्याधस्ताचि-
क्षिप्तं तस्य पुरुषस्य षण्डत्वं स्त्रीभोगाक्षमत्वं करोतीति ॥ ४१ ॥

सोवणे तामरसे व्व भाअणे धोअमोच्चिअजल्लेण ।
पडिअं पि पुरुस्किंगं पुणोणणअं होइ पीएण ॥ ४२ ॥

सौवणे तामरसे वा भाजने धौतमौक्तिकजल्लेन ।
पतितमपि पुरुषलिङ्गं पुनरुन्नतं भवति पीतेन ॥

पूर्वोक्तयुक्तिप्रतिविधानमेतत् । रूप्यमये (ताम्रमये) वा भाजने धौतानि
यानि मौक्तिकानि मुक्ताफलानि तत्सम्बन्धि यद् वारि तेन पीतेन सता षण्डी-
भूतोऽपि पुरुषः पुनः पुनस्वं लभत इति ॥ ४२ ॥

चृष्टिवन्दणिसाचुणणं पसुवइसक्षिलेण साहिअं बहुसो ।
पाणम्मि भोअणे वा दिणणं सणठत्तणं कुणइ ॥ ४३ ॥

षड्बिन्दुनिशाचूर्णं पशुपतिसलिलेन भावितं बहुशः ।
पानेन वा भोजनेन वा दत्तं षण्डत्वं करोति ॥

षड्बिन्दुरिति बिन्दुषट्को विवक्षितः कृमिविशेषः क्षणिरिति कचित्
प्रसिद्धः । (निशा) पिण्डहरिदा । पशुपतिसलिलं छागमूत्रं, तेन भावितं बहुशः
शोधितं शुष्कं सदादीर्घकृतम् । षण्डत्वं रतिकार्याक्षमत्वम् । शिष्टं स्पष्टम् ॥ ४३ ॥

समतिलगोक्खुरचुणणं छाअच्छीरेण साहिअं ससिअं ।
खइअं महुसञ्जुत्तं पाइमो सणठत्तणं हरइ ॥ ४४ ॥

समतिलगोक्खुरचूर्णं छागक्षीरेण साधितं ससितम् ।
खादितं मधुसंयुक्तमिदं षण्ड(करो? त्वं) हरति ॥

गोक्खुरकं श्वद्या, तच्चूर्णं तिलेन सममात्रं छागक्षीरेण पकं सितशर्करया
सहितं शीतीभूतं माक्षिकेण सह भुक्तं पूर्वप्रयोगकृतं षण्डत्वमपहरतीति ॥ ४४ ॥

करहद्विविवरणिहिआणरपरसुआकीलएण मिहुणस्स ।

सअणासिरुहेसपरिद्विएण बन्धो रए होइ ॥ ४५ ॥

करभास्थिविवरनिहितनरपरशुकाकीलकेन मिथुनस्य ।

शयनशिरोदेशपरिष्टेन बन्धो रते भवति ॥

करभास्थि उष्टुक(ङ्का)ळकं, तच्छेद्र निक्षिसो योऽसौ पुरुषपरशुका-
शुकुः, तेन मिथुनस्य स्त्रीपुंसयोः शयनशिरोभागे न्यस्तेन सुरतकाले बन्धः
अन्योन्याविशेषः सम्भवतीति ॥ ४५ ॥

कीळअकअगवभपुरीसगोळओ मिहुणतणिमविणिहिस्तो ।

कुणइ रए लिङ्गवरंगवन्धमोसारिओ भोक्खं ॥ ४६ ॥

कीटककुतगवलपुरीषगोलको मिथुनशयनविनिहितः ।

करोति रते लिङ्गवराङ्गवन्धमपसारितो भोक्खम् ॥

गवला: कीटा: कृमिविशेषाः, तैः कृतो (१) यः खण्डशः कृतः परिवर्तुलः
पिण्डः स स्त्रीपुंसयोः शश्यायां निक्षिसः पूर्ववद् रते बन्धं करोति । अपसारितो
बन्धनिवृत्तिं करोति । पूर्वगाथोक्तस्यापि बन्धस्यैवमेव निवृत्तिरिति ॥ ४६ ॥

*ङ्गवलघरगोळिअ(भुत्त)जिणणणवणिअताक्षाळित्तेण ।

हत्थेण हरइ जुर्वैष्टभोहरे मुष्टिवन्धेण ॥ ४७ ॥

धवला यासौ गृहगोलिका कुड्यमत्य इति व्याख्याता, तया भुक्तं
सज्जीर्ण यन्नवनीतं, तद्युक्तं यत् हरितालं तेन लिसकरो मुष्टिवन्धं कुर्वन् स्त्रीणां
स्तनं हरति । उक्तेन द्रव्येण लिसहस्तः स्त्रीस्तनसाम्मुख्येन मुष्टिवन्धं कुर्वन्
स्त्रीणां स्तनावद्यौ करोतीत्यर्थः ॥ ४७ ॥

चिल्ल(अ)समिहट्सअं रिहुमहासउणसोणिआरणिअं ।

णामेण (जाण) हुचइ ताण महावैरमुद्भवइ ॥ ४८ ॥

चिल्लकसमिदृशतं रिष्टमहाशकुनशोणितारणितम् ।

नाम्ना ययोर्हयते तयोर्महावैरमुद्भवति ॥

चिल्लको वृक्षविशेषः तत्सम्बन्धिनीनां समिधामष्टोत्रशतं काकोलकस्य
उक्तेन लिसं ययोर्नाम्ना हृयते तयोः परम्परद्वेषः उत्पद्यते । होमविधिस्तत्रान्तरा
श्चिति ॥ ४८ ॥

* अस्य छाया मातृकायां नोपलभ्यते ।

हृच्छन्ति जाण पामेण काअकाआरिपक्खपिच्छाइ ।
पणअपस्तुं पि क्षणेण ताण पेम्म विसंघडइ ॥ ४९ ॥

दृश्यन्ते यथोनीम्ना काककाकारिपक्खपिच्छानि ।
प्रणयप्रस्तुमपि क्षणेन तयोः प्रेम विसंघटते ॥

यथोद्वेष्ययोर्नाम्ना वायसकौशिकपक्षाः पावकेन दृश्यन्ते भस्मीक्रियन्ते,
तयोरन्योन्यप्रणयस्थिरापि प्रीतिस्तत्काल एव निर्वर्तत इति ॥ ४९ ॥

हअमाहिसवसापूरिअपईवगहिअञ्जण(स्त्रिअ)च्छीणं ।
णिअजणणी विविरजजइ अइरा वदठन्तसन्तावा ॥ ५० ॥

हयमहिषवसापूरितप्रदीपगृहीताञ्जनाञ्जिताक्षाणाम् ।

निजजनन्यपि विरज्यति अचिराद् वर्धमानसन्तापा ॥

अश्वस्य महिषस्य च सम्बन्धिन्या वसया स्नेहेन पूरितो यो दीप-
स्ततो गृहीतेन कज्जलेन रञ्जितेनत्राणां (यद्वा सन्धानेन तत्प्रयुक्तः?) स्वस्य
मातापि सती तं प्रति विरागं भजते शीघ्रमेव वर्धमानानुशयेति ॥ ५० ॥

थिरवेरजीअरुहिरेण जस्स मिहुणस्स पिंबपत्तम्मि ।
पामक्खराइ छिखन्ति ताण अ प(र)प्परं वेरं ॥ ५१ ॥

स्थिरवैरजीवरुधिरेण यस्य मिथुनस्य निम्बपत्रे(ण?) ।
नामाक्षराणि लिख्यन्ते तयोः परस्परं वैरम् ॥

परस्परं नित्यं वैरं नैसर्गिकत्वात् । यस्य युग्मस्य स्थिरमाजीवं विरोधः,
तस्य काकोल्कस्य अश्रमहिषस्य वा अन्यस्य वा कस्यचिद् रक्तेन पिच्छमन्द-
पल्लवे (ययोः) संज्ञावर्णा लिख्यन्ते तयोः परस्परं प्रति वैरं भवतीति ॥ ५१ ॥

केसेहि दिअदिअम्बर मूसअमज्जाररोमसहिएहि ।

अद्वासु (क)ज्ञा धूओ पिअविस्सेसं जणं कुणइ ॥ ५२ ॥

केशद्विजदिगम्बरयोर्मूषिकमार्जाररोमसहितैः ।

(आद्रासु कृतो) धूपः प्रियविश्वेषं जनं कुरुते ॥

ब्राक्षणक्षपणकयोः सम्बन्धिभिः केशैः, तथा उल्कवृषदंशयोः रोमभिः
साहितैराद्रासु रौद्रनक्षत्रे कृतो धूपो यस्य विद्वेष्य व्यस्य शरीरे वा समीपे वा
दीयते तं प्रथमविद्वेष्यं करोतीति ॥ ५२ ॥

गहिअं णचणविहिणा पुच्छं सरव्वीइ धूवजुत्तीए ।
णचावेइ जनं स हि पञ्चहुमत्तासणाहं ॥ ६१ ॥

गृहीतं नर्तनविधिना पुच्छं सरव्या धूपयुक्त्या ।
नर्तयति जनं + + पञ्चाङ्गोन्मत्तकसनाथम् ॥

सरली प्राणिविशेषो धर्मनीति कवित् प्रसिद्धा । तस्या लाङ्गूलं पञ्चाङ्ग-
मातुलसहितं नृत्यता पुरुषेण गृहीतं धूपयुक्त्या प्रयुक्तं सद् यं जनं प्रतियुज्यते
तं नर्तयतीति ॥ ६१ ॥

पुच्छं हालाहलस्य जा फन्दइ विच्छिणनं ।
ता मुक्तिणिअसणो हि णचिज्जइ सविलासअं (?) ॥ ६२ ॥
तं भवणप(व?) ईवस्स वत्तीमजश्चणिहित्तअं ।
खल्लोअं वत्तिआ णचावेइ च्छिवन्तअं (?) ॥ ६३ ॥

पुच्छं हालाहलस्य (यव ? यावत्) स्पन्दते विच्छिन्नकम् ।
तावन्मुक्त(नि)वसनो वृत्यति सविलासकम् ॥
तद् भवनप्रदीपकस्य (वर्ति) मध्यनिहितम् ।
खल्लोकं कान्त्या(वर्ति) नर्तयति स्पृशन् ॥

हालाहलस्य प्राणहा इत्युक्तस्य प्राणिविशेषस्य पुच्छमुच्छित्तं सद् याव-
च्चलत् तिष्ठति तावद् दिग्म्बरैः प्रयोक्तृभिः नर्तितव्यम् । ततो निवृत्तस्पन्द-
तद् गृहीत्वा गृहप्रदीपकवर्तिमधेय विक्षेपतव्यम् । तत्कान्त्या लोकं संस्पृशन्
नर्तयतीति ॥ ६२,६३ ॥

जावजपडपरिवेहिअजलसपिणिचुणणरइअवत्तीइ ।
कअगव्वभपईवसिहा करेइ विणिअंसणं महिलं ॥ ६४ ॥

यावकपट(परि)वेष्टितजलसर्पिणीचूर्णरचितवर्त्त्या ।
कृतगर्भप्रदीपशिखा करोति विगतनिवसनां महेलाम् ॥

लाक्षारज्जितवस्त्रवलिता (या ?) यासौ जलसर्पिणी त(या ? स्या) जलौकसः
शरीरचूर्णेन रचिता वर्तिस्त्रया कृतगर्भया ततो ज्वलिता दीपज्वाला स्त्रियं
निजालोकस्पृष्टां दिग्म्बरां करोतीति ॥ ६४ ॥

*वर्तिधृपत्रयोगा निवातभवनोदरे प्रयुज्यन्ते

निजरक्षा क्रियते गोद्वृतेन नासिकाया अभ्यङ्गम् ॥

वर्तीनां धूपानां प्रयोगः वातरहितगृहाभ्यन्तरे प्रयुज्यन्ते । आत्मरक्षा च
गव्यघृतेन ब्राणाभ्यन्तरेलपाच्चिवाते । येन प्रयोक्तुः प्रयोगफलमात्मनि न वाधते
इति । अनेनोक्तवर्तीधूपप्रयोगाणामितिर्क्तव्यतोक्तेति ॥ ६५ ॥

निहुडुंगिहुद्वभिअलोइअतिलतेललमकिलआचिहुरा।
णवणिगगअकासपसुअसच्छहा होनित लोअस्स ॥ ६६ ॥

निहु(इ)ब्रह्मध्यभावितलुचित(?)तिलतैलभाविताश्रिहरा:।

नवनिर्गतकाशप्रसूनसदृशा भवन्ति लोकस्य ॥

निहुदुङ्गी सुधावृक्षः तत्क्षीरेण भावितानामार्द्रिकृतानां ततः शुक्लाणां
तिलानां (सं)वन्धि यत् तैलं तेनाभ्यक्ताः केशाः शुक्ला भवन्तीत्युपर्मार्थः ॥६६॥

अक्खसिअकडुअदुद्धिअमज्जविओ पक्खमत्यपारिवासि-
लेवेण (कु)गइ तअरो चिहुरचअं ससिअरसरिच्छं ॥ [ओ ।

अत्रुटितकटुक(द्वि?दुग्ध)कामध्यविनिहितः पद्ममात्रपर्युषितः ।
लेपेन करोति तगरश्चिहुरचयं शशिकरसद्धम् ॥

अत्रुटितायामेव स्थिता यासौ कदुदुग्धिका या तिक्तालाबुस्तुम्बिका
सन्मध्ये तदभ्यन्तरे निक्षिसं सत् तत्रैव पक्षमात्रं पर्युषितं तगरं कुटिलं पिष्टं
सत् तस्य लेपेन केशसमूहं शुक्लीकरोतीत्युपमार्थः ॥ ६७ ॥

आआसि(अ)धवलतुरंगमस्स सेओलिल्लए सिअं कुणइ;

अहरं अकृत्तओ ता जा ण कहर (?) कवित्तिआनेकं

[11 36 1]

आयासि(त)धवलतुरङ्गमस्य स्वेदाद्र्दीकृतः सितं करोति ।

अधरमलक्ष्मस्तावद् यावन्न लभने तमिस्तावैलम् ॥

आयासितस्य वहुधायासितस्य श्रेताश्वस्य गात्रस्वेदैन आद्रीकृतः सन् लाक्षारसो लेपनाधरं शुक्कीकरोति । तमिसावीजैत्लैनेव पुनः प्रकृतिमायाद्यतीति ॥ ६८ ॥

* अस्य प्राकृतं मातृकायां नोपलभ्यते ।

हरदइभक्तुमरअकुण्डिआण कुसुमाण पडेइ गन्धेण ।
पअक्लं पांचेइ णरो सौवीर(अ)णामणे दिणे ॥ ६९ ॥

हरदयितकुसुमरजोणुण्डि(तां? तानां) कुसुमानां पतति गन्धेन ।
प्रकृतिं प्राप्नोति नरः सौवीरकनावने दत्ते ॥

हरदयितो मातुलः तत्पुण्पमकरदेन परिवलितानि यानि कानिचित्
पुण्पाणि तेषामात्रायमाणेनामोदेन मोहाविष्टः पतति । सौवीरकं शैलाञ्जनम् ।
तेन नस्ये दत्ते स्वस्थो भवति ॥ ६९ ॥

कुलिसतरुद्धमाविअपिपलिचूणेण चिहुरपव्यारो ।
णासइ मज्जणसनए आमलमज्जम्भि दिणेण ॥ ७० ॥

कुलिशतरुः सुधावृक्षः तत्कीरभावितेन मागधिकातणुलचूणेन लिपः
केशकलापो नश्यति उन्मूलयितुमायाति । खानसमये आमलकैः सह दत्तेनेति
गोपनर्थप्रकारनिर्देश इति ॥ ७० ॥

*चीरक्लिलभुद्धमाविअरोहिअनिमिपिसिअसाहिअं हरद ।
तेक्लब्भंग(अ)विहिणा सहसच्चिअ रोमसंघाआ ॥ ७१ ॥

क्षीरलतायाः सुधाक्षीरेण भावितं यत् तद् रोहितकास्त्यस्य मत्यस्य(स्य) मांसं
तेन साधितं यत् तैलं तदभ्यङ्गे रोमाणि श्वायिति शातयति । साधनप्रकारो यत्
साध्यते मांसं तच्चतुर्गुणं जलं क्राथयित्वा तैलमेव ग्राद्यमिति । अनुक्तसाधन-
प्रकाराणामयमेव साधनविधिः प्रांयणेति ॥ ७१ ॥

णासाणओज्ज्वविणहिअचुच्छुन्दरिचुणाभम्भि णिव-
[उन्नित ।

उड्डन्नित मलअणामणपाणेण तुरंगमा तुरिअं ॥ ७२ ॥

नासानिकुञ्जविनिहितचुच्छुन्दरीचूणे निपतान्ति ।

उत्तिष्ठन्नित मलयनावनपानेन तुरङ्गमास्त्वरि(ते? तम्) ॥

नासिकानिक्षिसे गन्धमूषिकाविवरचूणे सति अश्वः पतति । चन्दनेन
दत्ते नस्यपाने त उत्तिष्ठन्नीति ॥ ७२ ॥

* अस्य छाया मातृकायां नोपलभ्यते ।

विगअतुसकसगजीरअचुणणश्चिअलोअणा ण पेच्छन्ति ।
तह पुणो विअ(?) तुरंगमा तकहरिअच्छा ॥ ७३ ॥

विगततुषकृष्णजीरकचूर्णाश्चितलोचनाः (न) प्रेक्षन्ते ।
ततः पुनरपि खलु तुरङ्गमास्तकभरिताक्षाः ॥

निस्तुषीकृतं यत् कृष्णजीरकं कालोपकुञ्चिका तच्चूर्णेन दत्ताङ्गनानि
नेत्राणि येषां तादशाः सन्तो वाजिनोऽन्धीभवन्ति । ते पुनरपि तकेण गोरसेन
पूरितेत्राः सन्तः प्रेक्षन्ते निवृत्तान्यथा भवन्तीति ॥ ७३ ॥

णिअमअजलाज्जिअच्छो समरे सुरवारणं पि रभसेण ।
णासेद्व गल्लिअदप्पं पत्तिअपदहो वि माअंगो ॥ ७४ ॥

निजमदजलाज्जिताक्षाः समरे सुरवारणमपि रभसेन ।
नाशयति गलितदर्पं प्रतीतिदृक्ष्मोऽपि मातङ्गः ॥

स्वदानाम्यसा दत्ताङ्गनेत्रः कुञ्जरः ऐरावतमप्युद्योगेन प्रशान्तदर्पं
करोति, किमुतान्यम् । अत्र प्रतीतिं प्रत्ययं भावयन् सूक्ष्मोऽपीत्यतिशयोक्ति-
रिति ॥ ७४ ॥

करगहिअसुअन्धुन्दुरिचुणणपवाहावा ण सम्मुहो होइ ।
आक्षाणं पि हु परिहरइ वारणो तेण कअल्लेवं ॥ ७५ ॥

करगृहीतसुगन्धोन्दुरीचूर्णप्रभावान्न सम्मुखो भवति ।
आलानमपि खलु परिहरति वारणस्तेन कृतलेपम् ॥

सुगन्धोन्दुरी चुच्छुन्दरी तत्कायचूर्णस्य हस्तगृहीतस्य प्रभावाद् गजो न
सम्मुखीभवति पलायत इत्यर्थः । तथा तेन चूर्णेन लिसमालानं बन्धनस्तम्भं
परिहरति ततोऽपि पलायत इत्यर्थः ॥ ७५ ॥

कर(ण)क्रवत्तुप्यादिअलंगिलिअकन्दलेविअसरीरो ।
भीमस्स (वि)भीमपरकमस्स दप्पं णरो हरइ ॥ ७६ ॥

करनक्षत्रोत्पाटितलाङ्गलिकाकदलेपितशरीरः ।

भीमस्यापि भीमपराक्रमस्य दर्पं नरो हरति ॥

करनक्षत्रेण हस्तनक्षत्रेण उत्पाटितं यलाङ्गलीकन्दं कलिनीमूलं तेन
पिष्ठेन समालब्धसकलगात्रः पुरुषो भीमसेनस्यापि भीमपराक्रमस्य दर्पं (नरो ?)
हरति । किमुतान्यस्येत्यतिशयोक्तिरिति ॥ ७६ ॥

करदिअस्तगहिअमहिरोविआइ हल्लिणीइ मुद्दिओ वअइ ।
गद्भो गद्भवईए ता जा सा णुख्वआ थद्वो ॥ ८५ ॥

करदिवसगृहीतमही(रो)पितया हलिन्या मुद्रितस्तिष्ठति ।
गर्भो गर्भवत्या(स्तावद् यानत्) सा नोख्वाता ततः ॥

गर्भवत्या गर्भेऽन्तर्गतो जन्मुक्तिष्ठति न प्रवर्तते । कीदृशः सन् । हलिन्या
लाङ्गल्या मुद्रितः स्तम्भितः । कीदृश्या सत्या । हस्तनक्षत्रयुक्तदिनकरण्गृहीतया
तदनु (देवताया गर्भः स्तव्ये भवतीति ॥) तदगृहमूर्मौ निक्षितया । तावद्
तिष्ठति, यावदसौ हलिनी भूमैः पुनर्नोद्यवृता । उद्यवृतायां तु गर्भः प्रवर्तते इति ॥

महिसमहासउणापिसमिद्रार्थकैलसाधितं रसअं ।
जा भुञ्जइ गद्भवई तीणि मुओ होइ जच्चन्वो ॥ ८६ ॥

पादिष(महा)शकुनामिपमिद्रार्थकैलसाधितं रसकम् ।
या भुङ्गे गर्भवती तस्याः मुतो भवति जात्यन्धः ॥

महिषस्य शूलाक्षस्य तथा महाशकुनस्य कौशिकस्य च मांसेन तथा
सर्षपतैलेन साधितं यूषं या भुङ्गे गर्भवती, सा जात्यन्धं सूत इति ॥ ८६ ॥

होइ महाणस(वि?)पिहिए चिलक्काभवकामरुखफल-
[अम्मि ।

सिद्धं तित्तमसेसं पि भोअणं ओक्खए सुरसं ॥ ८७ ॥

भवति महानसनिहिते चिलकभवकामरुखफलके ।

सिद्धं तित्तमशेषमपि भोजनमुत्तरवाते सुरसम् ॥

चिलकं वृक्षविशेषः तदुद्यवस्य कामवृक्षस्य वृक्षान्तरस्य फलके पचन-
स्थानन्यस्ते तत्र सिद्धं सर्वमैव भोजनं तित्तं सम्यग्यते । उत्तरवाते तु तस्मिन् मृष्टं
भवतीति ॥ ८७ ॥

सिसुमाराद्विपरिद्विभवेतसतरुदारुमहणसंभूओ ।
जळसिच्चन्तो वि सिही पलिलज्जइ चिज्जजळणो वव ॥ ८८ ॥

शिशुमारास्थिपरिस्थितवेतसतरुदारुमथनसम्भूतः ।

जळसिच्चयानोऽपि शिखी प्रदीप्यते शिशुज्ज्वलन इव ॥

शिशुमारो मत्स्यविशेषः तत्संवन्धकीकर्मे निवेशितं येद्वेतसतरुदारु
तन्मथनेन सम्भूतोऽम्भिः जलेनाभिवृष्टोऽपि प्रज्वलति, नतु शाम्यति, विशु-
मिवत् । स हि जळमध्ये ज्वलतीति ॥ ८८ ॥

सक्षिलपवंग(विहंग)द्विक्खण्डकअमन्थणाहि उपण्णो ।
बाढवजलणो व्व जले वि(जलइ)जलणो णिरासंको ॥८९॥

सलिलपुवज्जविहज्जास्थिखण्डकुतमन्थनादुत्पन्नः ।
बद्धाज्वलन इव जले(अपि) ज्वलति ज्वलनो निराशङ्कः ॥
जले पुवज्जा जलचराः पक्षिण इत्थर्थः । तेषां सम्बन्धिना अस्था अस्थि-
खण्डेन यत् कृतं मथनं परस्परनिर्वर्षः ततः उत्पन्नोऽभिरौर्वानलवद् जलेऽपि
ज्वलति निस्संशयमिति ॥ ८९ ॥

सिहितंबचूक्लकल्लरवपुरीसहरिआलकणअनस्तुपणं ।
उम्मत्तं कुणइ जनं ता जा(से?णो) मुण्डिअं सीसं ॥९०॥

शिखिताम्रचूडकलरवपुरीपहरितालकनकतस्त्वूर्णम् ।
उन्मत्तं करोति जनं तावद् यावन्(नो) मुण्डितं शीर्षम् ॥
मयूरकुक्कुटपारवतानां पुरीषं तथा हरितालवृद्धरचूर्णम् एतत् पुरुषस्य
शिरसि दत्तं सदुन्मादं जनयति । मुण्डिते शीर्षेऽसौ निवर्तत इति ॥ ९० ॥

जाहअपुरीसगवभा सिहण्डसहिरेण भाविआ वत्ती ।
अवहरइ विलगभाण वि जलिआ जीअं भुअंगाण ॥
जाहकपुरीपगर्भा शिखिण्डसहिरेण भाविता वत्ती ।
अपहरति विलगतानामपि ज्वलिता जीवं भुज्जानाम् ॥

जाहकः प्राणिविशेषः, तस्मिन्पैषेण सगर्भा पूरितान्तरा मयूरक्केन सिक्का
या वर्तीं सा ज्वलिता सती विलस्थानगतानामपि सर्पाणां जीवम(प)हरति
किसुत वहिःस्थितानामिति ॥ ९१ ॥

घरपडलन्तरविणिहिअचक्कंकजडप्पभावविहळंभा ।
मुञ्चन्ति खणेण महाविसा(णि? वि)फणिणो तभावासं ॥

गृहपटलान्तरविनिहितचक्राङ्कजटाप्रभावविहलाङ्गाः ।
मुञ्चन्ति खणेन महाविषा अपि फणिनस्तमावासम् ॥
गृहस्य पटलमाच्छादनं तदन्तरनिक्षिसायाः चक्राङ्कजटायाः मूलस्य
प्रभावात् विसंस्थुलगात्राः सन्तः सर्पाः तद्गृहं तत्कालमेव परिहरन्तीति
॥ ९२ ॥

तेलक्लोल्लपल्लमीसिअधोहिअदुद्वं समासकुम्मासं ।
रुविअद्लेमु दिजजइ वसाण कअगरुअदोसाण ॥९३॥

ते तं खाऊण चिरं सुवन्ति यअपसिद्धिलेहि अझेहि ।
कहकहवि लद्वसणा पुणो ण दक्षन्ति तम्मि कए ॥

तैलार्द्रिपललिप्रित्तिसुधाक्षीरं समापकुलमापम् ।
रूपिकादलेषु दीयते वृषाणां कृतगुरुकदोषाणाम् ॥

ते तत् खादित्वा चिरं स्वपन्ति यदप्रयिथिलैरज्जैः ।
कथंकथमपि लब्धसंज्ञा पुनर्न हौकन्ते तत्र गृहे ॥

तैलेन सिर्कं यत् तैलचूर्णेन मिश्रं सुधाक्षीरं तत् मापकृतैः कुन्माईः रक्त-
पूपकैः सहितं वृषाणां मूषिकाणाम् अर्कपत्रेषु दीयते । कीदशानाम् । कृतगुरुदो-
षाणाम् । ततश्च किं भवतीत्याह — ते वृषाः तत् सुधाक्षीरं तथाविधं भुक्त्वा
चिरं स्वपन्ति मौहमनुभवन्तीति । कीदशी मूर्छा । निःसहगात्रा । अनन्तरं
कथमपि श्राप्तप्रवोधाः तद् गृहमत्यन्तं परिहरन्तीति । युगलकम् ॥९३,९४॥

पसुपहज्ज्ञोल्लहरिआलपल्लमजरपुरीसकअलेचो ।
उन्दुरुषणिउर्क्षं हरइ मृसिए गेहवित्थारे ॥ ९५ ॥

पशुपतिजलार्द्रहरितालपल्लमार्जारपुरीपकृतलेपः ।

उन्दुरुनिदुरुम्बं हरति मूषिकाङ्गविस्तारे(?) ॥

छागमूत्रपङ्कीकृतैः हरितालतिलचूर्णवृपदंशमलैः कृतो लेपौ मूषिका-
समूहमेव गृहाभोगगतं नाशयति ॥ ९५ ॥

णासन्ति तुरिअतुरिअं जीअं वैत्तृण मक्कुणा ज्ञति ।
आलोल्लज्ञण सअणे बद्वं थलकुम्भिमामूलं ॥ ९६ ॥

नश्यन्ति त्वरितत्वरितं जीवं गृहीत्वा मक्कुणा ज्ञटिति ।
आलोक्य शयनबद्वं स्थलकुम्भिकामूलम् ॥

स्थलकुम्भिका ओषधिविशेषः । अग्ना मूलं शयने बद्वं सृष्ट्रवा न
केवलं तत्र न दौकन्ते, यावज्जीवितरक्षार्थं पलायन्ते । त्वरितत्वरितमिति नाश-
क्रियाविशेषणम् । ज्ञटितीत्यालोकनक्रियाविशेषणमिति ॥ ९६ ॥

*कक्षडअवसापूरिअकुलीरकप्परअविरडओ सहसा ।

आकरिसेइ पर्वतो पञ्जालिओ मक्कुणसम्हुं ॥ १७ ॥

कर्कटकः कुलीरो मत्स्यविशेषस्य पर्यायः । तत्र कर्कटकस्य सम्बन्धिन्या वसया पूरितो योऽस्ते कुलीरस्यास्थिखण्डः तत्र विरचितः समुज्ज्वलितो दीपो मत्कुण्डसमूहमाकर्षति स्वसन्निकर्षमाकर्षयतीति ॥ ९७ ॥

ਰਿਤੂਲਾਰਡਾਵਅਜਾਵਅਸਰਿਸਪਤੇਲਕੌਕਲਵਤਿਆਗਵਮਾ ।

ਹਰਈ ਪਈਕੀ ਗੇਹਸਿਸ ਸਕਕੁਣੇ ਜਾਮਿਣੀਗਲਿਓ ॥ ੧੮ ॥

रवितूलरचितयावकसर्पपतैलाद्वर्वतिकागर्भः ।

हरति प्रदीपो गेहे मत्कुणान् यामिनीज्वलितः ॥ ९८ ॥

रवितूलः अर्कवृक्षफलान्तर्वर्ति कार्पासस्तुपं द्रव्यं तेन रचिता तथा लाक्षारसतैलसर्षपतैलाभ्यामाद्रा वर्तिर्गर्भेऽन्तरे यस्थ ताहशः प्रदीपो गृहे रात्रौ ज्वलितः सन् मत्कुण्ठं हरति निर्वासयतीति ॥ ९८ ॥

धवळापराइआमूळककुभकुसुमफलपुरविळंगेहि।

ਸਿਸਿਵਾਲਭ ਭਲਕਾਅ ਅਲਕਲਾਸ ਜਜਰਸ ਸ਼ਜੁਤੇਹਿ ॥

धूबो भवणबमन्तरपसरतोहाप्रमासलामोओ ।

ણાસેદ ભુઅંગોન્ડુરુષુણમકુણમસઅજૂઆઓ ॥ ૧૦૦ ॥

धवलापराजितामूलकक्षभक्तसुमफलपुरविहङ्गः ॥

श्रीवास्कभृतात्कलाक्षासर्जरससंयुक्तः ॥

धूपो भवनाभ्यन्तरप्रसरदुहाममांसलायोदः ।

नाशयति भुजगोन्दुरुघुणमत्कुणमशक्युकान् ॥

धवलापराजिता श्रेतगिरिकर्णिका तस्या मूलं ककुभस्यार्जुनस्य पुष्प-
फलानि तथा धूपो गुणगुलुः विहङ्गं कृमिन्म् एतैः तथा श्रीवासकेन तथा
भलातकेन तथा लाक्ष्या तथा सर्जरसेन च कृतो धूपो गृहान्तःप्रसर्पदुत्कट-
घटगन्धः स्पर्शादहिमूषककाष्ठकृमिमत्कुणमशक्यूकान् नाशयतीति । युगलकम्
॥ ९९, १०० ॥

* अस्य छाया मातृकायां नोपलभ्यते ।

तिहलाभललाभाअककुभकुसुमसाळजउविहंगोहि ।

रणमीसिएहि धूबो नकुणमसआण विहवणो ॥ १०१ ॥

त्रिफलाभलातककुभकुसुमसाळजउविहङ्गः ।

रणमिश्रितैर्धूपो मत्कुणमशकानां विद्रावणः ॥ १०१ ॥

सालः सर्जरसः जतु लाक्षा । रणम् उशीरम् । शिष्टं गतार्थम् ॥ १०१ ॥

इअ गछिअदप्पपसरा रिहणो एएहि विविहजोएहि ।

कीरन्ति पिअजणो विहु रक्षिखजजइ परपउत्ताण ॥ १०२ ॥

इति गछितर्दर्पपसरा रिपव एतैर्विविधयोर्गैः ।

क्रियन्ते निजजनोऽपि खलु रक्ष्यते परप्रयुक्तेभ्यः ॥

स्पष्टार्था गाथा ॥ १०२ ॥

*एसो एत्थ सम्प्यसह कअन्तहूओच्च दारुणसख्वो ।

हरमेहलाय विह्वो रिहजणदमणो परिच्छेओ ॥ १०३ ॥

इति हरमेखलायां द्वितीयः परिच्छेदः ॥

अथ तृतीयः परिच्छेदः ।

वेसाण कए धुता करेह खुड्हीह विविहभंगोहि ।

जइ तात्तच्छिभ ण वसे ता किं खुद्धोहे खविएहि ॥ १ ॥

वेश्यानां कृते धूर्ताः क्षपयन्ति कुड्हनीर्विविधभङ्गिभिः ।

यदि ता एव न वशे तत् किं कुड्हनीभिः क्षपयिताभिः ॥

पूर्वपरिच्छेदोक्तस्य कुड्हनीक्षणणस्य यद्यपि वेश्यावशीकरणोपाय^(३)तयो-
पन्यासः कृतः, तथापि वेश्यानामेव वशीकरणं मुख्यमिति तत्प्रयोजनं तृतीय-
परिच्छेदोपन्यासस्य प्रतिपादयितुमेव । गाथा स्पष्टार्था ॥ १ ॥

अह दुच्चिभद्रवेसासोहगविहडणसमर्थं ।

अविहेअवसीअरणं भणिमो तइअं परिच्छेअं ॥ २ ॥

अथ दुविदाधवेश्यासौभाग्यविघटनसर्थम् ।

अविधेयवशीकरणं भणामस्तृतीयं परिच्छेदम् ॥

प्रस्तुतपरिच्छेदप्रशंसाप्रयोजनप्रतिपादनार्थं स्पष्टार्थेयं गाथा ॥ २ ॥

उ(म्म)त्तमुणहदाहिणदीक्षिक्षभम्मि लिखते जीए ।
नाम अक्षं गारेण एइ सा कामिणी तुरिजं ॥ ३ ॥

उन्मत्तश्वदक्षिणदिगस्थिकलके लिखते (तया ? यस्याः) ।
नामार्काङ्गारेण एति सा कामिणी त्वरितम् ॥

उन्मत्तथा अर्लक इति प्रसिद्धः । तस्य कायदक्षिणभागस्थिपद्मके अर्का-
ङ्गारेण येन तेन कज्जलेन अमुकं वशमानयत्विति नाम लिखते, सा वशी-
कर्तुमिष्टा स्त्री क्षिप्रमागच्छतीति ॥ ३ ॥

अह कहवि णएए वसं पुञ्चभगिए विहिम्मि णीसेसं ।
तत्ताविअम्मि मन्दाणक्षेण णामे धुञ्चं एइ ॥ ४ ॥

अथ कथयपि नैति वशं पूर्वमणिते विधौ निश्चेषे ।
तत्तापिते मन्दानलेन नाम्ने धुञ्चमेति ॥

मन्दानलः कुक्लाम्भिः । पूर्वगाधार्थविशेषणार्थैषा गाथा स्पष्टार्थेति ॥ ४ ॥

अदसणसिसुक्लाक्षरोअणाहि पूसम्मि विरइओ विहिणा ।
भंगरअमूलसहिओ कुणइ वसे तिभुअणं तिळओ ॥ ५ ॥

अदशनशिशुलालरोचनाभ्यां तिष्ये विरचितो विधिना ।
भृङ्गरजोमूलसहितः करोति वशे त्रिभुवनं तिलकः ॥

अजातदन्तवा(लला)लरोचनाभ्यां मार्कवमूलेन सह पुष्यर्क्षे पिष्टाभ्या
कृतो विशेषकः उक्तं कार्यं करोते । विधित्र कुमारी द्रव्यं पिनष्टीति ॥ ५ ॥

गोरोअणासिक्षारुणदलरइअविसेसओ विलित्तो वव ।
णरणारिणरिन्दपिओ होइ असज्ज्ञो विसाणं च ॥ ६ ॥

गोरोचनाशिलारुणदलरचितविशेषको विलिसो वा ।
नरनारीनरेन्दप्रियो भवत्यसाध्यो विषाणां च ॥

गोरोचना प्रसिद्धा । शिला मनशिला । अरुणं कुङ्कुमम् । दलं तमा-
लपत्रम् । गन्धं पत्रमिति प्रासिद्धम् । कृत(स्ति ? ति)लकः समालब्धाङ्गो वा
पुंसां स्त्रीणां राज्ञां च वल्लभो भवति । विषाणां च स्थावरादीनामनाक्रमणीयो
भवति ॥ ६ ॥

भङ्गरअदेविधवलापराइआसिअवआहि पिण्मविओ ।
गोरोअणासणाहो तिळओ भुवण वसे कुणइ ॥ ७ ॥

भृङ्गरजोदेविधवलापराजिताशेतवचामिनिर्मितः ।
गोरोचनासनाथस्तिलको भुवनं वशीकरोति ॥
मार्कवसहदेवाशेतगिरिकर्णिकाशेतवचागोरोचनाभिः कृतस्तिलकः उक्त-
मेतत्कार्यं करोतीति ॥ ७ ॥

कुणइ वसे वत्ती (पी?मी) नपित्तगोरोअणाविणिस्मविआ ।
सव्यकरकणिट्टविरहण तिळएण तेलछोक्कं ॥ ८ ॥

करोति वशे वत्ती (पी?मी) नपित्तगोरोचनाविनिर्मिता ।
सव्यकरकनिष्ठाविरचिनेन तिलकेन त्रैलोक्यम् ॥
मत्स्यपित्तगोरोचनकृता या वर्ती सा निवृष्टवामहस्तकनिष्ठाइगुल्या विर-
चिततिलकोक्तं कार्यं करोति ॥ ८ ॥

*गोरंभापित्तुद्भवसिहिमूळामोहणीसिळारहओ ।
तेलछोक्कं वसिअकारिणो मुहम्मिणिव्वाणिष्टिओ तिळओ ॥

गोरम्भापित्तोद्भवगोरोचना तथा समयूशिखा तथा मोहनी विटपत्रिका
शिला मनःशिला एताभिर्विरचितस्तिलको यथोक्तं कार्यं करोतीति ॥ ९ ॥

विहणुक्कन्ताभंगरअदेविधवलापराजितजटाभिः ।
पूसम्मिं रोअणापाणीएण कुमारिपिट्टाहि ॥ १० ॥
कारूण तिळअभिभिणा ममरद्धआणिद्वन्धवसमेण ।
कुणह वसे जीअलोअं दंसणपरिवट्टिआणन्दं ॥ ११ ॥

विष्णुकान्ताभृङ्गरजोदेविधवलापराजितजटाभिः ।
पुष्ये गोरोचनापानीयेन कुमार्या पिट्टाभिः ॥
कृत्वा तिलकममुना मकरध्वजस्तिनध्ववान्धवसमेन ।
कुरुत वशे जीवलोकं दर्शनपरिवर्धितानन्दम् ॥
विष्णुकान्ता भीलुपुष्पा तथा मार्कवेन सहदेव्या शेतगिरिकर्णिकामू-
लेन चेत्येन द्रव्येण गोरोचनाजलारक्षितेन कन्यकापिष्टेन तिलकं कृत्वा कार्यं
सम्पादयन्तीति युगलकम् ॥ १०, ११ ॥

* अस्य छाय मातृकायां नोपलभ्यते ।

बहुसोरं अरिसोणि अभाविआए गोरोअणाए कअतिळ-
[आ ।

जं जं पेच्छइ पुरुसं तं तं महिळा वसे कुणइ ॥ १२ ॥

बहुशरीर्यत्तशोणित(भावित)या गोरोचनया कुततिलका ।
यं यं ग्रेक्षते पुरुषं तं तं महेला वशीकुरुते ॥

तन्तुरजसबहुवारमिश्रितया गोरोचनया रचितविशेषका वधूः (यं) यगि-
च्छति तं तं दृष्टमात्रं वशीकुरुत इति ॥ १२ ॥

रक्तहअमारकुसुमं सिद्धत्थअकुट्टगअमउम्मीसं ।

हरवल्लहोद्वारुणसितमकवमूलसञ्जुत्तं ॥ १३ ॥

भूअदिणे पूसे वा सीअलसल्लिङ्गेण वड्डिअं विहिणा ।
सइ गुरुभआरम्भे तिळअमेअं(क)रजासु ॥ १४ ॥

रक्तहयमारसिद्धार्थककुष्टगजमदोन्मिश्रम् ।

हरवल्लभोद्वारुणसितमार्कवमूलसंयुक्तम् ॥

भूतदिने पुष्ये वा शीतलसलिलेन वर्धितं विधिना ।

सदा सर्वभयारम्भेषु तिळकमेतं कुर्यात् ॥

लोहितकरवीरकुसुमं सर्षपावाप्यकरिदानमिश्रितधुरूरकारतवारुणीसित-
मार्कवसंयुक्तं शीताम्बुना पिण्ठे तिष्ये चतुर्दश्यां वा नित्यं सर्वभयनिवृत्त्यै
तिळकमेतं कुर्यादिति युगलकम् ॥ १३, १४ ॥

एअं विअ पाणे भोजणे द्वय पूर्समिष्य पञ्चमलमिसिअं ।
दिणां भुवणाम्मि वसे कुणइ सज्जा दासपदिरुवं ॥ १५ ॥

एतदेव पाने भोजने वा पुष्ये पञ्च(म)लयुक्तम् ।

दत्तं भुवनमपि वशीकरोति सदा दासग्रतिरुपम् ॥

एतदेव पूर्वोक्तं द्रव्यं देहजैः पञ्चमिस्तत्र मुखवारिजैश्चतुर्मिस्त्वद्भूलेन
त(दा ? था) पञ्चमेन मिश्रितं पाने भोजने वा दत्तं सदुक्तं कार्यं करोतीति ॥ १५ ॥

सिअसरिसवमसिअभुजंगमच्छए गजमएण सञ्जुत्तं ।
पुटदद्वं चुणइअमञ्जणमिणमो वसीअरर्ण ॥ १६ ॥

सितसर्षपमसितभुजङ्गमस्तके गजमदेन संयुक्तम् ।

पुटदग्धं चूर्णीकृतमञ्जनभिदं वशीकरणम् ॥

गौरसर्षपाख्यं द्रव्यं कृष्णसर्पमस्तकाभ्यन्तरे न्यस्तं करिमदामिश्रितं पुट-
पाकदग्धं सत् पिण्डमित्येवं कृतमिदमञ्जनं वशीकरणमिति । आममृतमयपात्र-
द्वयस्याभ्यन्तरे द्रव्यं तत्स्य सन्धिस्थाने च लेपने च निर्विवरं कृत्वा पादद्वयपा-
कपर्यन्तं पच्यते पुटपाकदग्धमित्युच्यते इति ॥ १६ ॥

होइ सिक्षाणाएसरपिअंगुरोअण(ज्ञिआ)च्छीणं ।

णिस्तेसत्त्वणिजणवलङ्गभत्तणं स्वामिसम्माणं ॥ १७ ॥

भवति शिलानागकेसरप्रियहुगोरोचनाज्ञिता(क्षी ? क्षा)णाम् ।

निश्चेषतरुणीजनवलभत्वं स्वामिसम्मानम् ॥

मनश्चिलानागकेसरश्यामगोरोचनाभिः कृताञ्जनेनाज्ञितनेत्राणां पुंसा-
मुक्तं फलं भवतीति ॥ १७ ॥

समतुल्लिभञ्जनचंदनपङ्कजदलरोअणापिअंगहि ।

अञ्जिअणअणो जं जं पेच्छह तं तं वसे कुणह ॥ १८ ॥

समतुलिताञ्जनचन्दनपङ्कजदलरोचनाप्रियङ्गूभिः ।

अञ्जितनयनो यं यं द्रश्यति तं तं वशीकुरुते ॥

समतुलितामिस्तुल्यमागाभिः सौवीरञ्जनचन्दनपद्मतमालपत्रगोरोच-
नाभिः कृतेनाञ्जनेनाज्ञितनेत्रो दर्शनमात्रेण परं वशीकुरुत इति ॥ १८ ॥

बहुसो वराहसोणिअभाविअजावअ(रञ्जिअ)कआए ।

सौवीरञ्जनमहुअरचुणसगवभाए वत्तीए ॥ १९ ॥

कोळवसाभरिअपईवगहिअकज्जळकअञ्जणा हाँति ।

सअळजणहिअअदहआ विहडिअपडिपक्खमाहप्पा

[॥ २० ॥

बहुशो वराहशोणितभावित(परिभावित ?)यावक(रञ्जित)कृतया ।

सौवीरञ्जनमधुकरचूर्णसगर्भया वत्त्यः ॥

कोळवसाभरितप्रदीपगृहीतकज्जळकृताञ्जना भवन्ति ।

सकलजनहृदयदयिता विवटिप्रतिपक्खमाहात्म्याः ॥

गाथायुगलस्यायमर्थः—बहुशो वह्न् (वैवा)रान् सूकरमांसस्यासृजा भावितं सत् शुष्कं यद् यावकं लक्षारसरज्जितं वास उपचारात् । तेन निर्मितया वर्त्या । तथा सौबीराज्ञनेन शुष्कन्नमरचूणेन सगर्भया पूरितान्त(राैर्या) सूकरस्नेहेन पूरितप्रदीपगृहीतेन कजलेन कृताज्ञननेत्रा उक्तफलभागिनो भवन्तीति । युगलकम् ॥ १९, २० ॥

*सज्जरसाविसाणवआभुअंगभुडिका।मेणीहि णिम्मावेओ।
सिआसिद्वत्थसणाहो धूबो सब्बत्थसि(द्वि)अरो ॥ २१ ॥

सर्जकुष्टवचानागकेसरसूक्ष्मिकाप्रियड्गूमि: निर्मितः तथा गौरसर्षपैर्युक्तो धूपः सर्वार्थान् साधयतीति ॥ २१ ॥

जलवाहभलभमहीअरजोइअसमभाअ(विै?)मीसिओ
[पूसे ।

णिअल्लालासञ्जुत्तो धूबो सोहगगसञ्जणणो ॥ २२ ॥

जलवाहभलयमहीधरयोजितसमभागमिश्रितः पुष्ये ।

निजलालासञ्जुत्तो धूपः सौभाग्यसञ्जननः ॥

पुष्येक्षे मुस्ताचन्दनशैलेयानां योजितैः सैमर्भगैर्मिश्रीकृतस्तथा स्वमुख-
निष्यन्दसहितो धूपः सौभाग्यं जनयतीति ॥ २२ ॥

कंकुतएणाएसरपउमभमालूरकुडिलमंसीहि ।

सब्बत्थ कुणहि सिद्वि धूबो समभाअणिम्मविओ ॥ २३ ॥

कडुतवड्नागकेसरपद्मकमालूरकुटिलमांसीभिः ।

सर्वत्र करोति सिद्वि धूपः समभागनिर्मितः ॥

कडु प्रियङ्कु । त्वक् भृङ्गः । नागेकसरपद्मके प्रसिद्धे । मालूरं विल्वम् ।
कुटिलं तगरम् । मांसी नलदः । एतैर्द्रव्यैस्तुह यांशैः कृतो +धूपः..... ॥ २३ ॥

त्रजथ नरेन्द्रभवनं यदीच्छथ वशीकर्तुम् ॥

लघु कृष्णागरु । मलयं च(न्द)नम् । कुष्टं विषाणम् । कुडुमं काश्मीरम् ।
सुरदेवदारु करिनागकेसरं वन्यं परिपेलवम् । कुसुमसलिलं माक्षिकम् । एतैः
कृतो धूपो यैस्तथाविधाः सन्तो राजगृहं गच्छत, यदि राजानं वशीकर्तुं काम-
श्रेति ॥ २४ ॥

* अस्य छाया मालूकार्यां नोपलभ्यते । † अत्र कियांश्विद् ग्रन्थो गलित इति
प्रतिभाति ॥

कण्णाव(रेण ? रणे) कामिणिसमागमे पण्णविक्षए तुरिअं ।
एसोच्चिअ सिद्धिअरो धूबो चिन्तामणी णाम ॥ २५ ॥

कन्यावरणे कामिनीसमागमे पण्णविक्रये त्वरितम् ।
एष एव सिद्धिकरो धूपचिन्तामणिर्नाम ॥
असैव फलान्तरप्रतिपादनार्था लघा गथेति ॥ २५ ॥

कररुहकल्लकुन्दकाळाउरुदल्लकस्वास्तणाहअो ।
दलमाळाविसाणमल्लउच्चविरहअसमभाओ ॥ २६ ॥
मअणमहाणरिन्द्रणविणिसिअसराणिपुडुम्भूअओ ।
कुणइ वसम्म सअलं भुवणं वि हु एस सअन्धधूपओ ॥

कररुहकल्लकुन्दकालागरुदल्लाक्षासनाथः ।
दलमालाविपाणमलयोद्भविरचितसदशभागः ॥
मदनमहानरेन्द्रनवनिश्चितशराशनिप्रथमदूतः ।
करोति वशे (सकलं) भुवनमपि खल्पेष सगन्यो धूपः ॥

कररुहो नखम् । कललं मांसी । कुन्दं कुन्दुरुष्कः । कृष्णागरु लघु ।
दलं गन्धपत्राणि । लाक्षा प्रसिद्धा । एतैः साहितं दलं सलकम् । माला स्पृका ।
विषाणं कुष्ठम् । मलयोद्भवं चन्दनम् । एतैर्विरचितास्तुल्यभागा यस्य समांशैः
एतैः सर्वैरित्यर्थः । सुगन्धधूपोऽयमत्यन्तसौभाग्यप्रदत्वात् स्मरशराग्रदूतकल्पः ।
उक्तार्थक्रियाकर इति । युगलकम् ॥ २६, २७ ॥

मलआरुणगिरिभिअंककन्दलीसमकअभाअओ ।
गअदाणसिक्लापिअंगुरससरिसवसञ्जुत्तओ धूबो ॥
मअरद्वज्ञोच्च विडिअजणमाहप्पओ भुवणं ।
ससुरासुरं पि कुणइ वसे विलसन्तओ ॥ २९ ॥

मलयारुणगिरिमृगाङ्कन्दलीकृतसमभागः ।
गजदानशिलाग्रियजुरसर्षपसंयुक्तो धूपः ॥
मकरधवज इव विघटितजनमाहात्म्यं भुवनम् ।
ससुरासुरमपि करोति वशे विलसत् (?) ॥

मलयं चन्दनम् । अरुणं कुड्कुमम् । गिरिः शिलापुष्पम् । मृगाङ्कः
कर्पूरम् । कन्दली ओषधिविशेषो देशान्तरे प्रसिद्धः । गजमदः । शिला मन-

शिशला । प्रियङ्कुः कामिनी । रसो गोलः । सर्षपः सटहः । एतैः समभागैः
कृतो धूपः उक्तं कार्यं करोतीति ।

“द्वादशाङ्गयुतो धूपो (ह्य)त्यन्तविबुधप्रियः ।

(द ? दा)रकर्मणि विख्यातः सम्यग्विधिनियोजितः” ॥ २८, २९ ॥

णिअवाहविंशत्सोणिअमलमीसुम्मत्तसुणहजीहाए ।

खाणेण व पाणेण व (पु ? कु)णह वसे तिभुवणं सअलं ॥

निजवाष्पशोणितमल(य ?)मिश्रोन्मत्तश्वजि(ह्या ? ह्यायाः) ।

खादनेन वा पानेन वा करोति वजे त्रिभुवनं सकलम् ॥

बाष्पादीनि प्रसिद्धानि । तान्येव त्रीणि समानि एतैर्मिश्रिता उन्मत्त-
शुनोऽलकस्य जि(ह्या ? ह्या) खादनपानदत्ता उक्तं कार्यं करोतीति । एतानि
द्रव्याणि साधको यस्मै प्रयुक्ते तं तं वशीकरोतीत्यर्थः ॥ ३० ॥

रइसमए णिअबीअं घैचूण करेण कामिणीचरणं ।

जो (वा ? आ) लिंपइ वामं सो तीए चिरं वल्लहो होइ ॥

रतिसमये निजवीजं गृहीत्वा करेण कामिनीचरणम् ।

य आलिम्पति वामं स तस्याश्विरं वल्लभो भवति ॥

सम्प्रासयोगे भावप्राप्त्यवसरे स्वर्वीर्यं वामकरेण गृहीत्वा कामिन्या
वामं चरणं लिम्पति स तां वशीकरोतीति ॥ ३१ ॥

माअंगणिहअणरणअणणासिआहिअलिंगजीहाहि ।

पक्कं पिणाइभवणे तेल्लं पूसम्मि रअणीए ॥ ३२ ॥

मअणंकुस त्तिणामेण सिद्धमिणभो महावसीभरणं ।

फस्सेण वि किं बहुणा कुणइ वसं वणगइ(न्दो ? न्दं)पि ॥

एअं पुरा सुरमणिमउडमऊहच्छुरिअचलणेण ।

सिंहं पसुबइणा पव्वईए तेल्लं पसणेण ॥ ३४ ॥

खाणेण व पाणे(ण) व दिणं पूसम्मि कामिणिजणस्स ।

पञ्चङ्गमलसणाहं कत्तो अणं वसीअरणं ॥ ३५ ॥

एअं गुहआराहणपविअसिअलोअणारचिन्देण ।

कहिअं दणइन्दपुरोहएण सुरमन्ततणअस्स ॥ ३६ ॥

मातङ्गनिहतनरनयननासिकाहृदयलिङ्गजिह्वाभिः ।

पक्वं पिनाकिभवने तैलं पुष्ये रजन्याम् ॥

मदनाङ्कुश इति नाम्ना सिद्धपिदं महावशीकरणम् ।

स्पर्शेनापि किं वहुना करो(ति) वशं वनगजेन्द्रानपि ॥

एतत् पुरा सुरमकुटमणिमयूखच्छुरितचरणेन ।

स्थृष्टं पशुपतिना पार्वत्यास्तैलं प्रसन्नेन ॥

खादनेन वा पानेन वा दत्तं पुष्ये कामिनीजनस्य ।

पञ्चाङ्गमलसनाथं कुतोऽन्यद् वशीकरणम् ॥

एतद् गुर्वाराधनप्रविक्षितलोचनारविन्देन ।

कथितं दानवेन्द्रपुरोहितेन सुरमन्त्रितनयस्य ॥

गाथापञ्चकेन कुलकस्येदं तात्पर्य — गैजन व्यापादितस्य पुंसो नेत्र-
ब्राणहृदयप्रध्वजलालाभिरतैलं पुष्यक्षेत्रे रात्रौ रुद्रालये पंक्ते शुद्धास्थास्थित्या (?)
उक्तं कर्त्ति करोतीति । एतदेव पञ्चभिः कुलकम् ॥ ३२—३६ ॥

णिअवीअसुभाविअकङ्गवराङ्गच्छुण्णेण कसालिअद्वाइँ ।
दिण्णाइ कुणन्ति वसे अद्वाइ चुराहिकुसुमाइँ ॥ ३७ ॥

निजर्वीजसुभावितकपिवराङ्गचूर्णेन लिपदलानि ।

दत्तानि कुर्वन्ति वश आप्रातुं सुरभिकुसुमानि ॥

निजर्वीजसंयुक्तेन हृवङ्गध्वजचूर्णेन अवकुतपत्राणि सुगन्धिकुसुमान्यामो-
दग्धहणाय यस्मै दीयन्ते तं वशीकुर्वन्तीति ॥ ३७ ॥

पुत्तञ्जारिव्व कअञ्जालिव्व मोहव्व वर्हिं चूलोव्व ।

कुणइ वसे गोरम्भव्व पञ्चमलभीसिआ दिण्णा ॥ ३८ ॥

पुत्रञ्जारी वा कृताञ्जलिर्वा(मोहा वा) वर्हिंचूडा वा ।

करोति वशे गोरम्भा वा पञ्चमलभिश्रिता दत्ता ॥

पुत्रञ्जारी स्थितिभिः कृताञ्जलिर्नितिकृत् मोहा मोहनी वर्हिंचूडा मयूर-
शिखा । गोरम्भानि सुमनस्य(?)चूर्णमिश्रनवनीतमतिशयप्रसिद्धम् अविधेयवशी-
करणं चरणतलाभ्यञ्जयुक्त्या । गोरम्भा ओषधिविशेषः । तदीयसूक्ष्मचूर्णभावितं
नवनीतं वशीकार्यस्थ पादतललेपात् सुप्रसिद्धं वशीकरणमिति ॥ ३८ ॥

णरकाळसारहयमत्तकुञ्जरा होमित दासपदिरुवा ।
चण्डालिआइ कमसो वद्वन्तएक्कपत्ताइ ॥ ३९ ॥

नरकालसारहयमत्तकुञ्जरा भवन्ति दासप्रतिरूपाः ।
चण्डालिकया क्रमशो वर्धमानैकपत्रया ॥

चण्डालिका रक्तकञ्चुकाख्या ओषधिः तया नरस्य कृष्णसारस्य
मृगस्य तुरगस्य मत्तवारणस्य एकैकपत्रवृद्धया दत्तया ते नरादयो तु सप्रतिरूपा
भवन्ति ॥ ३९ ॥

गन्धअसिक्लाविलेविअसोसिअचुण्णीकअं महुम्मीसं ।
लेवेण (वसे महिळां) कुणइ रए कुलिसतरुखण्डम् ॥ ४० ॥

गन्धकशिलाविलेपितशोषितचूर्णांकृतं मधुन्मिश्रम् ।
लेपेन वशे महेलां करोति (रते) कुलिशतरुखण्डम् ॥

कुलिशः सुधावृक्षः तस्य खण्डः एकदेशः गन्धपाणमनशिशलाख-
ण्डाभ्यां शोषितस्ततरुर्णीकृतः पश्चात् क्षौद्रभावितो रतिसमये ध्वजलेपाद्
योषितं वशीकरोतीति ॥ ४० ॥

दिच्छन्दनिदभमहुकपूरक्कित्तर्किंगा रमन्ति जे सुरए ।
हिअए महिलाण णरा वसानेत ते दिघ्घअं काळं ॥ ४१ ॥

एस किल जोअराओ दिणणो रुदेण मूलएवस्स ।
भद्रस्स देवअत्ता(ए ?) वस्सम्मि सम सहिआणेण ॥ ४२ ॥

दक्षे(न्द ? न्दिय)मधुकर्पूरलिसलिङ्गा रमन्ते ये सुरते ।
हृदये महेलानां नरा वसन्ति ते दीर्घं कालम् ॥

एष किल योगराजो दत्तो रुदेण मूलदेवाय ।
भद्राय देवदत्ता(य ?) वशेऽस्य संस्थितानेन ॥

दक्षः प्राणिविशेषो भालूक इति प्रसिद्धः । तदीयेनन्दियेण पिष्टेन तथा
माक्षिकधनसाराभ्यां लिससाधना ये रमन्ते निधुवने कीडन्ति ते कामिनीनां
चिरं काळं हृदये वसन्ति । सदा भवन्तीत्यर्थः । अस्यैवानुशंसार्था स्पष्ट ।
द्वितीया गाथा । भद्रशब्दो मूलदेवविशेषणमिति । युगलकम् ॥ ४१,४२ ॥

मुणिकुसुमसाळिलधअ(महु)जाक्षिणिफलरेणुपारआहिमेहि ।
कीरइ विअहुद्दइओ कअअकलुम्भीसिओ क्लेओ ॥४३॥

मुनिकुसुमसाळिलधृतमधुजालिनीफलरेणुपारतहिमैः ।
क्रियतां विदग्धदयितः कतकफलोन्मश्रितो लेपः ॥

मुनिरगस्त्यतरुः तत्कुसुमजेलेन तद्रसेनेत्यर्थः । तथा वृतमाक्षिकाभ्यां तथा
जालिन्या देवताव्याः सम्बन्धिना फलचूर्णेन तथा सूतेन चन्दने दूरैः कतक-
फलचूर्णमिश्रैनारंगरप्तियो ध्वजलेपः कामिनीवशीकारहेतुः क्रियतामिति ॥ ४३ ॥

जस्स मणे कज्जं सामळिए दासत्तणं पवणणाए ।
सो कुणइ लिंगलेवं कलरवमलसैन्धवमधुभिः ॥ ४४ ॥

यस्य मनसि कार्यं श्यामलया दासत्वं ग्रपन्वया ।

स करोतु लिङ्गलेपं कलरवमलसैन्धवमधुभिः ॥

कलरवमलं पारावतशकृत् । सैन्धवमधुनी प्रसिद्धे । शिष्टं गतार्थमिति ॥ ४४ ॥

ससिसूआरुणकइलिंगकणअमहुलित्तलिंगरमिआओ ।

कुणइ वसे लडहविळासिणोओ विरहे ण जीअन्ति
[॥ ४५ ॥]

शशिसूतारुणकपिलिङ्गकनकमधुलिसलिङ्गरमिताः ।

करोति (वशे) लटहविळासिनीविरहे न जीवन्ति ॥

पारतकपूरकुड्कुमवानरध्वजमातुलक्ष्मीद्राम्यक्तेन लिङ्गेन कामिता सु-
भगकामिनीः पुरुषो वशीकरोति । एवं नाम (काश्यपा ? ता वश्या) भवन्ति,
यत् तद्विप्रयोगे न जीवन्तीति ॥ ४५ ॥

ससिरसळअणिमअगअणपिपलिसैन्धुतुंबु(रु)महुहि ।

लेविअधआण महिळा होन्ति रए पिज्ज्वरसरिच्छा
[॥ ४६ ॥]

शशिरसलवनामदगगनपिपलिसैन्धुतुम्बुरुमधुभिः ।

लेपितध्वजानां महेला भवन्ति रते निज्ज्वरसदक्षाः ॥

कर्पूरपारताभ्यां तथा लयनिमदेन (?) लताकस्तूरिक्या तथा गगनेनाश्र-
केण तथा मागधिक्या तथा सैन्धवेन तथा तुम्बुरुफलैः प्रसिद्धैस्तथा माक्षिकेण

एतैरभ्यक्तलिङ्गानां निधुवनसमये वानिता बहुमदस्यन्दिन्यो भवन्ति । ततश्च
वश्यत्वमापद्यन्त इत्यर्थः स्थित एवेति ॥ ४६ ॥

हरिआलज्जणयारभमागहिआकुद्गसेन्धवमद्गहि ।
कलरवपुरीसमीसो क्लिं(ग?गे)लेवो कओ विहिणा ॥ ४७ ॥

सोहगगमअपरवसतरुणिअणहिअभमतमाअंगो ।
सुरए रभसेण वसे करेह मअणकुसो णाम ॥ ४८ ॥

हरितालाञ्जनपारतमागधिकाकुष्टैन्धवमधुभिः ।
कलरवपुरीषमश्रैलिङ्गलेपः कृतो विधिना ॥
सौभाग्यमदपरवश्तरुणीजनहृदयमत्तमातङ्गम् ।
सुरते रभसेन वशे करोति मदनाङ्कुशो नाम ॥

हरितालसौवीराञ्जनहरवीर्यपिप्पलीविषाणलवणमाक्षिकैः पारावतमलसं-
युक्तैः विधिना मदसमांशरुपेण विधानेन कृतो ध्वजाभ्यङ्गे सुरते रभसेन साभि-
लाष्ट्वेनोक्तविशेषणविशिष्टास्तास्तरुणीर्वशीकरोतीति युगलकम् ॥ ४७,४८ ॥

जाइ (व) काइ व घेत्तूण पञ्च कुसुमाइ रक्तवण्णाइ ।
समतलिअपिअंगुभीसिआइ अइमसिणपिडाइ ॥ ४९ ॥

एएण लित्तलिंगो जं जं कामेइ कामिणि कुसळो ।
सौभग्यरूपगुणगच्चितं तरुणि वसे कुणाइ ॥ ५० ॥

यानि वा कानि वा गृहीत्वा पञ्च कुसुमानि रक्तवण्णानि ।
समतुलितप्रियङ्गुभिश्रितान्यतिमसुणपिष्टानि ॥

एतेन लिप्तलिङ्गो यां यां कामयते कामिणि कुशलः ।
सौभाग्यरूपगुणगच्चितां (तरुणि) वशीकुरुते ॥

यानि वा कानिचित् प्रभि(व)जातिपुष्पमिति पञ्च लोकहितानि पुष्पाणि
गृहीत्वा ततुल्यपरिमाणगन्धप्रियङ्गुभिश्रितानि कृत्वा एतेन द्रव्येण कृतध्वजा-
भ्यङ्गो यां यां योषितं रमयति सा सा सुभगतवपुःप्रकर्षगर्वितापि तस्य वश्य-
त्वमापद्यत इति युगलकम् ॥ ४९,५० ॥

घअघट्ठ(रक्त)काइलिंग(लित्त)लिंगाण लङ्घ(वणिदाओ)।
होइ वसे मअरङ्गअसर(सोअर)सङ्गविहुराओ ॥ ५१ ॥

एअस्स मूलसिरिणा मअरद्वअसरमहोअ(र)समस्स ।

लेवस्स पद्मवन्धों कओ महाआळभुवणम्मि ॥ ५२ ॥

घृत(भृ ? पि)ष्ट(रक्त)कपिलिङ्गलिमलिङ्गानां लटहवनिताः ।

भवन्ति वशे मकरध्वजशरसोदरशल्यविधुराः ॥

एतस्य श्रीमूलदेवेन मकरध्वजशरसहोदरसमस्य ।

लेपस्य पद्मवन्धः कृतो महाकालभुवने ॥

घृतपिष्टेन रक्तस्य कपर्मकटस्य मेद्रेण लिप्साधनानां सुन्दरस्त्रियः स्मरशरनिकरशल्यव्यथिताः सद्यो वशीभवन्ति । अस्यैवानुरुंसार्था स्पष्टार्था गाथा । मकरध्वजशरणां सहोदरतुल्यस्य समानार्थकारित्वाद् आतृतुल्यस्य योग(स्य) पद्मवन्धः कृत इति युगलकम् ॥ ५१, ५२ ॥

जालिणिफलरेणुरसिन्दकणअब्लोअणखण्डसहिएहि ।

सुरअस्मि ओद्धवारुणिदुद्धेण करंभिओ लेवो ॥ ५३ ॥

एसो विअ गुरुजोव्वणसोभग्गोत्ताणकामि(णि)जणस्स ।

हरइ मअरद्वं मअरद्वओ व्व भुवणे विअंभन्तो ॥ ५४ ॥

जालिणिफलरेणुरसेन्द्रकनकलवणाम्लवेतस(स ?)हिमैः ।

सुरते उष्णवारुणिदुग्ये मिश्रीकृतो लेपः ॥

एषोऽपि गुरुयौवनसौभाग्योत्तानकामिनीजनस्य ।

हरति गर्व मकरध्वज इव भुवने विजृम्भमाणः ॥

देवतालीफलचूर्णेन पारतेन च हरदयितेन सैन्धवेन अम्लवेतसेन चन्दनेन च एतैः करभवारुण्याः क्षीरेण च आलोलितो लेप एषोऽपि सुरतसमये प्रयोगः प्रकृष्ट (वारुण्या ? तारुण्य) सौन्द(र्या ? यो)न्तस्य विलासिनीलोकस्य साक्षात् कन्दर्प इव दर्प (जनयति विजयमानो ?) हरतीति युगलकम् ॥ ५३, ५४ ॥

हअब्लालासिअसरिसवमज्जिज्ञाजाइकुसुमदलमीसं ।

जो कुणइ छिङ्गलेवं सोचिअ कुसुमाउहो होइ ॥ ५५ ॥

हयलालासितसर्वपमज्जिष्ठाजातिकुसुमदलमिश्रम् ।

यः करोति लिङ्गलेपं स एव कुसुमायुधो भवति ॥

तुरगमुखनिःप्यन्दो गौरसर्वपः मज्जिष्ठा जातिकुसुमं सुमनःपुष्पाणि तमालपल्लवानि एतानि मिश्रयित्वा कृतो ध्वजलेपः प्रयोक्तुः साक्षात् कुसुमा-युधत्वमापादयतीति ॥ ५५ ॥

हरवीअघुसिणघणसाररोअणामल्लअहेमरअरइओ ।

सुरअम्मि हरइ हिअअं क्लेवो सुरसुन्दरीणं पि ॥ ५६ ॥

हरवीजकुङ्कुमघनसाररोचनामल्यहेमरजोरचितः ।

सुरते हरति हृदयं लेपः सुरसुन्दरीणामपि ॥

पारतः काश्मीरकपूरगोरोचनाचन्दनमातुलचूर्णैर्निर्मितः साधनलेपोऽप्स-
रसामपि चित्तं हरतीति ॥ ५६ ॥

तइतअरकल्लकेसरकुसुम्भसेलेअविरइअं कुणइ ।

सौभग्गमणणसमं वामाण विक्लेवणं सुहअं ॥ ५७ ॥

त्ववतगरतकल्लकेसरकुसुम्भशैलेयविरचितं करोति ।

सौभाग्यमनन्यसमं वामानां विलेपनं सुखदम् ॥

वल्कलकुटिलमांसीनागरकेसरमहारजनीपरपुष्टैरचितः वधूनां वराङ्ग-
लेपः परमं सौभाग्यं करोति सुखदत्यादिति ॥ ५७ ॥

सिन्धुवअ (सोवच्छलसोवीर(अ)मच्छपित्तवरणीहि ।

घअमहुक(ला ? णा)सणाहो भअक्लेभो कुणइ सोभग्गं ॥

सैन्धववचासौवर्चलसौवीरकमत्स्यपित्तवरणीभिः ।

घृतमधु(कृतोऽसौ ? कणासनाथौ) भगलेपः करोति सौभाग्यम् ॥

लवणोग्रगन्धाकृतकशैलाञ्जनमत्स्यपित्तवरणीत्या सौराष्ट्रमृतिकया
चेत्येतैः कृतः सर्पिर्माक्षिकपिप्पलीचूर्णयुतः स्त्रीणां वराङ्गाभ्य(क्तः ? ङ्गः) सौभा-
ग्यमावहतीति ॥ ५८ ॥

(सिअ)सिद्धत्थअतेक्लं दाढिमपञ्चङ्गसाहिअं विहिणा ।

गुज्जनभङ्गेन रए कुणइ वसे णिअपइं महिला ॥ ५९ ॥

सितासिद्धार्थकतैलं डाढिमपञ्चङ्गसाधितं विधिना ।

गुद्याभङ्गेन रते करोति वशे निजपतिं महेला ॥

गौरसर्षपतैलं डाढिमस्य पञ्चमिरशैर्दलादिभिर्विधानेन साधितं पकं व-
राङ्गलेपेन प्रयोज्य स्त्री कामुकं वशीकरोति । विधिरत्र द्रव्यचतुर्गुणं तैलं
तच्चतुर्गुणं जलं पकं लेपमात्रमिति ॥ ५९ ॥

माळइपसूणसाहिअतेक्लब्भ(ङ्गो ? त्ते) वरङ्गकुहरम्मि ।

महिलाण सुरअसमए होइ पई दासपडिरुवो ॥ ६० ॥

मालतीप्रसूनसाधिततैलाभ्यक्ते वराङ्गकुहरे ।

महेलानां सुरतसमये भवति परिदासप्रतिरूपः ॥

सुमनःपुष्पैरुक्तेन विधिना साधितं यत् तिलतैलं तेन सुरतसमये क्षिप्ते
संसारमार्गविवरे कामिनी कामुकमत्यन्तवश्यं करोतीति ॥ ६० ॥

पसुवइजल्लवद्विभिंवदारुगुलुरसञ्जनकण ।

महिक्षा वरङ्गधूएण णिअदह्यं वसे कुणइ ॥ ६१ ॥

पगुपतिसलिलवर्तितनिम्बदारुगुलुरसञ्जनकृतेन ।

महेला वराङ्गधूपेन निजदधितं वर्णकरोति ॥

छागमूत्रपिष्टैः पिचुमन्ददेवदारुपुरभागैः कृतो निर्मितो यो धूपः तेन
महेला वराङ्गं धूपयति कामुकं वशे करोतीति ॥ ६१ ॥

दप्तिप्रसुवइजल्लपिद्वाणरीमूलक्षेविउम्मलिअं ।

ण पदह्यं खरकोरिखररआ (आ) ससुहिअं पि ॥ ६२ ॥

दप्तिप्रशुपतिजलपिष्टवानरीमूललेपितोद्वर्तितम् ।

न पतति लिङ्गं खरखारीखररतायाससुदितमपि ॥

मत्तबस्तप्रसवेण निवृष्ट्यद्वानार्याः कपिकच्छ्वा मूलं तेन लिसं यदु-
द्वर्तितं चिह्नं कर्कशाधमदासीनियुवनक्षेशकदर्थितमपि पुंश्चिह्नं स्तवधत्वं न जहा-
तीति ॥ ६२ ॥

सत्ताहं पसुवइसलिलभाविअं करहवारुणीमूलं ।

गाहोव्वद्वणविहिणा कुणइ रए साहगत्यम्भं ॥ ६३ ॥

(सप्ताहं) पशुपतितलिलभावितं करभवारुणीमूलम् ।

गाढोद्वर्तनविधिना करोति रते साधनस्तम्भम् ॥

सप्त दिनानि छागमूत्रेण भावितमुष्ट्वारुणीमूलं पिष्टं सदू बहलेनो-
द्वर्तनकर्मणा सुरते ध्वजस्तम्भम् (मः मु)पहरतीति ॥ ६३ ॥

कमपरिवद्विअटंकणपिप्पलितण्डुलविसेहि पिद्वेहि ।

क्षेविअधोएण णरो लिङ्गेण चिरं रए मळइ ॥ ६४ ॥

ऋपपरिवर्धितटङ्गणपिप्पलितण्डुलवि (पर्याः ? षैः पिष्टैः) ।

विलिम्बधौतेन नरो लिङ्गेण चिरं (ओरमओ ? रते मिलति) ॥

टङ्गणं सुवर्णपादिका, पिप्पलीतण्डुलं मागधिकाबीजानि, विषं मुस्तादि, एतैरुत्तरोत्तरवृद्ध्या गृहीत्वा पिष्टैः प्रथमं लिसेन पश्चाद्वैतेन ध्वजेन बहलं निधुवने क्रीडतीति ॥ ६४ ॥

मण्डोक्कवसाकुरुविलङ्घण्डखण्डेहि कादिअं दुद्धं ।

धअधूमधअत्थम्भं करेइ चरणाभ्लङ्घेपेण ॥ ६५ ॥

मण्डूक्कवसाकुरुविलङ्घण्डखण्डैः कथितं दुग्धम् ।

(धज)धूमधधजस्तम्भं करोति चरणतललेपेन ॥

दुर्दुरस्नेहेन तथा कुरुविलस्य कुलोरास्यस्य मत्स्यस्य (खण्ड)खण्डैः पिशितशकलैः सह कथितं क्षीरं (धजस्य धूम) धजस्य वाम्बेः स्तम्भं करोति । तेन लिसपादश्चिरं स्तवधध्वजो भवति अस्मिना च न दद्यत इत्यर्थः ॥ ६५ ॥

सिद्धं कुसुम्भतेव्लं भूमिलआचुणगमीमिअं विहिणा ।

चलणवभंगेण रए (करेइ) ण(रैं) ख(रअ)रुच्छाहं ॥ ६६ ॥

सिद्धं कुसुम्भतेलं भूमिलताचूर्णमिश्रितं विधिना ।

चरणाभ्यङ्गेन रते करोति नरं खरतरोत्साहम् ॥

कुसुम्भस्य पद्मकस्य बीजोद्भवं तैलं गण्डपद्मवैरेन (कुरु ? खर) पचन-विधिना साधितं पादलेपेन रतिविषये पुरुषं तस्तुरासम्भं करोतीति ॥ ६६ ॥

णीकुप्पलसिअपंकअकेसरमहूसवकराविलित्तेण ।

सुरअस्मि चिरं कीलइ दहर्लिंगे णाहिविवरेण ॥ ६७ ॥

नीलोत्पलसितपङ्गजकेसरमधुर्कराविलिसेन ।

सुरते चिरं क्रीडति दहर्लिङ्गो नाभिविवरेण ॥

कुवलयेन तथा श्वेतपद्मकिञ्चलकेन तथा मधुर्कराभ्यां लिसेन नाभि-कुहरेण पुरुषः स्तवधलिङ्गः सन् सुरते चिरं रमत इति ॥ ६७ ॥

सिअवाअसजंघामूळोम्भीसकमलकेसरमहूहि ।

णाहीहि कओ लेवो वीअत्थम्भं रए कुणइ ॥ ६८ ॥

सितवायसजङ्गामूलोनिमश्रकमलकेसरमधुभिः ।

नाभौ कुतो लेपो वीजस्तम्भं रते करोति ॥

श्रेतायाः काकजङ्घाया मूलेन तथा किञ्चलकेन तथाच मधुना एतैर्मिश्रैः
सम्पादितो नाभिविवराभ्यङ्गो रतौ वीर्यनिरोधं करोति चिरं रम(य)तीत्यर्थः ॥६८॥

छीरळिळचुकुंपादुद्धव(त्ते)अं च लणज्जुअक्लेवेण ।

कुणइ समंगामूलं वीअत्थम्भं रए सुइरं ॥ ६९॥

छीरळिगविकादुग्धवर्तिं चरणयुगळविलेपेन ।

करोति समङ्गामूलं वीजस्तम्भं रते सुचिरम् ॥

सुधायास्तथा छगल्याः क्षीरेण पिष्टं लज्जालुकाया मूलं पादद्वयलेपेन
रतौ पूर्वोक्तं कार्यं करोतोति ॥ ६९ ॥

सिअसरिसवाभिरिअवआविसाणसुरसाविलङ्घवीएहि ।

दुस्सीलगोवसीअरणमञ्जनं पसुवइजळेण ॥ ७० ॥

सितसर्पपर्मारिचवचारिषाणसुरसाविलङ्घवीजैः ।

दुश्शीलगवीवशीकरणमञ्जनं पशुपतिजलेन ॥

गौरसिद्धार्थकृष्णोग्रगन्धाकुष्ठखज्जकाकुमिन्नवीजैः छागमूत्रपिष्टैः कृत-
मञ्जनं दुष्टानां धेनूनां दमनमिति ॥ ७० ॥

इअएस परिसमत्तो विविहवसीअरणजोअसंपुण्णो ।

हरमेहल्याए तइओ विअद्वदइओ परिच्छेओ ॥ ७१ ॥

इत्येष परिसमा(प्यते ? सो) विविधवशीकरणयोगसंरूपः ।

हरमेखलायास्तृतीयो विदग्धदयितः परिच्छेदः ॥

स्पष्टमेतत् ॥ ७१ ॥

इति हरमेखलायां तृतीयः परिच्छेदः ।

अथ चतुर्थः परिच्छेदः ।

वेसाण विअद्वाण अ सरीरपरिअम्मजणिअपरिओसं ।

साहेमि चउत्थमहं सम्पइ विउलं पारेच्छेअं ॥ १ ॥

वेश्यानां विदग्धानां च शरीरपरिकर्मजनि(त)परितोषम् ।

साधयामि चतुर्थमहं सम्पति विपुलं परिच्छेदम् ॥

वेश्याविदग्धग्रहणं पूर्वपरिच्छेदक्रमानुसरणमात्रम् । वक्ष्यमागं तु सर्व-
साधारणम् । शिष्टः सुबोधः ॥ १ ॥

करिदसणामळअमसीभअगरअविपक्ततेलळकलळविआ ।
क्लेषेण कुणइ कुडं खळक्लीवि कुञ्चिए चिहुरे ॥ २ ॥

करिदशनामलकमषीमृङ्ग(राजो ? रस)विपक्ततेलाद्रीकुतान् ॥
लेपेन करो(ते) स्फुटं खलतेरपि कुञ्चितान् चिकुरान् ॥

हस्तिदन्तं धात्रीफलं च पुटपाकेन मषीकृत्य मार्कवरसेन विपकं तेन
मिश्रित(धाम ?)रगलेपः खल्वाटत्यपि कुटेलान् केशानापादयति । किं पुनर-
न्त्यस्य । तैलपाकविधिः समूलस्य मार्कवस्य च पले तत्स्वरसस्य द्वात्रिंशत् पलानि
तिलतैलपलान्यष्टौ तान्येव ग्राह्याणीति स्त्रेसपाकेन सर्वत्रैषैव स्थितिः ॥ २ ॥

छाअच्छीररसञ्जनपुटददृग्गइन्ददन्तमसिलित्ता ॥
जाअनित सत्तरत्ता खळक्लीउवि कुञ्चिआ केसा ॥ ३ ॥

छागक्षीररसाञ्जनपुटदग्धगजेन्द्रदन्तमषीलित्ताः ।
जायन्ते समरात्रात् खलतेरपि कुञ्चिताः केशाः ॥

अजादुग्धरसाञ्जनाभ्यां मिश्रितया पुटपाकदग्धकरिदशनमष्या लित्ताः
केशाः पूर्ववत् श्रेष्ठा भवन्तीति ॥ ३ ॥

भंगरअरसोम्मीसिअगुञ्जाफळ(चुण)साहिअं तेलळं ।
कुणइ सिरोरुहरिद्विं कुडमुरातुडिजडा सहिअं ॥ ४ ॥

भृङ्गर(जो ? सो)निमिश्रितगुञ्जाफळचूर्णसाधितं तैलम् ।
करोति शिरोरुहरिद्विं कुष्मुरातुटिजटासहितम् ॥

मार्कवरसेन गर्भीकृतरक्तिकाचूर्जेन पूर्वोक्तपरिमाणस्थित्यादिना नि-
(च ? चितं) तैलं विधागेन मधुरया सुगन्धमुरया तु(त्या ? टिभिः) सूक्ष्मैलाभि-
र्जटया मांया च तैर्मिश्रीकृतचूर्णितैः सहितं केशसम्पत्तिं करोतीति ॥ ४ ॥

भळ्ळाआअबुहर्इफळगुञ्जामूळएफळाण एकेण ।
महुसहिएण विलित्तं सुरवझुत्तं समञ्जाइ ॥ ५ ॥

भळ्ळातकबृहतीफळगुञ्जामूळफळानामेकेन ।
मधुसहितेन विलित्तं सुरपतिलुत्तं श(मय ? मं या)ति ॥

भलातकमरुपकरम् । वृहतीफलं कण्टकालिकाफलम् । गुञ्जाया रक्ति-
काया मूलं फलं वा । एतेषां मध्यादन्यतमेन चूर्णिकृतेन माद्विकेसति तेना-
भ्यत्तमिन्द्रलुप्तसंज्ञया प्रसिद्धं शिरसि शमश्रुणि वा लुप्तलोमरुपव्याधिजातं शमं
यति विनश्यतीति ॥ ५ ॥

पिण्डेहि कसणरोहिणिचुतुम्प्रीसोहि जबअकुचुमेहि ।
कअल्लेवभिन्दलुतं घणचिहुरमणोहरं होइ ॥ ६ ॥

पिष्टः कृष्णरोहिणीमूत्रमिश्रैर्जपाकुसुमैः ।
कृतलेपभिन्दलुतं (कनक ? धन)चिकुरयनोहरं भवति ॥

जपापुष्पाण्युद्गुणाणीति प्रसिद्धानि । तैः पिष्टः कृष्णाया रोहिण्या धेनोः
प्रस्त्रेण मिश्रितैर्लिंसं पूर्वोक्तमिन्द्रलुप्तास्यं व्याधिजातं पुनर्जातमनोहरकेशं भ-
वतीति ॥ ६ ॥

बुहईफलरसघटुं गुञ्जामूलं फलं वा लेपेण ।
कञ्चणाणिहटुपच्छिअसभराहिष्वुणिडां हरइ ॥ ७ ॥

बृहतीफलरसघटुं गुञ्जामूलं फलं वा लेपेण ।
काञ्चननिघृष्टपच्छितमराधिष्वुणिडतं हरति ॥

कण्टकालीफलसेन पिष्टं रक्तिकानां मूलं फलं वा लेपेण पूर्वोक्तमिन्द्र-
लुतं हरति । कीदृशमिन्द्रलुतं, पूर्वं सुवर्णेन निघटुं पश्चात् सूक्ष्मशङ्केण कृत-
क्षतमिति । सर्वेषामिन्द्रलुप्तलेपानां निर्वर्णप्रच्छादनविधिः साधारणः ॥ ७ ॥

पशुगन्धाणीलुप्पलतिलकलिफलमज्जमहुअछलाहीहि ।
गुणिडअसिराण चिहुराण पडान्ति पिअंगुसहिएहि ॥ ८ ॥

पशुगन्धानीलोत्पलतिलकलिफल(मज्ज)मधुकत्वाभिः ।
गुणिडताशिरसां केशा न पतन्ति प्रियज्ञुसहितैः ॥

पशुगन्धा अविगन्धा पूतिपर्वरक इति प्रसिद्धः । नीलोत्पलं कुवलयम् ।
तिलः प्रसिद्धाः । कलिफलं विर्भातिकफलं तस्य मज्जा अण्डसारः । मधुकस्य
मधुयष्ट्यास्त्वगेतैः श्यामया सहितैः लिसमूर्ध्वा कचा न पतन्ति स्थिरीभवन्ति ।
अत्र लेपत्वापादनाय द्रवद्रव्यं जलमेव ग्राद्यम् । विशेषानुकूल सर्वत्रैव स्थिति-
रिति ॥ ८ ॥

आमलअकुद्धुवलअमंसिवलालेविअमिव सीसमिम ।
अइरा विरका वि घणा जाअन्ति घणोहरा चिहुरा ॥९॥

आमलकुष्टुवलयमांसीवलालिसे शीर्षे ।

अचिराद् विरला अधि घना जावन्ते घनोहराविकुराः ॥

धात्रीफलविषणोत्पलनलदैस्तथा बलया अनवैव संज्ञया प्रसिद्ध्या
कृत्लेपेन लिसे मस्तके लुसत्वाद्विरला अ(पे) केशाः संहता रम्याश्च पुनर्जयन्ते
इति ॥ ९ ॥

माअन्दवीअमीसिअह्नाणामलएहि गुणिडआ चिहुरा ।

ण पडन्ति दद्वद्वमूलघणदीहरसिणिद्वा ॥ १० ॥

आप्रवीजमिथितखानामलकैर्पुष्टिताश्रिकुराः ।

न पतन्ति भवन्ति दद्वद्वमूलघनस्निग्धदीर्घाः ॥

आप्रफलमज्जाभ्यन्तरवर्ति यत् सारं तेन मिश्रितैः खानार्थमुपसाधितैः
सुगन्धामलकैर्लिसे शिरसि सति केशा न केवलं न पतन्ति, यावत् सर्वैः स्वगुणैः
संयुक्ता भवन्तीति । खानामलकविधि पञ्चमे वक्ष्यति ॥ १० ॥

समणीलोप्यलकेसरलडिश्वुतिग्नेहि सरिसामलअं ।

सीसमिम चिरपरुदं पि उप्यआसं ससुप्तुसह ॥ ११ ॥

समनीलोत्पलकेसरयष्टिमधुतिलैः सद्वशामलकम् ।

शीर्षे चिरप्ररूदमपि दारणं समुन्मूलयति ॥

समनैस्तुल्यभागैः कुवलयेन नागकेसरेण मधुयष्ट्या तिलेन चेत्येतैः
प्रवैः समानैर्धात्रीफलं शीर्षे दत्तं सत्वक्चटनरूपं व्याविजातम् उप्यियास-
मिति देशीपदे व्याख्यातं निवारयति ॥ ११ ॥

रविदुद्वोलकन्तरधूमदहु सुहमासचुणणमासिमसिं ।

लेवेण सअलसिररोअविउडणं कुणह कदुतेव्लं ॥ १२ ॥

रविदुग्धार्दान्त(र)धूमनिदग्धशुभमापचूर्णमर्यामिथम् ।

लेपेन सकलशिरोरोगविघटनं करोति कदुतैलम् ॥

अर्कक्षीरेणार्द्धकृताः सन्तो धूपेन पुटपाकेन विदग्धा विशोषिता ये (मा)-
घास्तचूर्णजा यासौ मषी तथा मिश्रं कदुतैलं सर्षपतैलं तदलाभे गुल्गुलबी-
जतैलं लेपेन शिरोभ्यङ्गेन सर्वेषां शिरोरोगाणां विनाशं करोति इति ॥ १२ ॥

आमलअफलकअमालकिसलअप्पम्माडबीअलक्खा हि ।

क्लेओ सीसम्मिं कओ दारुणमवि हरइ दारणअं ॥ १३ ॥

आमलकफलक्लतमालकिसलयप्रपुन्नाटबीजलाक्षाभिः ।

लेपः शीर्षे कृतो दारुणमपि हरति दारकम् ॥

धात्रीफलमारवधप्रवालमेलकवीजं दीसिश्वेत्येतैः लेपो घोरमपि दारुणं शीर्षत्वग्विकारमुष्पियासमिति प्रागुक्तं निवारयतीति ॥ १३ ॥

क्लेओ घणचण्डासुरविषाणतणुदणिसाहल्लहीहि ।

दारणअयम्मुहसिररुदचिहुररिउणो विणासैइ ॥ १४ ॥

लेपो घनचण्डासुरविषाणतनुदलनिशाहरिद्राभिः ।

दारणकप्रमुखगिरोरुदचिहुररिपून् विनाशयति ॥

वनो मुस्ता चण्डा चोरकमेदः काडगुगुलरिति प्रसिद्धः, असुरः, (सुरः) विषाणं कुष्ठं, तनुदलं तमालपत्रं, निशा दारुहरिद्रा पिण्डहरिद्रेत्येतैः कृतो-इसावालेपः प्रागुक्तान् दारणप्रमुखान् सर्वाश्चिरप्रस्तुदानपि केशव्याधीन् विनाशयति ॥ १४ ॥

णिरगुण्डफ(ळि)णिरुविअसिद्धं सिद्धश्च भोरअफक्लेहि ।

तेक्लं सिररो(अ)हरणमवभंगजुर्तीए ॥ १५ ॥

निर्गुण्डीफलिनीरूपिकसिद्धं सिद्धं वा मस्त्रकफलैः ।

तैलं शिरोरोगहरणमभ्यङ्गयुक्त्या ॥

निर्गुण्डो भूतकेशी । फलिनी लाङ्गली । रु(णो? पि)कोऽक्ववृक्षः एतैः पूर्वोक्तर....प्यां विधिना सिद्धम् अथवा अपामार्गफलसिद्धं तिलतैलं शिरो-रोगहरणं लेपयुक्त्या मूर्धरोगाणां समूहोत्सादनं भवतीति ॥ १५ ॥

खप्परभज्जणा वा चूर्णिणएण कुट्टेण तेक्लसहिएण ।

चिररुद्धरुसिभादाहकण्डुविअणाओ णासैनेत ॥ १६ ॥

खर्परभज्जेनाइ वा चूर्णितेन कुष्ठेन तैल(सुलिम्पे? सहिते)न ।

चिररुद्धपिटकादाहकण्डुवेदना (नाशय? नश्य)नित ॥

खर्पेर मृत्पात्रकपाले भृष्टं यत् कुष्ठं तेन तैलेन च सहितेन शिरोभ्य-ज्ञात् तज्जानां रुषकारुण्यानां सूक्ष्मपिटकानां सम्बन्धी यो दाहः कण्डूश्च त-कृता वेदना नश्यन्तीति ॥ १६ ॥

अतरुणविलङ्गसिरेण वा धोभो गुलपाणिएण वा जहिच्छं ।
मूढो वि होइ सहसा विसंखलो चिहुरप्रभारो ॥ १७ ॥

अतरुणविल्वशिरसा वा धौतो गुलपानीयेन वा यथेष्म् ।
मूढोऽपि भवति सहसा विशृङ्खलश्चिकुरप्राग्भारः ॥

अतरुणप्र पवश्प्र विलङ्गलस्य मज्जा वा शोधितस्य गुलस्य जलेन
वा अभ्यक्तः केशसमूहो जटीभूतोऽपि विविक्तो भवतीति ॥ १७ ॥

फणिवल्लीदलरसमिलितमसृणपारतविलिप्ता चेळी ।
(आअर)सेइ णिवद्वा सिरम्भे पीसेसज्जुअसंघाओ ॥ १८ ॥

फणिवल्लीदलरसमिलितमसृणपारतविलिप्ता चारिका ।
आकर्षति निवद्वा (शिरसि निशेषयूकसङ्घातान् ॥)

तद्रुतान् यूकाख्यान् जन्तुनाकर्षति ततो विद्वेष्यतीति ॥ १८ ॥

सविलङ्गगन्धआसिक्ता।सेष्वं सुर(भि ? भी)जलेन कहुतेलं ।
आजम्म षेइ ख्वअं लिक्खासाहिआउ जूअसंघाउ ॥ १९ ॥

सविलङ्गगन्धकशिलासिद्धं सुरभिजलेन कहुतैलम् ।
आजन्म नयति क्षयं लीक्षासहितान् यूकसङ्घातान् ॥

कृमिधनेन सह गन्धपाषाणमनशिलाभ्यां गर्भक्षिताभ्यां गोमत्रेण पू-
र्वोक्तशुद्धाम्बुयुक्त्या सिद्धं सम्बन्धं कहुतैलं केशाभ्यङ्गाद् यावज्जीवं सलीक्षा
यूकाः क्षपयन्ति । पुनस्ता न भवन्तीत्यर्थः ॥ १९ ॥

एवधहुसंखचुणाणिहट्सीसभाविलेविआ चिहुरा ।
ससिकिरणकन्तिधवला वि हो।नेत भमरउलसच्छाआ ॥

[२० ॥

नवदग्धशङ्खचूर्णकनिघृष्टसीस(क)विलिप्ताश्चिकुराः ।

शशिकिरणकान्तिधवला अपि भवन्ति भ्रमरकुलसच्छायाः ॥

तत्कालं पुटपाकदग्धस्य शङ्खस्य कच्चोर्यकचूर्णकेन निघृष्टं समरसी
कृतं यत् सीसकं नागं तेन लिप्ताः केशाः पलितशुक्ष्मा अपि भ्रमरवत् कृष्णी-
भवन्तीति ॥ २० ॥

भंगरअक्लोहतिहङ्कावीअकणवीरणीक्षिसमभावं ।

बहुसो कभुक्षधूवं करेइ कसणाइ पालिआइ ॥ २१ ॥

भृजरजोलोहंत्रिफलावीजकणवीरनीलसिमभागम् ।

बहुशः कृतगुलधूपं करोति कृष्णानि पलितानि ॥

मार्कवशखचूर्णत्रिफला असनहयमारनीलीनां समभागा यसिन् तत्
तथाविधं द्रव्यं बहुवरं गुलधूपेन कृताधिवासं लेपेन जराशुक्लान् कृष्णय-
तीति ॥ २१ ॥

माअन्दवीअतिहङ्काणीक्लीभंगरअपंकक्लोहेहि ।

पलिआइ कुण्ड लेदो सकाश्चिओ अलिउन्दणीहाइ ॥ २२ ॥

आग्रवीजत्रिफलानीलीभृजर(जः ? स)पङ्कलोहैः ।

पलितानि करोति लेपः सकाश्चिकोऽलिकुलनिभानि ॥

आग्रास्थिसारं त्रिफला तथा तेकराजरसः पङ्कः पद्मिनीतले कर्दम. श-
खचूर्णमिल्येतैः काञ्चिकसंयुक्तेलेपो जरां नाशयतीति ॥ २२ ॥

कच्चूरतभरसायासेक्लेहि समं सुवह्निआ रजणी ।

रञ्जेइ धवलचिहुरे जणस्स गुलधूवेए बहुसो ॥ २३ ॥

कच्चूरतगरश्यामाशैलैः समं सुवर्तिता रजनी ।

रञ्जयति धवलचिकुरान् जनस्य गुलधूपितान् बहुशः ॥

कच्चूरं कल्यमिति प्रसिद्धं, तेन, तथा कुटिलं तथा प्रियङ्गः तथा
शैलं शिलापुष्पम् एतैः सह सुषिष्टा हरिद्रा । किमुक्तं भवते । कच्छूरादीनां
चतुर्णी समांशानां यावत् परिमाणं तावत् प्रमाणं हरिद्रा, सा बहुशो गुल-
धूपकृताधिवासा पलितं नाशयतीति ॥ २३ ॥

सेलुसिवाखंभ रीकाअणिकलिहक्षणिम्बतेक्लेग ।

णासेइ पलिअविउडणमेक्केकं दुद्धणिरअस्स ॥ २४ ॥

शेलुशिवाखंभारीकाकनिकलिहक्षणिम्बतेलानाम् ।

नस्येन पलितविघटनमेकैकं दुधनिरतस्य ॥

शीरादारस्य सतः पुरुषः य शेलुवादिफलानां सम्बन्धं तैलं नस्येनोपयुक्तं
पलितं नाशयति । तत्र शेलुः शेष्मातकः । शिवा हरीतकी । खम्भारी श्रीपर्णी

काकनी गुज्जा कलिवृक्षो विभीतकः निम्बः पिचुमन्दः एतेषामैकतमस्यापि फ-
लसारनिर्गतेन तैलेन नस्यप्रयोगाद् उक्तफलसम्पत्तिरिति ॥ २४ ॥

समतिलकाकणिआवीभचुणतेकच्छेण णावणं दिणं ।

कुणइ घणकसणकुटिलं सुसिणिद्धं कुन्तलकलावं ॥ २५ ॥

समतिलकाकनिकावीजचूर्णतैलेन नावनं दत्तम् ।

करोति घनकुण्ठकुटिलं (सुरिनग्धं) कुन्तलकलापम् ॥

समास्तुल्यभागा यस्य तिलस्तादृशं यद् गुज्जाफलान्तर्वर्तिसरचूर्णं तदु-
द्धवेन तैलेन प्रयुक्तं नस्यं चिकुरचयं सर्वं निजगुणैः संयुक्तं करोतीति ॥ २५ ॥

कश्चिअवद्विअपरिपक्षसेक्षुफलमज्जळित्ततविआहि ।

खररविअरेहि तेक्षं परिच्छुअं लोहतण्णाहि ॥ २६ ॥

अवभंगणासविहिणा सिहिगळणीळाइ कुणइ पळिआइ ।

गळदसणसवणणासामुहणअणविआरसमणञ्च ॥ २७ ॥

काश्चिकवर्तितपरिपक्षेक्षुफलमज्जळित्तमात् ।

खररविकरैस्तैलं परिच्छुतं लोहभाण्डात् ॥

अभ्यङ्गनस्यविधिना शिखिगलनीळानि करोति पलितानि ।

गलदशनश्रवणनासामुखनयनविकारशमनं च ॥

काश्चिकेन आरनालेन पिण्ठे योऽसौ श्लेष्मातकस्य फलस्य मज्जा
सारः तेनाभ्य(कं? कात्) शङ्खमयाद् भाजनात् तीक्ष्णार्करशिमिस्तापिताद्
यैत्तलं प्रस्तवति, तेन नस्याभ्यङ्गप्रयुक्तेन मयूरकण्ठकुण्ठानि पलितानि संप-
द्यन्ते । तथा तत् तैलं कण्ठादिविकारान् शमयतीति युगलकम् ॥ २६,२७ ॥

विहिणा सिहिसिहभङ्गरअसरससिद्धेण सुरहिसारेण ।

कअणावणाण णासन्ति सत्तरत्तेण पळिआइ ॥ २८ ॥

विधिना शिखिशिखाभृङ्गराजस्वरससिद्धेण सुरभिसारेण ।

कृतनाव(ना)नां नशयन्ति समरात्रेण पलितानि ॥

शिखिशिखा मयूरशिखा मार्कवस्वरसे हि कर्कीकृत्य सिद्धं यत् सुरभि-
सारं दृतं तेन नस्यप्रयोगेण समरात्रं प्रयुक्तं जरां विनाशयति । सिद्धिरत्र
स्वरससिद्धतैलस्य पूर्वमुक्तो यः स (एवमि? वे)ति ॥ २८ ॥

अइकम्मठकश्चिअवद्विएहि एरण्डमूळकुडेहि ।

पडणाडळेविआ वा सिरविअणा दूरमोसरइ ॥ २९ ॥

अत्यम्लकाञ्चिक रतिताभ्यामेरङ्गमूलकुष्ठाभ्याम् ।

प्रपुचाटलिसा वा शिरोवेदनः दूरमपसरति ॥

चुकारनालपिष्टाभ्यां गन्धर्वविषाणमूलाभ्यां शिरआर्तिनैश्यति । अथवा
एळकवीजेन पूर्वोक्तद्रव्यपिष्टेन लेपान्नश्यतीति ॥ २९ ॥

तेष्वक्षोऽक्षवत्थवेहिअसुरविळकिलिश्चआपा एकस्त ।

जलणादीपिअगक्षिआ सिमिसिमिआ हरइसुइसूळं ॥३०॥

तैलार्द्वव्लवेष्टिसुरविश्वसूक्ष्मदास्पारेकस्य ।

ज्व(लिता ? लना)दीपितगक्षिता सिमिसिमा हरति श्रुतिशूलम् ॥

तिलतैलेनाद्रीकृतं यद् वस्त्रं तेन वेष्टितयोर्देवदारुमाल्लसूक्ष्मकाष्ठयो-
र्मध्योदेकत(म ? र)स्य सम्बन्धिनी अग्निप्रज्वलिता सती गक्षिता प्रसुता
यासौ सिमिसिमाशब्दोपलक्षिता खेहकणिका सा कर्णान्तप्रविष्टा कर्णरुजं
हरतीति ॥ ३० ॥

हिङ्गुवचामिसिसिन्धवणाभरसुरदारुकुट्टपरिपक्वं ।

गोमअरसेण तेष्वं समत्थसुइरोअविहवणं ॥ ३१ ॥

हिङ्गुवचामिसिसैन्धवनागरसुरदारुकुष्टपरिपक्वम् ।

गोमयरसेन तैलं समस्तश्रुतिरोग(निर्मलनम् ?) ॥

राम(ठाथ ? ठोश)गन्धाभ्यां तथा मिस्या शतपुष्या लवणेन शुण्ठया
देवदारुणा वा चव्येन च गोशकृदसकलिकतेन सिद्धं तैलं श्रवणगदविनाशनम् ।
पचनीविधिरत्र स्वरससांघ्यतैलवदिति ॥ ३१ ॥

रुविअदलवेहिअजलणसिपणलसुणंबु सवणसूलहरं ।

सवणाण भरणविहिणा गोसे णिहुङ्गितोयं वा ॥ ३२ ॥

रुपिकादलवेष्टितज्वलनस्विन्धलशुनाम्बु श्रवणशूलहरम् ।

श्रवणानां भरणविधिना प्रभाते निहुङ्गितोयं वा ॥

अकपल(वरस ? वे)न वेष्टितं यद् रसोनमूलं ज्वलने मन्दामौ कुकूले स्विन्धं
द्वो निष्पीडनान्निष्कान्तः तेन कर्णपूरणात् श्रवणशूलहरः । अथवा सुधावृ-
क्षजलं श्रवणपूरणविधिना शूलमपहरति । सुधावृक्षस्य यावद(रुण)स्योदयो न
जातस्तावद्यज्जलं स्वति, तस्यायं प्रयोग इति ॥ ३२ ॥

ओस(रह) ससिन्धवमीससुत्तपरिपूरिभाण सवणाणः
विअक्लन्तश्चाविअगातुराण दुक्षसंसुहृत्तेण ॥ ३३ ॥

अपसरति (स)सन्धवयेष्मूत्रपरिपूरितयोः श्रवणयोः ।
विगलत्पूयवेदनातुरयोः दुःखं सुहृत्तेन ॥

मेषशब्देनात्र छागो विवाक्षित इत्याचार्यास्तेन सैन्धवयुक्तलवणेन छाग-
मूत्रेण कृतपूरणयोः कर्णयोः स्यन्दमानपूतिजनितव्यथयोरपि घटिकाद्वयमात्र-
पूरणात् शूलं निवर्तत इति ॥ ३३ ॥

माल्हइदक्षकुसुमरसेहि पूरितं गोजलेण भरिअं पि ।
दूरेण परिहरिज्जह सवणजुअं पूर्हरोषण ॥ ३४ ॥

मालतीदलकुसुमरसाभ्यां पूरितं गोजलेन भरितं वा ।
दूरेण परिहियते श्रवणयुगं पूतिरोगेण ॥

सुमनःपल्लवाभ्यां (कुसुम)रसेन च माक्षिकेण च अथवा गोमूत्रैव च
पूरितं कर्णयुग्मं कर्णसावव्याधिना वर्जयते । स तस्य पुरुषस्य पुनर्न भवती-
त्वर्थः ॥ ३४ ॥

माहिसणवणभिजुअं सत्ताहं धण्णरासिपरिवासिअं ।
णवसुसळ्कन्दचुणणं विद्विअरं कणणपाळीण ॥ ३५ ॥

माहिषनवनीतयुतं सप्ताहं धान्यराशिपर्वुपितप्तु ।
नवमुसलीकन्दचूर्णं वृद्धिकरं कर्णपालीनाम् ॥

नवायाः प्रत्यग्राया मुसर्व्याः क्षुरिकाया मूलस्य चूर्णं महिवीनवनीतेन
संयुक्तं सप्ताहोरात्रं त्रीहिकूटमध्ये स्थापेतं तदभ्यङ्गाभ्यासात् कर्णपाली वर्धते
इति ॥ ३५ ॥

गुज्जाफलचुणणम्भीसजाअमाहिसपउव्वभवं कुणह ।

घअमणुदिणमव्वंगेण कणणविद्विं जाहिच्छाहं ॥ ३६ ॥

गुज्जाफलचूर्णोन्मिश्रितजातमाहिषपयोद्भवं करोति ।
घृतमनुदिनमभ्यङ्गेन कर्णवृद्धिं यथेच्छया ॥

रक्तिकाफलसारचूर्णेन सहितं यन्माहिषं पयः कथितं ततो दधिभूता-
दुत्पन्नं यन्नवनीतं तसिद्धं यदृघृतं तदभ्यङ्गाभ्यासाद् यथारुचि श्रोत्रपालीवृद्धिं
करोति ॥ ३६ ॥

विसगव्यभस्तित्ताक्लाउतेक्लमद्वउणखरजक्लविपक्कं ।
एक्कव्यभंगेण वि कुणइ कणणपाक्लीउ वित्क्लाउ ॥ ३७ ॥

विपगर्भतिक्कालावृत्तैलमष्टगुणखरजलविपक्कम् ।
एकाभ्यङ्गेनापि करोति कर्णपालीर्विपुलाः ॥

कद्वुत्म्भ्या वीजोद्भूतं तैलमष्टभागमात्रं विषसंयुक्तं तैलादष्टगुणेन
रासभमूत्रेण पक्कं सकृदभ्यङ्गात् कर्णपालीवृद्धिं करोतीति ॥ ३७ ॥

सिअसरिसवबुहैक्लरोहिअङ्गसिपित्तसुरभिपिसि-
[एहि ।

होइ थणसवणविद्वी माहित्यणवणीअसहिएहि ॥ ३८ ॥

सितसर्षपबृहतीक्लरोहितज्ञपित्तगोपिशितैः ।
भवति स्तनश्रवणवृद्धिर्माहिषनवनीतसहितैः ॥

गौरसिद्धार्थकण्टकालीक्लभ्यां सहैरोहिताख्यस्य मत्स्यस्य पित्तं
रोहिषीद्रव्यं चैताभ्यां शुप्कचूर्णीकृताभ्यां तथा माहिषनवनीतेन युक्ताभ्याम-
भ्यङ्गाभ्यां कर्णकुचवृद्धिर्भवतीति ॥ ३८ ॥

कुसुमरसतअरमोरअसिअसरिसवबुहैपिप्पलिति-
[क्लेहि ।

हयगन्धसिन्धवमरीअकुद्वजवमासमीसोहि ॥ ३९ ॥

उम्मलअभिन्नमो सवणपाणिथणलिंगवाहुसिहराण ।
कुणइ सर्हि किरमाणं विद्विं णिउणो गुणाण व्व ॥ ४० ॥

कुसुमरसतगरमयूरकसितसर्षपबृहतीपिप्पलीतिलैः ।
हयगन्धसैन्धवमरीचकुष्ठयवमापमिश्रैः ॥

उन्मलनमिदं श्रवणपाणिस्तनलिङ्गवाहुशिखराणाम् ॥
करोति सदा क्रियमाणं वृद्धिं निपुणो गुणानामिव ॥

माक्षिकं तथा कुटिलं तथा अपामार्गः तथा गौरसिद्धार्थः तथा कण्टकाली
तथा कणा तथा तिलाः तथा अश्वगन्धा तथा लवणं तथा मरिचं तथा व्याधिस्तथ

यवास्तथा माषाश्वेत्यैतेः समभागैः कृतमुद्वर्तनं कर्णकरकुचध्वजस्कन्धानां
सदाभ्यस्यमा(नैः ? नं) वृद्धिं करोति गुणानां श्रुतानामभियुक्तो यथेति युगलकम्
॥ ३९, ४० ॥

भल्लाअभवुहृ॒फल्लालिमच्छङ्कीहि(ता ? का)हिअं
[कुणाह ।

सरिसवतेक्लं क्लिंगं जणस्स ह्यालिंगपदिरुवं ॥ ४१ ॥

भल्लातकवृहतीफलडादिमत्वक्कथितं करोति ।

सर्षपतैलं लिङ्गं जनस्य हयलिङ्गप्रतिरूपम् ॥

अरुष्करकण्टकारीफल(दाढिम)त्वक्साधितं यत् पूर्वोक्तशुद्धाम्बुयुक्त्या
सम्पादितं सिद्धार्थकैलं तलोकस्याभ्यासात् महासाधनतां करोतीति ॥ ४१ ॥

पुड्डहृपुड्डणीदलभल्लाअभसलिलकह्लोणाण ।

भृ॒अ काळपरिणभवुहृ॒फलवारिपिण्डाण ॥ ४२ ॥

महिसीपुरिसुभ्मालिअं णरसाहणमणुविक्ले होइ ।

मुसल्लव भम्महाउरजुअ॒जणदप्पविद्ववणं ॥ ४३ ॥

पुट(पाक ?)दग्धपुटकिनी(दल)भल्लातकसलिलकृष्णलवणानाम् ।

भूत्या कालपर्युषितवृहतीफलवारिपिण्डानाम् ॥

महिसीपुरीषोन्मलितं नरसाधनमनुलिसं भवति ।

मुसल्लमिव मन्मथातुरयुवतिजनदर्पविद्रवणम् ॥

पुटपाकदग्धस्य (पुटकिनीदलस्य) तथा अरुष्करस्य तथा सलिलस्य
वालुकस्य तथा कृष्णलवणस्यार्कस्य चेत्येतेषां भस्मना सुपक्कण्टकारीफलरस-
मिश्रितेन प्रागिव शूलाक्षशङ्कतोद्वर्तितमभ्यङ्गानन्तरं वराङ्गं महत्त्वादुक्तकार्यक्षमं
भवतीति युगलकम् ॥ ४२, ४३ ॥

जल्लसूअरोहिणीपिसिअचुणणमाहिसघडम्मलिज्जन्तं ।

क्लिंगं तरुणतुरंगमक्लिंगसमाणं समुच्चवहह ॥ ४४ ॥

जलशूकरोहिणीपिशितचूर्णमाहिषघृतोन्मव्यमानम् ।

लिङ्गं तरुणतुरङ्गमलिङ्गप्रमाणमुद्वहति ॥

शैवालेन तथा ताम्रापलस्य शुष्कस्य चूर्णेन महिषीघृतेन चोद्रव्यमानं
लिङ्गमुक्तप्रमाणं भवतीति ॥ ४४ ॥

तुहैफलभक्ताअअणक्षिद्विसन्धुसक्षिलसूएहि ।
माहिसणवणीअकरंभिएहि हयपरिमिलाच्छन्दो ॥ ४५ ॥

सत्ताहमेत्तवसिएहि सेरिहीकानकअदुम्मलअं (?) ।
क्षित्तं इमेहि जाअइ छहुइअखरसाहणं क्षिंगं ॥ ४६ ॥

पूर्व महिषीनवनीतकृतोन्मलनम् (?) ।

लिसमेत्तर्जायते लघूछृतखरसाधनकं लिङ्गम् ॥

पूर्व महिषीशकृता गाढमुद्वर्तितं पश्चादेतैः सर्पिरश्वगन्धाया मूलमुत्कीर्णन
अन्तर्निहितैः (?) पश्चात् सप्ताहमात्रपर्युषितमिति युगलकम् ॥ ४५, ४६ ॥

कणभरसमस्तिष्ठाद्विअहयगन्धाकन्दमीसिअं धविअं ।

माहिसणवणीअस्मि विगअविअयुत्तीरफलस्मि ॥ ४७ ॥

गोमअगाहुच्वद्विअस्मेष्ण विक्षेविअं तिरस्तेण ।

होइ हयक्षिंगसरिसं क्षिंगं काहिणंगणादइअं ॥ ४८ ॥

कनक(रस)मसृणवर्तितहयगन्धाकन्दमिश्रितं पर्युषितम् ।

माहिषनवनीतं विगतवीजघृथरकफले ॥

गोमयगाहोद्वर्तितमेतेन विलिसं त्रिरात्रम् ।

भवति हयलिङ्गसद्वशं लिङ्गं कठिनाङ्गनादयितम् ॥

पूर्व गोशकृता द्वोन्मालितं साधनं पश्चादेतेन द्रव्येण त्रिरात्रं लिस-
मुक्तरूपं भवति । केन द्रव्येण । मातुलरसेन क्षक्षणपिष्टेनाश्रगन्धाकन्देन मिश्रितं
महिषीनवनीतमुद्वीजस्य हरदयिताफलस्यान्तर्निहितमहोरात्रमेकं पर्युषितं कृत्वा-
नेतेति युगलकम् ॥ ४७, ४८ ॥

धवलकणवीरकिसलभेडवभवहलसलिलसम्पूर्णम् ।

णअणजुअं पीरुज्जह सहस्रचिअ तत्क्षणुक्तुविअं ॥ ४९ ॥

धवलकणवीरकिसलयच्छेदोङ्कववहलसलिलसम्पूर्णम् ।

नयनयुगं नीरुजीभवति सहस्रैव तत्क्षणोत्कुपितम् ॥

श्रेतहयमारवालपल्लवत्रोटनादुद्धवो यस्य तादेशेन वहुना जलेन त-
द्रेसेनेत्यर्थः । सम्पूर्ण भरितं तत्कालं विकृतं नेत्रयुगमं तत्क्षणमेव विगतव्यथं
भवति ॥ ४९ ॥

मोरअमूळं तम्ममभाअणे थोअसिन्धवोमीसं ।

मन्थणिहित्तं भरणेण हरइ णवलोअणुकोवं ॥ ५० ॥

मयूरकमूळं ताम्रमयभाजने स्तोकसैन्धवोनिमशम् ।

पस्तुनिघृष्टं भरणेन हरति नवलोचनोत्कोपम् ॥

अपामार्गमूळं ताम्रभाण्डे ईषसैन्धवयुक्तं दधिमण्डेन निघृष्टं कृत्वा तेन
पूरितयोर्नेत्रयोत्तरुणो विकारस्तकालमेव शाम्यतीति ॥ ५० ॥

कण्णणिविद्वासह एविभूलिआ हरइ लोअणुकोवं ।

भरणे (अ?)ग सिग्गुपलङ्गवरसो व्व भहुणा समुम्मि-
स्सो ॥ ५१ ॥

कर्णनिविष्टसहदेवीमूलिका हरति लोचनोत्कोपम् ।

भरणेन शिग्गुपलङ्गवरसो वा भधुना समुन्मिशः ॥

सहदेव्या दण्डोत्पलाया मूळं श्रोत्रपालीभृतं तत्क्षणात् कुपितयोर्नेत्रयो-
विंकारं संशमयति । अथ सौभाङ्गनकिसलयस्यन्दो माक्षिकसहितो नेत्रपूरणेन
पूर्वोक्तं कार्यं करोतीति ॥ ५१ ॥

अणुदिअसं गोसे लोअणाइ जो धुबइ तीणि वाराओ ।

विमङ्गजङ्गभरिअवअणो सो छुच्चइ णअणरोएहि ॥ ५२ ॥

अनुदिवसं प्रभाते लोचने यो धावति त्रीन् वारान् ।

विमलजलभरितवदनः स मुच्यते नयनरोगैः ॥

सुप्रभाते शिशिरनिर्मलस्वादुजलपूरितास्यः अञ्जलित्रैः प्रतिदिवसं
लोचने प्रक्षालयन् सर्वनेत्ररोगैः न कदाचिद् वाध्यते । स्वस्थवृत्तस्य च नित्या-
भ्यासार्थमयं प्रयोगो न तु विकृतनेत्रस्य इति ॥ ५२ ॥

हरइ तुरंगमजङ्गद्वमसिणकरवक्लिलआजडा णीर्लिं ।

अञ्जणजुत्तीए णरा(ण) णीअमेत्तिव्व माहप्पं ॥ ५३ ॥

हरति तुरङ्गमजङ्गलघृष्टमस्तुणकारवल्लीजटा नीलिकाम् ।

अञ्जनयुक्त्या नराणां नीचमैत्रीव माहात्म्यम् ॥

अश्वमस्त्रेण सूक्ष्मपिष्टा कारवल्लयाख्या या औषधी निष्पर्याया या, (?)
तस्या यन्मूलम् अञ्जनयोगेनोपयुक्तं नीलिकां पटलाख्यं नेत्ररोगं हरति ।
अन्धनीलिकाशब्दोऽपि पटलपर्यायः । यथा निकृष्टेन सह सौहार्दं गुणगरि-
माणमिति ॥ ५३ ॥

पसुसलिङ्गादभाविभसुमसिणसुरदारुरभरिज्जन्तं।
विळङ्गोमूलिअपह्यं वि पह्यलं होइ णअणजुअं ॥ ५४ ॥

पशु(पति ?)सलिलगादभावितमसुणसुरदारुरजोभ्रियमाणम् ।
(वैमल्यो ?पिष्ठो)न्मूलितपक्षमा(पि)पक्षमलं भवति (नयनयुगम्) ॥

छागमूत्रेण पुनःपुनर्दत्तभावनं सुसूक्ष्मं यहेवदारुकाष्ठचूर्णं तेन पूर्यमाणं
लोचनयुगलं चिरकालपिलत्वात् पतितपत्रमपि पुनर्जातैः पत्रैः शोभितं भव-
तीति ॥ ५४ ॥

गअणजलपिट्टपिष्ठपिलिकअअवआमलअ(अ)रभणिणि-
[म्मिआ] ।

वत्ती वस्वपअइणीसे(स)णअणरोए पउजनन्ती ॥ ५५ ॥

गगनजलपिष्ठपिष्ठपिलिकतकवचामलय(ज)रजनिनिर्मिता ।

वर्तिः क्षपयति निश्चेषनयनरोगान् प्रयुज्यमाना ॥

अवश्यायपानीयेन चूर्णाष्ठतया मागधिकया तथा कतकस्याच्छस्य
फलेन तथोग्रगन्धया तथा रक्तचन्दनेन तथा पिण्डहरिद्रयेतैः समभागैः स-
म्पादिता वर्तिः सर्वनेत्रामयानुपयुक्ता (भव ? ह)न्तीति ॥ ५५ ॥

तरुसणितअणहणिभिरणपारिणआमलअसालि(क्ल ? लेण) ।
भरिआण छोअणाण संमासकन्ति णीसेसदुःखाइ ॥ ५६ ॥

तरुसंस्थितनखनिर्भिर्भपरिणतामलकसलि(ल ? लेन) ।

भरितयोः (लोचनयोः) संसर्पन्ति निश्चेषदुःखानि ॥

शटिति वृक्षस्थितस्त्रैव कर(ज)विदारितस्य सुपकस्य धात्रीफलस्य
रसेन पूरितयोर्नेत्रयोः सर्वरुजोऽपसर्पन्तीति ॥ ५६ ॥

सिअतरुणमूलपब्लवसाहिअपसुदुद्धसेअजुत्तीए ।

ओसरइ पवणसूब्लं णअणाण मुहुत्तमत्तेण ॥ ५७ ॥

सिततरुणमूलपब्लवसाधितपशुदुधसेकयुक्त्या ।

अपसर(न्ति ? ति) पवनशूलं नयनयोर्मुहूर्तमात्रेण ॥

सितपुष्पोपलाक्षितं यत् तरुणमेरण्डं तस्य मूलं पत्राणि च तैः कथितं
यदजाक्षीरं तत्सेकयुक्त्या अभ्युक्षणप्रयोगेण नेत्रयोर्वायुजं शूलमस्थेन कालेन

शाम्यति । क्षीरस्य साधनयुक्ति । — एरण्डमूलपत्रयोः पलं पानीयपलैः घोड़-
शभिः काथयित्वा चतुर्भागशेषं पानीयं कुत्सा तत्र क्षीरपलानि चत्वारि मिश्री-
कृत्य पुनः काथयित्वा क्षीरपलान्येव चत्वारि ग्राहाणीति ॥ ५७ ॥

कमपरिवद्विअचन्दणसिन्धवपत्थापलासखद्वरेहि ।

अञ्जणमिणमो पटलान्धकुसुमणीलिहरं भणिअं ॥ ५८ ॥

कमपरिवर्धितचन्दनसैन्धवपथ्यापलाशनिर्यासैः ।

अञ्जनमिदं पटलान्धकुसुमनीलिहरं भणितम् ॥

उत्तरोत्तरभागवृद्ध्या चन्दनादिभिः साधितमञ्जनं पटलादीन् नेत्रो-
गान् नाशयतीति सम्बन्धः । तत्र रक्तचन्दनं श्वेतमेव लवणं हरीतकी
किंशुकनिर्यास इत्यैतरैकैकांशवृद्ध्या क्षुक्षणचूर्णितैरुक्तफलसिद्धिः पटलार्दः
पुष्पितार्दः । शेषौ प्रसिद्धाविति ॥ ५८ ॥

वासाहुसेअगिरिअणिआण मूळाइ जवसणाहाइ ।

जळवद्विभाइ पौळेन्ति फुळळअं लोअणगआइ ॥ ५९ ॥

वर्षाभूश्वेतगिरिकर्णिकयोर्मूलानि यवसनाथानि ।

जळवतिंतानि लुडन्ति पुष्पकं लोचनगतानि ॥

वर्षाभूः पुनर्नवा श्वेतगिरिकर्णिका शुक्ककटभी तयोर्मूले सूक्ष्मयवचूर्ण-
युक्ते सलिलपिष्टे नेत्रन्यस्ते पुष्पाख्यं तद्रोगं निवारयति । एकैकमनयोः का-
र्यकरणमिति ॥ ५९ ॥

किंसुअरसभाविअकरञ्जतस्वीअविरहावत्ती

चिरजाअं वि पउत्ता फुळळअमइरा समुप्पसइ ॥ ६० ॥

किंशुकरस(परि?)भावितकाञ्जतस्वीजविरचिता वर्तिः ।

चिरजातमपि प्रयुक्ता पुष्पकमचिरात् समुत्पुंसयति ॥

पलाशनिर्यासैन मिश्रितं यत् करञ्जवीजं करञ्जस्य नक्तमालस्य बी-
जानां चूर्णं तन्निर्मिता वर्तिः बहुकालोत्पवमपि पुष्पाख्यं नेत्रोगं शीघ्रमञ्ज-
नेनापसारयति ॥ ६० ॥

थण्णेण मसिणपत्थरघद्वाइ विभीअभस्स मज्जाए ।

णासइ फुळळअमइरा णिसासुहे अङ्गिअच्छस्स ॥ ६१ ॥

स्तन्यैन मसृणप्रस्तरद्वृष्ट्या विभीतकस्य मज्जया ।
नश्यति पुष्पमचिरान्निशामुखे अङ्गिताक्षस्य ॥
स्त्रीक्षीरेण सुक्ष्मद्वयापाणपिष्ठो वः कलिनहुकलस्य मज्जासारस्तेन
दत्तात्रेननेत्रस्य पुण्पाख्यरोगो नश्यतीति ॥ ६१ ॥

महुमीसिअकणगमलक्ष्मिएहि णासइ जगस्स णअणोहि ।
णत्तन्धं कहुआळअमसिगमसिअङ्गणे व जहिच्छं ॥६२॥

मधुमिथितकर्गमलाङ्गिताभ्यां(नश्यति जनस्य नयनाभ्याम् ।)
नक्तान्धं लघुमत्स्यमसृणमव्यञ्जनेन वा यथेच्छम् ॥
माक्षिकभाविनेन स्वश्रवणगूयेन दत्तात्रानाभ्यां नेत्राभ्यां रात्यन्धता
निवर्तते । अथवा सूक्ष्ममत्त्वं पुटपाकदण्डं कृत्वा तत्कायजेन मषीचूर्णेन मा-
क्षिकमिश्रेणैवाङ्गनात् । यथेच्छमिति पूर्वपयोगायेक्षया वोद्धव्यमिति ॥ ६२ ॥

पसुसक्लिक्षद्वुज्ञामूलक्षिभक्तोअगस्स तिमिराइ ।
जलघट्जलहराङ्गिअणअणहस व झक्षि णासन्ति ॥६३॥

पशुसलिलघृष्टगुज्ञामूलाङ्गितलोचनस्य तिमिराणि ।
जलघृष्टजलधराङ्गितनयनस्य वा झटिति नश्यन्ति ॥
तिमिराल्या नानानिदा(ने ? ना)नेत्ररोगः छागमूत्रपिष्ठेन रक्तिकामूलेन
दत्ताङ्गनस्य निवर्तन्ते । अथवा पानीयघृष्टेन मुस्तेन कृ(त्वा ? ता)ञ्जनस्य
अचिरेणैव विनश्यन्तीति ॥ ६३ ॥

तण्डुलधुअणसुवद्विअपद्वगालिअदोणफुलिक्षमूलेण ।
विउडिजजइ पटलं लोअणाण णासेइ दिणणे ॥ ६४ ॥

तण्डुलधावनसुवर्तितपटगालितद्रोणपुष्पिकामूलेन ।
विहन्यते पटलं लोचनयोर्नस्ये दत्तेन ॥
द्रोणपुष्पिका कुसुमयोनिस्तन्मूलेन तण्डुलक्षालनजलसू(क्षेमणःक्षम)पि-
ष्ठेन पटगालितेन वस्त्रपूतेन नस्यप्रयुक्तेन पटलाल्यो नेत्रव्याधिर्नशयतीति ॥ ६४ ॥

सुप्पाढणलिघट्टा अहवा कणएण रूप्पएण व ।
णासइ अञ्जणगुलिआ गिरिणो काणच्छएण व ॥ ६५ ॥
शूर्पाटव्या धृष्टा अथवा कलकेन वा रूप्पेण वा ।
नश्यत्यञ्जनगुलिका गिरेः काणाक्षकेण वा ॥

अञ्जनगुलिका अञ्जनपिटकास्यो नेत्रव्याधिः । शूर्पस्य अटव्या
आन्तेन सुवर्णेन रूप्येण वा निवृष्टा सा विनश्यति अथवा पर्वतकट्टाल्यैर्न-
रीक्षणेनेति ॥ ६५ ॥

अंकोलक्काकजडाणं एवकं ओहरइ कामङ्गावाहिं ।
तण्डुलजलेण नावनमाग्रातं जालिणिफलं वा ॥ ६६ ॥

अङ्गोलार्कजटयोरेकं हरति कामिलाव्याधिम् ।
तण्डुलजलेन नावनमाग्रातं जालिनीफलं वा ॥

अङ्गोलस्य चिरिविलस्य वृक्षस्य रूपकस्य ये जटे मूले तयोर्मध्यादेकं
तण्डुलधावननिवृष्टं नस्येनोपयुक्तं कामिलां शमयति । अथवा जालिन्या जीमू-
तकाल्यस्य ओषधिविशेषस्य सम्बन्धिं फलं मर्दयित्वाग्रातं पूर्वोक्तं कार्यं
करोतीति ॥ ६६ ॥

जालिणिफलपरिभाविअंबुगामणं हरइ कामङ्गावाहिं ।
सिसिरजलमसिणवद्विअकुमारिकन्देण व विइणं
[॥ ६७ ॥]

जालिनीफलपर्युषिताम्बुनापर्नं हरति कामिलाव्याधिम् ।
शिशिरजलमसूणवर्तितकुमारिकन्देन वा विरीर्णम् ॥

देवताल्याः फलस्यान्तः पर्युषितं यज्जलं तेन दत्तं नस्यं कामिलारोगं
शमयति । अथवा शीतजलसुसूक्ष्मपिष्ठेन कुमार्या अफलायाः कर्कोद्या मूलेन
दत्तं नस्यमुक्तफलं करोतीति ॥ ६७ ॥

ओसरइ दोणफुलव्वीरसरज्जिअळोअणारविन्दस्स ।
हिङ्गुविहिअञ्जनस्स व दारुणमवि कामिलादुःखम् ॥ ६८ ॥

अपसरति द्रोणपुष्पिकारसरज्जितलोचनारविन्दस्य ।

हिङ्गुविहिताञ्जनस्य वा दारुणमपि कामिलादुःखम् ॥

द्रोणपुष्पिकारसेन दत्ताञ्जननेत्रस्य अथवा रामठेनाज्जिताक्षस्य तीव्रापि
कामिलवेदनापसरतीति ॥ ६८ ॥

पच्छालत्तअडाडिमपसूअदुव्वारसो गिवारेइ ।

गाराविहिणा खुंखुणअसोणिभ सइपअडुं पि ॥ ६९ ॥

पथ्यालक्तकडाडिमप्रस्तुदूर्वारसो निवारयति ।

तत्राय विदैषः । डाडिमपुष्पदूर्वारसावैकं नस्येन प्रयुक्तावुक्तकार्य-
करौ । हरीतकीलक्षारसाविद्येन्द्र । गताभ्यां द्वाभ्यां रसाभ्यां सहितौ कार्य-
करौ । चत्वार्थेषु द्रव्याणि सहस्रा प्रयुक्ताम्युक्तकार्यकरणीति ॥ ६९ ॥

परिवसिअस्त्रिक्षवहिमस्तुहुश्वकन्दणासेण ।

गासरिणाऽउ पासं पद्मनित कर्त्तं च अडकीण ॥ ७० ॥

पर्युषितसलिलवतितकहु(हु)म्बीकन्दनस्येन ।

नासार्शसि नाशं ब्रजन्ति कुतमिवाकुलीनेन ॥

अहोरात्रस्थापितेन जलेन पिष्टं यत् परिपक्याः कहुम्ब्या निष्पर्याया
(या) मूलेन नस्योपयुक्तेन व्राणविवरोत्पन्ना अनामिका नश्यन्ति उपकारे
दुर्जन इवेति । फलाविसंवादनार्थमुपमानमिति ॥ ७० ॥

मञ्जिष्टातुत्थअकमल नालिजीवन्तिदारुरभणीहि ।

सिद्धं सदुद्धमहरोपसगगविणिवारणं मअणं ॥ ७१ ॥

मञ्जिष्टातुत्थककमलशालिजीवन्तीदारुरजनीमिः ।

सिद्धं सदुद्धमधरोपसर्ग(वि)निवारणं मदनम् ॥

मदनं सिकथकं दुग्धेन सह मञ्जिष्ट्या मित्रवस्या तथा तुत्थकेन मयूर-
प्रीवेण किटिमास्येन कार्पसिकेनामृतासङ्गेन वा तथा कमलशालिना तथा जी-
वन्त्या जीवनीयया तथा दारुहरिद्रिया एतैश्चूर्णितैः समांशैः सम्पन्नमोष्टस्फुट-
नादिदोषनिवारणम् । साधनं त्वस्य क्षीरं काथयित्वा तन्मध्ये सिकथकं गाल-
यित्वा मञ्जिष्टादिचूर्णकं क्षिप्त्वा तेनाधरावुपलिम्पेदिति ॥ ७१ ॥

सज्जरसकणअगेरिअफाणिअघअतेलक्षसेन्धुसञ्जुत्तं ।

सिद्धं सित्थअमहरफकुडिओच्छडिआइवणहरणं ॥ ७२ ॥

सर्जरसकनकगैरिकफाणितघृततैलसैन्धवैर्युक्तम् ।

सिद्धं सिकथकमधरस्फुटितोच्छटितव्रणशमनम् ॥

मदनं सिद्धं सिकथकं गालितं सदुक्तं कार्यं करोतीति । कथं गालितं
गलया सुवर्णगैरिकेण तथा गुडकाथाग्रकल्केन फाणिताख्येन तथा गन्धघृत-
तैलाभ्यां लवणेन च संयुक्तम् । अयं तु विशेषः । प्रथमं घृततैले काथयित्वा-

रालदिचूर्णं क्षिपेत् तेन लित्योरोष्योः पिष्टादिवशात् स्फुटितयोस्तथा तच्चटि-
तयोरुद्गतत्वचोर्यानि क्षतानि तानि नश्यन्तीति ॥ ७२ ॥

तण्डुलजलेण पिष्टं काञ्चनरिभाइ सूक्ष्ममृमसिणं ।
पीतं वअणपअहुं खणेण सहिरं दिणासेइ ॥ ७३ ॥

तण्डुलजलेन पिष्टं काकोदुम्बरिकाया मूलमतिमसृणम् ।
पीतं वदनप्रवृत्तं क्षणेन रुधिरं विनाशयति ॥

काकोदुम्बरिका फलद्वयः तन्मूलं तण्डुलधावनजलेन पिष्टं पीतं सन्मुख-
प्रवृत्तं दन्तसावादि रक्तं शमयतीति ॥ ७४ ॥

चविवअधरिएहि मुहे पासइ जाईदक्षेहि मुहरोओ ।
केसरधीएहि पुणो चलिआ दन्ता थिरा होन्ति ॥ ७४ ॥

चर्वितधृतैर्षुखे(नै) नश्यति जातीदलैर्षुखरोगः ।
केसरधीजैः पुनर्थलिता दन्ता स्थिरा भवन्ति ॥

सुमनःपल्लवैः पूर्वं चर्वितैस्ततः आस्याभ्यन्तरे धृतैः आस्यरोगो निव-
र्तते । वकुलपुष्पफलस्य वीजैः पूर्ववत् कृतैः शिथिलाः सन्तो दशना बद्धमूला
भवन्तीति ॥ ७४ ॥

घणकुद्देक्षाधणिअअक्षद्विमहुएक्षावालुआकवळो ।
वअणाइ पूडगन्धं हरइ सुरालसुणगन्धश्व ॥ ७५ ॥

घनकुष्ठेलाधान्यकयटिमध्वेलावालुककवलः ।

वदनात् पूतिगन्धं हरति सुरालशुनगन्धं च ॥

मुस्ताकुष्ठतुटिधान्यकफलैस्तथैलावालुकेन हरिवालुकेन च एतैः कृताः
कवलः आस्यान्तरसञ्चार्यमाणद्रव्यार्पीड आस्यात् सहजदुर्ग(न्धः न्धिः)त्वं तथा
पीतस्य सुरादेरासवस्य तथा भुक्तस्य लशुनादेः कर्कटगन्धस्य द्रव्यस्य सम्ब-
न्धिनः दुरामोदमपसारयतीति ॥ ७५ ॥

तंबाजक्षगादुक्काढिभाओ मसिचिहुरकुद्विमिलिआओ ।
णासन्ति वअणदोसं सेविज्जन्तीओ पच्छाओ ॥ ७६ ॥

ताम्राजलगदोत्काधिता मिसिचिहुरकुष्ठमिलिताः ।

नाश्यन्ति वदनदोषं सेव्यमानाः पथ्याः ॥

हरीतक्योऽभ्यसेनोपयुज्यमाना दौर्गन्ध्याद्यास्यदोषं निवारयन्ति । की-
दृश्यः प्रथमं गौमूलेण गाढं घनत्वापत्तिपर्यन्तं कृतक्षाथाः पश्चात् शतपुष्पावा-
लुकबाष्पचूर्णेन मिश्रिताः सत्यः उपयुक्ता हृति ॥ ७६ ॥

जाईफल्कोसकुच्छलभावरं गमसेवभविणिम्मभा हरइ ।

घोरं(वि)पूहगन्धं सुहविवरपरिष्ठिभा गुक्षिभा ॥ ७७ ॥

जातीफलकोशकुच्छलयराङ्गमसेवकविनिर्मिता हरति ।

घोरमणि(हरति?)पूतिगन्धं सुखविवरपरिष्ठिता गुलिका ॥

एतैद्रव्यैः सम्पादिता गुलिकास्यकुहरस्था दुनिवारमपि तद्दुर्गन्धमपो-
हति । कैद्रव्यनिर्मिता जातीफलं प्रासद्धम्, तस्य मज्जा, तथा कौशो जातिप-
त्रिका कुवलयं कुष्ठं, वराङ्गं त्वक्, मरुवक्स् फाणिजजकम् इत्यैतः समार्शजलव-
त्तिरिति । यत्र गुलिकावलेहत्वाद्यापादनया विशिष्टद्रवद्रव्यं नोक्तं तत्र सामा-
न्यमेव पानीयं ग्राणमिति सर्वत्र सिद्धिः ॥ ७७ ॥

चिन्देइ पूहगन्धं सुहरोअं हरइ खथमणुदिअहं ।

दन्तहणन्तेष्वजुञ्जं कहुभन्तित्तं कसाअं व ॥ ७८ ॥

विघटयति पूतिगन्धं सुखरोगं हरति क्षयमनुदिवसम् ।

दन्तधावनं तैलसुतं कहु(कं) तिलं कपायश्च ॥

दन्तकाष्ठं कहुतिलकपायाणां रसानामन्यतमरसयुक्तं तैलसिक्काग्रं नि-
त्यमध्यस्यमानमास्यदौर्गन्धं तद्वयाध्यन्तराणि च शमयतीति ॥ ७८ ॥

तंबोळतिद्वचुण्णमभन्तोडहै सुहमित गण्डुसो ।

तेष्वेण काञ्चिएण व धरिओ देअणं विणासेइ ॥ ७९ ॥

ताम्बूलतीव्रचूर्णकान्तर्दण्ये सुखे गण्डूषः ।

तैलेन काञ्चिकेन वा धूतो वेदनां विनाशयति ॥

अतिखरेण ताम्बूलचूर्णरागेण दशस्यास्यस्य वा व्यथा भवति तैले-
नारनालेन वा कृतो गण्डूषतां शमयतीति ॥ ७९ ॥

जाइदक्लेकापिपालिकाआमहुमाऊळुंगदक्लेहो ।

किणरसममहुरसरं कुणइ णारं सह पउज्जन्तो ॥ ८० ॥

जातिदलैलापिपालिलाजामधुमातुलज्जदललेहः ।

किन्नरसममधुरस्वरं करोति नरं सदा प्रयुज्यमानः ॥

एतैद्रव्यैः कृतो लेहोऽवलेहद्रव्यं नित्यं प्राग्भक्तगमनेनाभ्यस्यमानं कि-
म्पुरुषतुल्यश्राव्यध्वनिं पुरुषं करोति । कैद्रव्यैः कृतो तुव्वा तथा मागधिकया
(जातीदलैः) लाजैस्तथा माक्षिकेण तथा मातुलज्जाव्यपत्रैः तत्र माक्षिकमव-
लेहस्य द्रवद्रव्यमिति ॥ ८० ॥

सेहालिआजडाचव्वणेण गच्छसुपठ(आ)समो सरइ ।

उवजंभिआवि णासाविवरसिरासोगिए गलिए ॥ ८१ ॥

शेफालिकया स्ताम्रवत्तरुपो व्याधिर्विरते यो शिरव्याध्यादियुक्त्य
नासिकापातिसिरामार्गेण रक्ते विगलिते सतीति ?) ॥ ८१ ॥

सुरतरुवीअसगढभं हअच्छदिहिरसेण साधिअन्तेक्कं ।
गलरोअसीसपिअणाभो णावणविहिणो विणासेइ ॥ ८२ ॥

सुरतरुवीजसगर्भं हयशकुद्दसेन साधिः तैलम् ।

गलरोगरीवेदना नस्यविभिना धमयति ॥

तैलमेतन्नस्येनोपयु(क्तमु)क्तं कार्यं करोति । कीदृशम् अधशकुद्दसेन
स्वरसयुक्त्या गर्भाङ्गतं तदेव दारुफलान्तर्वर्तिसारेण सिद्धं पक्षमिति ॥ ८२ ॥

गुआवराहकण्णिण मूलमैवकवकवकम् ससुप्तसइ ।

चविवअदन्तककन्तं धुणदन्तअवेभणादुःखम् ॥ ८३ ॥

गुआवराहकण्णोमूलमैककुत्पुरुषपति ।

चर्वितदशनाकान्तं धुणदन्तवेदनादुःखम् ॥

रक्तिकायास्तथा वराहकण्णी मूषिककण्णी एकतरस्या मूलं चर्वितं सत्
सरुजा दशनेनाकान्तं सत् तत्रैकं धृतमित्यर्थः । तावशं सद् धुणदन्तव्याधिवि-
शेषस्य मम्बन्धिनीं व्यथामपमारयतीति । अन्तर्गतकुमिदन्तो यत्र धुणदन्त-
काख्यो व्याधिरिति ॥ ८३ ॥

णिहुडुंगिणीलीजंघादुद्धिआसूलिआण एककाय ।

दसणककन्ताए किमीणि पड्डइ दस्युज्ज्वलो णिउण ॥ ८४ ॥

णिहुडुज्जिनीलीजंघादुणिकायासूलिकानामैककया ।

दशनाकान्तया कृमिणः पतन्ति दशनोऽङ्गवा निपुणम् ॥

सुधावृक्षस्य तथा नीलया नीलिन्यात्तथा जड्हायात्तथा दुग्धिकादा अ-
केषुषिकाया अलालिकामूलानि सामान्यतमया सरुजा दशनेनाकान्तया(व)ष-
ब्धया दन्तज्ञा कृमिर्निशेषं निपततीति ॥ ८४ ॥

अंगुड्हामणहलेवो कीरिइ फलिए जम्म पासमिम ।
तत्तो आवरादिगुव्यमधुणदन्तअ कीड्हओ पड्हइ ॥ ८५ ॥

अङ्गुष्ठे नखलेपः क्रियते फलिन्या यस्मिन् पार्थे ।
ततोऽपरादिगुद्धवधुणदन्तात् कीटकः पतनि ॥

फलिन्या लाङ्गलिकया जलपिष्टया चरणाङ्गुष्ठे यस्मिन् दक्षिणे वामे
लेपः क्रियते तत्कल्पनया तदन्यदिग्भागधुणदन्तकास्यव्याधिजः कृमिर्निपत-
तीति ॥ ८५ ॥

दुद्धोम्मीसिअककड्हअचलणपारे(पक्ष)घअकअब्धंगा ।
णहु कड्हान्ति दन्ता केवलतचलणलित्तं व ॥ ८६ ॥

दुग्धोन्मान्तिकर्कटकचरणपरिपक्षधृतकृताभ्यङ्गाः ।
न खलु कटकटायन्ते दन्ताः केवलतचरणलिप्ता वा ॥
कर्कटकस्य कुरुविल्वास्यस्य मत्स्यविशेषस्य पादास्ते गोक्षीरेण पानीय-
स्थाने प्रयुक्तेन पश्चात् सिद्धं यद् धृतं तेन कृताभ्यङ्गाद् बालोदर्दन्ताः कट-
कटाशब्दं न कुर्वन्ति । अथवा कर्कटकस्य पादैः परिपिष्टलिप्तास्सन्तस्तथा
(न) कुर्वन्ति ॥ ८६ ॥

णासन्ति तक्षणाहअसससोणिअक्षेविआइ वंगाइ ।
सजक्षाए व जाईफलबाहिच्छल्लीए लित्ताइ ॥ ८७ ॥

नश्यन्ति तक्षणाहतशशशोणितलिप्तानि व्यङ्गानि ।
सजलया वा जातीफलबाहत्वचा लिप्तानि ॥
व्यङ्गानि मुखवैवर्ण्यकारीणि प्रसृतरूपाणि इयामानि मण्डलानि त्वग्वि-
कारस्थानि तक्षणव्यापादितशशरुधिराभ्यक्तानि निवर्तन्ते । यदि वा पानीय-
पिष्टया जातीफलस्याण्डपरिहारेण बाहत्वचा केवलया लिप्तानि निवर्तन्त इति
॥ ८७ ॥

इंगुइफलमज्जा सिसिरसलिलपिड्हा निरक्तीमत्तेण ।
क्षेवेण हरइ वंगं गंगासंगो व्व दुरिआइ ॥ ८८ ॥

इङ्गुदीकलमज्जाशिशिरसलिलपिष्ठस्त्रिरात्रमात्रेण ।

लेपेन हरति व्यङ्गं गङ्गासङ्गं इव दुरितानि ॥

इङ्गुदी पिल्वकः तत्फलसारस्य सलिलेन पिष्ठस्य लेपेन व्यङ्गं निवार-
यति । कार्याविसंवादार्थमुपमानं स्पष्टमिति ॥ ८८ ॥

कसणातिलकसणजीरअसिद्धत्थअजीरएहि मुहसासिणो ।
दुद्वेण कओ लेवो वंगकलङ्कं समुप्यस्तइ ॥ ८९ ॥

कृष्णातिलकृष्णजीरकसिद्धर्थकजीरकैमुखशशिनः ।
दुधेन कृतो लेपो व्यङ्गकलङ्कं समुत्पुंसयति ॥

कृष्णातिलः प्रसिद्धाः । कृष्णजीरकं कालोपकुञ्चिका । तथा गैर-
सर्षपाः तथा जीरकं सिताजाजी एतैः समांशैः पिष्ठर्गेक्षीरभावितैर्लेपो मुख-
चन्द्रव्यङ्गमपसारयति । चन्द्रस्य यथा कलङ्को दुर्भरस्तथैव यो मुखस्य व्यङ्ग-
कलङ्कः तमप्ययं प्रयोगो हरतीत्युपमानप्रयोजनमिति ॥ ८९ ॥

अवहरइ बोरमज्जा गुळमहुणवणीअसञ्जुआ वंगं ।

पसुदुद्वयसिणपिट्ठा वारुणित्तिलित्तव लेवेण ॥ ९० ॥

अपहरति बदरमज्जा गुळ(मधु)नवनीतसंयु(तो ? ता) व्यङ्गम् ।

पशुदुग्धमसृणपिष्ठा वारुणीत्वगिव लेपेन ॥

बदर(स्य) कर्कन्धोरस्थिसारं गुलं तथा मधुनवनीतमित्रितं व्यङ्गमप-
हरति । तथा छागक्षीरेण सूक्ष्मपिष्ठा विशालात्वक् लेपेन पूर्वप्रयोगकार्यं करो-
तीति ॥ ९० ॥

तुसरहिअमसिणजवरअसारिसवमहुङ्गुडिलोद्धलेवेण ।

होनित मुहाइ विणिज्जिजअचामीअर(चारु)सोहाइ ॥ ९१ ॥

तुपरहितमसृणयवरजस्तर्थपरधुयष्टिलोद्धलेपेन ।

भवनित मुखानि विनिजितचामीकरचारुशोभानि ॥

निस्तुषीकृत्य पिष्ठानामक्षतानां सूक्ष्मचूर्णेन तथा गैरसिद्धार्थेत्तथा
मधुयष्टया तथा लोध्रेण शबरेण एतैरपि सूक्ष्मपिष्ठैः पानीयभावितैः कृत-
लेपो ? पेन) मुखान्यतिगैराणि सर्वकलङ्कदोषरहितत्वाद् भवनित । चामीकरं
सुवर्णमिति ॥ ९१ ॥

परिणअवटपणसुवण्णाछळिळपंकअपिअंगुमहुएहि ।
 माञ्जिङ्गाकाळेअलक्खाहण्डोद्भाएहि ॥ ९२ ॥
 जळवद्विएहि क्लेवो वअणाइ विळासिणीण सुहआइ ।
 कुणइ विणिजिअसंपूणसरअससिर्विवसोहाइ ॥ ९३ ॥

परिणतवटपर्णसुवर्णत्वकपङ्गजप्रियहुमधूकैः ।
 माञ्जिष्ठाकालेयक(लाक्षारुण)लोद्रभागैः ॥

जलवर्तीत्तर्लेपो वदनानि विलासिनीनां सुभगानि ।
 करोति विनिर्जितसंपूर्णशरच्छिविम्बशोभानि ॥

परिपक्नानं वटस्य न्यग्रोधवृक्षस्य पत्राणां तथा सुवर्णत्वगास्या ओष-
 ध्यस्तथा पङ्गजस्य पद्मस्य तथा श्यामायास्तथा मधुयष्टचास्तथा चित्रवल्ल्यास्तथा
 कालेयकस्य पीतसारस्य तथा द्रुमव्याधेस्तथा कुङ्कुमस्य तथा शावरस्यैतेषां
 समैर्भागैः पानीयपिष्टैः कृतेन लेपेन मुखान्यतिवर्णाद्वानि भवन्तीत्युपमानार्थ
 इति । कालेयकस्यालम्बे दास्त्वरिद्वा देयेति सर्वत्र योज्यम् । शिष्टं सुवोधम् ।
 युगलकम् ॥ ९२, ९३ ॥

जळफलिणिबोरमज्जाचन्दणकाळेअएहि सरिसेहि ।
 वअणाइ कुणइ क्लेवो कमलोअरकन्तिचोराइ ॥ ९४ ॥

जलफलिनी(कोल ? बदर)मज्जाचन्दनकालेयैः सदशैः ।
 वदनानि करोति लेपः कमलोदरकान्तिचोराणि ॥

वालप्रियहुबदरफलसारमलयपीतसौरैः समाशैः पानीयपिष्टैः कृतो लेपो
 मुखान्यपहृतपद्मकार्णी(का)कान्तीनि करोति ॥ ९४ ॥

कुङ्कुमकाळेअअछ(छिळ ? इ)पदुममुणालेहि मळअसहि-
 [एहि ।

पत्तंगरोअणाबोरसार(स ? सा)माहिकुद्देहि ॥ ९५ ॥

वितुसमसूरणिसाजुअमहुअक्लोद्देहि सछिळपिद्देहि ।

क्लेवो करेइ वअणं कहुइअमिअलच्छणच्छाअं ॥ ९५ ॥

(कुङ्कुमकालेयकच्छविपद्ममुणालैर्मलयसहितैः ।

पत्तङ्गरोचनाबदरसारश्यामाहिकुष्टैः ॥

वितुषमसूरनिशाद्रयमधूकलोद्ग्रैः सलिलपिष्टैः ।

लेपः करोति वदनं लघूकृतमृगलाञ्छनच्छायम् ॥)

एतद्वद्व्यैर्लोपो मुखमतिशयितपूर्णशशिशोभं करोति । कैद्रव्यैः । काशमी-
रकतृतीयचन्दनसुवर्णच्छविकलशोशीरचन्दनैर्गोरोचनाबदरास्थिसारप्रियज्ञुनाग-
केसरवाप्यैस्तथा वितुषमसूरसूक्ष्मचूर्णहरिद्राद्रयमधुयषिशावरैरित्यैः समांशै-
जलपिष्टैरिति युगलकम् ॥ ९५,९६ ॥

महुसारकं गुसरिसवपउम(अ)काळेऽन्नोद्धरअणीहि ।

पइऊण घर्तं विहिणा सिचयश्च(ळ) गालिअं पच्छा

[॥ ९७ ॥

णिम्मलपवणुम्मीसं जलवद्विअपउरकुद्गुमसणाहं ।

सिसिरजळस्मि णिहित्तं भउआणळताविअं णिहुअं

[॥ ९८ ॥

वण्णअघएण इमिणा सिसिरे वि हुरन्तकन्तिसुहआइ ।

वअणाइ विळ(स) वर्द्दण होन्ति तामरससोहाइ ॥ ९९ ॥

मधुसार(कुड्कुम ? कङ्गु)सर्षपपद्वककालेयकलोधरजनीभिः ।

पक्त्वा घृतं विधिना (सिचयाश्चल)गालितं पश्चात् ॥

निर्मलपवनोन्मिश्रं जलवर्तितप्रचुरकुड्कुमसनाथम् ।

शिशिरजले निक्षिसं मृद्वनलतापितं निभृतम् ॥

वर्णकघृतेनामुना शिशिरेऽपि स्फुरत्कान्तिसुभगानि ।

वदनानि विलासवतीनां भवन्ति तामरसशोभानि ॥

त्वगस्थिता(?) मधुयषि(?) (कुड्कुम ? कङ्गु;)प्रियज्ञुस्तथा गौरसिद्धार्थः
पद्मकं तथा कालेयकं पीतचन्दनं तथा शाबरं तथा पिण्डहरिद्रा(या ?) इत्येतैः
कह्लद्व्यैः समांशैरक्तपानीयमात्रापकैर्वृतमुक्तमात्रं साधयित्वा कर्पटपूतं कृत्वा
ततः निष्कलीकृत्य सिकथके घृतपले कर्ष इति भावितं सत् श्रेष्ठकाशमीरेण
तदर्धपरिमाणेन सहितं कार्यम् । ततः शीतलपानीये निक्षिसं तत उद्घृतकाले
अनुक्ताग्निना शनैर्दीपितं कार्यमित्येव साधितेनानेन वर्णकघृतामिधानेन घृतेन
सुन्दरीणां मुखानि अभ्यक्तानि वैवर्ण्यकारिणि शिशिरकालेऽपि विलसहीमि-
सुन्दराणीति । युगलकम् (?) ॥ ९७—९९ ॥

कुद्धु(म)महूभचन्दणमज्जिडातरुविआरकरिसोहि ।
 तेळ्ळकुद्धुवं विपकं दिउणिअपशुद्धसञ्जुतं ॥ १०० ॥
 पलितिलअवंगरहिआइ मासल्लावण्णगण्डसुहआइ ।
 कुणइ समडभंगेण सप्ताहात् कामिणिसुहाइ ॥ १०१ ॥

कुद्धुपमधूकचन्दनमज्जिष्टातरुविकारकर्षः ।
 तैलकुद्धुवं विपकं दिगुणितपशुद्धसंयुक्तम् ॥
 पलितिलकव्यझरहितानि पांसल्लावण्णगण्डसुभगानि ।
 करोति समभ्यज्ञेन सप्ताहात् कामिनीसुखानि ॥

अरुणेन तथा मधुयष्ट्या तथा चन्दनेन तथा मज्जिष्ट्या अरुणया तथा
 तरुविकारेण लाक्ष्या ऐतैः प्रत्येकं कर्षपरिमाणैसौलपलाष्टकद्विगुणच्छागक्षीरस-
 हितं विपकं साधितं सत् सप्ताहात् सम्यगभ्यङ्गप्रयोगेण विलासिनीनां वदनानि
 खबसंकोचेन तथा कृष्णविन्दुभिस्तथा भृङ्गसुखत्वंवैवर्ण्यरूपैर्मण्डलैः रहितानि
 परिपूर्णगौरकपोलसुभगानि करोतीति युगलकम् ॥ १००, १०१ ॥

कलधौअमसिणवद्विअटंकणकोविअकअकमलगद्भं ।
 तंषादुद्देण चउगुणेण मन्दाणले सिद्धं ॥ १०२ ॥
 जुत्तीइ विमलसित्थअसञ्जोइअथोअकुंकुमउमिस्सं ।
 अइकुणइ वअणसोहं तेळ्ळं सिसिरस्मि सविसेसं ॥ १०३ ॥

कलधौतमसृणवर्ति(व)टङ्गणकोपितकमलकुतगर्भम् ।

ताम्रादुग्धेन चतुर्गुणेन मन्दानले सिद्धम् ॥

युक्त्या विमलसित्थकसंयोजितस्तोककुद्धुमोन्मश्म् ।

अतिकरोति वदनशोभां तैलं शिशिरेऽपि सविशेषम् ॥

श्वतैलमुक्तमेण मृद्ग्नौ सिद्धं सच्छिशिरकाले वातप्रधानेऽपि मुखा-
 भ्यङ्गेन प्रयुक्तं वधूनां वदनमेकविंशतिदिनाभ्यासादतिसुन्दराभं करोति । की-
 द्वशम् । कमलं ताम्रं तच्चूर्णं गर्भे यस्य । कीदृक्कूर्णं प्रथमटङ्गेन सुवर्णम् ।
 एवंविधं ताम्रचूर्णगर्भं तत्तैलं चूर्णचतुर्गुणपरिमाणं तच्चतुर्गुणगोक्षीरसंयुक्तं युग-
 मच्च मुखं (?) ततो युक्त्या वैदग्ध्येन विमिश्रीकृतं यन्मधूच्छिष्टं तैलपलमेकत्व-
 मात्रपरिमाणमष्टभागमात्रकुड्कुमसंयुक्तं तेव तैलमिश्रं सं(यु ? थो)ज्यमिति
 युगलकम् ॥ १०२, १०३ ॥

अवहरइ गण्डमाळं सुरहीसलिलेण सञ्जुर्वं पीअं ।

गिरिकणिणभापुरन्दरवारुणिमू(ळमे ? लेसु ए)क्षकं ॥ १०४ ॥

अपहरति गण्डमालां सुरभिसलिलेन संयुतं पीतम् ।

गिरिकणिकापुरन्दरवारुणीमूलयोरेकैकम् ॥

श्वेतस्पन्दनायास्तथा पुरन्दरवारुण्या विशालायाश्च सम्बन्धिनोर्मूलयोरेक-
तमं गोमूत्रेण पिष्टवा पीतं सन्मालारूपां गण्डमुष्पचीति प्रसिद्धां नाशय-
तीति ॥ १०४ ॥

सरिसेहि ज्वाकुसुमक्षदुद्धतिलतेक्षजावभरसेहि ।

णासेहि गण्डमाळां ळेबो कोबं पणामो व्व ॥ १०५ ॥

सह(जे ? शै)र्जपाकुसुमार्कदुग्धतिलतैलयावकरसैः ।

नाशयति मण्डमालां लेपः कोपं प्रणाम इव ॥

तुल्यमात्रैर्जपाकुसुमस्य जापकास्यया लोके प्रसिद्धस्य पुष्पस्य रसेन
तथार्कवृक्षस्य क्षीरेण तथा तिलतैलेन तथा लाक्षारसेनेत्यैर्मिश्रितैः कृतो लेपः
पूर्वोक्तं कार्यं करोतीति । उपमानं फलाविसंवादार्थमिति ॥ १०५ ॥

विउडेहि गण्डमाळं (दवि ? गहि) अं पूसम्मि कन्धरावद्धं ।

पीअं व घउम्मीसं सिअपव्वअकणिणआमूळं ॥ १०६ ॥

विघटयति गण्डमालां गृहीतं पुष्पे कन्धरावद्धम् ।

पीतं वा घृतोन्मिश्रं सितपर्वतकणिकामूलम् ॥

श्वेतगिरिकणिकामूलं तिष्यक्षगृहीतं व्याधितस्य श्रीवाग्रथितं पूर्वोक्तं
व्याधिं नाशयति । अथवा तदेव गोघृतेन सहावलीढमुक्तं कार्यं करोतीति
॥ १०६ ॥

चुच्छुन्दरिसाहितेक्षतुपिआ दारुणा वि वेषण ।

परिहरइ गण्डमाला धणरहिअं धुत्तगोडि व्व ॥ १०७ ॥

चुच्छुन्दरीसाधितैलाभ्यक्ता दारुणापि वेमेन ।

परिहरति गण्डमाला धनरहितं धूर्तद्विनीव ॥

तुच्छुन्दरी गन्धमूषिका तथा पक्षं यत् तैलं तेनाभ्यक्ता सती गण्डमाला
रो(गं न ? गिणं) वेगेन शीत्रमेव धोरापि परित्यजति । न तं बाधत इत्यर्थः ।
उपमानं गाथापूरणार्थमेवेति । अत्र साधनयुक्तिः(;) शुद्धाम्बुयुक्त्या ॥ १०७ ॥

(जं ? जो) खाअइ वेलळतब्लं पिबइ कसाअं व्व सेकुरु-
[क्खस्स ।

कुटिआ वि गण्डमाला तस्स फुडं णिवणा होइ ॥ १०८ ॥

(यत् ? यः) खादति पछुवतैलं पिबति कषायं वा शेल्वृक्षस्य ।
स्फुटितापि गण्डमाला तस्य स्फुटं निर्वणा भवति ॥

पल्व इति देशान्तरप्रसिद्धसंज्ञो निष्पावारूपः शिष्मधान्यविशेषः । तं
तैलेन सह योऽभाति तस्य भग्नापि गण्डमाला रोहति । निवृत्तव्याधिसौ
भवतीत्यर्थः । अथवा श्लेष्मातकतरोः कृत्यायं काथं यः पिबति तस्यापि पूर्वोक्त-
श्लसंपत्तिरिति ॥ १०८ ॥

कइकच्छुमूलमीसिअर्जिगिणितरुसरससीसअजल्लेहि ।
णावणमववाहुअकण्ठकन्धरारोअ(वि ? णि)हळणां ॥ १०९ ॥

कपिकच्छुमूलमिश्रितजिङ्गिणीतरुस्वरसशीतलजलैः ।
नावनमपवाहुककण्ठकन्धरारोगनिर्दलनम् ॥

कपिकच्छवा आस्मगुप्ताया मूलं तथा जिङ्गिण्याश्च तथा मौचक्या
निर्यासः तथा शीतोदकमेतैः कृतं नस्यमपवाहुकस्य वाहुशूलस्तम्भादिलक्ष-
णस्य वाहुव्या(धिं ? धेः) तथा गलगण्डव्याधीनां विनाश(न)मिति । नस्यविधि-
त्रायुवेदोक्तः ॥ १०९ ॥

जिङ्गिणीरसोदुम्बरदुद्धिहङ्कपिकच्छुमूलणासेन ।
अववाहुअरोओ रुसिओ व्व दूरं समोसरइ ॥ ११० ॥

जिङ्गिणीनिर्यासोदुम्बरदुग्धाहिङ्कपिकच्छुमूलनस्येन ।
अपवाहुकरोगो रुषित इव दूरं समपसरति ॥

जिङ्गिणीनिर्यासेन तथा उदुम्बरस्य वृक्षस्य शूमिफलाख्यस्य क्षीरेण
तथा बाहिकेन कपिकच्छवा आस्मगुप्ताया मूलेनैतैः कृतेन नस्येन हेतुना पू-
र्वोक्तः अपवाहुकरोगो निर्वर्तते । उपमानं गतार्थमिति ॥ ११० ॥

सूक्ष्मक्षब्दकोळकुञ्जरमेएहि वसाहि (ज ? वि)क्षणिवासीण ।
अब्भंगो पीणुसुंगभणहरं कुणइ थणजुअलं ॥ १११ ॥

शूलाक्षकोळकुञ्जरमेदोभिर्वसाभिर्विलनिवासिनाम् ।

अभ्यङ्गः पीनोत्तुङ्गमनोहरं करोति स्तनयुगलम् ॥

महिषसूकरकरिणां मेदोभिस्तथा सर्पदीनां विल ? ले)शयानां पूर्वो-
क्तयुक्तिगृहीताभिर्वसाभिश्चमुटनं (?) शीणां कुचयुग्मं पीवरोत्तत्वेन सुन्दरं
करोतीति । शरीरान्तर्गत आश्यानस्नेहो मेदः, द्रवरूपस्नेहादियुक्तिग्राष्मशुद्ध-
मांसस्नेहो वसा इति ॥ १११ ॥

माहिसणवणीअवआगअपिष्पक्षिकुट्टुरभगन्धाहि ।

सवणपओहरक्लिंगाण कुणइ थोरत्तणं लेवो ॥ ११२ ॥

माहिषनवनीतवचागजपिष्पलिकुष्टुरगगन्धाभिः ।

श्रवणपयोधरलिङ्गानां करोति स्थूलत्वं लेपः ॥

महिषीनवनीतेन सहोग्रगन्धाहस्तिपिष्पलीविषाणाश्वगन्धाभिः कृतो
लेपः कर्णपाली(स्तन)नरचिह्नानां स्थौल्यं जनयतीति ॥ ११२ ॥

तण्डुक्षज्वेण परमञ्जणेण महिक्षाण णावणं दिष्णं ।

कुणइ पओहरजुअलं थिरथोरमणोहरुतुंगं ॥ ११३ ॥

तण्डुलधावनेन परमञ्जनेन महेलानां नावनं दत्तम् ।

करोति पयोधरयुग्मं सिथरस्थूलमनोहरोत्तुङ्गम् ॥

तण्डुलधावनेन सह सोतोञ्जनेन शीणां नस्यं प्रयुक्तं स्तनौ कठिनौ
पीवरौ सुस्पर्शवर्णावृत्तौ च करोतीति ॥ ११३ ॥

माहिसणवणीअजुअं कुट्टवआगअवलोब्भवं चुणणं ।

क्लेषेण कुणइ जुवईण पीणघणमणुहरे थणए ॥ ११४ ॥

महिषीनवनीतयुतं कुष्टवचागजवलोद्धवं चूर्णम् ।

लेपेन करोति युवतीनां पीन(घन)मनोहरौ स्तनौ ॥

माहिषनवनीतेन भावितं व्याध्युग्रगन्धानागबलानां सम्बन्धि चूर्ण शीणां
लेपप्रयुक्तं स्तनावुक्तरूपौ करोति ॥ ११४ ॥

दाढिमवक्ळभाविअसिद्धत्थअतेक्ळतुंविआ बहुसो ।

होन्ति थणा थिरथोरा सवणा वि हु मासलपक्लंव ॥ ११५ ॥

दाढिमवल्कलसाधितसिद्धार्थकैलाभ्यक्ता वहुशः ।
भवन्ति स्तनाः स्थिरस्थूलाः श्रवणान्यपि मांसलग्रलम्बानि ॥

दाढिमफलस्य रक्तबीजस्य वस्कलेन त्वचा शुद्धाम्बुद्धित्या पक्वं यद्
गौरसर्षपतैलं तेनाभ्यक्ताः स्तनाः श्रवणानि चोक्तरूपा(णि) भवन्तीति ॥११५॥

गोमहिसीधिअसहिअं तेलळं सामाकअञ्जलिवआहि ।
कदुअणिसासञ्जुत्ताहि सा(हि)अं णामणे दिणणं ॥११६॥
कुणइ वअपरिणआण वि य(हि)माण तिसत्तरस्तलित्तेण ।
थणजुअळं पीणुतुंगथोरिथरमणहरच्छाअं ॥ ११७ ॥

गोमहिषीघृतसहितं तैलं श्यामाकृताञ्जलिवचाभिः ।
कदुकनिशासंयुक्ताभिः साधितं नावने दत्तम् ॥
करोति वयःपरिणतानामपि महेलानां त्रिःसप्तरात्रेण ।
स्तनयुगलं पीनोत्तुङ्गस्थूलस्थिरमनोहरच्छायम् ॥

गव्येन माहिषेण घृतेन तुल्यमात्रं तैलं प्रियङ्गवा तथा कृताञ्जल्या प्र-
सिद्धया तथोग्रगन्धया तथा कदुकरोहिण्या तथा पिण्डहरिद्रिया एताभिस्तुल्य-
मात्राभिः पक्वं सत् नस्ये प्रयुक्तं श्वीणामुक्तरूपान् खनान् करोति । अत्र पा-
कयुक्तिद्वयेभ्यः षोडशगुणं जलं द्रव्यचतुर्गुणं स्नेहं त्रयं क्षिप्त्वा शेषं ग्राह्य-
मिति युगलकम् ॥ ११६,११७ ॥

मुण्डअकसाअचुणेहि साहिअं पाणगामणविइणं ।
तेलळं पडिअथणाणं वि कुणइ पीणुणए थणए ॥११८॥
मुण्डतकषायचूर्णाभ्यां साधितं पाननावनवितीर्णम् ।
तैलं पतित(स्थूल ? स्तना)नामपि करोति पीनोन्नतौ स्तनौ ॥

श्रवणशीर्षकाथेन च सम्पादितं तैलं पाननस्याभ्यां युक्तसुकं कार्यं
करोतीति । अत्र पाकयुक्तिकषायद्रव्यपलं षोडशगुणेन जलेन पक्त्वा चतुर्भाग-
शेषे तस्मिन् जले कषायद्रव्यमुद्धृत्य गर्भस्नेहे पले तत् षड्भागं चूर्णस्य च
दत्त्वा तैलशेषं ग्राह्यमिति ॥ ११८ ॥

णिअदसणखुणागिरिअंविअडवि(लासा ? साळा)ण वा-
[णपुंखा(इ ? ण) ।

मूळं पिहिक्लिअसमणं विलीविआ भोअणरअस्स ॥

निजदशनक्षुण्णनिगीर्णपिचटविशालाया वाणपुङ्गायाः ।
मूलं प्लीहकशमनं विलेपिकाभोजनरतस्य ॥

शरपुङ्गाया ओषधिप्रतानविस्तीर्णाया मूलं स्वदन्तनिर्दलितं कृत्वा ग्रस्तं
सदू वामपार्श्वान्तर्वर्ती(र्ती ? र्ति)कृष्णमांसविकारात्मकक्षीहाव्याधिनिर्वर्तकम् । की-
दृशस्यातुरस्य, घनप्राया विलेपिकेत्युच्यते, तदशनरतस्य । भोजनान्तरपरिण(?)
इत्यर्थः ॥ ११९ ॥

घेत्तूण जस्स णामं णिकिखप्पइ इन्द्रवारुणीमूलं ।
फाक्केजण सुदूरे णासइ पिछिहो(अ)रं तस्स ॥ १२० ॥
गृहीत्वा यन्नाम निक्षिप्यते इन्द्रवारुणीमूलम् ।
पाट(लि१यि)त्वा सुदूरे नश्यति प्लीहोदरं तस्य ॥

यस्य पुरुषस्य देवदत्तस्य छीहोदरं विनष्टमिति संज्ञायामुच्चार्य वि-
शालामूलं द्विधा कृत्वा दूरे क्षिप्यते, तस्य छीहप्रधान उदरव्याधिनिर्वर्तत इति
॥ १२० ॥

अन्तरधूमे++जण छोणसहिआइ रुविअद्वाइ ।
स्नाआइ म(थु? थ्यु)णा भिसिआइ पिलीहोअरहराइ
[॥ १२१ ॥

अन्तर्धूमेन दग्ध्वा लवणसहितानि रूपिकदलानि ।
(खादि)तानि मस्तुना भित्रितानि प्लीहोदरहराणि ॥
अर्कवृक्षपत्राणि सैन्धवेन सह पुटपाकदग्धानि कृत्वा मस्तुना सह
मिश्रित्वा पीतानि पूर्वोक्तकार्यकराणि । अत्र मात्रा मेष्टदव्ययोः शशांशयोः(?)
कषें मस्तुपलानि त्रीणि ॥ १२१ ॥

पिप्पलि(मूल ?)चुणं णिहुङ्गिदुद्धपरिभाविअं (ति)
[सत्त्वाहं ।

दिणणमपहरइ उअरं मधुरासणयाणाणिरअस्स ॥ १२२ ॥

पिप्पलीचूर्णं सुधाक्षीरपरिभावितं त्रिसप्ताहम् ।
दत्तमपहरत्युदरं मधुराशनपाननिरतस्य ॥

मागाधिकान्वृण्डि सुधाक्षीरेण एकविंशतिरात्रिकृतभावनं सक्षीरादिव्य-
भोजनरतस्य उदरव्याधि विनाशयतीति ॥ १२२ ॥

एकेण सिअपुणणवपादाचक्षकिभाण मूलेण ।

उवसमह इत्ति विदिही पीएण सतण्डुलजलेण ॥ १२३ ॥

एकेन सितपुनर्नवपाठाचक्षमूलानाम् ।

उपशाम्यति द्रागिति विद्रागिः पीतेन सतण्डुलजलेन ॥

श्वेतवर्षाभ्यस्तथा पाठाया वज्ज्यास्तथा सुदर्शनायाः सम्बन्धिनां मूलानां
(पथ्या ? मध्या)देकतमेन तण्डुलधावनेन सहितेन शीघ्रमेव विद्रधिव्याधिर्निव-
र्तत इति ॥ १२३ ॥

कआल्यिदृष्टभूहगाल्लिअजलसिद्धविक्षेविभा विणासेइ ।

खइआउअरुभवसअल्लरोअजाळं तिरस्तेण ॥ १२४ ॥

कदलीदलभूतिगालितजलमिद्धविलेपिका विनाशयति ।

खादितोद्धवसकलरोगजाळं त्रिरत्रेण ॥

रम्भापत्राणां पुटपाकदधानां भस्मना मिश्रीकृतं सद् पटपूतं यत्
पानीयं तेन पक्षविलेपिकावलेष्यपाया पेया सुक्ता सती दिनत्रयेण सर्वज(ठर)-
रोग(मा)मयसमूहं क्षपयति ॥ १२४ ॥

कन्दलिआकन्दभगुल..... ।

(वारेन्ति तत्क्षण)णचिअ किमिजाळभमुंभैरसभूअं ॥ १२५ ॥

कन्दलिकाकन्दगुलघृतानि सितापीतानि खादितानि ।

वारयन्ति तत्क्षणमेव कुमिजाळमुदरसम्भूतम् ॥

कन्दलिन्या निष्पर्यायाः तस्या मूलानां पलं गुलपलानि चत्वारि घृत-
पलानि चत्वारि पानीयपलानि षोडश एतत् सर्वमस्मिना पक्षं लेहीकृत्य मात्रया
खादितं जठरजान् सर्वकृमीन् पातयति ॥ १२५ ॥

जो छिह्न रअणिविरमे णिंषदलाभलअचुणणमणुदिअहं

सो गादकुद्विजडिअदेहो वि पुणो णवो होइ ॥ १२६ ॥

यो लेटि रजनिविरमे निम्बदलामलकचूर्णमनुदिवसम् ।

स गादकुष्ठविधटिदेहोऽपि पुनर्नवो भवति ॥

यः क्षपाक्षये पिचुमन्दपत्राणि आमलकानि च चूर्णीकृत्य मध्वादिना
योजितानि प्रतिदिवसमभ्यासेनावलेष्वत्वेनोपयुड्कते, स तीव्रत्वग्नोषविनाशित-
शरीरोऽपि निवृत्तनिर्मूलव्याधित्वादू भूयो जात इव निर्विकारः सम्पद्यत इति
॥ १२६ ॥

सिन्धुविळंगसिवासोमरईसरिसवकरञ्जरअणीहि ।

सुरहिसाक्षिक्षेण क्लेवो फुट्हरो दिअहणाहो व्य ॥१२७॥

सिन्धुसैन्धवविलङ्गसिवासोमराजीसर्पपकरञ्जरजनीभिः ।

सुरभिसलिलेन लेपः फुष्टहरो दिवसनाथ इव ॥

सैन्धवलवणे(न) तथा कूमिद्वेन तथा हरीतकया तथा सोमराज्या
चन्द्रलेखया तथा गौरसिद्धार्थकैः तथा करञ्जस्य नक्तमालस्य फलैस्तथा पिण्ड-
हरिद्रया च एतैः समाशैः कल्कीकृतैर्गोमूत्रमिश्रितैः कृतो लेपः कुष्टव्याधि-
विनाशयति यथा भगवान् भास्कर इति ॥ १२७ ॥

एष्वा तिळाण भाओ दो भाओ सोमराहवीभाण ।

खज्जन्ता णेह खअं चलणे ददुहुं सुदुव्वारं ॥१२८॥

एकस्तिलानां भागो द्वौ भागौ सोमराजिवीजानाम् ।

खाद्यपाना नयन्ति क्षयं चरणददुं सुदुर्वारम् ॥

सोमराज्याश्चन्द्रलेखायाः संबन्धिनां बीजानां द्वौ भागौ तृतीयस्तिला-
नामिति सुज्यमानं चूर्णं पादत्वग्रोगविशेषं दुर्वाराह्यं घोरमपि क्षपय-
तीति ॥ १२८ ॥

अइअम्मिळतक्कसमं सुरहिजलं ठोणमीसिअं काहिअं ।

वणगोमअगण्डघट्टाइ लेवेण हरइ खसराइ ॥ १२९ ॥

अत्यम्लतक्रसमं सुरभिजलं लवणमिश्रितं कथितम् ।

वनगोमयगण्डघट्टानि लेपेन हरति खसराणि ॥

अतिच्चुकेण गोरसेन तुल्यमात्रं गोमूत्रं सैन्धवेन संयुक्तं संपकं खसराणि
त्वग्विकारविशेषमरण्यगोमयशकलघट्टानि सन्ति लेपेन विनाशयतीति ॥१२९॥

ववगअतुसगुञ्जाचुणणमीसणवणीअक्लेविअं विहिणा ।

णासइ सतक्कतंबअ(कि)ट्रेण पक्लेविअं कुडुं ॥ १३० ॥

व्यपगततुषुङ्गाफलचूर्णमिश्रनवनी(तलंपि)तं विधिना ।

नश्यति सतक्रताग्रकिङ्गेन वा लेपितं कुष्ठम् ॥

अथवा गोरसयुक्ताग्रमलेन कृतलेपो विनश्यतीति ॥ १३० ॥

दुष्वासिन्धवहरिआळरअणिगोमुक्तमेल्लिअं सहसा ।

ददुं खसरश्च तहा णासइ चिरआळजाअं पि ॥ १३१ ॥

दूर्वासैन्धवहरितालरजनीगोमूत्रमिश्रिवं सहसा ।

ददुं खसरं च तथा नाशयति चिरकालजातमपि ॥

शाद्वलं सैन्धवं लवणं हरितालं पिण्डहरिद्रि चेतत् समांशचूर्णिकृतं
गोमूत्रेण मिश्रितं सदुपयुक्तं बहुकालोपन्नावपि ददुखसरास्यौ त्वग्विकारौ इ-
टिति नाशयतीति ॥ १३१ ॥

ससिरेहाचुणणमीसजापिअदुद्धोब्भवं सुणवणीअं ।

सिअकुड्डहरं भद्धुणा लीढं तक्काणुपाणोण ॥ १३२ ॥

शशिरेखाचूर्णमिश्रितयापितदुग्धोद्भवं सुनवनीतम् ।

सितकुष्ठहरं भद्धुना लीढं तक्काणुपानेन ॥

शशिरेखायाः सोमराज्याश्चूर्णेन भाण्डमुपलिप्य कृतदधिभावमापादितं
गव्यक्षीरं तन्मथित्वेत्यादितं शोभनं यन्नवनीतं तन्माक्षिकेण सहावलीढं तक्रेण
सानुपानेन सितकुष्ठं श्वित्रं नाशयतीति ॥ १३२ ॥

जळवाइसेअप्फन्दमूलपंकेण लित्तमणुदिअहं ।

पव्यखेण वा मासेण वा सिअकुडं वच्छइ विणासं ॥ १३३ ॥

जलवर्तितसितश्वेतस्पन्दामूलपङ्गेन लित्तमणुदिवसम् ।

पक्षेण वा मासेन वा सितकुष्ठं व्रजति विनाशम् ॥

श्वेतगिरिकर्णिकाया मूलं पानीयेन पिष्टवा पाकीकृतं लेपेनोपयुज्यमान-
मभ्यासात् पक्षाद् मासाद् वा सितकुष्ठं नाशयतीति ॥ १३३ ॥

माअंगवाच्चिचित्तभच्ममसीतैळलपंकलेखेण ।

सिअकुड्डसिभाइ पि होन्ति सवण्णाइ अंगाइ ॥ १३४ ॥

मातङ्गकुच्चिचित्रकर्चमर्मसीतैलपङ्गलेपेन ।

सितकुष्ठदूषितान्यपि भवन्ति सवर्णान्यङ्गानि ॥

हस्तिद्वीपिनोश्वर्मणी पुटपाकदग्धे कृत्वा तिलैलमिश्रितेन तत्कज्जल-
कर्दमेन यो लेपस्तेन श्वित्रकलङ्कितानि गात्राणि स्ववर्णमत्तिरेणासादयान्ति,
निवृत्तश्वित्राणि भवन्तीत्यर्थः । एतयौरेकैकमपि कार्यकरमिति ॥ १३४ ॥

सिन्दूरपुररसञ्जणतुत्थाळसञ्चुणणमीसिअं कादिभं ।
कदुइङ्गं चिरभाकुब्भवं पि पामां विणासेइ ॥ १३५ ॥

सिन्दूरपुररसञ्जनतुत्थाळसञ्चुणणमीसिअं (कथितम्) ।

कदुतैलं चिरकालोऽन्नवामपि पामां विनाशयति ॥

सिन्दूरमिनपिष्ठं तथा गुगुङ्गः तथा कृत्रिमाङ्गनं तथा तुत्थकं मयूर-
श्रीवाकारयोरन्यतमं तथालसं सिक्थकं तेषां समांशानां चूर्णेन शुद्धास्तुस्थित्या
पवनं सूर्यपतैलं लेपात् प्रखदामपि पामारुयां त्वग्विकृतिं विनाशयति । अथवा
कदुतैलं सुतसं कृत्वा तन्मध्ये द्रव्याणि मिश्रीकृतानि लेपेनोपयुज्यमानमित्यर्थः ।
पामालक्षणम् ॥

“विस्फोटपिटका पामा कण्डुक्केदरुजाधिका ।

सूक्ष्मास्त्वा वारु(णो ? णा) बहूवः प्रायः स्फिक्पाणिकोर्पे ॥” १३५ ॥

माहिसणवणीउम्मीसमिरिअसिन्दूरलेविअा बहुसो ।

णासइ पामा खलकुट्टिणिव धुत्तविडंविअा दूरं ॥ १३६ ॥

(माहिषनवनीतोन्मिश्रमरिचसिन्दूरलेपिता बहुशः ।

नश्यति पामा खलकुट्टिनीव धूर्तविडमिता दूरम् ॥)

सिन्दूरमरिचयोः समांशं चूर्णं माहिषेण नवनीतेन मिश्रितं यत् तेन
बहुवारं कृतलेपा पामात्यर्थं विनाश(मुप)यति धूर्तविडिता कुट्टिवेति ॥ १३६ ॥

खंभारितरुफळाइं परिणअसुखवाइ दुद्धसिण्णाइ ।

खइआइ पीअपिच्चं ह(रह ? रोन्ति) पच्छासिणो विहिणा ॥

खम्भारीतरुफलानि परिणतशुष्काणि दुग्धस्विन्नानि ।

खादितानि पीतपित्तं हरन्ति पथ्याशिनो विधिना ॥

खम्भारी श्रीपर्णी, काष्मर्यस्त्वानि फलानि परिपक्वानि ततः शोषितानि
दुग्धेन सह स्विन्नानि सन्ति भुक्तानि पीतपित्तं पीतवर्णं पित्तं यद् दृश्यते त-
च्छमयन्ति क्षीरादिपथ्याशिनः । विधिरत्र काथ्यद्रव्यपलं पानीयं च पलैरष्टमिः
क्षीरपलान्यष्टौ सह क्वाथयित्वा चतुर्भागशेषं ग्राहम् । तत्कथितानि (प ? फ)-
लानि भु(क्ता ? कृत्वा) तेन क्षीरेणानुपानं कर्तव्यमिति ॥ १३७ ॥

कहरोअफलिणिचन्दणमूळभवीभाइ कुडस(म)भाअं ।
उच्चदुणअं सिद्धाइ हरइ गन्धश्च सुसुअन्धं ॥ १४८ ॥

कपिरोगफलिनिचन्दनमूलकर्बाजानि कुष्टसमभागम् ।
उद्वर्तनं सिध्मानि हरति सुसुगन्धगन्धं च ॥

कपिरोगः कपिकच्छः तथा प्रियज्ञुः तथा श्रेतचन्दनं तथा मूल-
कस्य बाजानि तथा नागकेसरं तथा कुष्टानि एतानि समांशानि पानीये
लेपीकृतान्युद्वर्तनप्रयोगेन सिध्मास्यं त्वग्विकारं शमयन्ति । अतिसुभगं च
सौ(रं : रमं) भवतीति ॥ १३८ ॥

फलहोइदलमूळभवीभीसजंघाजडा(कि)ओ ल्वेवो ।
महिएण मंगलदिणे दुमिभत्तसमूहविद्वणं ॥ १३९ ॥

कार्पासीदलमूलकबीजमिश्रज्ञाजटाकृतो लेपः ।
मथितेन मङ्गलदिने दुमित्तसमूहविद्वणम् ॥

फलिनीदल(हीदलं?) कार्पासलतापत्रं तथा मूलकबीजं ताभ्यां सहितेन
काकज्ञामूलेन (मास्या ।) तक्रेण सम्पादितो लेपो भौमवारे प्रयुक्तं सिध्ममिति
(प्र)सिद्धं दुमित्तास्यं त्वग्विकारं नाशयतीति ॥ १३९ ॥

मोअन्दअरसपिट्ठेहि लेविअं मूळअस्स बीएहि ।
णासइ सिद्धारंभा खारुम्मीसाइ व णिसाइ ॥ १४० ॥

मयूरकर(स)पिष्टेलेपितं मूलकस्य बीजैः ।
नश्यति सिध्मारम्भः श्वारोन्मिश्रयेव निश्यया ॥

नश्यति तथैवेति द्वितीयः प्रयोग इति ॥ १४० ॥

मोरअकअक्किखारं सतेक्कलमेक्कक्कमं ससुप्पसइ ।

कुंभणड(ण)लक्खारं ल (जो ? गो)जलुम्मीसिअं सिद्धं

[॥ १४१ ॥

मयूरककदलीक्षारं सतैलमेकैकं समुत्पुंसयति ।

कूरम्माण्डनालक्षारं वा गोजलोन्मिश्रितं सिध्मम् ॥

अपामार्गस्यान्तर्धूमदग्धस्य भस्मनः, अथवा रम्भायाः पूर्ववद् गृहितेन
भस्मना द्वयोरेकतरस्य तैलमिश्रितस्य लेपः सिध्मं नाशयति । अथवा दूर्मा-
ण्डकं पुष्पफलं तस्य बृन्तं पूर्ववद् कुल्वा क्षोरेण गोमध्रसहितेन लेपः सिध्मं

जळपिद्माहिसच्छअणवेद्विआ मउअजळ(ण)संसिद्धा ।
अंगाणि कुणइ रअणि रोमाणि अ क(स ?)णअगोराइं
[॥ १४२ ॥

जलपिष्टमाहिषच्छगणवेष्टिता मृदुलज्वलनसंसिद्धा ।

अङ्गानि करोति रजनी (रोमाणि च) तापितकनकगौराणि ॥

पिण्डहरिद्रा चूर्णिकृता पानीयैन गुलिकात्वमापादिता ततो दर्भेण
वेष्टिता ततो महिषीपुरीषेण पृष्ठतोऽवकुण्ठिता मृद्धभौ पक्त्वा ततो निष्कृष्य
लेपैनोपयुक्ता गात्राणि पामनिष्क्रान्तहेमोज्ज्वलानि करोति ॥ १४२ ॥

(जो मज्जइ) तिळसरिसवरअणाणिसाकुहृष्टेविअसरीरो ।
सो होइ सुरहिदेहो मणुहरवणुज्जळायअयो ॥ १४३ ॥

यो मज्जति तिलसर्पपरजनिनिशाकुपुलेपितशरीरः ।

स भवति सुरभिदेहो मनोहरवणोज्ज्वलावयवः ॥

रजनी पिण्डहरिद्रा । नेशा दारुहरिद्रा । शिष्टं गतार्थमिति ॥ १४३ ॥

जंबूदक्ककुभपसूअसवरसमभाअमोळिअं कुणह ।

उद्ववृणअं गिम्हे द्वारीरदुगगन्धविहवणं ॥ १४४ ॥

जम्बूदलकुभपसूनश्वरसमभागमेलितं कुरुते ।

उद्वर्तनकं ग्रीष्मे शरीरदौर्गन्धविद्रवणम् ॥

जम्बूदलानि सुरभिपत्रपल्लवानि तथा अर्जुनकुमुमानि तथा लोभ्रमेतैः
समाशैर्मिश्रिकृतैरुद्वर्तनं निदाघे धर्मादिजनितदेहदुरामोदशमनं कुरुते ॥ १४४ ॥

कामज्जअहेमसिरीससवरचुणेण मलिअदेहस्स ।

तअदोससेअपसरा गिम्हे विणिहोन्ति क्लोअस्स ॥ १४५ ॥

लामज्जकहेमशिरीपश्वरचूर्णेन मलितदेहस्य ।

(त्वग्दोषस्वेदप्रसरान् ग्रीष्मे विनिश्चन्ति लोकस्य ॥)

त्वग्दोषस्वेदयोर्दोषा अपसरन्ति ॥ १४५ ॥

दक्षजक्षरुणमळआरुणविळेवणं हरइ देहदुगगन्धं ।

विमळारणाक्षहिअं(पीअं) वाळंबुसाचुणेण ॥ १४६ ॥

दलजलारुणमलयारुणविलेपनं हरति देहदौर्गन्धम् ।

विमलारनालसहितं पीतं वालम्बुसाचूणम् ॥

दलं सुगन्धपत्रं, जलं वालकम्, अरुणमुशीरं, मलयं चन्दनम्, अरुणं
कुष्ठम् एतैः कृतं विलेपनं शरीरदुरामोदं हरति । अथवा श्रमणशीर्षस्य चूर्णं
निर्मलकाञ्चिकपीतमुक्तं कार्यं करोतीति ॥ १४६ ॥

एकको किरिमाळ अणिं वदुद्धाडिभसिरीस छल्कीहि ।

जळहर(सा)मारअणीहि भणोहरसक्लिपिड्डाहि ॥ १४७ ॥

अपणो णिं वद्लासिवाडाडिमभाअन्दवकक्लरसोहि ।

माहिलाण अङ्गराओ णराण जंघाकसाओ व्व ॥ १४८ ॥

ए(तैः ? कः) किरिमालकनिम्ब(दुग्ध)डाडिमशिरीषत्वमिभिः ।

जलधरश्यामारजनीभिर्मनोहरसलिपिष्ठामिभिः ॥

अ(न्यो) निम्बदलशिवाडाडिमाप्रवलकलरसैः ।

महेलानामङ्गरागो नराणां जळाकषायथ ॥

किरिमालस्यारवधस्य तथा पिचुमन्दस्य तथा शावरस्य तथा डाडिम-
फलस्य वल्कलैस्तथा कीरतरोस्त्वमिभिः तथा मुस्ताप्रियङ्गुपिण्डहरिद्राभिरैतैः सर्वैः
समांशैर्जलपिष्ठैः कृतो रम्यो महेलानामङ्गरागोऽङ्गशोभाजनकमुद्वर्तनं भवत्येक
आद्यः । अन्योऽपरः पिचुमन्दपत्रैस्तथा हरीतकीडाडिमरसानां बिल्वरसेन
कृतकषायः पुरुषाणां जळावर्णप्रकर्ष इति पूर्वापरगाथापठितौ स्त्रीपुरुषविषयौ
द्वौ प्रयोगाविति ॥ १४७, १४८ ॥

वा(अ?आ)रसोऽक्लकडिमहुसक्करामहुविमीसिअो पीओ ।

अवहरह रक्तपित्तं सकामिलं पण्डुरोअश्व ॥ १४९ ॥

वाशारसार्द्यष्टिमधुशर्करामधुविमिश्रितं पीतम् ।

अपहरति रक्तपित्तं सकामिलं पाण्डुरोगं च ॥

वाशाया आटरूषस्य निष्पन्देन आद्रा यासौ मधुयष्टिः तथा श्वेतश-
करा तथा माक्षिकम् एतद्विमिश्रीकृतं सत् पीतं रक्तपित्तं कामिलां पाण्डुरोगं च
नाशयति । पानद्रव्यं वाशानिष्पन्द एव । तस्य पलत्रयेण मधुयष्टिशर्करयोः
कर्ष माक्षिककर्षद्वये इस्तुपयोग इति ॥ १४९ ॥

वासअपल्लव(सु)रसं (कु)सुमरसुम्भीसिअं पिअन्तस्स ।

इवसमइ रक्तपित्तं सल्लिङ्गेण हुभासपुङ्गो व्व ॥ १५० ॥

वाशापलुवस्वरसं कुमुपरसोन्मश्रितं पिवतः ।

उपशाम्यति रक्तपितं सलिलेन हुताशपुञ्ज इव ॥

आटरूषकस्य पत्राणां स्वरसं चतुष्पलमात्रं मादिक्कर्कर्षमात्रेण सह पिबतो रक्तपितं क्षणात् शाम्यति । आशुकार्यकरत्वप्रतिपादनार्थमुपमानमिति ॥ १५० ॥

अहिणवपीणसदुहिअो समरिअगुलदहिअपाणमत्तेण ।

पणपमह गोधूपपलवकुसरभोअणे (ण) वद ॥ १५१ ॥

अभिनवपीणसदुःखितः समरिचगुलदधिपानमात्रेण ।

स्वस्थीभवति गोधूपपलवकुसरभोजनेन वा ॥

तत्कालेन प्रतिपत्तेन प्रतिश्यायेन कदर्थितो दध्नो गुलमरिचयुक्तस्य पानमात्रात् पुरुषो निरामयीभवति । अथवा निसुषीकृतेन गोधूमेन तथा निष्पावारूपेन शिम्बधान्यविशेषेण सिद्धं गव्यघृतसंयुक्तं कृसरमशनतः पूर्वोक्तकार्यसम्पत्तिरिति । घृतक्षीरनवनीतदधिमथितादीनामविशेषोक्तो गव्यमेव सर्वत्र बोद्धव्यमिति ॥ १५१ ॥

जो पिवत्ते सअणकाले सअणारूढो ससीअलत्योअ ।

सळिलेण ? कं पीणसदुहिअो पणपमह सो तिरत्तेण ॥ १५२ ॥

यः पिवति शयनकाले शयनारूढः सर्शीतलभस्तोकम् ।

सलिलं पीनसदुःखितः स्वस्थीभवति (स त्रिरात्रेण) ॥

स्पष्टार्था गाथा ॥ १५२ ॥

कळितरु(फल)सिन्धुकणाचुणं चुक्केण लोहमवहरइ ।

सरसेअं तंबादुद्ध(तीअमासलो ? पीअमामल)अचुणोव्व

॥ १५३ ॥

कळितरुफलसैन्धवकगाचूर्णं चुक्केण लोहमपहरति ।

स्वरभेदं ताप्रादुग्धेन पी(ता ? तमा)मलकचूर्णं वा ॥

विभीतकफलं तथा सैन्धवं लवणं तथा पिपलीचूर्णं समांशमेकीकृत्य (शुक्केना ? चुक्केणा) वलीढं सत कण्ठवैस्वर्यं नाशयति । अथवा गोक्षीरेण पीतं धात्रीचूर्णमिति ॥ १५३ ॥

समतुल्यिभुरुंभीसिअजणाणिदसेकोळपळवसिहाहि ।
विउणा वि बळामूलाधूमो कासं समुप्पसइ ॥ १५४ ॥

समतुल्यितपुरोन्मश्रितजननी(वाशा)कोळपल्लवशिखाभिः ।
द्विगुणपि बळामूलाधूपः कासमुत्पुंसयति ॥

जनन्याः सुमनसो वृक्षस्य वाशायास्तथा कोळस्याम्बूवदनस्य पत्रमूला-
भ्यामित्येतैः समांशैः एतेषां तुल्येन गुगुलुना कृतो धूपः । कीदृशः । (ऐतेषां
पुवर्ज्ये?) सर्वेषां द्विगुणपरिमाणं नागबलाया मूलं यस्मिन् तथाविधः कासव्याधिं
शमयति । अस्य धूमपानेन प्रयोग इति तस्य विधिर्जन्वोः समे सुखासने
स्थितवा शरावसम्पुटेऽन्तस्थमृद्धभिक्षिसचूर्णस्तोकादुत्थितं धूमगू(धृव)शरावम-
ध्यकृतामलकाण्डपरिमाणाच्छिद्रयोजितदशद्वाददशाङ्कुलप्रमाणदीर्घे(ध ? ण) नलि
निकादिना निराकुलं कृत्वा वक्षःप्रदेशपर्यन्तं तुङ्गवत् प्रपीत्वा तथैव तत्कालमेव
सुखेनोद्भवेत् । ततो निष्ठीवनशान्तौ पुनरेव पिवेत् यावद् वारत्रयम् । ततः
श्लेष्मशम्नातौ सत्यामनुपानं गुलदुग्धमिति ॥ १५४ ॥

पुरजाइजटाकिसळअमोरअफळकोळपळवसिलाहि ।
वत्ती सरीरधूवाहि हरइ खारगिण बखासं ॥ १५५ ॥

पुरजातिजटाकिसळयमयूरफळकोळपळवशिलाभिः ।

वर्त्तिः शरीरधूपाद्वरति बदराग्निना कासम् ॥

गुगुलुना तथा सुमनोमूलपळवाभ्यां तथापामार्गफलैस्तथा बदरपत्रै-
स्तथा मनश्शिलाभिः एतैः समांशैर्जलवर्त्तिंतैः कृता वर्तिर्बदरकाष्ठाग्निना गन्धा-
धूपेन देह धिवासनादेव कासमपहरतीति ॥ १५५ ॥

भोअणसमए महुणा पिष्पळितिहळाण चुणणम्बवकीदं ।
सिम्भुद्भदजडपीणससो(स)महासासविहवणं ॥ १५६ ॥

भोजनसमये मधुना पिष्पळितिफलायाश्च चूर्णम्बलीदम् ।

श्लेष्मोद्वजळपीनसशोषमहाश्वासविद्रावणम् ॥

मागधिकात्रिफलयोद्व्यचतुष्टयस्य समांशस्य चूर्ण माक्षिकेण सहाग्र-
भोजनेऽवलेहनोपयुक्तं कफोत्थं जास्यं (प्रति चतुष्टयस्य समांशस्य चूर्ण माक्षि-
केण सह ?) प्रतिश्यायं तथात्युद्दणं श्वासमपसारयतीति ॥ १५६ ॥

पवळं पि हरइ हिकं सासम(दि)प्पसरिअं णिवारेइ ।
सिहिपिञ्जहूइप्पिञ्जिचुणं भहुनीसिअं कीहं ॥ १५७ ॥

प्रबलामपि हरति हिकां शासमप्रतिहतं विनाशयति ।
शिखिपिञ्जभूतिपिपलीचूर्णं मधुपित्रिनं लीढस् ॥

करिसं काळहळचुणणस्स लीढमचन्तमीसिअं भहुणा ।
गुरुसासवाहिविउडणमुद्दंसिहरञ्च जिमिआस्स ॥ १५८ ॥

कर्ष कलिफलचूर्णस्य लीढमत्यन्तमित्रिनं मधुना ।
गुरुश्वासव्याधिविघटनमूर्ध्वंशिहरञ्च जिमिते ॥

विभीतकफलचूर्णस्य विलालपदकं माक्षिकसंयुक्तं भुक्तोचरमवलेहनोप-
प्रदृद्धश्वासकासहरमिति ॥ १५८ ॥

घअकुसुमसारलीढं खअं खअं गोइ गअवळामूळं ।
पसुजुद्धेण (च ? व) पीए कुरङ्गपसुपलरजो विहिणा ॥ १५९ ॥

घृतकुसुमसारलीढं धयं धयं नयति गजयलामूलम् ।
पशुदुग्धेन वा पीतं कुरङ्गपशुपलरजो विधिना ॥

गव्यसर्पिष माक्षिकेण च सह नागबलाचूर्णमवलेहनोपयुक्तं धय याधि-
राजयक्षमाणं क्षपयति । अथवा छागक्षीरेण पीतं कुरङ्गमूगस्य तथा छागस्य
पलरजः शुष्कमांसचूर्णमुक्तं कार्यं करोति ॥ १५९ ॥

घअसहिअं कह(कहवं) पीलीमूळ व्व जुद्धभज्जुत्तं ।
विउडेइ राअमन्दं दान्तिसमूहं भइन्द व्व ॥ १६० ।

घृतसहितं कपि(द्र ? क्र)व्यं नीलीमूळं वा दुग्धसंयुक्तम् ।
विघटयति राजमान्दं दान्तिसमूहं मृगेन्द्र इव ॥

गव्यसर्पिष मर्कटमांसमथवा नीलीमूळं गव्यक्षीरसहितमुपयुक्तं नृप-
व्याधिं राजयक्षमाणं नाशयति । सकृत्करत्वप्रतिपादनार्थमुपमानमिति ॥ १६० ॥

चुणं भहुसञ्जोइअहअगन्धाकन्दगोक्खुरफळाणं ।
सोसमोसिरिअबळाणं दुद्दं पी(ते ? ए) वळं कुणह ॥ १६१ ॥

चूर्णं मधुसंयोजितहयगन्धाकन्दगो रकफलयोः ।
शोषम(प)सृतवलानां दुर्घं पीतं वळं कुरुते ॥

हयगन्धामूलश्वद्द्यामूलयोः समांशयोश्चूर्णं माक्षिकसहितं छागक्षीरेण
क्षथितर्शतेन पीतं क्षयेणापगतसामर्थ्यानां बलधानं करोतीति ॥ १६१ ॥

विद्युषुक्षन्ता सोसं खदेह सेत्रञ्ज्ञणेण सञ्जुत्ता ।
दुद्धेण केवलचित्त वाभसजंघव्व पित्तजन्ती ॥ १६२ ॥

विष्णुक्रान्ता शोषं क्षपयति शैलाञ्जनेन संयुक्ता ।
दुधेन केवलेन वा वायसजङ्गा (वा) पीयमाना ॥
विष्णुक्रान्ता नीलपुष्पी सौवीराञ्जनेन सह क्षीरेण पीता शोषं क्षपयति ।
दुधेन केवलेन वा वायसजङ्गा पीयमाना । (विष्णुक्रान्ता नीलपुष्पी सौवी-
राञ्जनेन सह पीता शोषं नाशयति अथवा काकजङ्गैव क्षीरेण सह पीतेति ?)
॥ १६२ ॥

हयगन्धादुद्वाक्षिआचुपणे दुद्धेण पित्तह जो मासं ।
दुद्धाहारो (सो) दुव्वलो वि पीणत्तणं लहह ॥ १६३ ॥

हयगन्धादुद्वलिश्चूर्णे दुधेन पित्तह यो मासम् ।
दुधाहारः स दुर्बलोऽपि पीनत्वं लभते ॥
अश्वगन्धार्कपुष्पिकयोश्चूर्णं गव्यक्षीरेण प्रत्यहं मासं यः पिवति, स
क्षीणबलोऽपि बललाभात् पीवरत्वं प्राप्नोतीति ॥ १६३ ॥

जबतीळतुरगगन्धाणाअबलाजासगुळणिसेवीण ।
होइ बलं णवजोव्वणवणवारण(वारण)समत्थं ॥ १६४ ॥

यवतिलतुरगगन्धानागबलामाषगुलनिषेवणात् ।
भवति बलं नवयौवनवनवारण(वारण)समर्थम् ॥
अक्षततिलाश्वगन्धागाङ्गेरुकीमाषान् समांशांश्चूर्णीकृत्य गुलेन द्विगु-
जाशेन सह ये समुपयुज्जते, ते तरुणारण्यकुञ्जरप्रतिषेधक्षमसामर्थ्यं प्राप्नु-
न्तीति ॥ १६४ ॥

तिहळा सलोहचुपणं महुणा परिणामसूलमवहरइ ।
कदिभजलमाळिअगलिओ व्य भसहसेभुक्कखारेण
[॥ १६५ ॥

त्रिफळा सलोहचूर्णा मधुना परिणामशूलमपहरति ।
क्षथितजलमिलितनिर्गीर्ण वा सूक्ष्मशूक्कक्षारेण ॥

हरीतकीविभीतामलकानि त्रीणि यावत्प्रमाणानि, तावस्प्रमाणेनैव शस्त्र-
चूर्णेन सहितानि माक्षिकेण सहोपयुक्तानि अन्नपरिणामकालजं हच्छूलमप-
हरति । अथवाशीतोयेन मिलितं सत् पीतं सूक्ष्माणां नलादिप्रदेशजानां
शङ्खानां पुटपाकदण्डानां भस्मोक्तकार्यं करोति ॥ १६५ ॥

डहूमणिग्रंगभूर्भुं मअसंगं गोघर्वीण सह पीअं ।
हि अअणिरिप्पासूक्लं हरै सिही दारुणिवहं व्व ॥ १६६ ॥

दग्धमनिर्गतधूं पृथग्व्य॒शुङ्गं गोघृतेन सह पीतम् ।
हृदयपृष्ठ(वर्तिशूलं) हरति शिखी दारुनिवहमिव ॥

हरिणविषाणमन्तर्धूमदग्धं गोघृतेन सह पीतं हृत्पृष्ठवर्ति शूलमपहरति ।
उपमानमाशुकार्यकरत्वप्रतिपादनार्थम् इति ॥ १६६ ॥

सोवच्चाहिङ्गुमहोसहोहि पीएहि (का?)काहिअजक्लेण ।
दोग्गच्चेण सुहाइ व णासान्ति समत्थसूक्लाइ ॥ १६७ ॥

सौवर्चलहिङ्गुमहौषधैः पीतैः कथितजलेन ।
दौर्गत्येन सुखानीव नश्यन्ति समस्तशूलानि ॥
रुचकरामठनागैः गृहणानीयपीतैः सर्वशूलानि निवर्त(न्ते) । व्यक्तार्थ-
मुपमानमिति ॥ १६७ ॥

णासइ फुड्डमइसारो वरजलपिट्ठेहि तक्कपीएहि ।
वडपाअपप्परोहंकुरोहि कुलमविणअं व ॥ १६८ ॥

नश्यति स्फुटमतिसारो वरजलपिट्ठेस्तक्रपीतैः ।
वटपाद(प)परोहाङ्गुरैः कुलमविनयमिव ॥

वटपादपस्य न्यग्रोधवृक्षस्य ऊर्ध्ववृत्तशाखोद्भौतैर्मूलाङ्गुरैस्तण्डुलोदक-
पिष्टैः पश्चाद् गोरसेन पीतैः निश्चितमतिप्रवृतं नश्यतीति सुबोधार्थमुपमान-
मिति ॥ १६८ ॥

जलमसिणपिट्ठकोभक्षन्धूलदकोहि पीअमत्तेहि ।
सइ पसरिझो (वि) थककह अइसारो शुद्धिगाहिझो व्व ॥ १६९ ॥

जलमसुणपिष्टकोमलवन्धू(ल)दलैः पीतमात्रैः ।
सदाप्यतिसूतोऽपि तिष्ठत्यतिसारो शुष्टिगृहीत इव ॥

जलेन सूक्ष्मपिष्टानि यानि बन्धूलकस्य किङ्गिरातस्य पत्राणि तैः
पीतमात्रैः नित्यं प्रवृत्तोऽप्यतिसारो निहव्यते । यथा मुष्ट्यावष्टव्यः के(न)चिद्
बलवता कश्चित्तिरुद्ध्यत इति ॥ १६९ ॥

महुसक्करासणाहैं तण्डुलधुअणेण पीअमणुदिअहैं ।
हरइ राहिराइसारं घणरवमूळं तिरत्तेण ॥ १७० ॥

मधुशर्करासनाथं तण्डुलधुनेन पीतमनुदिवसम् ।
हरति रुधिरातिसारं घनरवमूळं त्रिरात्रेण ॥

माक्षिकसितशर्कराभ्यां युक्तं घनरवस्य लोहिलीसस्य मूलं गोष्ठोदकेन
पिष्ट्वा पीतं रक्तातिप्रवृत्तं त्रिरात्राभ्यासाविवारयतीति ॥ १७० ॥

तण्डुलजलपिण्डिकोळळमूळकरिसद्धपाणम्(व)हरइ ।
सब्बाइसारगहणीरोअसमूहं महाघोरं ॥ १७१ ॥

तण्डुलजलपिण्डालमूलकर्पार्धे(मात्र ? पान)मपहरति ।
सर्वातिसारग्रहणीरोगसमूहं महाघोरम् ॥

वरजलेन पिष्टमिरिकिलस्य मूलं तोलकमात्रपरमाणं पीतं सत् सर्वेषा-
मतिसाराणां च वृन्दं विनाशयति ॥ १७१ ॥

कुण्णं मरिअमहोसहकुडअजडाविडणभाअकमवधिअं ।
गुळमीसमहिअपीअं गहणिमहावाहिविहवणं ॥ १७२ ॥

चूर्णं मरिचमहौषधकुटचत्वरिभद्रिगुणभागकमवृद्धम् ।

गुळमिश्रमथितपीतं ग्रहणीमहाव्याधिविद्रवणम् ॥

ऊषणस्य तथा नागरस्य तथा कुटचस्य एषामुत्तरोत्तराद्विगुणभाग-
नया वृद्धं चूर्णं गुळमिश्रेण तकेण पीतं ग्रहणीशैथ्यात्मकं महाव्याधिं द्वा-
वयति इति ॥ १७२ ॥

मोरअतण्डुलमाहूअसारगिरिकणिआहळहीहि ।

अञ्जणगुलिआ गिहणइ विहूइअं तिअडुसणाहा ॥ १७३ ॥

मयूरकतण्डुलमाधूकसारगिरिकणिकाहरिद्राभिः ।

अञ्जनगुलिका निहन्ति विषुचिकां त्रिकडुमनाया ॥

एभिद्रव्यैः कुताञ्जनगुलिका विषुचिकारुपमजर्णिरोगं नाभ्यञ्जनेन ना-
शयति । कैः । अपामार्गस्य बीजैः स्तवकगृहीतया मधुयष्ट्या तथाटव्या तथा
पण्डहरेद्रव्या देशा शुष्ठिमरिचपिष्ठलीभित्त्येतैः समांशैर्जलपिष्ठैरिति ॥ १७३ ॥

तिहळाक्षोहसिळाजउहरडहुणाण लीढमेककैककं ।
महुणा ग(कू) इसुरसो व्व (सव्व) ने(हे ? हं) पिवारेइ॥ १७४॥

त्रिफलालोहशिलाजतुहरीतकीचूर्णानां लीढमेककैकम् ।

मधुना गुल्चीस्वरसो वा सर्वमेहं निवारयति ॥

त्रिफलायास्तथा शख्चूर्णः स्य तथा मनदिशलानिःष्यन्दस्य तथा
पथयायाः सम्बन्धिनां चूर्णानामैकैकं माक्षिकेण सहावलीढं सर्वमेहान् बहुमूत्र-
रुपव्याधिमेदान् अपवारयतेर्ति । अथवा गुल्चया अमृतायाः स्वरसः पीतः
सन् पूर्वोक्तं कार्यं करोति ॥ १७४ ॥

अच्चन्दमसिणमहिणविणम्भलमहुमीसिअं पिसाचुणं ।

आमलभरसोम्भीसं पासेइ प्रमेहसन्दोहं ॥ १७५ ॥

अत्यन्तमस्तुणमिनवनिर्मलमधुमिश्रितं निशाचुर्णम् ।

आमलकरसोनिमश्रं नाशयति प्रमेहसन्दोहम् ॥

पिण्डहरिद्राचूर्णमतिसूक्ष्मपिष्टमपुराणनिष्कलङ्घमाक्षिक तथामलकरसेन
सह पीतमुपयोगात् प्रमेहव्याधीन् सर्वान् निवारयति इति ॥ १७५ ॥

गोधावईइमूलं कढिअं घअतेळगोरसुम्भीसं ।

मुत्तमहरुद्धपसरं (वि) पीतमत्तं पवद्देइ ॥ १७६ ॥

गोधावतीमूलं कथितं घृततैलगोरसोनिमश्रम् ।

मूत्रमतिरुद्धप्रसरमपि पीतमात्रं ग्रवर्तयति ॥

गोधावत्याः (स्त्रीःश्री)पण्या मूलं गोरसेन तथा घृततैलभ्यां भुई
पीतमत्यन्तगाढमूत्रकुच्छुमाशु निवर्तयति । पूर्वं घृततैलभृष्टं पश्चाद् गोरसेन
पक्तव्यमिति ॥ १७६ ॥

पाणाहवाहिपीडं सोवच्छमीसिआ सुरा हरइ ।

महुदुद्देहि तिरसं पीआ तिळणाळभूह व्व ॥ १७७ ॥

अश्मरीव्याधिपीडां सौवर्चलामश्रिता सुरा हरति ।

मधुदुग्धाभ्यां त्रिरात्रं पीता (तुण ? तिल)नालभूतिवा ॥

अश्मरीरोगजं वारुणी रुचकसंयुक्ता पीता सती नाशयति । अथवा ति-
लकाण्डानां भस्म माक्षिकक्षीराभ्यां सह पीतमेतत्कार्यं करोति इति ॥ १७७ ॥

वच्छक्षडिआमूलं परिवसिअजक्लेग पीअमणुदिअहं ।
पाडेइ पच्छाणिरअस्स सकरं तइअदिअहम्मि ॥ १७८ ॥

वच्छक्कर्कटिकामूलं पर्युषितजलेन पीतमनुदिवसम् ।

पातयति पथ्यनिरतस्य शर्करां तृतीयदिवसे ॥

वच्छक्कर्कटिकाया गोपाया (कर्कटिका?)मूलं पर्युषितेन रात्रिपूर्वस्थापि-
केन जलेन पिष्टं प्रातः प्रातः प्रत्यहं तेनैव सह पीतं सत् पथ्याशिनः शर्करास्त्वं
पाधिविशेषं निस्सारयति तृतीयेऽहीति ॥ १७८ ॥

पीआ हुद्युम्मीसा कम्मओडिजडा दसाहमत्तेण ।

भइकण्डसकरं हित्तिजण कहिअं पि पाडेइ ॥ १७९ ॥

पीता हुग्योन्मिश्रा कपोटिजटा दशाहमात्रेण ।

अप्यण्डशर्करां भिन्ना कठिनामपि पातयति ॥

कपोट्या(अ) कर्पुष्या मूलं गव्यक्षीरेण सह पीतं (दधिः दिन)दशकमा-
त्राभ्यासादतिकर्कशामप्यण्डगतां शर्करां विदार्य पातयति इति ॥ १७९ ॥

गिहमुप्पोडिअमाल्लमूलं पसुदुद्धसाहिअं ससिअं ।

(पीअं)मुत्ताणिरोहण्डसकरादुक्खविहवणं ॥ १८० ॥

ग्रीष्मोत्पादितमालतीमूलं पशुदुधसाधितं ससितम् ।

पीतं मूत्रनिरोधाण्डशर्करा(दुःख)विद्रावणम् ॥

निदाधो न्मी ? न्मू)लिताया: सुमनोलताया मूलं छागक्षरेण सितशर्करया
च साधितं सत् पीतं मूत्रकृच्छ्राण्डशर्कराव्यथानिवारणम् । अत्र साधनविधि:
पानीयपलानि षोडश द्रव्यपलेन सह काथयित्वा चतुर्भागशेषं ततो द्रव्य-
(मपा)स्य तेनैव जलेन सह क्षीरपलानि चत्वारि काथयित्वा क्षीरं ग्राह्यमिति ॥

गलगण्डगण्डमाझा कुरण्डरोआविणेण णासान्ति ।

कअळेवातण्डुल्लधुअणापिङ्गदिअक्लं(?) ॥ १८१ ॥

[* नमः प्रयोग(?) प्रयोगसम्बन्धैरौषधर्मन्त्रसंयुक्तैः ? तैः) ।

भिषजवरकृतैः शाळैस्तथान्यग्रन्थमि(श्रौः ? श्रितैः) ॥

मन्त्रैश्च विविधैः प्रोक्तं वामदक्षिणकैस्तथा ।

सर्वतः सारभूतं तु यत्तद् वक्ष्याम्यशेषतः ॥

* इतः परं मातुकायां ग्रन्थाशा छ । इति, 'पुत्तालकापञ्चविशातका समाप्ता' इत्य-
न्ते दृश्यमाने ग्रन्थः प्रक्षिप्त इति च प्रतिभावति ।

नाम्ना मिश्रकमिश्रुकं सर्वस्रोतसमुच्चयम् ॥
 तत्र कर्म प्रवक्ष्यामि यथायोगमुखप्रदम् ।
 सिद्धयोगा यथा मन्त्रा धूलिकर्मणि चैव हि ॥
 धूपाश्च विविधाश्चान्ये स्नानवर्तीविलेपनम् ।
 विद्यघैर्विविधैः प्रोक्तास्तथान्यैः शास्त्रचिन्तकैः ॥
 तदहं चैकतो वक्ष्ये सुभाषितकरण्डकम् ।
 हर आगमलागते संज्ञावर्णसमन्वितम् ॥
 मारयस्वपदैर्युक्तं रेफस्सान्तरहंसमम् ।
 कद्वितीयविसर्गेण हुंफडन्तनियोजितम् ॥

अत्र मन्त्रः —

ओं भूगोलगर्भे अमुके मारय ह्ं खः ह्ं फट् ।
 शुष्कमाषाष्टसंयुक्तां कुर्यात् पुत्तलिकां शुभाम् ।
 श्रीयुंसयोः स्वरूपेण माने द्वादशके स्वके ॥
 पुंसोऽस्थिकेन सम्मथ्य शङ्कुं कुर्याच्चतुरङ्गुलम् ।
 हृदये निखनेत्तद्वि स्वाप्यश्वेयोद्भवे मृणा ॥
 स्थापयेद् वहिसंस्थाने पूजयेद् दिनसप्तकम् ।
 त्रिपञ्चार्णयुतं मन्त्रं मारयेत् त्रिदशानपि ॥
 गुलाचीयनमेतद्वि विद्वेषे रिपुनिश्चहे ।
 किण्ठं सप्तदिनोषितं सुनिहितं गोमूत्रतोयै स्थितं
 रजश्मशानारिपुपादकण्टका सविं सर्पकञ्चुकम् ।
 एतैः कण्टकवेषितां प्रतिकृतिं साम्ये रिपुं चालिखेत्
 पश्चाद्वा लिखितं च पूजय महाकालं ततोऽस्याः स्तनौ ॥
 सप्ताहं कुसुमानि चूर्णमपि तथा कूपणं विषं धूपनं
 रक्तं पानमतिप्रसादय तथा कामं मु(मु)क्षुस्तथा ।
 अत्र मन्त्रं प्रवक्ष्यामि येन कर्म प्रसिद्ध्यति ॥
 ओं नमो गणपतये महाकालाय हन गृह तापय अमुं मारय
 गलं हं फट् ।
 अनेन मन्त्रेणालोङ्घ्य कारयेत् प्रतिमां ततः ।
 चुल्लीपृष्ठे तथा आमे शवे स्था(ने) तथा गृहे ।
 इमशाने वान्यदेशे वा यत्र वा रोचते मनः ॥

तत्र स्थाने कृतं हेवं मृत्युरेष्यति तं नरम् ।

नरस्य दक्षिणा कार्या (स्थायः? स्थिया) वामेन कारयेत् ॥

माषयवत्पुलपिष्ठैः पुत्तलिकां कृत्वा शुक्तेनालोच्य विप्रार्जिकारैक्लेपयेचतुर्डगुलं मानुषास्थिमयं कीलकगतशूलमुत्पद्यते । अनुदृष्टते मारयति । उदृष्टते मोक्षः । अस्य मन्त्रं प्रवक्ष्यामि । औं त्रैशिखै ज्वालामुखि हीं हाहा भूं हहै फट् हें हें नपः ओहचतसृक्ष्टिष्ठ शय त्रूं ज्वूं हूं हीं पाशहस्ते अ-मुकं मारय फट् । (स्थायः? स्थिया)वा पुरुषस्य क्रियते । एषा सिद्धिः । मानुषास्थिचूर्णं गोधूमराजिकात्पुलालैक्वर्यामिश्रं शुक्तेनालोच्य प्रादेशमात्रां पुत्तलिकां कृत्वा खदिरकीलकां खात्वा रोहदि शिरसि बाहुद्रव्ये च विधायाष्टसहस्रं जसं कृत्वा सप्ताहपूजनान्मारयति । गुह्यमात्रं संपूज्य नन्त्रमेतमनुस्मरेत् ।

हे कालि काकरुदिते काकि पिण्डोपहारिणि ।

अमुकस्य हृदयं भित्त्वा गच्छ काकि यथासुखम् ॥

ओं हीं कां अमुकं मारय हीं फट् पुरुषस्य पुरुषास्थिभिः (स्थायः? स्थियाः) स्थास्थिभिः कार्यम् । एषा सिद्धिः ।

शमशानास्थिमयं भस्म शत्रुपांसुपदच्युतम् ।

यवशिष्टं तु मोटाहा स्वरक्षेन क्षेत्र + + ॥

शत्रुनामयुतां कृत्वा याम्यामां द्वापयेद् दिशि ।

शुनोऽस्थाना हृदये विदृध्वा नरकेशश्च वेष्टयेत् ॥

विलोमैव हृदये जसव्या साधकेन तु ।

ओं जम्भे मोहे नमः ।

सप्ताहं तापयेद् यज्ञाच्छत्रूणां नाशनाय च ।

निखनेद् यत्र संस्थाने मन्त्रेणानेन संयुताम् ॥

ओं रुद्राय वज्रतुण्डाय गणेभ्यः । उदृष्टते मोक्षः तापमध्ये स्वस्थी-करणम् ।

मानुषास्थीनि संपूज्य विषेण सह पेषयेत् ।

रक्षेन बोधिकां कृत्वा कुर्यात् पुत्तलिकां शुभाम् ॥

साध्यनामाक्षरर्युक्तां तस्य कर्णे तु बन्धयेत् ।

चुल्मध्यस्थितां कुर्यादुत्तमामुक्तराशिना ॥

वामेन पाणिना चैव अष्टधारां तु कारयेत् ।

ततस्तु ज्वलिते वह्नौ तत्स्कणाद् दद्वते भृशम् ॥

सखे पतति मोहात् यदि ब्रह्मा स्वयं भवेत् ।
 सिद्धमेवं प्रयोगं तु कुर्यात् खे मन्त्रवित् तदा ॥
 औं ह्रीं आज अमुकं नाशय फट् ।
 सर्षपानथ सञ्चूर्ण्य सित्केन सहैव तु ।
 ततः पुत्तलिकां कृत्वा नामाक्षरसमन्वितम् ॥
 कपाले निहितामेतां भुक्तकेशो निशामुखे ।
 गृहीत्वा वामहस्तेन मन्त्रमष्टशतं जपेत् ॥
 औं ह्रीं ज्ञां आं जं अमुकं मे वशमानय स्वाहा ।
 अनेन मन्त्रराजेन योजनानां शतैरपि ॥
 आनयेद् वक्षकन्याश्च किं पुनर्मानुषालियः ।
 पुरुषं वा,

चिताभस्तु गृहीत्वाथ पादपांसुसमन्वितम् ॥
 शुक्तेन भावयेदेतद् विषेण च समन्वितम् ।
 कृष्णाष्टम्यां चतुर्दश्यां कपाले कारयेत् कृतिम् ॥
 चित्यञ्जरे च पत्रे च शत्रुनाम निवेशयेत् ।
 विषेण सह संलिप्य भन्तेणानेन बुद्धिमान् ॥

ओं नमो भगवति कामरूपिणि साये महामाये स्फुटं स्फोटय रौद्र-
 कर्माणि साधनीकुरु । याम्ये यमान्तिके वातय ओं नमो भगवति अप्रति-
 हतशक्तिदमानि दारय शी(धं ? ग्रं) नाशय हूं फट् ।

काकपक्षेण संलिप्य मन्त्रं हृदि निवेशयेत् ।
 शवकेशेन संवेष्ट्य चीरिकां तत्र निक्षेपेत् ॥
 अग्निस्थाननिविष्टातो मन्त्रेशेनापतान्वितम् ।
 एवं विधानतः कुर्यात् प्रपत्रः साधकोत्तमः ॥
 मातृभिः संहिते पूज्यं भैरवं तु स चाल्कुशम् ।
 द्विसप्ताहकृते जपे शत्रुः प्राणैर्वियुज्यते ॥
 इत्येतद् गुह्यमुद्दिष्टं न देयं यस्य कस्य वित् ।
 यवतण्डुलगोधूमचूर्णमाग्राणि योजितम् ॥
 इमशानभस्त्राना शुक्तां कुर्यात् तद्वृपतत्कृतिम् ।

भावयेत् श्वसूरेण विषष्वृष्टं लिखेत् ता ।
 शबकेशेन संवेष्टच चीरिकान्ताति निक्षिपेत् ॥
 नरास्थि शङ्कुग्रीवायां द्वितीयं चैव वक्षसि ।
 कृत्वा यममयी शूली गुह्यदेशे तु निक्षिपेत् ॥
 सहस्रपरिजसानां कुर्यान्मन्त्रवरेण तु ।
 भैरवं च शिवादूर्तीं याम्यां ज्वालामुखीं तथा ॥
 मध्ये ह्यत्र कृता गौरी न विगर्भेह कर्हिचित् ।
 होमयेच्चितिकं भस्म विषमर्थ्यं यथा सह ॥
 होमं कृत्वा त्रिसन्ध्यान्तं मारयेत् त्रिदशानपि ।
 मारयेदसुरान् कुद्धो यदि रक्षासुरक्षितः ॥
 मारयेद्दोमयेत् तां तु आहुत्यन्ते तु भैरवम् ।
 विनाप्ययुतहोमेन स्नायुशेषो भवेद् रिपुः ॥
 स्मशाने सिध्यति द्वेतद् यस्मात् कर्म सुदारुणम् ।

मन्त्रः

चितिभस्म तथा गृह्ण पादपांसुं तथैव च ॥
 माषाष्टकेन संयुक्तां कुर्यात् पुत्रलिकां नरः ।
 आद्रीं च भरणीं चैव तिसः पूर्वास्तथैव च ॥
 एते पुत्रलिकायोगा अन्येषां नैव योग्यता ।
 प्रादेशमात्राः कर्तव्याश्छागरक्तेन स्नापयेत् ॥
 रक्तपुष्पं तथा धूपो रक्तो देयो बलिस्तथा ।
 एतं त्रिसप्तवर्णेन सप्तरात्रं प्रपूजयेत् ॥
 ततोऽन्ते सप्तरात्रस्य दक्षिणायां दिशि स्थितः ।
 चुरुस्या निवापयेत् प्राज्ञो मन्त्रराजं च षड्जपम् ॥
 ततोऽग्निवर्णा विकटा जायन्ते तस्य निग्रहे ।
 तोयमध्ये तदाक्षिप्य शोषं चैव न संशयः ॥
 गृहे तालुगतो शोषं दाधं शुक्लस्य मध्यगः ।
 अं(ब)रिषे शिरोर्तिः स्याद् गोमये कृतसञ्चयः ॥
 रुद्राद्युते हैव रक्षः रुद्र यदि नेच्छेत् मारणम् ।

ओं नमः कृष्णशबलाय ।

अन्यथा क्षिप्रकरणं योगं योगवरं शूणु ॥

सुरा..... कीमां कुर्याद् वशं तथा क्रमम् ।

हम्योपरिगृहे गोष्ठे यत्र वा जनवर्जिते ॥

देवदारुसमिद्धिर्वा होमयेद् विषमासुरीम् ।

प्रतिमां स्थापयेत् तत्र ताद्विच्छेदवेदना ॥

पानीये सतिले शोषं दाहं प्रस्फोट्य वहिना ।

क्षीरेण शीर्यते मांसो गृहे ताल्वादिशोषणम् ॥

शुक्रमध्ये तदाधं गोमूत्रे शूलना सह ।

अम्बरीषे शिरोर्तिः स्याद् गोमये कृमिसञ्चयः ॥

उद्धृते कुरुते मोक्षं यदि नेच्छेतु मारणम् ।

घृतदुग्धतिलैर्हेमाच्छान्तिः स्यात् सर्वकर्मसु ॥

ओं ऋं श्रं द्वीं ह्रीं शत्रुं नाशय । चीरिकाभ्यन्तरेण विषेण सुशिवा-

म्बुना घृष्णवा लेखनीय किष्टेभ्येवत् भैरवो गौरी शिवा दूती याम्या ज्वालामुखी ।

यत् पूर्वं द्वितिवर्णान्यं पमेति च पदे तथा ।

उल्लर्णीति पदं पश्चात् कालीति + पदं पुनः ॥

विद्युजिज्जहेति संयोज्यमसुकं द्विहनेति च ।

दहेति च पदं द्वेष्वा उत्सादयपदं द्विष्वा ॥

दूतीद्वितीयवीजान्तं फट्कारान्तसमन्वितम् ।

चितिस्थं लोष्टकं गृह्ण आभ्रेये दिग्गतं प्रिये ॥

जपेदष्टशतं मन्त्री नग्नो मुक्तशिखस्तथा ।

स्थापयेत् त्रिसुवने पर्वतानपि चालयेत् ॥

ह्रीं धमत चूली कराली विद्युजिज्जहे अमुकं हन दह उत्सादय ह्रं फट् ।

संज्ञा दुर्वचसापौरन्दरमान्दिरे लृटीभूतां मलउबीजविद्धामसुकवचो हनस्व प्र-
त्येकं नणनीवत् पुष्टिं स्यात् । वेधय तीक्ष्णाग्रकण्टकैः वीजमावेष्टनीयं रजसा
जसरिचूणस्तथौ सुरायुक्तैः ।

मृत्युदृसम्पुष्टितोऽयं वेधय तीक्ष्णाग्रकण्टकैर्बीजम् ।

देवव्ये शुवि निहितं वाणीशस्यापि संहरेद् वाचम् ॥

पुङ्कन्ते चितिनाभिना यमदिने मुष्कान्तमध्ये रिपुः

भूयस्ते ज्ञोम तेजो भुवनं संलिस्यते सप्तधा ।

सण्डथ्यापि सप्तधा दिवसपदाक्षिणां संस्थितः

सङ्कृष्टं च तथात्र सप्तदिवसान्तो वर्णे मन्त्रनिर्पैर् ॥

सप्ताहेन रिपुर्जरेण त्रियते सत्यं वदे नानृतं

भूयोभूय निष्पृष्टते यदि रुधा सप्तत्रयं यावधिः ।

शत्रौर्वार्थ बृहस्पतिर्दिनकरं स्वस्थं च सम्पातयेत्

॥

ओं आमुटे प्रखटि सप्तपुटके अमुकस्य अमुकेन सह विद्रेषमुत्पादयो-
त्पादय । विषच्छागरुधिरश्मशानाङ्गारमृतिकां श्मशानादानीयास्थिना लिखेत्
काकपक्षलेखिन्या आशेषानक्षत्रे नैर्वृद्ध्यां दिशि यक्षमाणास्यैव होम दिवसात्
सप्तसन्ध्यात्रयं काष्ठं रावरासुहृयं वा नैर्वृद्ध्यां दिशि वीक्षमाणा सन्ध्यावेलायां
नमोन्मुक्तशिखस्तु विषच्छागरुधिरेणालोच्याहुतीनां शतमेकेनवधिकं दद्यात् ।
देवताध्यानेन चण्डिका चिन्तानीया कुमारीद्वये भोजयेत् विनायके यजेत्
पूर्वसेवा आसनं कृष्णभूर्यकं वहिः प्राणस्य जसितं ध्यानं काज्जिकेन सहा-
लोच्य सर्वदुर्लोपशमनी हत्तस्पर्शदुखाच्छिन्दन्ति इदं च कपालद्वयलिखितं
काकपक्षेण विषरुधिरेण काज्जिकेनालिख्य श्मशानमृतिका अस्थि अङ्गारिका
पदपांसुं साध्यस्य वाहे केशेनावेष्ट्य कुम्भकाराभिमध्ये क्षेत्रव्यं पीडार्थ धरण्यां
खनिला क्षेपणीयं पृष्ठे अभिप्रज्वाल्य विषपीडा उत्सादयति । ओं रुद्र शवरि
कु कु । एषां प्रदोषे आप्नेयमण्डलमध्ये ध्याये मध्यरात्रो शय्यामूर्त्रणस्तर्ति-
श्यति ओं नमः परित्राजकानां तद्यथा कथम ओमि । आत्मैयलङ्गमभि-
मन्त्रयेद्वाराभ्यस्तवामहस्तेनावष्टभ्य ततो मैयुनं कुर्याद् वश्यो भवति । पूर्वसेवा-
लोहितपटाद्वार्तिसिरातैलेन कज्जलमध्ये मातुलुङ्गपञ्चाङ्गं वर्तिमध्ये प्रदीपयेत् ।

एतेनाङ्गितनेत्रस्तु यद् त्रवीति स पश्यति ।

अत्र मन्त्रः । ओं रक्ते रक्ताङ्गुष्ठे अवतर विदे । अनेनाष्टशताभि-
मन्त्रितेनाङ्गुष्ठे प्रलेपने प्रसेना दृश्यते । ओं दधिविवेकाय अमुके मै वश-
मानय हुँफट् । पीठतासिद्धः वचया वशीकरोति ।

प्रियङ्कुरोचनालोक्रं पिप्पल्यथ मनश्शिला ।
 अश्वलालासमायुक्तं प्रीतिकारकमुत्तमम् ॥
 अनेन तिलकं कृत्वा यावत् पश्यत्यसौ जनम् ।
 प्रियो ददाति सर्वेषां दर्शनादेव मानवाः ॥
 अभीषेमौ समौ कृत्वा शुचिराद्यं प्रपश्यति ।
 तत्रस्थस्तु जपेन्मन्त्रं विद्वैर्नैवाभिमुद्यते ॥

लापीविविकलास्या यदि जीरेण वेदिता तनुशुशुद्ध धाश्चित्रस्त्री-
 कर्षणश्रेष्ठ औं भैरव भयसन्नासनिनत रक्षरक्षर्यायेह वेदितात्वं वलेन वलवति
 बलायिके त्वां नमस्तेस्तु बलायिकायै असुक्षस्य जिह्वा सर्वतः । पूर्वाषाढ़-
 नक्षत्रं पूर्वासुखं चतुरश्नमण्डले दे पूज्या । अनेन सन्त्रेणाव्यंपुष्पमापणकं विक्षे-
 पाद्यं श्मशानाङ्गारिकैः साध्यं वित्रसं जिह्वा निर्गत्वान्विश्वासात्पृष्ठके दातव्यम् । घण्टा-
 कर्णाय नमः । अनेन मन्त्रेण सप्ताभिमन्त्रितं लोहं कृत्वा तेन वृक्षं ताडयेत्
 ग्रामे प्रविशते लभ्यते पूर्वेवा । औं नमो भगवति वासेश्वरं अनुपूर्वे ग्राम-
 प्रवेशे जपेच्छतमष्टाधिकं भक्तज्ञामिकं लभ्यते । औं विदिविदिमाटिलि अनेन-
 नाईज्ञुलां काष्ठिकामभिमन्त्र्य कर्णे निश्चिपेत् ग्रामे प्रवेशे अथाचित्तमवं लभते ।
 औं रक्ते देवदत्ते अवतर उच्छृष्टमातङ्गिनि कृष्णाष्टम्यां शुचौ देशे अष्ट-
 सहस्रं जपेत् सिद्धा भवति । अज्ञुष्टमलक्तके विलिप्य कुमारिका शुभाशुभं
 पश्यति प्रसेनेयम् । औं नमो भगवते आद्वपेश्वराय अनिले कलिका आद्व-
 जिह्वे चण्डशोषणि रुद्रकापालिनि ज्वालासुखि सप्तजिह्वे सहस्रजिह्वे अमुकं ते
 पशुं ददामि तस्य जीवितं निकृन्त रुद्राय फट् अघोराय फट् विकलाय फट्
 चिण्डि चण्डमुखि गच्छ पशुपतिराज्ञापयति श्मशानमध्ये यावत्पटो न शु-
 प्यति तावच्छत्रुं मारयति ।

न तिथिर्न च नक्षत्रं नोपवासेन च क्रिया ।
 अथ मारयितुर्नाम ग्राहयेच्चितिभसना ॥

रुधिराक्तेन जुहुयात् सद्यो म्रियते । वशीकरणे पादपांसु जपेदध्योत्तरशतं
 यस्य ददाति सर्वस्य उच्चाटने गौरसर्षपकाकजिह्वामर्कटरोमाणि निम्बपत्रलवण-
 गोपित्तं जपेदध्योत्तरशतं शत्रुद्वारे धूपः अथ श्मशानभस्मना पदमात्रं कृत्वा
 मध्याहं यावदादित्याभिमुखो जप्त्वा श्मशानभस्मभ्यो पटमाद्र्मकृत्य देवाग्ने

जपेदुत्सादयति । ओं मुण्डे महापिशाचि । अहोरत्रोपोषितो जपेत् स्वप्नं कल्यति । अमुकमन्त्रं जपस्वेति । ओं ईगिलि पिङ्गिलि । भिक्षायाः प्रथम-पिण्डं सप्ताभिमन्त्रितं भूम्यां क्षिपेत् अपरिमितमनुभवति । पूर्वाषाढनक्षत्रे साध्यपादपांसुइमशानाङ्गारविषराजिकाच्छागरक्तहरिद्रिं भौमवारे अथार्दीभरणी-कृत्तिकापूर्वफलगुन्यां वा शरावद्वये मारणे कपालद्वये वा भौमचण्डकौ तुषके इमशानाङ्गारकैः इमशानास्थिभिः पूरणीयौ परस्परं पुटितौ अङ्गाररज्जवा अश्ववालरज्जवा वा उपरिलिखितद्रव्यालिस्योर्बाद्ये वेष्टितव्यौ सन्ध्याकाले रत्रौ बहिः प्राणेन कृत्वा लिखितव्यौ दक्षिणादिङ्गमुखः काकपक्षलेखिन्या तयोः पृष्ठौ स्तोकमात्रां मृतिकां दत्त्वा मूत्रपुरीषौ कार्यैः तच्च राहुशिरासि शरावलिखिते द्व्यीश्वराव अमु(क्त ? क)स्यान्वाचं स्तम्भय जिह्वां स्तम्भय अथवा अमुकं मारय अथवामु(क्त ? क)स्यान्वापानं भक्ष पानीयं वा पानं स्तम्भय इति द्विधा लेख्यमाकरे वकारे लग्लौकारेणोभयसंपुटितेनावर्तन्तत्पृष्ठे लिखित्वा ठ तत्पृष्ठेन्द्रपुरं वज्रलाभिष्ठतं लकारचिह्नितं सपावं सपुट्योर्बाद्ये वज्रपुरं राहुशिरा नाममन्त्रः ॥

पुत्तलिकापञ्चर्विशतिका समाप्ता ॥

तथा सर्वेषु त्रिष्वपि दोषेषु ज्वरनिमित्तेषु महौषधमूक्ष्मपत्रप(यो ? यः)-क्षयः पूर्ववत् सुखावहः । अस्य च दोषस्य वातिकादिज्वरेषु पृथगपि प्रयोग-मिच्छन्त्याचार्या इति युगलकम् ॥

जळजळहरधम्मासभरोहिणिसुषुण्ठीउ काहिअजळेण ।
पीभाउ समस्तजरे हरन्ति उअरगिजणणीओ ॥

जलजलधरथन्वयाषरोहिणीशुण्ठः कथितजलेन ।

पीताः समस्तज्वरान् हरन्त्युदराप्रिजनन्यः ॥

बालकमुस्तकदुरालभाकदुनागराणि क्राथक्लेण जलसाधितानि पीतानि सन्ति सर्वदोषोद्भवान् व्यस्तसमस्तान् ज्वरान् नाशयन्ति जठराभिं च दीपयन्तीति ॥

छिण्णहहाघणभूर्णिष(सुण्ठि)कहिअं जळं जरं हरइ ।

घणसुरणिडिहिआहि व मुणाळपाठाजळेहिं व ॥

छिण्णहहाघणभूर्णिष(सुण्ठि)कथितं जळं जरं हरति ।

घनसुरनिदिगिधकाभिर्वा मृणालपाठाजळैवा ॥

गुग्गुचीमुस्तककिराततिक्कविश्वोषधैः कथितं तोयं पीतं सत् ज्वरं हरति । अथवा मुस्तदेवदारुकगुटकारीभिः कथितम् अथवा उशीरमङ्गीबालकैः कथितम् । काथत्रयस्यास्य बलाबलं विचार्य सर्वज्वरेषु प्रयोग इति ॥ १८३ ॥

तिहळापडोळजळहरछिणरुहाणिंबधाणिभकसाओ ।

हरइ समत्थे विअणं पीओ महुसक्करासाहिओ ॥ १८४ ॥

त्रिफलापटोलजलधरछिब्रह्णनिम्बधनिककषायः ।

हरति समस्तानपि ज्वरा(न्) पीतो मधुशर्करासाहितः ॥

हरीतक्यामलकविभीतकैः तथा पटोलेन कुलकेन तथा गुग्गुच्या तथा पिचुमन्देन तथा धान्यकाफलैः कृतकाथो मासिकसितशर्कराभ्यां सह श्रुतशीतं सत् सर्वज्वरान् निवारयतीति ॥ १८४ ॥

अपहरइ (स)मत्थजरे कुणइ खुहं मम्महं च दीक्षेइ ।

आमळअसिवाचित्तअपिष्पलिचुणो समळभसिओ ॥ १८५ ॥

अपहरति समस्तज्वरान् करोति क्षुधं मन्मथं च दीपयति ।

आमलकशिवाचित्रकपिष्पक्षीमूलचूर्णं समभ्यस्तम् ॥

धात्रीफलपथ्याशिकर्णानां समांशानां चूर्णमभ्यासेनोपयुक्तं सर्वज्वरान्नहुचिं च क्षपयति, वृषकार्यं च करोतीति ॥ १८५ ॥

आमळअमळअवाळअ(मुणाळ)पिष्पडअघणगुळ्डीहि ।

कदिअजळं स(म)हुसिअ समत्थजरदप्पविहवणं ॥ १८६ ॥

आमलकमलयवालकमृणालपूर्पटघनगुळ्डीभिः ।

कथितजलं समधुसितं समस्तज्वरदर्पविद्रावणम् ॥

धात्रीफलचन्दनवालकफलोशीरतिक्कमुस्तामृताभिः कृतः काथः शृतमासिकसितशर्कराभ्यां सहितः सर्वज्वरवेगविद्रावण(वण) इति ॥ १८६ ॥

किरिमाळअधम्मासअवसाणिंबमळअदक्खाहि ।

कदिअजळं पि तहचिअ हरइ जरं सअळदोसभवं ॥ १८७ ॥

किरिमाळअधन्वयावकवसानिम्बमलयद्राक्षाभिः ।

कथितजलमपि तथैव हरति ज्वरं सकलदोषभवम् ॥

आरवधुराळभाटस्तककिराततिक्ककवन्दनमृद्गीकाभिः शृतं जरं वैवन्मधुसिताभ्यां सहितं पूर्वोक्तं कार्यं करोतीति ॥ १८७ ॥

मुत्थापडोऽरोहिणितिहळासुरदारुणिवरभणीहि ।
सळहन्ति सणिवाए कसाअभिणभो महावज्जा ॥१८८॥

मुस्तापटोऽरोहिणिविफलासुरदारुनिम्बरजनीभिः ।
श्लाघन्ते सन्निपाते कषायमेतं महावैद्याः ॥

घनकूलककटुकापथ्यामलकाक्षदेवदारुपिचुमन्दहरिद्राभिः नवभिः कृतो
यो जलकाथः, एनं यिषवराः प्रशंसन्ति सन्निपातज्वरम्भमिति ॥ १८८ ॥

पुक्खरग्लोऽणाअरणिडिद्विआकाढ्ह तिदोसजरे ।
सपवणबलासविअणाखासुव्भअस्सासपीडसञ्जणे ॥१८९॥

पुष्करग्लोजिनागरनिदिधिकाकाथश्लिदोषज्वरान् ।
सपवनबलासवेदना(खा ? का)सोऽङ्गवस्य श्वासपीडायाश्च ॥

निवृत्तिहेतुभूत इति । पुष्करस्य वाद्याहुमूलस्य तथा शुण्ठ्याम्तथा
कण्टकार्याः काथः सन्निपातज्वरे योज्यः । कीदृशी वातश्लेष्मसंयुक्ता या वेदना
तया कासोङ्गवस्य श्वासपीडायाश्च निवृत्तिहेतुभूत इति ॥ १८९ ॥

हिणुव्भवामहोसहणिडिद्विआकाढ्हओ कणासाहित्तो ।
पिज्जन्तो जरपीणसमन्दाणळकाससाससूळहरो ॥१९०॥

छिक्कोऽङ्गवामहौषधनिदिधिकाकाथः कणासाहितः ।
पीयमानो ज्वरपीनसमन्दानलश्वासकासशूलहरः ॥

गुद्धचीयुण्ठीकण्टकारणिं सममानः काथः उपरि पिष्पलीचूर्णयुतः
पीयमानो ज्वरं प्रतिश्यायमभिकार्यं कासं श्वासं शूलानि च हरतीति ॥१९०॥

किरिमाळअ(मर ?)सुणिठसिवाधणपिष्पलिमूळरोहिणि-
[कसाओ ।

(स)पवणसूळे वि बलासजरहरो दन्तिवाअवरो ॥१९१॥

किरिमालशुणिठशिवाधनपिष्पलीमूळरोहिणिकपायः ।
सपवनशूळेऽपि बलासज्वरहरो दन्तीपादवरः ॥

आरुवधनागरपथ्यामुस्ताग्रान्थिकाकाथः सर्वेषां चतुर्भागमात्रेण निकु-
म्भेन संयुक्तः सवातशूळेऽपि आत्मे श्लेष्मप्रधानं ज्वरं हरतीति ॥ १९१ ॥

किरिमाळअरोहिणिदक्षापप्पडअचेअइकसाओ ।
तणाउक्षाण मुच्छापित्तजरदाहविससमणो ॥ १९२ ॥

किरिमालरोहिणीद्राक्षापर्टकचेतकिक्षायः ।
तृष्णाकुलानां मृच्छापित्तज्वरदाहविषशमनः ॥

आरघ्वधशीतकदुकावरतिक्तहरीतकीनां काथः तृष्णानां छद्यथाकुल-
त्वं पित्तज्वरकृतं सन्तापं वमनं च शमयतीति ॥ १९२ ॥

मल्लअमुणाळमहोसहमुत्थापप्पडभवाळअसणाहं ।
जरतह्लादाहहरं काढिअभिसिरं जलं पीअं ॥ १९३ ॥

मलयमृणालमहौषधमुस्तापटकवालकसनाथम् ।
ज्वरतृष्णादाहहरं कथितशिशिरं जलं पीतम् ॥
श्वेतचन्दनोशीरशुण्ठीघनवरतिक्तकद्वीवेरसंयुक्तं शृतशीतलं सालिलं पीतं
सज्वरं तृष्णं दाहमपनयति ॥ १९३ ॥

पिप्पलिचूणो घअमहुविमीसिअो काढिअदुद्धसञ्जुतो ।
पीओ विसमज्जरकासह्दोगान् विनाशयति ॥ १९४ ॥

पिप्पलीचूर्णं घृतमधुमिश्रितं कथितदुग्धसंयुक्तम् ।

पीतं विषमज्वरकासह्दोगान् विनाशयति ॥

मागधिकाचूर्णं सर्पिर्माक्षिकाभ्यां सहितं शृतशीतेन गोक्षीरेण सह
पीतं विषमज्वरांस्तथा हद्वोगान् नाशयति । विषमज्वरस्य यावन्तः प्रभेदाः
सम्भवन्ति, तेष्वयं प्रतिपक्षप्रयोगः । भेदाः सततोऽन्येद्युराश्रितस्तृतीयकश्तु-
र्थको द्विधेति पञ्च विषमज्वरभेदाः । वैषम्यं च उद्धवति चिकित्साकालवैष-
म्यात् । तेषामुत्तरत्राहोरात्रे मध्ये द्वौ वारौ यौ भवति सतता सतत एकवार्यो
भवति सोऽन्येद्युराश्रितः । एकाहान्तरितस्तृतीयकः । दिनमेकं भूत्वा दिनद्वयं न
भवति पुनश्चतुर्थे प्रवर्तत इति । तद्विपर्ययो दिनद्वयं भूत्वा एके दिने भवति,
पुनश्चतुर्थे प्रवर्तत इति । सर्वेषु व्याधियु निदानादिपञ्चकं देशकालप्रवृत्त्या दि-
नादिविकारं च कृत्वा प्रयोगाः प्रयोक्तव्या इति ॥ १९४ ॥

गोमयरसंजुतं विसमज्जरपीडिआण गोदुद्धं ।

सुण्ठीसहिअं व कढिअं छाअच्छीरं सुहं देह ॥ १९५ ॥

गो(म)यरससंयुक्तं विषमज्वरपीडितानां गोदुग्धम् ।

शुष्ठीसहितं वा क्वथितं छागक्षीरं सुखं ददाति ॥

गोक्षीरं क्वथितं त्रिभागमात्रेण गोशकृद्दसेन पश्चात् संयुक्तसुक्तप्रभेदैः
सर्वशीतज्वरैः कदर्थितानां पीतं स्वास्थ्यं करोति । अथवा नागरेण सहित-
मजापयः क्वथितं वा तावदेवं करोति इति ॥ १९५ ॥

मोत्थाविहैफलसेन्धवेमहुलतिआसणाहेहि ।

बच्च(इ) बल्किआ वि खअं णिहाणे सेसेविहणेहि ॥ १९६ ॥

मुस्तवृहतीफलसैन्धवमधुयादिसनाथैः ।

व्रजति बलवत्यपि क्षयं निद्रा नस्येव तिलैरेतैः ॥

सतैलैर्मावनैदर्तैः सुरिधनापि नश्यति । कैः मुस्तेन तथा कण्टकारि-
काफलेन तथा सैन्धवलवणेन तथा मधुयष्ट्या एतैः समाशैरिति ॥ १९६ ॥

मरिभतुरंगमलाक्षापसूअसारज्जनं पणासेइ ।

वाअसजंघाजडिआ जणेइ सिरसण्ठआ णिहं ॥ १९७ ॥

मरिचतुरङ्गमलालाप्रसूनसारज्जनं विनाशयति ।

वायसजंघाजटिका जनयति शिरःसंस्थिता निद्राम् ॥

उषणमध्यमुखनिष्पन्दो माक्षिकं चेत्येतैः कृतमज्जनं नेत्रन्यस्तं निद्रां नि-
वर्तयति । कालजंघामूलं तु मूर्धिन निबद्धं नष्टां निद्रामुत्पादयतीति ॥ १९७ ॥

तेलङ्गं सज्जरसमिळपरिविक्कमथोअसिसिरजळम-

[लभं ।

जरदाहपवणसोणिभतावहरं क्लेहमत्तेण ॥ १९८ ॥

तैलं सर्जरसाम्लं परिषक्वमस्तोकशिशिरजलमलितम् ।

ज्वरदाहपवनशोणितावपहरं लेपमात्रेण ॥

रात्तागर्भेण काश्चिकेन यथोक्तमात्रया पकं सत् तैलं पश्चादतिशीतडेन
बहुनौदकैन निर्मिथितं लेपेनोपयुक्तमेव ज्वरकृतं च वातकृतं च तापं हर-
तीति ॥ १९८ ॥

शुण्णीकअजवंकुडअद्वरक्तवलक्षीवलद्वसञ्जुतं ।

तेक्कस्स पत्थमेवकं सअपुणतुससक्किलसंसिद्धं ॥ १९९ ॥

एथ जरदारुणदाहप्पसमण तुहिणकिरणपद्मिस्त्रं ।
तेव्वल्लभुपयुज्यमाणं पहरिसजणणश्च अंगाणं ॥ २०० ॥

चूर्णीकृतयवकुटचा(के?) धरक्तव्यीपलार्पसंयुक्तम् ।
तैलस्य प्रस्थमेकं शतगुणतुपसलिलसंयुक्तम् ॥

एतद्व ज्वर(दारुण)दाहपशमनं तुहिनकिरणप्रतिरूपम् ।
तैलभुपयुज्यमाणं प्रहर्षजननं चाङ्गानाम् ॥

इदं तैलमभ्यज्ञेनोपयुज्यमाणं ज्वरकृतं दारुणं दाहं प्रशमयति ।
गात्राणि प्रहा(द)यत्यत एव शाशीकरसदृशम् । कीदृशं चूर्णम् । इन्द्रेव चूर्णस्य
कुटचार्ध(फे?)पलद्वयं तथा मञ्जिष्ठाया अर्धपलम् एतद्व गर्भाकृत्य द्वार्विश-
त्यलपारिमाणं तैलं शतगुणेन काञ्चिकेन सिद्धमिति युगलकम् ॥ १९९, २०० ॥

भल्लाअभपिप्पलीभूलपिप्पलीकाद्यं पिअन्तस्स ।
जूआरसिरिविअ ऊहत्यंभं ण सण्ठाइ ॥ २०१ ॥

भल्लातकपिप्पलीभूलपिप्पलीकाथं पिवतः ।
द्यूतकारश्रीरिव ऊहत्यम्भो न सन्तिष्ठते ॥

अरुष्करग्रन्थिकमागधिकामिः सिद्धं काथं पानेनाभ्यवहरतः ऊ-
हत्यम्भास्यो व्याधिः शीत्रं नश्यति । उपमानं गतार्थमिति ॥ २०१ ॥

मूलकबीएहि समं अस्सगन्धा रप्फमद्विआसहिआ ।
क्लेवं भल्लाअविहिणा ऊहत्यम्भं समं णेह ॥ २०२ ॥

मूलकबीजैः सममश्वगन्धा वल्मीकमृतिकासहिता ।
लेपो मदनविधिनोरुहत्यम्भं शमं नयति ॥

मूलकस्य महाकन्दस्य बीजैः सह वाजिगन्धा वल्मीकमृदा सहिता ।
त्रीणि समांशानीलर्थः । सा जलेन सह लेपोद्वर्तनकर्मणा ऊहत्यम्भं शमं नयति
इति ॥ २०२ ॥

अहगुरुणिष्मूलं सीअलजलवाद्विअं पिअन्तस्स ।
विहड्ड रंघणि(वे?)वा ओ वसणे अकुलीणभिन्नोव्व
॥ २०३ ॥

अहदकअरमूलं पिष्टं तक्षेण पीअमवहरइ ।
सेहाक्षिआदक्षेहि व कादिअजक्षं रंघणीवाअं ॥ २०४ ॥

अतिगुरुनिम्बमूलं शीतलजलवतिं पिषतः ।
विषट्यते रङ्गणीवातो व्यसनेऽकुलीनभूत्य इव ॥

आद्राद्रकतरमूलं पिष्टं तकेण पीतमपहरति ।
शेफालिकादलैर्वा कथितजलं रङ्गणीवातम् ॥

पिचुपन्दवृक्षस्य मूलं महदेव शिशिरोदकेन सह पिष्टं तेनैव सह का-
थितजले रङ्गनिवातमतिसरसस्य विकुटितमूलं गोरसेन सह पिष्टं तेनैव सह
प्रतिदिवसं पीतं पूर्वोक्तं व्याधिं शमयति । अथवा शेफालिका याम्ताम्रवृतायाः
पल्लैः पानेनोपयुक्तमेतदेव कार्यं करोति । पानेनोपयुज्जानस्यातुरत्य रङ्गण्यो-
र्जङ्गयोर्वातो गच्छत्युपमानं व्यक्तार्थमिति ॥ २०३, २०४ ॥

अण्णेण समं खअब्लआ पीआ वा पिसिअरससज्जुत्ता ।
अपहरइ अट्ठिभंगं पवणश्च सिआळमेहलिआ ॥ २०५ ॥

अनेन समं खादिता पीता वा पिशितरससंयुक्ता ।
अपहरत्यस्थिभङ्गं पवनं च सुगालमेखलिका ॥

अस्थिसहारावरनाम्बः ओदनेन सह व्यञ्जनीकृत्य मुक्तमांसरसेन सह
कथिता पीता वा भग्मस्थि रोहयति । व्याधिं विनाशयति ॥ २०५ ॥

घअमीसिअमसिणसत्तुअछाअच्छीरेण छित्तमत्ताण ।
सम्मलिल्लेवेणं वा णासइ चलणाण सन्तावो ॥ २०६ ॥

घृतमिश्रपस्तुणसक्तुकच्छागक्षीरेण लिपमात्रयोः ।
श्वलमलिलेपेन वा नश्यति चरणयोः सन्तापः ॥

गव्यघृतेन मलिताः सूक्ष्माः यवसक्तवो यस्मिन् तादृशेन अजापयसा
लेपसमकालमेव पादयोर्वातरक्तादिजनितो दाहः शमयतीति । अथवा श्वलमल्या
कारसत्या जलेन पिष्टया त्वचा लेपेनैतत् कार्यं स्यादिति ॥ २०६ ॥

गुळगैरुपुरराळासिन्धवमहुमअणघअकआळेवा ।

पुड्डावि होन्ति पतीअ कमलोअरकोमला चरणा ॥ २०७ ॥

गुळगैरिकपुरराळासैन्धवमधुमदनघृतकृतालेपै ।

स्फुटितावपि भवतः प्रतीहि कमलोदरकोमलौ चरणौ ॥

गुळेन तथा गैरिकेण तथा गिरिमृदास्त्वेन धातुविशेषेण तथा गुगुलु ना सर्जरसेन तथा सैन्धवलवणेन तथा माक्षिकेण तथा गोदृतेन च एतैस्तुत्यै-श्रूर्णद्व्यैर्द्वयद्वयलेपैः कृतैः कृतोऽभ्यज्ञो ययोस्ताद्वशौ पादौ स्फुटितावपि पादिकादूषितावपि पद्मगर्भसुकुमारौ सम्पदेतामिति ॥ २०७ ॥

विअरल्लिअधरकुमरीदलद्वद्वद्वाण तइअदिअहास्ति ।

उहेसोवि वि हु कहकहवि णजजए अम्मकीलाण ॥ २०८ ॥

विदारितगृहकुमारीदलार्धवद्वानां तृतीयदिवसे ।

उहेशोऽपि स्तलु कथं कथमपि न ज्ञायते चर्मकीलानाम् ॥

धरकुमार्या हठकुमार्याः पत्रेण विदलीकृत्य प्रच्छाद्यग्रथितानां पादादिजातानां कठिनग्रान्थिरूपाणां व्याधिविशेषाणां चर्मकीलसंज्ञानां संबन्धादनन्तरं तृतीये वधं नाम विनाशं सम्पदेते यतु दीयते तदेश उत्पत्ति-स्थानमेव क्लेशेन ज्ञायते एतेन च सूक्ष्ममध्यसूक्ष्मरूपा जतुमणिचर्मकील-मशसंज्ञा प्रसिद्धा व्याधयस्त्रिविधा अप्यनेन योगेन वक्ष्यमाणानि रत्नैर्वास सर्वे विनश्यति अर्दकीलादिसंज्ञाग्रहणम् उपलक्षणार्थमिति (?) ॥ २०८ ॥

घट्टा वणदक्षाकन्दएण माळिद्वद्व्येहि वा तीए ।

णिपडन्ति चम्मकीला सारेअड्डाविडाविव पूरेण ॥ २०९ ॥

घृष्टा वनद्राक्षाकन्देन मिळिता दलैर्वा तस्याः ।

निपतन्ति चर्मकीलाः सरिचटविटपिन इव पूरेण ॥

वनद्राक्षाया गोद्धाम्लिकायाः मूलेन कृतनिर्घणास्तस्या एव पैत्रीं मृदि-ताः सन्तः पूर्वोक्ताश्र्मकीला निपतन्ति नदीतीर इव ओघेन यथेति ॥ २०९ ॥

पवणारिपल्लवच्छेअगल्लिअचुणणअणिहंससदिलंगा ।

बहुलसमुग्ग(अ)हिरो सूर व्व रणे मसो पडह ॥ २१० ॥

पवनारिपल्लवच्छेदगृहीत चूर्णकनिर्घर्षशिथिलाङ्गाः ।

बहुलसमुद्रतर्थधिरः शुर इव रणे पतति मशकः ॥

पवनारेरे(र)ण्डस्य यः पल्लवस्तस्य छेदस्थाने वृन्तसम्बिल्लपैर्मृहीतं
यच्चूर्णं ताम्बूलरगतेन यद् वर्षणं तेन मृदूभूतं गात्रं यस्त स तथा अत
एव भूरिसमुद्भूतरक्ते मशकाख्यो व्याधिः स्वस्थानात् पतति निवर्तत
इत्यर्थः । व्यक्तार्थमुपमानम् ॥ २१० ॥

णिसिविसिभसाजिजआजलविजजविअशुड्डुसंखभवि-
क्लिष्टा ।

णस्सन्ति मसा दुग्गच्छणोक्लिल्लभा सज्जणगुण व्व ॥ २११ ॥

निशोषितसर्जिकाजलनिधावितसुदग्धशङ्खविलिपाः ।

नश्यन्ति मशका दौर्गत्यनुभाः सज्जनगुणा इव ॥

रात्रिपर्युषितेन स्वर्चिकाक्षारस्य सुवर्चिकायाः कर्षमात्रप्रयुक्तेन पार्नीय-
कुड्डुबमात्रेण प्रश्मितपुटपाकदग्धे यः कम्बुस्तेन पिष्टेन सता दत्तलेपाः
सन्तः प्रागु(सा ? क्ता) मशका अभावं यान्ति दारिद्र्ये ग्रस्ता यथा साधुगुणाः
श्रुतशमादय इति ॥ २११ ॥

आदीविअपक्लिक्लिक्लिवोअग्ग अंगारसेइआ बहुसो ।

पड्ड मसा अहिकञ्चुअघड्हे वा तम्मि कोहविए ॥ ११३ ॥

आदीपितकार्पाससूक्ष्मदार्वग्राङ्गारस्वेदितो बहुशः ।

(पतति)अहिकञ्चुकघृष्टो वा तस्मिन् रुषिते ॥

कार्पासलतायाः सम्बन्धिनोऽभिदग्धो यः प्रान्तः तद्रुतेन स्फुलिङ्गेन
तेन पुनः पुनस्तापनाज्जनितस्वेदस्य दशो नश्यति । अथवा सर्पनिर्मोकेन
पुटपाकदग्धेन कृतनिर्वर्षणं तद्वस्तु क्लेशमापने निपततीति ॥ २१२ ॥

जीरभपिक्खं पञ्चासित्थअसज्जरसमीसिअं हरइ ।

घअम्भमंगेण दुआसड्डुक्खं माट्टेण ॥ २१३ ॥

जीरकपक्खं पथात् सिक्खकसर्जरसमिथितं हरति ।

घृतमध्यङ्गेन हुताशदग्धेन दुःखं क्षणार्थेन ॥

अजाज्यसिद्धं घृतं कृत्वा मधूच्छिष्टेन राक्ष्या च घृतपले प्रस्त्रेकतो-
लकमिति माज्या मिश्रितं संलेपेनोपयुक्तमभिदग्धं तत्कालमेव शमयति । अत्र
साधनं पूर्वोक्तं दृपलं पानीयपलषोडशं घृतपलचतुष्टयं युगपत् काथयित्वा
घृतशेषं ग्राहमिति ॥ २१३ ॥

सिक्षतेक्कडदृजवभिसिविलित्तमइरा विमुक्तसन्दावम् ।

सिहिडहु पण्णपई तत्तेक्कडभिगअं बहुसो ॥ २१४ ॥

तिलतैलदण्डयवमषीविलिमभाचिराद् विमुक्तसन्तापम् ।

शिखिदण्डं रोहति तत्तेलाभ्यक्तं बहुराः ॥

तिलतैलमध्यवृष्टा त्रिधान्दष्ट्वा(?) कृतया मध्या विलिमं सद् अग्निप्लुष्टं
तत्कालमेवोपशान्तदाहं तेनैव तैलेन पुनः पुनः कृताभ्यङ्गं निर्वणीभवतीति ॥

माहिसणवणीअं दुद्धपिद्वितिकमीसिअं समं षेष ।

लेषेण सूणिमं दुद्धरं पि भल्कादभ्यप्यभवं ॥ २१५ ॥

माहिषनवनीतं दुधपिष्टतिलमिश्रितं शमं नयति ।

लेषेन स्वं(?) दुर्धरमपि भल्कातक्रभवम् ॥

महिषीनवनी(तेन ? तं) महिषीक्षीरसञ्चूर्णिततिलसहितं लेषेन अरुप्कर-
फलमोजनस्पर्शनादिना जीनच्छवेशुं (?) घोरमपि शमयतीति ॥ २१५ ॥

सहस्रचिअ घअघणसारपूरिओ घवल्पद्वभणिवन्धो ।

अप्पत्तपाअधिअणो रुभइ सत्युवभवो पहरो ॥ २१६ ॥

सहसैव वृतघनसारपूरितो घवल्पद्वकनिवन्धः ।

अग्रामपादखदनो रोहति शक्षोऽङ्गवः प्रहारः ॥

गोसर्पिषा तथा घनसारेण कर्पूरेण सहसैव लमात्र एव हरितस(?)-
खड्गावातः श्वेतांशुकवद्वपाकमनपेक्षयैव तेनैव पद्विकावन्धेन निर्वणीभवति ।
आ सप्ताहात् सद्योव्रणोक्ता चिकित्सा शक्षक्षते कर्तव्या । सप्ता(हा)दूर्धवं त्व-
न्येति ॥ २१६ ॥

रोहेइ दहणक्विअसरपुंखामूलिभारसो पहरं

महिसीसुअपठमपुरीसमसिणचुणण व्य णिमिसेण ॥ २१७ ॥

रोह(य)ति दशनचर्वितशरपुङ्खामूलरसः प्रहारम् ।

महिषीसुतप्रथमपुरीषमसुणचूर्णमिव निमिषेण ॥

शरपुङ्खायाः बाणपुङ्खायाः मूलस्य दन्तचर्वितस्य रसः पूरणात् शक्ष-
यातं रोहयति, यथा तत्कालप्रसूतस्य महिषीवत्सस्यागृहीतप्रासस्य प्रथमप्रवृत्त-
शक्त् तस्य शुष्कस्य सम्बन्धी चूर्णो रोहयतीत्युपमानद्वोरण द्वितीयः पयोग
इति ॥ २१७ ॥

हरिओ पत्थिअ हरिओ सहएविरसेण बद्धभणिवद्धे ।
अहिणवयहरो रोहं पच्च तेणेअ बन्धेण ॥ २१८ ॥

हरितो रिक्तीकृत्य भरितः सहदेविरसेन पद्मकनिवद्धः ।

अभिनवप्रहरो रोहं व्रजति तेनैव बन्धेन ॥

सहदेवी दण्डोत्तलाख्या ओषधिः, तन्मूलस्य निष्पीडितस्य रसेन
प्रभमं पूरितः पुनः रिक्तीकृतः पुनस्तेनैव रसेन पूरितः पश्चाद् बद्धपिटकः सन्
तत्काललभशस्त्रवातो रोहति तेनैव बन्धेन, द्वितीयं पद्मिकाधारं नापेक्षत इति ॥

एकश्चिअ सरपुंखापाठाळज्जालुआण जळपिद्म् ।

रोहेह महापहरं पि भूलभोच्छवमत्तेण ॥ २१९ ॥

एकमेव शरपुङ्खापाठालज्जालुकीनां जलयिष्यत् ।

रोहयति महाप्रहारमपि भूलभालेपमात्रेण ॥

बाणपुङ्खायास्तथा भार्यास्तथा समज्जायाश्च तिष्ठृणां मध्यादेकस्या एव
मूलं सलिलचूर्णितं सलेपेनैव दृढमपि प्रहारमविरेणैव रोहयतीति ॥ २१९ ॥

रोहेह वणं चिउडेह वेअणं पूअवाअभवहरह ।

वाभसजङ्घालेवो तिरत्तमत्तं कओ पहरे ॥ २२० ॥

रोहयति व्रणं विघटयति वेदनां पूतिपाकमपहरति ।

वायसजङ्घालेपस्त्रिरा(त्रं ? त्रमात्रं) कु(ते ? तः) प्र(है ? हा)रे ॥

काकजङ्घायाः पिष्टायाः शस्त्रप्रहारे दत्तो लेपस्त्रिरात्रमात्रेण व्रणं रोह-
यति । पूतिपाकावस्थामप्रासमेव व्रणमाशु रोहयतीत्यर्थः ॥ २२० ॥

कदिअं लज्जिरिआसरसमूलखण्डेहि सञ्जुअं तेल्लं ।

रोहेह सेअविहिणा +++ पाउज्जिअं पहरं ॥ २२१ ॥

कथितं लज्जालुकीसरसमूलखण्डः तंयुक्तं तैलम् ।

रोहयति सेकविधिना पाकोज्जितं प्रहारम् ॥

लज्जालुकी समज्जा तस्या आद्राया मूलानां शक्लैः सहितं पकं ति-
रुतैलं सेकविधिना अभ्यङ्कर्मणा वृथा पाकरहितं शस्त्रकृतं व्रणं रोहयति ।

अत्र तैलपाकविधिर्न विवक्षितः । केवलमूलखण्डानि क्षिप्त्वा तैलं पच्यत इति
॥ २२१ ॥

सक्लिकमोरन्दअमूलपक्तिकृतेक्ललद्वसेआण ।

सहस्र्ति दारुणाण चि वणाण विअणा समोसरह ॥ २२२ ॥

सलिलमयूरकमूलपक्षतिलैललब्धसेकानाम् ।
सहसातिदारुणानामपि ब्रणानां वेदना समपसरति ॥
सलिलैः स्वरसैराद्रैरपामार्गमूलैस्तैलपाकविधिना साधितं यत् तिलतैलं
तेन प्राप्तः सेको यस्ताद्वशानां ब्रणानां धोरणामपि आश्वेव वेदनापगच्छतीति
॥ २२२ ॥

बणदक्खावणघरकुमारिकन्दश्चिणदुअमोरअविपक्षम् ।

अपहरइ घञं सेपण सञ्जलपद्मरुबमवं दुक्खं ॥ २२३ ॥

बनद्राक्षावनगृहकुमारीकन्दश्चिणदुअमयूरकविपक्षम् ।

अपहरति घृतं सेकेन सकलप्रहारोऽन्नं दुःखम् ॥

बनद्राक्षायाः गोषाम्बिकायाः तथा बनकुमार्याः बन्ध्यकार्कोऽत्याः
गृहकुमार्याः फटकुमारीति प्रसिद्धायाश्च मूलैश्च गोपालपीठकेन तथापामार्गेण
चैतैः समांशैः कल्पीकृतैः सिद्धं घृतमभ्यङ्गेन सर्वशस्त्रामिधातजं दुःखं नि-
वारयतीति । पाकविधिरत्र शुद्धाम्बुक्रमेण द्रव्येभ्यश्चतुर्गुणः खेहस्तच्चतुर्गुणं
जलं, सहसैव पक्त्वा स्नेहशेषं ग्राद्यमिति ॥ २२३ ॥

करसम्पुडणिष्ठीडिअमोरन्दअओळरसेण दिणेण ।

पहराहि चिरपअद्वं पि सोणिअं थङ्कइ खणेण ॥ २२४ ॥

(करसम्पुटनिष्ठीडितमयूरदलरसेन दत्तेन ।

प्रहारैश्चिरपवृत्तमपि शोणितं त्रुद्यति खणेन ॥)

करसम्पुटनिष्ठीडितानाम् अपामार्गपत्राणां निःष्यन्देन प्रवृत्तेन शस्त्र-
क्षताद् बहु(ज ? का)लप्रसृतमपि रक्तं तत्कालमेव त्रुद्यतीति ॥ २२४ ॥

लंगाळिआवच्छलकन्दक्लेविए (ब)णमुहम्मिणीसरइ ।

चिरआळपणद्वं पि हु लळ्ळं तेणेअ (णीसरइ ? मण्गेण)
[॥ २२५ ॥

लाङ्गलिकावर्तुलकन्दलिसे ब्रणमुखे निस्सरति ॥

चिरकालप्रणष्टमपि (खल) शल्यं तेनैव मार्गेण ॥

लाङ्गलिका हलिनी तस्या वृत्तरूपेणादीर्घेण मूलेन जलपिष्ठेन
हृताभ्यङ्गे शस्त्रक्षतास्ये बहुकालमद्दश्यमानमपि शस्त्रशक्लादिरूपं शल्यं
येनैव मार्गेण प्रविष्टं तेनैव निष्कामतीति ॥ २२५ ॥

जलवद्विद्वाहाणिमूळं (मूळं) व मेससिंगीए ।

षणपेरन्ताळेवेण णदूसलळं समुद्ररह ॥ २२६ ॥

जलवातितोष्ट्रवाहणीमूळे मूळं वा मेषशृङ्गाः ।

त्रणपर्यन्तालेपेन नष्टशलयं समुद्ररति ॥

उष्ट्रवाहण्याः करभवाहुण्याः मूळं जलपिष्टं श(सं ? ल)क्षताभ्यज्ञेनादृश्यं
शश्यमाकर्षयति, अथवा मेषशृङ्गाः अजशृङ्गाः मूळमिति ॥ २२६ ॥

आभल्लिअमूळरभणीण खण्डखण्डेहि काढिअं तेक्कं ।

पूरणभत्तेणाच्चित्त णासे(इ) चिरवभवं णाडिं ॥ २२७ ॥

आभल्लिअमूळरजन्योः खण्डखण्डैः क्वथितं तैलम् ।

पूरणमात्रेणैव नाशयति चिरकालोद्भवां नालीम् ॥

आअब्ली निष्पर्याया देशविशेषप्रसिद्धा या, तस्या मूळं तथा रजनी
पिण्डहरिद्रा तयोः शकलशक्लैः क्वथितं तैलं व्रणस्य पूरणमात्रेणैव कालान्तर-
प्रखां नाली गति रोहयति । तैलस्य मूळखण्डैः सह क्वाथमात्रं विवक्षितं, न
(त ? तु) पाकविधिरिति ॥ २२७ ॥

माहिषदधिकुद्वक्तरभीसिअं हरह चिरपरुहं पि ।

खइअं कंगुलिआमूळचुणमहदाहणं णाडिं ॥ २२८ ॥

माहिषदधिकोद्वान्नमिथितं हरति चिरपरुहमपि ।

खादितं कङ्गुनीकामूळ(चूर्ण)मतिदाहणां नालीम् ॥

कङ्गुनिका निष्पर्याया ओषधिस्तस्या मूळचूर्णं कोद्रवस्य कोद्रदूषस्य
तृणधान्यविशेषस्यानेन माहिषीदधिसंयुक्तेन सह भुक्तं चिरप्रवृत्तामपि घोरां
व्रणस्य गति शमयतीति ॥ २२८ ॥

समतुल्लिथपुडपईपिअताळघणणाअमूळभीभरिआ ।

णासइ णाडी दुँडं च दूसहं चिरपरुहं पि ॥ २२९ ॥

समतुल्लिथपुटप्रदीपितालघननाममूळमषीभरिता ।

नश्यति नाली दुष्टं च दुःसहं चिरपरुहमपि ॥

तुल्यांशौर्मितस्यान्तर्षुमदग्वस्य हरितालस्य तण्डुलीयकमूलस्य मष्या
पूरिता नाली व्रणगतिः प्रोहति । दुष्टं च व्रणं चिरकालप्रसिथतमसद्वेदनमपि
निर्वत्ते पूरणादेवति ॥ २२९ ॥

हे हंसो सुवभवरत्तमण्डलं सिसिरसलिङ्गपिण्डेण ।

उवममह क्षेण गिरिभ दिअतरुक्तलेवमत्तेण ॥ २३० ॥

फे(न)निकर्षोद्भवरत्तमण्डलं शिगिरसलिङ्गपिण्डेण ।

उपशास्थति तत्त्वाणमेव (जितस्त ? द्विजत) रुक्तलेपमात्रेण ॥

समुद्रफेननिकर्षणवशाज्ज्ञादिग्रात्रेषु यद् रक्तमण्डलमण्डलं दूषितकृष्ण-
रविन्वमुत्पद्यते तद् द्विजतरोः पलाशवृक्षस्य फलैः शीताम्बुपिष्ठिलिप्तमात्रेण निव-
र्त्तत इति ॥ २३० ॥

सरलरुद्धिरोक्तल(अ ?)गन्धभविंगजवहृइसुपिठलेवेण ।

विहवइ अबुदं रविमज्जहिक्कं व हिमखण्डं ॥ २३१ ॥

सरलरुद्धिराद्गन्धकविलङ्गयवभूतिशुणिठलेपेन ।

विद्रवत्यर्दुदं रविमयूखस्पृष्टमिव हिमखण्डम् ॥

कृकलासस्य रक्तेनाद्रीकृतं यद् गन्धपाशाणस्य चूर्णं तथा कृमिधनवी-
जानि तथा यवक्षारं तथा नागरमैतीर्मिश्रितैः कृतेन लेपेन शोफविकारोऽर्दुदा-
ख्यो व्याधिर्नश्यति । आशु निवृत्तावुपमानं स्पृष्टमिति ॥ २३१ ॥

सोम्मदिसासंभूतं विहिगहिअं हरइ क्लेवमत्तेण ।

दण्डगण्ठ(अ ?)गण्डमालबुआइ उत्तर्णइसूलं ॥ २३२ ॥

सोमदिकसंभूतं विधिगृहीतं हरति लेपमात्रेण ।

दृढग्रन्थिगण्डमालार्दुदान्युत्तर्णटकीमूलम् ॥

उत्तर्णटकी निष्पर्याया, तस्या उत्तराशाभिमुखत्वेन जातं मूलं विधिना-
वनप्रवेशोचितेन संयमेन स्वीकृतं जलपिण्डं लेपमात्रेणैतान् विकारान् विनाश-
यति । तत्र अनिश्चितर्दुदोपेक्षया सूक्ष्मः किन्त्वसमा (?) । वहूनि गण्डानि गण्ड-
माला अर्दुदमुक्तलक्षणमिति ॥ २३२ ॥

अअभिममीभिद्वत्थअजवमूलभसिगगुर्वीअक्लेवेण ।

अंचित्त्रअतरकपिण्डे(ण) गण्डगण्डीओ पासनित ॥ २३३ ॥

अतमिश्रीसिद्धार्थकयवमूलकशिगुर्वीजलेपेन ।

अम्लतकपिण्डेन गण्डग्रन्थयो नश्यन्ति ॥

अतसी भजा, शमी पवित्रपत्रा, तथा गौरसर्षपस्तथा यवमहाकन्दा, तथा श्वेतमरिचमेतद्वैजैश्चुक्रगोरसपिष्ठैः कृतेन लेपेन गण्डानि ग्रन्थयश्च न-इयन्तीति ॥ २३३ ॥

क्ष्वणमन्तेण विक्षित्तजड वणकिणगण्डी णराण कठिणो वि ।
गिअजणाणिवाहकीडअपिच्छिल्लपक्षेविओ णिडणं ॥ २३४ ॥

क्षणमात्रेण विलीयते व्रणकिणग्रन्थिर्नराणां कठिनोऽपि ।
निजजननिवाहकीटपिच्छिललिप्तो निपुणम् ॥

निजजननिवाहात्यः कीटोऽकशलभ इति प्रसिद्धस्तस्याच्छादिय पि-
च्छिलं सरसं (?) वस्त्रान्तेन प्रलिप्तो व्रणानां किणस्य रुद्रवणनाशस्योपरि
ग्रन्थिः कठिनो विकारस्तत्कालमेव निशेषं गलतीति ॥ २३४ ॥

उल्लङ्घंविअणरगीवावासमसी सिसिरसलिलसञ्जुता ।
पीआपस्मारं हरह दुष्टग्रिणिव घरसारं ॥ २३५ ॥

उल्लम्बितनरग्रीवापाशमषी शिशिरसलिलसंयुक्ता ।
पीतापस्मारं हरति दुष्टग्रिणीव गृहसारम् ॥

उद्दद्दस्य पुंसो ग्रीवापाशस्य (घः पु)टपाकदग्धस्य यदू भस्म तच्छी-
ताम्बुना सह पीतमपस्मृति विनाशयति । उपमानं गतार्थमिति ॥ २३५ ॥

वरसलिलपिद्वेआपराइआसलिलणा(स ? म)णं सघञ्च ।
भूअग्गहविइवणं समिरिभमुणिकुसुमसलिलं व ॥ २३६ ॥

वरसलिलपिष्ठेतापराजितासलिलनावनं सघृतम् ।
भूतग्रहविद्रावणं समरिचमुनिकुसुमसलिलं वा ॥

तण्डुलोदकपिष्ठेतगिरिकणिकामूलं घृतसहितं नस्येनोपयुक्तं भूतानां
पिशाचादीनां ग्रहाणामपस्मारादीनां विनाशनम् । अथवा कटुकसमभागः अग-
स्त्यतरुपुष्णाणां रस एवमेवोपयुक्त इति ॥ २३६ ॥

हिङ्गुवआसिद्धत्थअर्णिवदलभुअंगकत्तिणिभ्मविओ ।
क्वामामेहिअमोक्षं करेह सिद्धो महाधूवो ॥ २३७ ॥

हिङ्गुवचासिद्वार्थकनिम्बदलभुजङ्गकचिनिर्मित(म्?;) ।
लामाद्वितमोक्षं करोति सिद्धो महाधूपः ॥

वाल्हीकोग्रगन्धागौरसर्षयपिचुमन्दपत्रैः सर्पकञ्चुकैः सम्पादित उत्कृष्टो
शूपो द्रागित्यधिष्ठितानां भोक्षं ततः परित्यागं करोतीति ॥ २३७ ॥

पक्कं गोजल्लवसिअं पक्कं विशाळाए णामणं दिपणं ।
णासेह वस्त्ररक्खसमणो वि गहे सुदुर्बारे ॥ २३८ ॥

पक्कं गोजलोषितं फलं विशाळाया नावनं दत्तम् ।
नाशयति ब्रह्मराक्षसमन्यांश्च ग्रहान् सुदुर्वारान् ॥

गोमूत्रपर्युषितं पूर्णं फलं पक्कमिन्द्रवारुप्या निष्पीड्य नस्येनोपयुक्तं
ब्रह्मराक्षसास्त्रमहाग्रहमन्यानप्यपसारादीन् दुष्करनिवारणान् महाग्रहान् नाश-
यतीति ॥ २३८ ॥

मागहिआसेन्धवसुरहिपित्तमहुमरिअरइअमइपअहं ।
भूअहरमञ्जणमिणं दुद्धरगहदप्यविहवणं ॥ २३९ ॥

मागधिकासैन्धवसुरभिपित्तमधुमरिचरचितमातिप्रकटम् ।
भूतहरमञ्जनमिदं दुर्द्धरग्रहर्पविद्रावणम् ॥

उपकुक्ष्यासैन्धवलवणगेपित्तक्षेत्रोषणैः सम्पादितं सुलभद्रव्यसाध्यत्वा-
दत्यन्तस्फुटमिदमञ्जनं भूतदोषनाशनं, तथा दुर्वारवलानां ब्रह्मराक्षसादिग्रहाणां
मद्विद्रावणमिति ॥ २३९ ॥

दारुहरिइं पूसे पूसफलरसेण वद्विआ इआ ।
अञ्जणगुणिआ गहवन्दवन्दिआ भूअविहवणी ॥ २४० ॥

दारुहरिद्रां पिष्ठा कूशमाण्डरसेनालोङ्घ्य पुष्यनक्षत्रे सम्पादिताञ्जनार्थे
गुलिकाङ्गनोपयुक्ता सर्वदुष्प्रैर्भीतैः सद्भ्वः स्तुता सर्वदुष्प्रभूतानां व्यप-
वारिणी, सर्वप्रहभूतविवारणीत्यर्थः ॥ २४० ॥

कसणं वरगाढणि अन्धस पुरका आरि पिञ्छ धूपैण ।
रविअ(र) छिक्को व्व तमो णासइ चातुर्थओ दूरं ॥ २४१ ॥

कृष्णाम्बरदृद्ग्रथितस पुरका कारि पिञ्छ धूपैन ।
रविकरस्पृष्टमिव तमो नश्यति चातुर्थको दूरम् ॥

कृष्णाख्वपटखण्डे निविङ्गं कृत्वा ग्रथिता वे महिषाक्षसहिताः कौशिक-
पश्चास्तैः सर्वैर्दग्भैर्जनितेन धूपैन चातुर्थकज्वरो नश्यति ॥ २४१ ॥

जो पिअइ पूसदिअहे जल्पिङ्ग सिअपुणणवामूलं ।
पासे वि णहु विअरन्ति तस्स अहिविच्चुआ वरिसं ॥ २४२ ॥

यः पिवति पुष्यादिवसे जल्पिष्टं सितपुनर्नवामूलम् ।
पार्वेऽपि न खल्ल विचरन्ति तस्याहिवृश्चिका वर्षम् ॥

यस्तोयसञ्चूर्णितं श्वेतवर्षाभूमूलं पिवति, तस्य संवत्सरं यावत् सर्प-
वृश्चिकाः समीपेऽपि न गच्छन्तीति ॥ २४२ ॥

जो विणअतणअपडिमं तरच्छददस्पणविरहं वहह ।
भोजगिरुं ण तीरह भीमेहि वि सो भुअंगोहि ॥ २४३ ॥

यो विनतातनयप्रतिमां तरक्षुदृदशनविरचितां वहति ।
अभिभवितुमपि न पार्यते भीमैरपि स शुज्ज्रमैः ॥

यस्तरक्षोः श्वापदविशेषस्य ब्रह्मास्त्रयस्य सम्बन्धिन्या दंष्ट्र्या दृदद-
शनया निर्मितां गरुडभूर्ति कण्ठादौ धारयति, अशनिदारुणैरप्युरगैराकमितुं
न स शक्य इति ॥ २४३ ॥

छम्मासमही ण डसइ पूसे पीएण गहलिमूलेण ।
अह डसइ कह वि पुरिसं ता मरह खणद्वमत्तेण ॥ २४४ ॥

षण्मासानहिर्न दशति पुष्ये पीतेन गहलिमूलेन ।
अथ दशति कथमपि पुरुषं तदा त्रियते क्षणार्धमत्तेण ॥

गरुली रक्तपुष्या पुनर्नवा तन्मूलेन जलपीतेन मासपट्कं सर्पः पुरुषं
न दशति । यदि वा कथञ्चिद् दशति तदासौ सर्पस्तकालमेव त्रियत-
इति ॥ २४४ ॥

पाण्डुणक्लेवणगावणेहि (कृत)श्चिअ विभं समुप्पसह ।
द्वककस्स गरुदमूलं जह दृष्टमसामलं होह ॥ २४५ ॥

पानाञ्जनलेपननावनेतदेव विषं सदृत्पुसयति ।
दृष्टस्य गरुलमूलं यदि दृष्टम् (म)श्वायलं भवति ॥
तदेव गहल्याः पुनर्नवाया मूलं पानाञ्जनलेपननस्यैः प्रयुक्तं दृष्टस्य
विषमशेषं नाशयति । यदि तन्मूलं निदृष्टं सत् कृष्णवर्णं न भवति । श्वेत-
वर्णं तत्कार्यं करोतीत्यर्थः ॥ २४५ ॥

लित्त(कृ)करो वद्वेण (व) क्लज्जामूलेण पिअसरीरम्भि ।
षग्गाहेह भुअंगे गद्वद्व वारो पिरासंको ॥ २४६ ॥

लित्तकरो वद्वेन वा लज्जामूलेन निजशरीरे ।
उद्ग्राहयति भुजग्गान् गरुद इव नरो निराशङ्कः ॥
लज्जा समग्गा तन्मूलेन जलपिण्डेन लित्तहस्तोऽथवा तेनैव वाहादि-
शरीरैकदेशवद्वेन वैनतेय इव निर्भयः सर्पं गृद्वातीति ॥ २४६ ॥
अवकजडावककलभसिणचुणमहसिसिर(सक्लिल)सञ्जुत्तं ।
पीभमहिकणअघोणसहभारि(अ)विसाण विद्वर्णं ॥ २४७ ॥

अर्कजटावल्कलमसृणचूर्णमतिधिधिरसलिलसंधुक्तम् ।
पीतमहिकनकगोनसहयारि(ज)विपाणो विद्रावणम् ॥
सूपिकामूलस्य तचं सूक्ष्मचूर्णं कृतमतिशीतजलसहितं सत् पानेनो-
पयुक्तं सर्पबुर्धूरमण्डलिकरवीरजानां विषाणां निवारणमिति ॥ २४७ ॥

तुससलिलमसिणवद्विअकाअणिजामूलपाणक्लेवेण ।
ओसरइ मण्डलिविसं मारुभविहुअं व घणवन्द ॥ २४८ ॥
तुपसलिलमसृणतरसितकाकनिकामूलपानलेपेन ।
अपसरति मण्डलिविषं भारतविधुतमिव वनवृन्दम् ॥
काञ्चिकसूक्ष्मपिण्डं गुञ्जामूलं तेनैव सह जलेनोपयुक्तम् । गोनासविष-
मपगच्छति वायुनिर्धूतमअजालं यथेति ॥ २४८ ॥

तण्डुलज्जलेण पिट्ठा पीआ घअभासिआ समुप्पसह ।
घणणाअजडा पिम्भिअगरकं अहगहजवेअं पि ॥ २४९ ॥

तण्डुलजलेन पिण्ठा पीता वृत्तिश्चिता समुत्युसयर्ति ।

धननादजटा निर्मितशरतमतिगुरुवेषमपि ॥

तण्डुलीयकमूलं तण्डुलधावनसन्तुर्णिं सद् वृतेन सह पीतं निर्मितं
कृत्रिमं विषं तीव्रदर्पमप्यपमारयतीति ॥ २४९ ॥

क्लज्जाकुर्वेण मूलं नीलीमूलं वा तण्डुलजलेण ।

मण्डलिविषमहविषमं पि पीतमूलं पित्तारेह ॥ २५० ॥

लज्जालु(की?क्या) मूलं नीलीमूलं वा तण्डुलोदकेन ।

पण्डलिविषमतिविषमपि पीतमात्रं निवारयति ॥

समझाया मूलं तण्डुलोदकेन पिण्ठा तेनैव पीतं वोरतरमपि गोनास-
विषं तत्कालेव नाशयति । अथवा नीलीमूलमेवोपयुक्तमिति ॥ २५० ॥

सगुच्छो कोहक्क(अ)रसो (कलेण) (इ)द्वच्च सक्करासहितं ।
पीतमपहरइ मोहं कुहवधुदधूरअप्पहवं ॥ २५१ ॥

सगुलः कोहक्करसः क्रमेण दुर्घं च शर्करासहितम् ।

पीतमपहरति मोहं कोद्रवधुर्धूरकप्रभवम् ॥

कृशमाण्डकरसो गुलसहितः पीतः कोरदूषकभोजननिर्मितं मोहं ना-
शयति । तथा गोक्षीरं शर्करासंयुक्तं मातुङ्गप्रभवं मोहं नाशयतीति ॥ २५१ ॥

गरुओ वि वोपकल्पमओ जविडन्नभद्रपुक्तजभेअमहमोहो ।
उवसमह शक्ति सीअक्कजलेण चुलुपहि पीएण ॥ २५२ ॥

गुरुरपि पूणफलमदो जवितोऽद्वद्युलकस्वेदमतिमोहः ।

उपशास्त्र्यति ज्ञगिति शीतक्कजलेन चुलुक्कैः पीतेन ॥

पूणफलेनोद्देगेन महानपि कृतो मदः स्वेदरोमाच्चबुद्धिग्रमसहितः
शिशिरोदकेन चुलुक्कैः पीतेन ज्ञगिति निवर्तत इति ॥ २५२ ॥

अवहत्थिअमुहणीसरिअपउळ(ळा)क्काजच्छो समोसरइ ।

पुरुसाण पुणफलमओ जिधाए अटविहारे व्व(?) ॥ २५३ ॥

अपहस्तितमुखनिःस्त्र(वहल)लालाजलः समपसरति ।

पुरुषाणा पूणफलम(दे?दो) ग्रातेऽटवीशुष्कगोमये वा ॥

अथवा पूणफलमदः पुंसामरप्यगोशकृच्छकले (जित्रि?ग्रा)ते सति

निर्वर्तते । कीदृशः सन् । द्रव्यबला(द)निवारित आस्यनिष्क्रान्तो बहलः श्लेष्म-
निःप्यन्तो य(ते ? त्र) स तथाविव इति ॥ २५२ ॥

घम्भसकरावक्लेहं पद्मसे लाङण पिअह जो पच्छा ।
उद्दाममणहरं पि हु तस्स पा (स ? ल) उज्जं मधं कुणह ॥
[२५४ ॥

वृतशर्करावलेहं प्रथमं कृत्वा पिबति यः पश्चात् ।

उद्दाममनोहरमपि खलु तस्य (न) म(ध्यै ध्यं) मदं कुरुते ॥

यो गोधृतमत्स्य(पि ?)ण्डीतस्तेकाभ्यासपावलीढमुपयुज्य पश्चादुद्दामं
बहुप्रगरुभवीर्यं वा ननोहरं हृदयमपि तस्य तन्मधं न विकारं जनयतीति
॥ २५४ ॥

कसणंकोऽजज्ञाकाठओ व्य चुण्डं य तिणिण दिअहाइ ।
अवहरइ गरविसं दुर्जजं पि पीओ पअन्तेण ॥ २५५ ॥

कृष्णाङ्गोलजटानवाथो वा चूर्णं वा त्रीणि दिवसानि ।

अपहराति गरविषं दुर्जपमपि पीतः प्रयत्नेन ॥

कृष्णस्य इरिविल्लस्य मूलकाथचूर्णभ्यामेकतरो दिनत्रयमुपयुक्तः गर-
विषं दुष्करमपि कृत्रिमविषं नाशयति ॥ २५५ ॥

अहणसिक्काभण्टिकरञ्जयीअकुट्टैहि एरै संकामो ।

अइविसमस्स वि विच्छञ्जयतुन्नाविलवं अनुकर्यस्स ॥ २५६ ॥

कुकुमशिलाभण्टिकरञ्जयीजकुट्टैभवति यंक्रामः ।

अतिविषमस्यापि वृश्चिकवर्धमानावपवेगदुःखस्य ॥

अरुणशिलशिरीषनक्तमालवीजवाप्यैस्तुल्याशैः पानीयेन कृतया गुलि-
कया दंशस्थाने गाढं व्यवधाय करनदन्तिरादिना (३) न्यस्तया वृश्चिकसम्बन्धि-
नो वर्धमानविषदर्पक्षेशस्य दुष्करस्यपि तत्र संकामो भवति । दष्टः स्त्रास्थं
गच्छत्यतः स्वहस्तेन निरन्तरतया सा तत्र न देवति ॥ २५६ ॥

ओआरै अहोणीअमुद्धभारोविअं पि वह्नैह ।

इककस्स विज्जुभविसं विहिणा वणमज्जुआमूळं ॥ २५७ ॥

अवधारयत्यधोनीतमूर्ध्मारोपि(तं ? तमपि) वर्धयति ।

दष्टकस्य वृश्चिकविषं विधिना वनमज्जुकामूलम् ॥

वातशेष्माणां रूपेण विधानेन इश्वरावस्थानीतं सदृ विषं हास्याति
ऊर्ध्वं नीतं सहशरवती करोति (?) ॥ २५७ ॥

माओंगमकुञ्जमधुपुणहरीअवहुआम(वि?)पक्कफल(कल्प ?)
[रहभा ।

विच्छभविस(संकामं) क(र ? रे)इ तिणसपिठआ गुलिआ
[॥ २५८ ॥

मातङ्गमलोद्दूपुणहरीइवहुकारपक्कफलरचिता ।

वृथिकवि(वं ? प)संकामं करोति तृणमंस्थता गुलिका ॥

हसिशङ्कजातेन पञ्चाकरेण शिरउकेति भूमिङ्गेन कन्दप्रायेण द्रव्येण
तथा बहुकारस्य शेष्मातकतरः: पक्केन नहेनेति द्वान्यां निर्मिता पिण्डी
तृणादिना दंशः (?) शेष्मिकादंशाद् वृथिकविषनाकम्य तेन तृणादौ संकाम-
यत्यतम्य हस्तेन साक्षात् समर्पणीयेति ॥ २५८ ॥

अरुणसिळानकोसुंभसहितकुरुषिक्कविसिभणिस्म-
[विआ ।

रविसक्तभएणगोहापुरीसहसिअंरसुम्मिआ सा (?)
[॥ २५९ ॥

गुलिआ समत्यविच्छभविसदेवं सभक्कलोअपच्छवत्वं ।
संकाम(भ)इ जाहिच्छं पुत्ताहिच्छपुक्कपिअमाहप्पं ॥ २६० ॥

कुरुकुमसिकाभक्कुसुम्भ(सहित)कुरुविष्टपिशितनिर्मिता ।

रविमूलमङ्गवनगोधापुरीपरमिकरसोन्मिश्रा ॥

शुलिका सप्तवृथिचकविषवेंगं भक्कललोकपत्यक्षम् ।

संकामयति यथेष्टं धूर्ता विज्ञानमाहात्म्यात् (?) ॥

अरुणं मनशिशा हरितालं महारजतम् एते: सहितं कर्कटमांसं तथा
रविशशिनोऽर्कभिण्डकार्व्यं तथा गृहगोवायाः कुञ्जमत्स्यार्व्यस्य प्राणिनः
शङ्कृद् एतानि सर्वाणि समांशान्यर्कक्षीरेण समालोच्य गुलिका कृता सर्ववृथिक-
विषवेंगं यथारुचि सर्वजनसमक्षं संकामयति दष्टादन्यत्र अदष्टेऽपि निवेशयति ।
एव व्य नरेन्द्रराजेन मूलदेवेन विदितप्रभावेनेति युगलकष्म ॥ २५९, २६० ॥

विच्छभडककस्स स्सेभसक्षिक्करोमाश्वोविअ(पारेह ?)च्वाइ ।
णासेइ पीभमत्तं घञ्जमीसं सेन्धउम्मीसम् ॥ २६१ ॥

वृश्चिकदृष्ट्य स्वेदमलिलरोधावेपितव्यानि ।

नाशयति पीतमात्रं पृतभिंश्चैन्यवोन्मिश्रम् ॥

कृष्णं गव्यं सर्पिः सैन्यवलवणेनाष्टमागमावेषं संयुक्तं दृतं वृश्चिक-
दृष्टविषविकारं शमयति वर्णान्तुरोमहर्षवेदाद्यो निवर्तन्ता हति ॥ २६१ ॥

खज्जूरअहवकोपरि पर्वतेष्वलं विद्यक्षमवहरह ।

घोरं पि विस्वसेषं चिन्तादारो च ज्ञावणम् ॥ २६२ ॥

खर्जूरकदंसोपरि प्रदीपते चिरी(ल ? पर्ण)प्रपहरति ।

घोरमधि विषमज्ञोपं चिन्तादारम्(इति ? मिति) ज्ञावण्यम् ॥

खर्जूरः शतपदी प्रकिञ्चः प्राणी तेन कृतस्य दंशस्य पृष्ठदत्तप्रधोतक-
तैलमपि विषं समस्तं नाशयति शोकवेगं वथा सौन्दर्यमेति ॥ २६२ ॥

गुग्गुलुधूपे चारिए र(ति ? ति)अडकस्स जाव पासअ ।

रुविअकिसलयपिण्डीमन्धरवद्वा विसं हरह ॥ २६३ ॥

गुग्गुलुधूपे वृत्ते रात्रिकदंशे यावत् प्रस्वेदः ।

रुपिकाकिसलयपिण्डी सवृता वद्वा विषं हरते ॥

रात्रिकप्राणी उच्चिट्ठ इति प्रसिद्धः । तत्कृते दशे महिषाक्षं ता(व)द्
वूपयेत्, यावत् तत्र स्वेदो भवेत् । पश्चाद्वक्षप्रवालान् पिष्टवा कृता पिण्डिका
सवृता शस्त्रादिना वद्वा रात्रिकविषं नाशयतीति ॥ २६३ ॥

पुणरुत्तसुरसर(स)भाविअहरिभाल्कुवलभसिला ++ ।

विसमं वि मूसिअविसं णासइ पाणम्बिदिषणाइ ॥ २६४ ॥

पुनरुत्तसुरसर(स)भावितहरितालकुवलयशिलाभिः ।

विषममपि मूषिकविषं नश्यति पाने दत्ताभिः ॥

पुनःपुनः सुरसायाः मञ्जुकायाः पीडितायाः निःप्यन्देन भाविताभिः
हरितालकुवलयमनशिलाभिः जलेन सह पानेन प्रयुक्ताभिः घोरमप्युन्दुरुविषं
नश्यति ॥ २६४ ॥

मूसिअविसं विसाउरणाभग्नहणेण उद्धरेज्ञ ।

खिषफह पटुजुलिभा जा तस्स विसं समोसरह ॥ २६५ ॥

मूषिकविषमपि विपातुरनापग्रहणेनोदृष्टत्य (यावत् ?) ।

श्विष्यते वध्यागुलिका (१) यावत् तस्य विषं समपसरति ॥

उन्दुरुदंशसङ्कान्तेन विवेण व्यावितस्य संज्ञा गृहीत्वा उन्मूलिता पद्म-
पुलिक्कका निष्पर्याया यानत् प्रवृत्ते दूरे परियस्यते अमुकस्य मूषिकविषं नश्य-
त्वित्युक्त्वा तावत्कालं जपतस्य (१) विषं निवर्तते इति ॥ २६५ ॥
कदुएल्लक्षको सप्तसिंश्चूचित्वान्तकर्त्त यासह खण्णेण ।
अंकोल्लपत्तवृविअडक्क(अविस ? स्त्रि)मच्छविसवि-
[अणा ॥ २६६ ॥

कदुतैलकोशसंयुक्तधूपितदंशस्य (नश्यति) खण्णेण ।
(अङ्गोलपत्रधूपितदंशस्यापि) पत्तस्य(विप)वेदना ॥
सर्षपतैलेन रवलय(?) सक्तुभिर्दत्तधूपः शृङ्गिमत्स्यविषदंशो यस्य तस्य
पुरुषस्य तत्कृता व्यथा तत्कालमेव प्रणश्यति । अथवारिकिल्लस्य पल्लवैर्धूपितो
दंशो यस्य तस्यापि शृङ्गिमत्स्यविषवेदना तथैव नश्यतीति ॥ २६६ ॥
हहोअभमसिणणिहट्टणामिअं हरइ विसमवेअं पि ।
गोहेरअडक्कविसं मूकमहिं(सह ? साए)णिमिसेण ॥ २६७ ॥
उष्णोदकमसृणनिवृष्टानवनं (हृतं !) हरति विषमवेगमापि ।
गोधेरकदंशविषं मूलमहिं(स ? सा)या निमिषेण ॥
अहिंसाया गृन्त्रनस्या मूलमुष्णसलिलेन पिष्टवा तेनैव सह नस्यं
हृतं सद् गोधेरकस्य प्राणिविशेषस्य प्राणवाहुसंज्ञया प्रसिद्धस्य सम्बन्धिना देशेन
सङ्कान्तं विषं क्षणेन नश्यतीति ॥ २६७ ॥
घिअमीसि अविक्षसपिण्डी सेअविहिणा वर्गाहि अवणेह ।
सिंगिअमच्छअविहिणा मिअंककनिनावद गोसग्गे ॥ २६८ ॥

घृतमिश्रितचिकसपिण्डी स्वेदविधिना व्रणानपनयति ।
शृङ्गिमत्स्यवेदना मृगाङ्कान्तिरिव निशान्ते ॥
गोघृतेन मिश्रिता भ्रष्टपत्रवृण्डिपिण्डी स्वेदविधिना शृङ्गयात्यमीनदंश-
सङ्कान्तविषव्यथामपसारयति । (अथवा ?) रात्र्यवसाने ज्योत्स्नेवेति ॥ २६८ ॥
डक्कमिमि लोहघडे उद्धरिए कण्टए (व) डक्काहि ।
णासह वरदीए विसं दिणणाए व फाणि(ज्ज)अरसमिमि
[॥ २६९ ॥

दंशे लोहघडे उद्धृते कण्टके वा दंशे ।

नश्यति वरव्या विषं दत्ते (वा) फाणिज्जकस्य (रसे) ॥

मस्तकस्य क्लेवम्बवा (शेरे ? रसे) दत्ते सति तद्विषं नश्यतीति ॥ २६९ ॥

क्लेषो मिरिअमहोसहकेसरकुठिलेहि मन्छिभागरक्तं ।
णासेह घउम्मीसिअसअउपका(त्वं)धवकओ व्य ॥ २७० ॥

लेपो मारिचमहौषधकेसरकुठिलेहि कुरलय् ।

नाशयति घृतोन्मिश्रितशतदुप्पादैन्द्रवकमुतो वा ॥

कटुनागरकेसरतगरैर्जलवर्तितैः समस्तैः कृतो लेपो वाक्षिकाणां सरधाणां संबन्धि विषं नाशयति । अथवा योवृत्तमिश्रवा (तत्त्वा ? निष्पा) सैन्धवलवण-
युक्तया कृतो लेप एवं फरोति ॥ २७० ॥

कुलिसतरुदुद्धवद्विअसिरीसादां शहुर्दित्तासयहरह ।

ददुरविस(मा ? भ)दिसअदारुणं ये तत्किल ? क्लेण) जलणो [व्य ॥ २७१ ॥

कुलिशतरुदुधवतितशिरीषवीजेलिंसमुपशास्यति ।

ददुरविषमतिशयदारुणमपि सालिलेन ज्वलन इव ॥

सुधाशूक्षस्य क्षीरेण पिष्टं क्षीरतरुणजैः कृतेन लेपेन लिंगं मण्डूकविषं
घोरमपि नश्यति । व्यक्तमुपमानमिति ॥ २७१ ॥

हरवल्लहरसमीसं दुद्धसमं गुलघआण पल्लजुभक्तं ।

उन्मत्तसुणहविसमविसवे(अ)णं हरह पाणेण ॥ २७२ ॥

हरवल्लभसुरसोन्मिश्रं दुर्गसमं घृतगुलानां पल्लयुगलय् ।

उन्मत्तश्च(विषय)विषवेदनां हरति पानेन ॥

मातुलस्वरससहि(तेन ? त)क्षीरतुस्यांशयोर्वृत्तगुलयोः पलद्वयम् । एवमुक्तं
भवति — चतुर्णा द्रव्याणां प्रत्येकमर्धपलम् एकत्र पलद्वयं पानेनोषयुक्तम्
अलर्कदशनसंक्रान्तवोरविषव्यथां निवारयतीति ॥ २७२ ॥

काडंबरिआमूलं हरदहअफकाइ तण्डुवज्ज्वेण ।

समवीआइ व पीआइ कविलविसदोससमणाइ ॥ २७३ ॥

काकोदुम्बरिकामूलं हरदपितफलानि तण्डुलज्जेन ।

समवीजानि वा पीतानि कापिलविषदोषशमनानि ॥

सेरकोदुम्बरिका फल्सु तस्या मूलं तण्डुलधावनेन सह पिष्टवा पीतं
शदंशविषदोषं शमयति । अथवा धुर्धूकफलानि असनतरुमूलहुल्लांशानि
तेनैव तण्डुकज्जेन पीतान्युक्तं कार्यं कुर्वन्तीति ॥ २७३ ॥

जलपल्लिभाए गोइजिजआए भहुभीसिआए कअळेवो ।
णीसेसजीभसंभवणहइन्नविसं गहं गेह ॥ २७४ ॥

जलवतिनया गोजिहया (मधुमिश्रितया) कुतलेपः ।
निशेषजीवसम्भवनसदन्तविषं थर्वं नयति ॥

गोजिहिकया गोधूनिकया यानीयेन विषया माक्षिकेण सहितया
(श्रृः कु)तलेपः सर्वेषां विषवतो प्राणिनां नसदशनसुदूर्मवं धपयति ॥ २७४ ॥

निम्बमसीवडवक्कल्काढिअसक्लिक्षेण लिसमुवसमह ।
णहइन्तविसं गहं दाशणिसारअणि(वि ?)लित्तं व ॥ २७५ ॥

निम्बरजनीवटवलक्कथितसलिलेन लिसमुपशाम्यति ।
नसदन्तविषं गुरुकं दाशनिशारजनीलित्तं वा ॥

पिचुमन्दपत्रन्यग्रोधत्वग्भिस्तुल्याभिः कथितेन सलिलेन लित्तं घोर-
मणि पूर्ववन्नसदन्तजं विषं विनश्यति । अश्वा दार्ढीपिण्डहरिदाम्यां जल-
पिष्ठाम्यां लिसमेवं भवतीति ॥ २७५ ॥

पत्तंगणिसाकेसरमज्जिहारअणिक्लेविआ (कूआ) ।
उवसमह इं(गु)ईतरुवक्कल्क्लेवेण गणहं व ॥ २७६ ॥

पत्तंगनिशाकेसरमज्जिहाचित्रवलिलता दार्ढीत्येताभिर्जलपिष्ठाभिर्मत्तोति-
सा(!) लता विनश्यति । तथा इङ्गुर्दीनुक्षस्त तिरुवक्कल्क त्वचा जलपिष्ठया लित्तं
सद् वा पिट(पः)कविशेष उपशाम्यति इति । उपमानदोरण द्वितीयप्रयोग इति ।
तत्र लता सूर्यकिरणमध्यमेवा(रि ? ति) दुल्क्षप्राणिरूपा दंशोवेशवानुमेया । आयु-
(व ? वेद)दात् तसा लक्षणानि ज्ञयानी(ति) ॥ २७६ ॥

मूळेहि व बीएहि व कज्जुअपिहिलि लिसमुवसमह ।
कीडविह(अ ? आदि)दुहं क्लंबासुरताक्षिफक्षिणीण ॥ २७७ ॥

मूलैर्वा बीजैर्वा काश्चिकापिष्ठैलिसमुपशाम्यति ।
कीटपिटकादिदुहं लम्बासुरताक्षिफलिनीनाम् ॥

तिरुलालुदेवतालीलाज्जलीनमेकतमाया मूळैः फूलैर्वा आरनालसञ्चू-
णिर्देहच्छेपस्य शारीरकीटपिटकादित्वग्देषो विनश्यति । कीटादि भन्न्याकारम् ।

येषां लोहितपा(पा ? मा)नां पाकेन विना स्वेदः कठिनं च मुखं दृश्यते ते पिटकाः प्रसिद्धा विकारा इति ॥ २७७ ॥

तिलसरिसबमीसकरञ्जबीअक्लेवेण सअल्पिडआण ।
(दा ? त)रुणफलदन्तिणिहि व भवञ्जाइ पसरो विळि-
[त्ताण ॥ २७८ ॥

तिलसर्षपमिश्रकरञ्जबीजलेपेन सकलपिटकानाम् ।

(दा ? त)रुणफलदन्ति(नी)भ्यां वा भिद्यते वा प्रसरो विलिमानाम् ॥

तिलसिद्धार्थकचूर्णमिश्रैः करञ्जस्य नक्तमालस्य बीजैः पार्नीयपिष्टैः
कृतेन लेपेन ये केचित् पिटकमेदाः शरीरेषु सम्भवान्ति, तेषां प्रसूतिनिर्वर्तते ।
यदि तरु(ण)स्यैरण्डस्य फलं (तेन) तथा दन्तिन्या निकुम्भेनेत्येताभ्यां कृताभ्या-
मेतत् कार्यं भविष्यतीति ॥ २७८ ॥

जाळावद्विअणं हरेन्ति जळवद्विआइ सघआइ ।

णीक्लीतण्डुलमूलाइ णूणसुवल्लेवमत्तेण ॥ २७९ ॥

ज्वालागर्दभवेदनां हरन्ति जलवर्तितानि सघृतानि ।

(तिल ? नीली)तण्डुलमूलानि नूनमुपलेपमात्रेण ॥

नीलिन्या मेघनादस्य च मूलानि नूनमुपलेपमात्रेण तोयवृद्धानि वृतेन
सहितानि लेपादव ज्वालागर्दभास्यस्य व्याधेः सम्बन्धिनीं व्यथां शमयन्ति ।
यस्यैवं लक्षणं पठन्ति — दोषैः पित्तोल्बणैः मर्तैः विसर्पवत् शोफपाकस्तात्रो
ज्वरकृत् ज्वालागर्दभौ जालगर्दभ इति द्विधा चास्य संज्ञा श्रूयत इति ॥ २७९ ॥

गोद्विभिआए मूलं (अहवा) उत्कण्टअस्स विहिगहिअं ।

तण्डुलजलेन दत्तं शीतलिकानिवारणं करोति ॥

गोजिहिकाया मूलमथवोत्कण्टकस्य विधिगृहीतम् ।

तण्डुलजलेन दत्तं शीतलिकानिवारणं करोति ॥

गोजिहिका व्याख्याता, तस्या मूलं ज्येष्ठोदकेन पिष्टं तेनैव सह पीतं
सत् शीतलिकाव्याधेर्विस्फोटास्यस्य विनाशं सम्पादयति । (अथवा उत्कण्ट-
कस्य । विनाशं सम्पादयति । !) अथवा उत्कण्टकस्य पुनर्नवाया मूलमेवमुक्त-
कार्यं करोति । सर्वैषधीनां ग्रहणे विधिनियमविशेषो ग्रन्थसमासौ विवाक्षित
इति ॥ २८० ॥

उवसगगम्मि पअडे रअणी चिञ्चादल्लेहि सञ्जुत्ता ।
सिसिरजल्पिष्टीपीआ करेइ सीअल्लिअपडिसेहं ॥ २८१ ॥

उपसर्गे प्रवृत्ते रजनी चिञ्चादलैः संयुक्ता ।
शिशिरजल्पिष्टीपीता करोति शीतलिकाप्रतिषेधम् ॥

पिण्डहरिद्रा अम्लिकादलैः सह शीतलेन (जलेन) सञ्चूर्णिता तेनैव सह
पीता पूर्वगाथोक्तस्य व्याधेः प्रसरनिरोधं करोति । कदा । उपसर्गे दैविक
उपद्रवे बाहुस्येन प्रवृत्ते सति । उपसर्गेजस्य शीतलिकादोषस्य निवर्तनेऽयं प्रयोग
इति ॥ २८१ ॥

जत्तिअमत्ता अङ्गे सीअल्लिआओ स्तिएहि पणेहि ।
छिण्णोहि सेकुतरुणो आउरणामेण णासन्ति ॥ २८२ ॥

यावन्मात्रा अङ्गे शीतलिकास्तावद्भिः पर्णेः ।
छिन्नैः शेलुतरोरातुरनाम्ना विनश्यन्ति ॥

यावन्मात्राः सङ्घ्या यावन्त्यः आतुरस्य गात्रे शीतलिका उत्पत्त्यवसरे
दृश्यन्ते, तावत्सङ्घ्यैरेव क्षेष्मातकतरोदलैर्देवदत्तस्य शीतलिका नश्यन्त्विति
आतुरनामग्रहणपूर्वं त्रोटितैस्ता निवर्तन्त इति ॥ २८२ ॥

*अन्ते सेअल्लिअसमुद्भवम्मि गरुएहि देहसन्दाचे ।
परिवसिअसल्लिक्षपाणं महुमीसकुळं (सं) (पुःकु)णह
[॥ २८३ ॥

रात्रिपर्युषितस्य माक्षिकसंयुक्तस्य तोयस्य पानं शीतलिकाजनितं
शरीरस्यात्मदाहं शमयतीति ॥ २८३ ॥

महिळाण तक्षणच्चिअ थक्कइ रुहिरं सिरम्मि विणिहिते ।
जलकल्लसे दुद्धेण व पीए चक्ककङ्गमूळम्मि ॥ २८४ ॥

महेलानां तत्क्षणमेव तिष्ठति रुधिरं शिरसि विनिहिते ।
जलकल्लशे दुधेन वा पीते चक्राङ्गमूले ॥

स्त्रीणामतिप्रवृत्तं रक्तं प्रदरास्यो व्याधिस्तत्क्षणेनैव निरुद्यते शीतल-
सलिलपूर्णे कलशे मस्तके न्यस्ते सति, अथवा गोक्षीरेण सुदर्शनामूले पीते
सतीति ॥ २८४ ॥

* अस्य छाया मातृकायां न दृश्यते ।

कुंसवडिभातरुमूळाइ पीअमत्ताइ तण्डुलजलेण ।
महिक्षाण महारुहिरं वरेन्ति कअब्लीहक्षाइ व्व ॥ २८५ ॥

कुशवाद्यालकतरुमूलानि (समांशानि?) पीतमात्राणि तण्डुलजलेन ।
महेलानां महारुधिरं वारयन्ति कदलीफलानि वा ॥

स्त्रीणामतिरजः कुशानां दर्भाणां तथा वाद्यालकस्य बलाया मूलानि
समांशानि वरजलेन पिष्ट्वा पीतान्येव नि(तन्व ? रुन्व)न्ति । अथवा रम्भायाः
फलं मोचकास्यं वृत्तेन सह पीतमेतत्कार्यं करोतीति ॥ २८५ ॥

तण्डुलसलिलेण बक्षा पुराणगुलविरइअन्व घोराली ।
महिक्षाण महारुहिरं (वि) पीअमत्ते णिवारेइ ॥ २८६ ॥

तण्डुलसलिलेन बला पुराणगुलविरचिता (वा) बदराली ।
महेलानां महारुधिरमपि पीतमात्रान्विवारयति ॥

ज्येष्ठसलिलेन पिष्टा तेनैव सह पीता बला (तस्या?) महारुधिरं घोरमपि
प्रदरं स्त्रीणां निवारयति । अथवा बदरचूर्णं शीतलगुलसममात्रं ज्येष्ठजलपीतम्
उक्तकार्य(कर)मिति ॥ २८६ ॥

दुद्धेण बक्षामूळं घणरवमूळाइ तण्डुलजलेण ।
महुमीसिअमेककेककं पीअं पअरं समं णोइ ॥ २८७ ॥

दुग्धेन बलामूलं घनरवमूलानि तण्डुलजलेन ।
मधुमिश्रितमेकैकं पीतं ग्रदरं शमं नयति ॥

बलायाः कन्दौदन्या मूलं गोक्षीरेण पिष्टं पीतं मधुसंयुक्तं प्रदरमतिरजः
शमयति । अथवा लोहितलीलसस्य मूलानि ज्येष्ठोदकेनैव पीतानि माथिक-
सहितान्येवोक्तं कार्यं कुर्वन्तीति ॥ २८७ ॥

पिट्ठुच्च रक्तसाक्षीण दुद्धसिद्धं सुसीअलं समहु ।
पीअमवहरइ पअरं सिवचिन्ता पापणिवहं व ॥ २८८ ॥

पि(ष्टेन ? शृं च) रक्तशालीनां दुग्धसिद्धं सुशीतलं समधु ।
पीतमपहरति ग्रदरं शिवचिन्ता पापनिवहमिव ॥

रक्तशालीनां लोहितशालीनां शालिविशेषाणां संबन्धि पिष्टं तण्डुलचूर्णं
गोक्षीरेण सह क्षीरिणीवत् पक्वं पश्चात् सिद्धं माक्षिकेण सहोपयुक्तमतिरजः
शमयति । यथा महेश्वरस्मरणं किञ्चिवप्समूहमिति ॥ २८८ ॥

लक्कका घञ्जसक्कटिभा पीआ दुद्देण हरइ महिळाण ।
मौअररसो व्व सीसे अमुणिअणिम्मीक्षिओ पञ्चरं ॥२८९॥

लाक्षा वृत्तसंक्षयिता पीता दुर्घेन हरति महेलानाम् ।
मयूरकरसो वा शीर्षे अज्ञातनिष्पी(डि)तः प्रदरम् ॥
लाक्षा तरुव्याधिः पूर्वं वृतेन कथि(ते ? ता) पश्चाद् दुर्घेन पिष्टपीता
खीणामतिरजः शमयति । अथवा अपामार्गस्य अगृहीतसंज्ञस्यैवातुरशिरसि
निष्पीडितस्य रस उक्तं कार्यं करोतीति ॥ २८९ ॥

चुणं तिअडुअदिअल्लटिभाण तिल्काढेण पिअमवहरइ ।
विसमं पि रक्तगुरुमं कुसुमणिरोहञ्च तरुणीण ॥ २९० ॥

चूर्णे श्रिक(दुक)द्विजयष्ट्यास्तिलकाथेन पीतपपहरति ।
विषममपि रक्तगुरुमं कुसुमनिरोधं च तरुणीनाम् ॥

व्योषस्य चूर्णं ब्राह्मणयष्ट्याश्च मूलचूर्णमेवं चतुर्णा समांशानां चूर्णं
तिलकथितेन सह पीतं खीणां धोरमपि रक्तगुरुमं वातेन गुल्मत्वमापादितं
रक्तं तथा कुसुमस्य क्रतुकालजस्य रक्तरोधं स्तम्भं शमयतीति ॥ २९० ॥

किञ्चकणागुल्मअणफलदन्तिजल्लखारतुंबिबीएहि ।
सकुलिसदुद्धा वर्ती जोणिगआ कुसुम(सं)जणणी ॥ २९१ ॥

किञ्चकणागुल्मदनफलदन्तीयवक्षारतुम्बिबीजैः ।
सकुलिशदुग्धा वर्ती योनिगता कुसुमसञ्जननी ॥

किञ्चं सुराबीजं तथा पिप्पली तथा गुलः तथा मदनस्य सुमनस्य
फलं तथा निकुम्भः तथा यवशूकः तथा तिक्कालाबुबीजान्येतानि तुल्यांशानि
मुघाक्षरेण वर्तितानि कृत्वा कृता वर्ती खीणां वराङ्गन्यस्ता कुसुमस्यान्तर्भवस्य
रजसः प्रवर्तनीति ॥ २९१ ॥

णवणा(अ)एसरचुणं घण पाऊण कुसुमादिअहेसु ।
दुद्धरआ स + णरसञ्जमेण णारी सुअं लभइ ॥ २९२ ॥

नवनागकेसरचूर्णं घृतेन पीत्वा कुसुमादिवसेषु ।

दुग्धर(त ? ता) सदा नरसङ्गमेन नारी सुतं लभते ॥

नवस्य प्रत्यग्रस्य कनकस्य चूर्णं गोघृतेन सहावलेहं प्रागृतुदिनान्युप-
युज्य गोक्षीराहा(र ? रा) पुरुषसंप्रयोगेन पुत्रं लभते । सदेति, प्रयोगस्याव्यभि-
चारार्थं नियग्रहणमिति ॥ २९२ ॥

सघअं णाम(ण)विहिणा दाहिणणा(सा)उडाम्भ उदुसमए ।
वज्ज्ञाणं देइ सुअं लिङ्गाङ्गिअलक्षणामूलम् ॥ २९३ ॥

सघृतं नावनविधिना दक्षिणनासापुटे क्रतुसमये ।

वन्ध्याभ्यो ददाति सुतं लिङ्गाङ्गितलक्ष्मणामूलम् ॥

केनचिद् वस्तुना लिङ्गितेन लिङ्गेनाङ्गितं कृतचिह्नं यलक्ष्मणायाः पुत्र-
जनन्योषधेमूलं तद् वन्ध्याभ्यः गर्भग्रहगरहिताभ्यः पुत्रजन्म प्रयच्छति केन
प्रकारेण * ॥ २९३ ॥

(दक्षिण ? एके)ण सिहिसिहालक्षणाण भूक्तेण दुद्धपीण ।
गडमं धरेइ भाहिका कुसुमवर्द्ध तीणिण दिअहाइ ॥ २९४ ॥

एकेन शिखिशिखालक्ष्मणयोर्मूलेन दुग्धपीतेन ।

गर्भं धारयति महेला कुसुमवर्ती त्रीणि दिवसानि ॥

मयूरशिखापुत्रजननीमूलयोरेकतमेन गोक्षीरेण सह त्रीणि दिवसानि
पिष्टपी(तानि ? तेन) महेला गर्भमपत्यं गृह्णाति । वन्ध्या पीतसंयोगा(?) न
भवतीत्यर्थः ॥ २९४ ॥

कुण्डं कुरण्डमूलं ऋद्धिं गडभस्स पीअमणुदिअहं ।

गोहामिसे व कमिसो थोअत्थोअं समव्यसिअं ॥ २९५ ॥

करोति कुरण्टकमूलम् ऋद्धिं गर्भस्य पीतमनुदिवसम् ।

गोधामिषं वा क्रमशः स्तोकस्तोकं समव्यस्तम् ॥

कुरण्डस्याम्लातकस्य मूलं पानीयेन पिष्टं सद् तेनैव सह प्रति-
दिवसं पीतं गर्भस्य ऋद्धिं सम्पूर्णधातुत्वं करोति । अथवा गोधा प्राणिविशेषः
प्रसिद्धस्तन्मांसं क्रमेणाभ्यस्यमानमुक्तं कार्यं करोतीति ॥ २९५ ॥

* अवशिष्टो भगः छसः स्यात् ।

जलपिदुं जोणिग्रं धरेह (ण धरेह) जडुजल्पीअं ।

गद्भं लक्ष्मेसादिसाभवमुन्दुरुकणिणआमूलं ॥ २९६ ॥

जलपिष्टं योनिगतं धारयति न धारयति ज्येष्ठजल्पीतम् ।

गर्भं यक्षेशदिग्भवमुन्दुरुकणिकामूलम् ॥

उन्दुरुकणिकाया मूषिककणिकाया मूलसुदीवीप्रसृतं जलेन पिष्टं वराङ्गस्थं
सदृ गर्भं धारयति । तण्डुलधावनेन सह पिष्टं पीतं तु गर्भं न धारयति प्रवर्त-
यतीत्यर्थः ॥ २९६ ॥

जा महुघअमीसपलाशवीअलेवं करेह भअकुहरे ।

उदुसमए सा महिला ण कआ(इ) वि होइ गद्भवर्ह
[॥ २९७ ॥]

या मधुघृतमिश्रपलाशवीजलेपं करोति भगकुहरे ।

ऋतुसमये सा महेला न कदाचिदपि भवति (गर्भवती) ॥

या स्त्री गोघृतक्षौद्राभ्यां सहितेन पलाशतरोः किंशुकस्य वीजानां
चूर्णेन योन्यन्तरम् ऋतुकाले लिम्पति, सा न कदाचिदपि गर्भं गृह्णाति ।
ऋतुकालशेषप्रयोगो न तु सकृदेवेति ॥ २९७ ॥

रहस्यमए तेलकोळ्यं गद्भासअवअणविणिहिअं विहिणा ।

अवहरइ लोणखण्डं गद्भभअं दुहरण्डानाम् ॥ २९८ ॥

रतिविरामे तैलार्दं गर्भशयवदनविनिहितं विधिना ।

अपहरति लवणखण्डं गर्भभयं दुष्टरण्डानाम् ॥

दुश्शरीलविधवानां सैन्धवशकलं तिलतैलाभ्यक्तं गर्भसम्भवं त्रास-
हरति । गर्भं तासां नाशयतीत्यर्थः । किं कृतं सत्, सुरतावसाने गर्भग्रहण-
मुखे विधिना तत्रैव सम्यकसमर्पणरूपेण प्रकारेण निक्षिप्तमिति ॥ २९८ ॥

पूसुम्मूलिभहरदइअमूलिअं णिअकडीए बन्धेडं ।

कामेह कामिणीओ कामेन्ति ण पसवितं जाउ ॥ २९९ ॥

पुष्योन्मूलितहरदयितमूलिकां निजकटौ बद्ध्वा ।

कामयन्तं कामि(नी॑न्यः) कामयन्ते (न) प्रसवितुं यान्ति ॥

पुष्यनक्षत्रेत्वातां मातुलशिफां स्वनितम्बे ग्रथयित्वा रमणी रमयति ।

यास्ता॑ः प्रसवं नेच्छन्ति ॥ २९९ ॥

जळकुसुमकन्दतिळसकराओ महुमीसिआ(ओ) पीआओ ।
वारेन्ति गब्भपडणं धर्ममर्ह कुगाइगमणं व ॥ ३०० ॥

जल(कुसुमकन्दतिळ)शर्करा मधुमिश्रिताः पीताः ।

(धा॑ वा॒)रथन्ति गर्भपतनं धर्मपतिः कुगातिगमनमिव ॥

जलकुसुमस्य पद्मस्य कन्दं विसं तथा तिलास्तथा सितशर्करा
एतानि समांशानि माक्षिकेणोपयुक्तानि गर्भस्य पातं निरुन्धन्ति । यथा धर्म-
बुद्धिनरकपातमिति ॥ ३०० ॥

धाअइकुसुमसमगाणीकुपलसवरकुसुममारेहि ।

ण पडइ गब्भो जळसण्ठिआइ दुर्घेण पीएहि ॥ ३०१ ॥

धातकीकुसुमसमज्ञानीलोत्पल(शवर)कुसु(म)मारैः ।

न पतति गर्भो जलसंस्थिताया दुर्घेन पीतैः ॥

आ नामेः पानीयान्तर्गताया गर्भवत्या गर्भम् एतैर्द्रव्यैर्गोक्षीरेण सह
पीतैर्न पतति न स्वति । कैद्रव्यैः । धातकी मदयन्ती तत्पृष्ठस्तथा लज्जाव-
त्यास्तथा कुवलयैस्तथा लोध्रेण एतैः समांशैमाक्षिकेणावलोलितैरिति ॥ ३०१ ॥

सिहसुरहिकलमतण्डुक्लचुणणं समसकरं पिअन्तीए ।

उंबरिकन्दकसाएण पडइ गब्भो (ण) महिळाए ॥ ३०२ ॥

सितसुरभिकलमतण्डुलचूर्णं समशर्करं पिबन्त्याः ।

उदुम्बरिकन्दकषायेण पतति गर्भो न महेलायाः ॥

शुक्लस्य सुगन्धस्य च शालेः पिष्टं सितशर्करासमां(शैःशं) काकोदुम्बरि-
काया मूलकथितेन सह पिबन्त्याः (नया॑ नार्या॒) गर्भो॑ (महेलायाः॒) शुक्लाशुक्लस्य
सुगन्धस्य शालेः पिष्टम्भितशर्करासमांशैः काकोदुम्बरिकाया॑ मूलकथेन सह
पिबन्त्यानया॑ गर्भो॑) न विश्ववतीति ॥ ३०२ ॥

धंभेइ गब्भपडणं कुल्या(कु॑?)लकरकहमं खुदुत्तेण ।

..... धारिआ गिरिअणिअजडव ॥ ३०३ ॥

(स्तम्भयति गर्भपतनं कुलालकरकदं शुहूतेन ।

..... धृता गिरिकर्णिकाजटा वा ॥)

कुम्भकारपाणिलभो॑ मृत्यिण्डो माक्षिकयुक्तेन छागक्षीरेण सह पीतो॑
ग(भिणी॑ र्भ नि)रुणद्धि । अथवा श्वेतस्पन्दनाया॑ मूलं नारीनितम्बवद्धमेवं करो-
तीति ॥ ३०३ ॥

पञ्चरह शोणिअं गविभणीए गठभाव जीए महिळाए ।
तिस्सा पाणं तण्डुक्षजळेण पारावअपुरीषम् ॥ ३०४ ॥

(प्रस्तवति शोणितं गर्भिण्या गर्भाद् यस्या महेलायाः ।
तस्याः पानं तण्डुलजलेन पारावतपुरीषम् ॥)

यस्या गर्भिण्या गर्भाद् रक्तं स्वति, तस्यास्तन्निवृत्तये कलरवमलं
ज्येष्ठाजलेन सह पानं देयमिति ॥ ३०४ ॥

महुअसिआकुवल्लभकन्द(चुण)पाणं परिभमह गठभे ।
महिलाण हरह पीडं परि(पी?षे)ओ साइलो तहभ ॥

मधुकसिता(कुवलयकन्दचूर्णपानं परिच्युते गर्भे ।

महेलानां हरति पीडां परिषेकः शीतलस्तथाच ॥

मधुयष्टिसितोत्पलमूलानां समांशानां चूर्णस्य पानीयेन सह पानं स्त्रीणां
गर्भच्युतौ सत्यां वेदनां निवारयति शिशिरश्च परिषेक इति ॥ ३०५ ॥

कहिआरनालपीअं सिन्धुभवहिंगुचुणमवलाण ।

तुरिअं करेह प्रसवं कडिबद्धा मातुलजडव ॥ ३०६ ॥

कथितारनालपीतं सिन्धुद्धव(हिङ्क)चूर्णमवलानाम् ।

त्वरितं करोति प्रसवं कटिबद्धा मातुलजटा वा ॥

सैन्धवलवणवाहीकयोऽचूर्णं कथितकाञ्चिकेन सह पीतं स्त्रीणामाशु
गर्भमोक्षं करोति । अथवा हरवलभस्य मूलं स्त्रीनितम्बे ग्रथितमेवं करोति ॥

एककं सुरअह्वाभसमोरअमूलाण विहिपरिगगहिअं ।

माहिलाण कडिणिबद्धं सुहप्रसवं कुणह णिमिसेण ॥३०७॥

एकं सुरतस्वायसमयूरकमूलानां विधिपरिगृहीतम् ।

महेलानां कटि(नि)बद्धं सुखप्रसवं करोति निमिषेण ॥

सुरतरुः पारिभद्रकः तथा वायसजङ्घा तथा अपामार्गः एतन्मूलानामेकं
स्त्रीणां नितम्बग्रथितं सुखेन शीघ्रं च प्रसवं करोतीति (विधिरक्षति?) ॥३०७॥

बादाए मोरअस्स व मूलं महिलाण जोणिविणिहित्तं ।

कुणह सुहं विअ प्रसवं दुक्खप्पसवाण वि खणेण ॥३०८॥

भङ्गया अपामार्गस्य वा मूलं महेलानां योनिविनिहितम् ।

करोति सुखमेव प्रसवं (दुःख)प्रसवानामपि क्षणेन ॥

भग्नधा अपामार्गस्य (वा) मूलं स्त्रीणां वराङ्गनिक्षिसं सङ्केशप्रसवानामप्य-
क्षेत्रेनैव शीत्रं गर्भमोक्षं सम्पादयतीति ॥ ३०८ ॥

जह तं सोरअमूलं पावो कुद्दह समुद्दरिज्जन्तं ।

ता पस त्विह कुमारीं भहिक्षा तणभं अकुद्धम्मि ॥ ३०९ ॥

यदि तन्मयूरकमूलं तदानीं खण्डयते समुद्दधियमाणम् ।

तद् प्रसोष्यते कुमारीं महेला तनयमखण्डिते ॥

यदि तदपामार्गमूलं पूर्वोक्तप्रयोग(र्थ)मुन्मूल्यमानं तदानीमेव त्रुत्यति
तामारी कन्या जनयिष्यतीति ज्ञेयम् । अत्रिते तूद्धृतं पुत्रमिति ॥ ३०९ ॥

मुहुर्द्दुसप्यकञ्चुभमसिणमसीकुसुमसारमारभिवभी ।

ज्ञ(स्त्रि) विसल्ला जाभह गव्यवहै भूदधवभा वि ॥ ३१० ॥

पुटदग्धसर्पकञ्चुकमसृणमषकिसुमसारभरितासी ।

शगिति विशल्या जायते गर्भवती मृदगर्भायि ॥

अन्तर्धूमदग्धेन सुजग्निर्गेकेन कृतं यत् सूक्ष्मपिष्ठं (भरिते ? तेन) माशि-
कमिश्रितेन पूरितेन्ना अपमार्गप्रवृत्तगर्भायि श्री तत्कालमेव विगतशल्या
सम्पद्यते । सुखेन शीत्रं मुञ्चतीत्यर्थः ॥ ३१० ॥

थोयणाच्चिअ णिपडह (पुःकु)लिसच्छीरेण सीसणिहिएण ।
महिक्षाण गव्यमसल्लं सरपुंखामूलिभाएण ॥ ३११ ॥

स्तोकेनैव नियतति कुलिशक्षीरेण शीर्षनिहितेन ।

महेलानां गर्भ(शल्यं) शरपुङ्खामूलिकामा वा ॥

मुधाशीरेणाल्पेनापि मूर्धन्यस्तेन छीणां जरायुः केवलगर्भरहितो वा
निपततीति । अथवा बाणपुङ्खाया. मूलेन शिरसि न्यस्तेन एवं भवतीति
॥ ३११ ॥

पडह पभावेणाच्चिअ गव्यमो महिक्षाण जोणिधरिआए ।

जाभा वा जडाए ॥ ३१२ ॥

....

....

....

आद्वयः शेतापराजिताया जटामूलेन धीर्यमानेणैव महेलानां गर्भः
प्रवर्तते । कीदृश्या । अन्तर्वराङ्गस्थापितया । अथवा काकादन्याः शिफैवं
जडाए गर्भः पततीवि ॥ ३१२ ॥

पाडेह जरसणाहैं गव्भं पि गव्भं जरं (च) पाडेह ।

महिलाण चरणचूडं उत्तरिणीभूलिभावहभं ॥ ३१३ ॥

पातयति जरासनाथं गृतमपि (गर्भं जरं च) पातयति ।

महेलानां चरणन्यस्तमुत्तरिणीभूलिकावलयम् ॥

उत्तरस्या ? रिण्या) उष्ट्रवारुण्या मूलं वलयीकृतं पयोक्षिसं लीणां तत्कालमेव जरायुसहितं विपक्षमपि गर्भं पातयति । तस्मिन् वा पूर्वपचितं शिष्ठं (?) जरायुमपि पातयति ॥ ३१३ ॥

दरचुणिणअगोसेणाडभमूलमूलखण्डेण (?) जोणिविणिहि-
[एण ।

रमणीण तकखणाद्विअ णिपडह गव्भो पर्येवन्तो ॥ ३१४ ॥

....

दरचूर्णितगोरसेन वराङ्गन्यस्तेन तत्कालमेव गर्भं प्रवर्तत हति ॥ ३१४ ॥

जज्जरिअतिलङ्गतुंषिभपुणणणवा(स)रसमूलखण्डेण ।

गव्भासभमुहछित्तेण पडह गव्भो मुहुत्तेण ॥ ३१५ ॥

....

जर्जरितैलाभ्यक्तमार्दं वर्षाभूमूलं गर्भग्रहणीवदननिश्चिसं प्रवर्तयति गर्भं शीघ्रमेवेति ॥ ३१५ ॥

मइरामण्डाळोलिभपुराणगुळसुरसपत्तसरसेहि ।

पीएहि जाइ णासं वरंगसूलं पसूभाण ॥ ३१६ ॥

मदिरामण्डाळोलितपुराणगुळसुरसपत्रस्वरसाभ्याम् ।

पीताभ्यां याति नाशं वराङ्गशूलं प्रस्तानाम् ॥

(मदिरा) स्वच्छभागेन मिश्रितो यो जीर्णगुलं मज्जुकापलवगुणनिः प्यन्दः ताभ्यां गुलस्य कर्षे द्रवद्रव्यस्य पलत्रयेणेति मात्रया मिश्रीकृत्य पीताभ्यां वृत्तप्रसवानां नारीणां प्रसवजनिता वेदना नश्यतीति ॥ ३१६ ॥

णासइ वरंगविअणा पुणणणवामोरआण एकस्स ।

सरसेण लाति वडहसहा वि अन्तो णिहित्तेण ॥ ३१७ ॥

न इयति वराङ्गवेदना पुनर्नवामयूरकयोरेकस्य ।
स्वरसेन ऋटिति दृढुस्सहाप्यन्तनिहितेन ॥

वर्षाभ्वा अपामार्गस्य च मध्यादेकतरस्य स्वरसेन निजनिःप्यन्देन
योन्यन्तरनिक्षिसेन स्त्रीणां तीव्रमपि योनिशूलं तत्कालमेव निवर्तत इति
॥ ३१७ ॥

चिडेह जोणिविअणं पञ्चगुलतिललतिम्मिअं तूळं ।

अन्तोणिहितो ओव्व फुडं सज्जाआलंबुसारइओ ॥ ३१८ ॥

विघटयति योनिवेदनां पञ्चाङ्गुलतैलसिक्तं तूलम् ।

अन्तनिहितो वा स्फुटं कम्बालम्बुसारचितः ॥

कार्पासपिञ्चम् देरण्डकमूलबीजतैलाभ्यक्तं योन्यन्तरन्यस्तं तच्छूलं
शमयति । अथवा श्रमणशीषके(ण) (केशः क्लक्षण) चूर्णाङ्गुलतेन वृतभर्जितेन सम्पा-
दितं सद् यावकसारं प्रायः तद्रुतं कलाल्यया प्रसिद्धं योनिशूलं नाशयति । संयाव-
विरचने द्विधा युक्तिर्थं तसवृतमध्ये श्रमणशीषचूर्णं भृष्टं कृत्वा तत उद्धृत्य
पानीयपिष्टं पिण्डीकृत्य यथासुखावहं वृताभ्यक्तं योनौ संयोज्यमित्येकः
प्रकारः । द्वितीयस्तु पानीयेन सूक्ष्मपिष्टं पिण्डीकृत्य तसवृतेनादर्दक्तं पूर्ववद्
योनौ संयोज्य तथा निवेश्यमिति ॥ ३१८ ॥

अवहरइ जघकखारो पक्कल्वं सूहआण महिलाण ।

कदिअं जळेण घएण वा पीअं वेरं विसाओ व्व ॥ ३१९ ॥

भपहरति यवक्षारं पक्कल्लं सूतिकानां महेलानाम् ।

कथितं जलेन वृतेन वा पीतं वीर्यं विषाद इव ॥

वृतप्रसवानां स्त्रीणां याद्वशं शूलमुत्पद्यते तस्य पक्कल्लमित्यारुण्या ।
तद् यवशूकः कफादिकानां कथिततोयेन वा पीतं वृतेन वावलेहयोर्यं कृत्वा
क्रमात् पानावलेहनोपयुक्तः शमयति । स्पष्टमुपमानमिति ॥ ३१९ ॥

दुङ्घेण कल्पतण्डुलचूणणं पीओ चिदारिकन्दो वा ।

सत्त्वाहं दुङ्घरआए कुणइ दुङ्घं पस्त्वआए ॥ ३२० ॥

दुग्धेन कलमतण्डुलचूर्णं पीतो चिदारिकन्दो वा ।

सप्ताहं दुग्धरतायाः करोति दुग्धं प्रसूतायाः ॥

गोक्षीरेण सद्वशकालं शालेस्तप्तुलानां सम्बन्धिं पिष्टं सप्त दिनानि पाने-
नोपयुक्तं जातापत्त्यायाः अल्पक्षीरायाः क्षीरवृद्धिं करोति । (तथा विदारिकन्दं वा)
तान्येव सप्त दिनानि क्षीरप्रधानमेव सुज्ञानायाः भरितस्तनीयुक्तं कार्यमिति(?)
॥ ३२० ॥

कुकुरमहयमूलं चच्चिवअधरिअं सुहम्मि महिक्वाए ।
हरह ठणकीइए कुणइ (ठ)णारिद्वित्र्व सत्ताहा ॥ ३२१ ॥

कुकुरमर्दकमूलं चर्वितवृतं मुखे महेलायाः ।
हरति स्तनकीटकान् करोति स्तन्यद्विं च सप्ताहात् ॥
कुकुरमर्दकस्य रामशीतलिकाया मूलं तच्चूर्णितं सदास्यान्तरस्था-
पितं नार्याः कु(च्यो)रुत्वान् क्षीरदोषकृतान् कण्टकप्रायान् विकारान्
नाशयति, क्षीरं च वर्धयति सप्त दिनान्युपयुक्तमिति ॥ ३२१ ॥

हरह यिसाक्षामूलं थणविअणं कामिणीण लेवेण ।
तणअभवं सहश्रिहो कुमारिकन्दो व्य णिमि(थे)ण ॥ ३२२ ॥

हरति विशालामूलं स्तनवेदनां कामिनीनां लेपेन ।
तनयभवां सहरिद्रिः कुमारिकन्दो वा निमिषेण ॥
स्त्रीणामपत्याविपत्यादिव्यथादिजां कुचपीडामिन्द्रवासुणीमूलं पानीयपिष्टं
विलेपेनोपयुक्तं नाशयति । अथवा पिण्डहरिद्रासहितं फलकुमारीमूलमेवोपयुक्त-
मतिशीत्रमेवं करोतीति ॥ ३२२ ॥

तणुर्दिकरेह मज्ज्ञं पीअं महिएण माहवीमूलं ।
स्त्रीहृव्य णिशाविरमे कशेकुअं घअ नहुम्मीसं ॥ ३२३ ॥
तनूकरोति मध्यं पीतं मथितेन माधवीमूलम् ।
लीढं वा निशाविरामे कशेलुकं वृतमधून्मिश्रम् ॥
माधव्या अतिमुक्तकलताया मूलं तक्रेण सह पीतं स्त्रीणामुदरं (तनू-
करोति ।) अथवा गोवृतमाक्षिकाभ्यां मिश्रितं कम्भिलुकं माचितं चूर्णिकृतं
सदबलेहनोपयुक्तमेवं करोति ॥ ३२३ ॥

गोमअविरुक्तिवाआइं जब्बद्विभसघअवरणअदब्लेहि ।
उब्बद्विआइ बहुसो कक्षसिभाणं विणासान्ति ॥ ३२४ ॥

गोपयविरुक्षितानि जलवर्तितसघृतवरणकदलैः ।

उद्वर्तितानि वहुशः किकिसिकानि (विनश्यन्ति) ॥

(किकिसिकानि) ग्रन्थिकात्वग्भेदजलवैरुप्यहेतवो रोगाविशेषाः गोदाकृता प्रथमं विरुक्षत्वं प्रतिपादितानि पश्चाद् गोघृतसंयुक्तैर्वरणघृक्षस्य भेतपुष्पाख्यस्य पत्रैस्तोयपिष्ठैः पुनः पुनः कृतैरुद्वर्तनैः शाम्यन्ति ॥ ३२४ ॥

कप्प्यासवीभसाहिअघअपोणी जोणिसूलमवहरह ।

मूसिअपिसिअविपक्तं तेक्लङ्कं (व) वरंगविवर्भसं ॥ ३२५ ॥

(कार्पासवीजसाधितघृतपोणी योनिशूलमपहरति ।

मूषिकपिशितविपक्तं तैलमिन्द वराङ्गविभ्रंशय ॥)

कार्पासवीजैः साधितेन घृतेनाक्ता कार्पासवीजचूर्णेनावचूर्णिता यासौ पोणी कार्पासादिपिचुरुष्णीकृता योनौ समर्पिता तच्छूलं निर्वतयति यथा डन्दुरुमांससिद्धं तैलं वराङ्गस्य बहिर्निस्सरणरूपेण विभ्रंशमभ्यङ्गाविवर्तयति । घृततैलपाकविधिः सामान्येनोक्त इति ॥ ३२५ ॥

पविसइ णिक्कन्ता वि खु कारक्लीकन्दलेविभा जोणी ।

सदिक्का वि होइ गाढा सुरगोदअ(घअ)कअब्भंगा ॥ ३२६ ॥

प्रविशति निर्गतापि खलु कारख्लीकन्दलेपिता योनिः ।

शिथिला(पि) भवति गाढा सुरगोपक(घृत)कृताभ्यङ्गा ॥

बहिः प्रस्तुतमपि स्त्रीणां वराङ्गमन्तः प्रविशति प्रकृतिस्थं भवति, कारवल्ली निष्पर्याया, तन्मूलेन जलपिष्ठेन कृतलेपं सत् । तथापि शिथिला स्त्रीणापि गाढा हडा भवति योनिः इन्द्रगोपाख्यः कीटस्त्वच्छरीरचूर्णयुतेन घृतेनाम्यत्का सतीति ॥ ३२६ ॥

माआफलमधुकपूरपूरिअं होइ कामिणिजणस्स ।

चिरगलिभजोव्वणस्स वि वरंगमइगादसोमालं ॥ ३२७ ॥

मायाफलमधुकपूरपूरितं भवति कामिनीजनस्य ।

चिरगलितयौवनस्यापि वराङ्गमतिगाढसुकुमारम् ॥

मायाफलानि प्रसिद्धानि तैस्तथा माक्षिकवनसाराभ्यां भरितं स्त्री-
(जनस्य) बहुवृद्धस्यापि वराङ्गं विगतशैथिल्यं मृदुस्पर्शं च भवति ॥ ३२७ ॥

धाभइतुरंगगन्धाकाराअणिखडरसाहिअं साक्षिकं ।

पक्षसाक्षणेण जोर्णि कुणइ गाढग्रं सुइरं(?) ॥ ३२८ ॥

(धातकितुरङ्गगन्धाकारायणिनिर्यासिसाधितं सलिलम् ।

प्रक्षालनेन योनिं करोति .... ॥)

धातकितुरङ्गगन्धाकारायणिनिर्यासिसाधितं सलिलं प्रक्षालनेन प्रयुक्तं
बहुकालं तस्य शैशिल्यं निवारयतीति ॥ ३२८ ॥

खरतरणिकिरणभाविभमे(अ?)ण्टअरस(र?च)णण-
[मूसअवसाहि ।

मण्डूअवसासहिओ कुणइ कुमारत्तणं छेवो ॥ ३२९ ॥

खरतरणिकिरणभावितमे(क?)ण्टकरसवन्यमूषिकवसामिः ।

मण्डूकवसासहितः करोति कुमारित्वं लेपः ॥

तीव्राकरशिमभिर्भावितस्य भेण्टकस्य वातांकस्य तालहडस्य (रसेन)
तथा दर्दुरवसया तथा (वन्यमूषिकवसया) एतैस्तुल्यांशैः कृतो यः स लेपः
कुमार्याः सत्याः पुरुषोपभुक्तायाः पुनः कुमारित्वमविभग्योनित्वं सम्पादयतीति
॥ ३२९ ॥

महुक्लष्टिपञ्चपक्षवभालहुक्लसुमोहि रविभरविपकं ।

णारीवरंगगन्धं घअमदभंगेण णासेइ ॥ ३३० ॥

मधुयष्टिपञ्चपक्षवभालतीकुसुमै रविकरविपकम् ।

नांरीवराङ्गगन्धं वृतमम्यङ्गेन नाशयति ॥

मधुयष्टया तथा पञ्चमिः पल्लवैः कपित्थस्याम्रस्य जन्मीरस्य वीजपूरस्य
विष्वस्येति पक्षानां वृक्षाणां पत्रैः तथा सुमनः पुष्पेरतैः सप्तगिस्तुल्यांशैरह-
उणं गोद्वृतं पक्षमात्रं सूर्यकिरणैः क्रथितं वरङ्गाभ्यङ्गाकारीणां तद्वैर्गन्धं
नाशयतीति ॥ ३३० ॥

अवहरइ कमल(कुवल)भवीभविसोसीरजलहरविपकं ।

दुर्गन्धसिहिलपिच्छिलविसमवरत्तणं(?) तेलकं ॥ ३३१ ॥

अपहरति कमलकुवलयबीजविषोशीरजलधरविपकम् ।

दुर्गन्धशिभिलपिच्छिल ... ... तैलम् ॥

अपहरति कमलकुवलयबीजविषोशीरजलधरविपकं (तैलं) दुर्गन्ध-
शिभिलपिच्छिल, तथा वैवन्यं गिर्मोन्नतनं च नाशयतीति ॥ ३३१ ॥

पवत्ताक्षिभं सुवहुसो णिवकसाएण धूविभं पर्षा ।
णिं(च)चलकलीए वरङ्गकुहरमइसुन्दरं होइ ॥ ३३२ ॥

प्रक्षालितं सुवहुशो निम्बकपायेण धूपितं पवात् ।
निम्बत्वचा वरङ्गकुहरमतिसुन्दरं भवति ॥

पिचुमन्दकाथेन पुनःपुनर्निर्मार्जितं पवाक्षिम्बत्वचा दरधूपं छीणा
वरङ्गं सौकुमार्यसौगन्ध्यादिगुणयोगादतिसुन्दरं भवति सम्पद्यत इति ॥ ३३२ ॥

मभसासिकुद्धुमरसाउरु च(?) तण्डुलमलभकुवलभणहेहि ।
समद्दुहि लडहकामिणिवरंगधूभो समुहिद्वो ॥ ३३३ ॥

मदशशिकुद्धुमरसागुरु च(?) तण्डुलमलयकुवलयनसैः ।
समधुभिर्लटहकामिनीविराङ्गधूः समुहिद्वः ॥

एतैद्रव्यैरुतमछीणां भगधूपनमुक्तम् । कैद्रव्यैः । मदेन कस्तूरिक्या
तथा कर्पोण तथा काइमीरेण तथा बोलेन तथा नवेन एतैसुख्याशैर्माक्षिक-
मिश्रितैरिति ॥ ३३३ ॥

चुणणं हरिभाक्षपक्षासभृत्तारेहि रोमणिउरुम्बो ।

णासेइ क्लेविअमत्तं रसचन्दभिअंकसरिसेहि ॥ ३३४ ॥

चूणं हरितालपक्षायभूतिक्षा(रेण ? रै) रोमनिकुरुम्बम् ।

नाशयति लिप्तमात्रं .... शन्द्रमृगाङ्गसहितैः ॥

हरितालं तथा शुकदारुमस्म तथा यवक्षारम् एतैः हरितालस्य पक्ष
भागः (पलाशमस्म)क्षारयोद्धौ भागौ इति मात्रया जलपिष्ठैः रोमसमूहं लिप्तमात्रं
शातयतीति । मृगाङ्गः कर्पूरः ॥ ३३४ ॥

उपपदिज्ञण रोमाह तुप्पिभ(?) जस्स होइ पेरन्तो ।

रोमरहिअं वरंगं पत्तिहि कोसंवितेलक्लेण ॥ ३३५ ॥

उत्पाद्य रोमाण्य(त्वयोः ? भ्यक्तो) यस्य भवति पर्यन्तः ।

रोमरहितं वरङ्गं प्रतीहि कौशाम्बितैलेन ॥

यस्य वरङ्गस्य रोमाण्यु(ज्ञायाः ? त्वाय) कौशान्ध्याः कोशातक्या
गीजसम्मूतेन तैलेन पर्यन्तभागेऽन्यज्यते तद् वरङ्गं नित्यमेव रोमवार्जितं
भवस्यत्र प्रत्ययं कुर्विति ॥ ३३५ ॥

हाक्षाहक्षकिप्पद्युषणमीसिअं सत्तरत्तपरिवसिअं ।
सरिसवतेलं व इमं करेह अभंगमत्तेण ॥ ३३६ ॥

हालाहलपुच्छविचूर्णमित्रितं समरात्रपर्युषितम् ।
सर्वपतैलं वेदं करोत्यभ्यङ्गमात्रेण ॥

इदमुक्तं कार्यं गौरसिद्धार्थकतैलं वा अभ्यङ्गमात्रेण सम्पादयति ।
कीदृशम् । ब्राह्मणिकारूपस्य प्राणिनश्चूर्णकृतेन पुच्छेन मित्रितं सत् सप्ताहो-
रात्रस्थपितमिति ॥ ३३६ ॥

महुमीसवीअपूरभदलचुणणं पिबह जा यजोसस्मि ।
सा लज्जावहमाहभगिरुद्धपसरा सुहं सुवह ॥ ३३७ ॥

मधुमिभवीजपूरकदलचूर्णं पिबति या प्रदोषे ।
सा लज्जावहमाहस्तनिरुद्धप्रसरा सुखं स्वपिति ॥

माशिकेण मित्रं यन्मातुलुक्ततपत्राणां चूर्णं तदपराहसन्ध्यायामवलेहेन
या द्युमुद्दे सा व्रीलाकरस्य नाशतस्य निरुद्धप्रवृत्तिः सती निराकङ्क्षन्वात् सुखं
स्वपिति समीपे निद्रामनुभवतीति ॥ ३३७ ॥

जन्मदिवहाहि दिणणो सत्ताहं चाक्षभाण सधिएहि ।
धूओ करेह रक्खं दाहिणदिभपक्षपिष्ठाहि ॥ ३३८ ॥

जन्मदिवसादारभ्य (८८) सप्ताहं वालकानां सधृतः ।
धूपः करोति रक्खा दधिणदिजपक्षपिष्ठैः ॥

उत्तर्चिदिनादारभ्य सप्त दिनानि शिश्टामैत्रद्वयैर्दतो धूपः ग्रहादिभ्यो
रक्खा करोति ॥ ३३८ ॥

विसवाहिभूअरक्खं मेहं सुराहित्तमंगलावणणं ।

कुणह सिभक्षुद्वं अन्तरा पाणविहिणा सि (?) दिवाप्ता ।

विषव्याधिभूतरक्खां मेधां सुरभित्वमङ्गलावण्यम् ।

करोति सितकुष्टमन्तरा पानविधिना वालानाम् ॥

श्वेत(प्रः कुष्टस्य) चूर्णं गोचृतक्षोद्भिमित्रितं जातमात्रस्यागृहीतस्तन्यस्यैव
नालस्यावलेहनत्वेनोपयुक्तं विषादिभ्यो रक्खा करोति सौगन्ध्यादिस्वगुणान् करो-
तीति ॥ ३३९ ॥

सिहिचूक्लभाए मूळं अहिमभरविडप्रसंगसे गरहिभं ।

शिसिचूडाया मूलप्रहिमकरराहुसङ्गमे गृहीतम् ।

बालानां कण्ठबद्धं समस्तप्रहदोषविद्रावणम् ॥

शिसिचूडा मयूरशीला तस्या मूलं ग्रहणकाले स्वीकृतं शिशूनां
गुलग्रथितं सर्वबालभ्रमयनिवारणम् । अहिमकरः सूर्यः । विडप्पो राहुरिति
॥ ३४० ॥

सरखुप्पलकुद्धवभा(क ? का)लाअसधारणं कुमाराण ।

कुणइ सआं सञ्चत्तो रक्षं सअल्लोवसग्गेसु ॥ ३४१ ॥

शङ्खोत्पलकुष्ठवचाका(लवयो ? लायस)धारणं कुमाराणम् ।

करोति सर्वदा सर्वतो रक्षां सकलोपसर्गेषु ॥

आधिदैवादिषु सर्वेषूप्रदेषु जातेषु सर्वेभ्यो ग्रहादिदोषेभ्यो बालानां
रक्षामेतेषां धारणं सम्पादयति । केषां, शङ्खस्य समुद्रजस्य कम्बोरुत्पलस्य कुष्ठस्य
वाप्यस्यैव तथोभ्रगन्धायात्तथा शङ्खस्यैषां व्यस्तानां समस्तानां चेति ॥ ३४१ ॥

रुविभदुद्धमहोसहतम्माघअकुणिडिआहि णिम्माविअं ।

दिम्भाण विळेवणअं गहगणघणदोषविद्रावणम् ॥ ३४२ ॥

हृपिकदुग्धमहौषधताप्राद्यृतकुनटीभर्निर्मितम् ।

दिम्भानां विलेपनं ग्रहगणघनदोषविद्रावणम् ॥

अर्कक्षीरेण तथा नागरेण तथा गोद्यतेन तथा कुनव्या मनःशिलया
एतैर्निर्मितं कृतं समालम्भनं बालानां सर्वदुष्प्रहवृन्दानां सततानां दोषाणामप-
सारणं करोतीति ॥ ३४२ ॥

सिअसिन्दुवारमूलं पुञ्चादिसासंभवं समुप्पसह ।

बा(क ? क्लाण) गळणिवद्धं दसणुवभवेभणादुक्षं ॥ ३४३ ॥

सितसिन्दुवारमूलं पूर्वदिग्भवं समुत्पुंसयति ।

बालानां गलनिवद्धं दशनोद्धववेदनादुःखम् ॥

सितसिन्दुवारस्य श्वेतपुष्पस्य मूलं प्राचीदिग्भागप्रसृतं कण्ठग्रथितं सर-
कुमाराणां दन्तजन्मव्यात्मकं क्लेशमपहरतीति ॥ ३४३ ॥

एकं दुद्धक्लिभासंखकुलिक्तुं बीजवासमूलाण ।

बालाण कण्ठबद्धं दसणुवभदुक्षमपहरइ ॥ ३४४ ॥

एकं दुर्घलिकाशहृपुणितर्जीववाधमूलानाम् ।

बालानां कण्ठवद्दं दशनोद्भवदुर्वमपहरति ॥

अर्कपुष्प्याः तथा शङ्खपुष्प्याः स्फेद्याः तथा तिक्षालव्यास्तथा यवा-
पत्य दीर्घमूलस्य सम्बन्धिनां मूलानाभन्दतर्म शिशूनां गलग्राथितं सद् दशनो-
द्भवकालजातां व्यथां (शिशूनां) उमवतीति ॥ ३४४ ॥

महु(णा) कआरमपिष्ठः(स्त्री)वरक्षुर+ओ करेह अचक्षीदे ।
दन्तगगममङ्गुरिभ्यं वाक्षाण जवहृवविमुत्तरं ॥ ३४५ ॥

मधुना ककरकपिज्जन(ल)वरक्षुरक करोत्यवलीदम् ।

दन्तोद्भमसित्यरितं बालानामुपद्रवविमुक्तम् ॥

ककरकपिज्जलयोः सम्बन्धि शुक्कमालचूर्णं क्षीद्रेण सहावलेहनोपयुक्तं
कुमाराणां शीत्रमेव करोत्यतिसाराद्युपद्रवरहितं दशनजन्म सम्पादयतीति ।
ककरकपिज्जलयोरभावे तितिरिलावक्ता भाष्याविति ॥ ३४५ ॥

वाक्षाण विक्ष्यधाअइ(गअ)पिप्पलिसवरसक्लिलसम-
[भाओ ।

सव्वाइसारधरणो समहूचुणणो कसाओ व्व ॥ ३४६ ॥

बालानां विश्ववातकिगजपिप्पलीशवरसलिलसमभागः ।

सर्वातिसारधरणः समधुर्चूर्णः कषायो वा ॥

माल्हरमज्जा तथा ताम्रपुष्पा तथा चविका तथा लोभ्रः तथा वाल्क
इत्येतेषां समभागो वर्सिस्तादशशूर्णो माक्षिकेण सहावलेहनोपयुक्तः अती-
सारं सर्वदोषभापि निरुणद्वि । अथवा एत्तरेव क्वाथः समाक्षिक एवेति ॥ ३४६ ॥

घअफक्षिणीसोवीरअचुणणो तण्डुकजक्षेण महुसहिभो ।

अइसारच्छदितह्नाउ हरहृदिणणो कुमाराण ॥ ३४७ ॥

घनफलिनीसौवीरकचूर्णस्तण्डुलजलेन मधुसहितः ।

अतिसारच्छदितृष्णा हरनि दत्तः कुमाराणाम् ॥

मुस्तापियहृशेलाङ्गनानां चूर्णं ज्येष्ठजलेनालोऽय तेनैव सह माक्षिकेण
पीतमातिप्रदृष्टिं वर्मि तृष्णं च नाशयति ॥ ३४७ ॥

पिपडन्ति विक्षमिवच्छारु(स्त्री)आ हिंभस्त्र मुण्डपीभ-
[न्तस्त्र (१)

निपतन्ति कुमयो वत्सारु(पिता) डिम्भस्य सुपीतमात्रस्य (?) ।
दत्त्वाचमाहे सूक्ष्मपलाशावलामूलम् ॥

बालस्य वच्छारपिता व्याधिविशेषा मूर्ध्नि तोये भवन्ति । तेऽु कुमयो
जायन्ते । ताः (स्याः) सूक्ष्मपत्राया वला(याश्च) (तद्वौदिग्याः ?) मूलचूर्णं शिरसि
दत्त्वा स्नापितस्यैव (भवन्ति ?) ततो निपतन्ति तद्वर्णं च रोहति ॥ ३४८ ॥

लक्ष्यासु वर्णणगेरिभसविक्लंगसिळाहिदाररभणी(हि) ।

खुक्खुणियामुत्थ(ह)पसुहरोभहरमञ्जनं भणिअं ॥

लाक्षा(द्रव ?)सुवर्णगैरिकसविलक्षिलाहिदारजनीभिः ।

कुखुणिकामुस्तकीप्रमूख(नयन ?)रोगहरमञ्जनं भणितम् ॥

तरुव्याधिस्तथा सुवर्णगैरिकं षसिदं तथा कृमिन्नसहिता कुनटी
तथा अहिर्नागकेसरं तथा दार्ढी एतैः समांशैः कृतमञ्जनं कुकूणकमुस्तकीप्रमु-
खानां चक्षुरोगाणां विनाशनमुक्तम् । कुकूणकस्य लक्षणमेवं पठन्ति —

“कुकूणकः शिशोरेव दन्तोत्पत्तिनिमित्तजः ।

स्यात् तेन शिशुहच्छूनताम्राक्षो वीक्षणाक्षमः ॥”

इति । एष कुखुणिकासंज्ञेहोक्तः । मुस्तकाल्पस्तु शिरूनामन्येषामपि भवती-
त्यस्य वर्त्माभ्यन्तरे सूक्ष्मपिटको नामादिस्तुपं (?) लक्षणमाहुः । प्रसुखग्रहणेन
हृच्छ्रप्रबोधादीनां चतुर्विंश्चात्यन्तर्वर्त्मरोगाणां ग्रहणमिति ॥ ३४९ ॥

मासिणवक्लामूलवआचुणणसनाथं खराभवविपक्षं ।

तुलितामृतमाहात्म्यं तैर्लं सुखदं कुमाराणाम् ॥ ३५० ॥

मसूणवलामूलवआचूर्णसनाथं खरातपविपक्षम् ।

तुलितामृतमाहात्म्यं तैर्लं सुखदं कुमाराणाम् ॥

सूक्ष्मपिष्टेन वाय्यालकमूलस्य तथा (जपा ? वचा) याश्चूर्णेन संयुक्तं तैर्लं
पक्षमात्रं तीक्ष्णार्किरणकथितं सदभ्यङ्केन प्रयुक्तं बालकानां बालमुष्टिवर्णाधि-
कारत्वात् स्ववितामृतप्रभावमत एव सौख्यदायीति ॥ ३५० ॥

एएष कश्चब्दंगो वक्लाजडाविगभतुसज्जोम्मलिभो ।

उद्गोहुवक्लाकाहिअजक्लेण वालो अलं क्लहइ ॥ ३५१ ॥

एतेन कृताभ्यङ्को वलाजटाविगततु(पो ? पजलो)न्मलितः ।

उष्णोष्णवलाक्षविधितजलेन वालो (बलं छभते)

अनेनोक्तेन तै(ला ? लेना) भ्यक्ताङ्गः शिशुः पश्चाद् बलाचूर्णेन नि-
स्तुषीकृत(मांसी)चूर्णेन चैताभ्यां जलमिश्रिताभ्यासुद्वितीतस्ततो बलाक्वाथेन
सुखोष्णेन सलिलेन स्नापितो बलं लभत इति ॥ ३५१ ॥

हरितकरञ्जस्विभसत्तच्छभपणपसुजलोम्मलिओ ।
हिरिवेरदे(सि?)विक्लंबुषकादिअविच्छोणिअसरीरो ॥ ३५२ ॥
हिंगुवआपुरवेहिंणणिगुण्डीणिवपणकअधूओ ।
घअकुसुमसार(स)कउहवेणुभवकणभकअल्लेहो ॥ ३५३ ॥
गअविसहविसाणुद्वरिअमद्विआसुरहिरोअणातिलिओ ।
मोरआणिमत्तकण्टभसुवपणमणिमूलकअरक्षो ॥ ३५४ ॥
सुसिणिद्वजणणिपरिअणणिव्वत्तिअविविहमंगळाआरो ।
गहदोसवाहिरहिओ होइ कुमारो कुमार व्व ॥ ३५५ ॥

हयरिपुकरञ्जस्विकसमच्छदपर्णपथु(पति ?)जलोन्मलितः ।

हीवरदेव्यलम्बुषकाथविक्षालितशरीरः ॥

हिङुवचापुराशिखि(ज्ञ ? पिच्छ)निर्गुणिदिनम्बपर्णकृतधूपः ।

घृतकुसुमसार(स)ककुभवेणुद्ववकनककृतलेहः ॥

गजवृषभविषाणोद्वृतमृतिकासुरभिरोचनातिलकः ।

मयूरकण्टकसुवर्णमणिमूलकृतरक्षः ॥

सुस्नग्धजननीपरिजननिर्वतिंतविविधमङ्गलाचारः ।

ग्रहदोषव्याधिरहितो भवति (कुमारः) कुमार इव ॥

परिचर्यमाणो वालः स्कन्दसमो भवति । कीदृशः । करवीरनक्तमालार्क-
(सपर्ण)मूलानां चूर्णेन, एतैः समाशैश्चागमत्रमिश्रितैः कृतोद्वर्तनः, वालक-
सहदेवीश्रमणशीर्षकैः क्षथितजलेन क्षालिताङ्गः, तथा बाहीकेनोग्रगन्धया महि-
षाक्षेण मयूरपक्षेण तथा भूतकेदया पित्रुमन्दपत्रैः समाशैः प्रयुक्तधूपः, तथा
गव्यसर्पिषा क्षेत्रेण चालोलितैः अर्जुनपुष्पवंशरोचनापद्मकैः समाशैर्दचावलेहः,
तथा दन्तिबलीवर्द्धशृङ्गोत्त्वातया सूदा तथा गोरोचनया रचितविशेषकः, तथा
सर्पभयन्नैर्मन्त्रैः कृतेन कण्ठाभरणेन तथा सुवर्णेन तथा मणिमरतकादिभिः
तथा बलमोटादौषधीनां मूलैः कण्ठे बद्धैः सम्पादितरक्षः, स्निग्धैर्मातृप्रसुतैः

परिचारकैः सम्पादिता नानाकाराः कल्याणप्रधानक्रियाविशेषा यस्य तथाविधिः
बालो बालप्रहृदौषर्ज्वरादिभिर्भव वर्जितः सन्तुक्तरूपो भवतीति ॥ ३५२ –
३५५ ॥

कुष्मुराणा(अ)एसरचुणणं जो छिह्न घअमहुम्मीसं ।
सो होइ सुरहिगन्धो तरुणिअणवक्लहो तह अ ॥ ३५६ ॥

कुष्मुराणागकेसरचूर्णं यो लेहि घृतमधूनिश्वम् ।

स भवति सुरभिगन्धस्तरुणीजनवल्लभस्तथा च ॥

वाप्यस्य तथा मुराया गन्धवात्त्वाः (तथा नागकेसरस्य) सूक्ष्मपिष्ठचूर्णं
सर्पिःक्षौद्राभ्यामालोलितं यः पुमानवलेहेनोपयुक्ते, स सुगन्धिशीलः कामिनी-
लोकदयितश्च भवतीति ॥ ३५६ ॥

तामरसणाअकेसरविशुद्धकुष्माण पलसअं विहिणा ।
महुसुरहिघअकरंभिअमअ(ण) धणन्मिम परिवसिअं
[॥ ३५७ ॥

थोअत्थो(अज्जा ?)अं गोसे खज्जन्तामिणं करेइ सोभग्गं ।
आअदूअभमरउलं सरीरगन्धश्च मासेण ॥ ३५८ ॥

तामरसणागकेसरविशुद्धकुष्माणं पलशतं विधिना ।

मधुसुरमिघृतमिश्रितमयनं धान्ये पर्युषितम् ॥

स्तोकस्तोकं प्रभाते खाद्यमानं करोति सौभाग्यम् ।

आकुष्मद्वमरकुलं शरीरगन्धं च मासेन ॥

तामरसस्य पद्मपुष्पस्य तथा (नागकेसरस्य तथा) निर्मलीकृतस्य
वाप्यस्यैतेषां तुल्यांशकल्पनारूपेण विधानेन पलशतं भाक्षिकेण गोघृतेन च
समांशाभ्यामालोलितं षष्मासं ब्रीहिमध्ये पर्युषितं कृत्वा ततःपरमभिबलापे-
क्षिण्या मात्रया स्वल्पं स्वल्पं भुज्यमानं सुभगतां जनयति । देहामोदं
चाक्षिसप्तट्यदवृन्दं मासेन जनयति । विधिव्रत रसायनोपक्रमविहितशरीरशोध-
नादिविवक्षित इति युगलकम् ॥ ३५७, ३५८ ॥

सबअं आमलअघोसाणिआण जो पिबइ घअमहुम्मीसं ।
छहुपच्छासी तहए दिणमिम सो सुअहरो होइ ॥ ३५९ ॥

स(पद ? वच)मामलककोशातकीनां यः पिबति घृतमधूनिश्वम् ।

लघुपथ्याद्यी वर्तीये दिनेऽसौ श्रुतधरो भवति ॥

धात्रीकलयोधयोऽचूर्णम् उग्रगन्धाचूर्णेन (सहै) सहेति त्रयं समांशं
घृतमाक्षिकाभ्यां समांशाभ्यामालोलितं यः पुमान् स्वल्पप्रित्येजनः सन्नवलेदि
दिनत्रयं, सः तृतीय एव दिवसे यच्छास्त्रादिकं किञ्चिच्छृणोति, तदृ धारयति
न विस्मरत्येकसन्वो भवति । गाथायामसां चूर्णशब्दोऽध्याहार्य इति ॥ ३५९ ॥

समहुघं सविष्ठंगं पलाशवीअरभामा(म)क्षरसेण ।
पीअं मासेण जरं जरहृ महावुद्धिजणणश्च ॥ ३६० ॥

समयुघृतं सविलङ्घं पलाशवीजर(सैज) आमामलकरसेन ।
पीतं मासेन जरां जयति महावुद्धिजननं च ॥

किञ्चुकवीजानां चूर्णं कूमिमफलेन समांशघृतक्षौद्राभ्यामालोलितं
धात्रीकलनिःप्रन्देन सह पानयुक्त्योपयुक्तं सत् मासाभ्यासात् पलितमभि-
भवति, प्रकृष्टां च प्रज्ञामुत्पादयतीति ॥ ३६० ॥

घअमहुतिलभीसामलभचुणसेवाए परिणअवओ चि ।
मासेण जोव्यं पाविजण वाईसरो होह ॥ ३६१ ॥

घृतमधुतिलभिश्रामलकचूर्णसेवया परिणतवयस्कोऽपि ।
मासेन यौवनं प्राप्य वार्गीश्वरो भवति ॥

तिलचूर्णसमांशस्य धात्रीचूर्णस्य घृतक्षौद्राभ्यामालोलितस्य त्रिंशद्रा-
त्रैपयोगेन वृद्धोऽपि पुरुपस्तारूप्यमासाच्च वादादौ स्वेच्छाविधेयभारतीकः
सम्प्रदत इति ॥ ३६१ ॥

सघआमलभसिभामहुतिलसमतुक्तिभं पलाशसतर्वीजं ।
मत्ताए सअणकाळे खइजण णरो जरं जिणह ॥ ३६२ ॥

सघृतामलकसितमधुतिलसमतुलितं पलाशतर्वीजम् ।

मात्रया शयनकाले खादित्वा नरो जरां जयति ॥

किञ्चुकतरोर्बीजचूर्णमेतैः सर्वैः समांशैः कूत्सैषां सर्वेषां यावत्परिमाणं
भवति तुलितं, (तावत् कूत्स) पुरुषोऽभिबलानुसारेण निद्राकाले भुक्त्वा पलितं
त्रिस्करोतीति ॥ ३६२ ॥

आमलचुणं छीडं जलेण महुणा घएण व पओसै ।

कृणह महणअणणासासवणे णवजोव्यणमक्षाइं ॥ ३६३ ॥

आमलकचूर्णं सीढं उडेन मधुना घृतेन वा (ग्र)दोषे ।

करोति मतिनयननासाश्रवणनवयोवनवलानि ॥

धात्रीफलचूर्णं सालिलेन सह पीतं वृतभास्त्रिकाभ्यां वा सहावलेहेन
निशारम्भे उपयुक्तं प्रज्ञायाभ्यक्षुषो ग्राणस्य कर्णयोर्जठराभेस्तारुण्यस्य चैषां
बलानि स्वशक्तीर्जनयतीति ॥ ३६३ ॥

पीलणविहिगाहिअकोलळयीभविअसरिसदुब्भवं तेळळं ।
णा(सह जैवणज)त्ताए जणं करेह परमाडुसंपुण्णं ॥ ३६४ ॥

पीलनविधिगृहीताङ्गोलवौजसितसर्पपोद्धर्वं तैलम् ।

नावनयुवत्या जनं करोति परमायुस्सम्पूर्णम् ॥

इरिकिल्वीजेभ्यस्तथा गौरसर्पेभ्यः समांशेभ्यः पीलनकर्मणा सञ्जातं
तैलं नस्येनोपयुक्तमभ्यासात् पुरुषं परमेनायुषा विशत्यधिकवर्षशतपरिभाणेन
सम्पूर्णं सम्पादयतीति । परमायुःप्रमाणं —

“समा विष्टिर्द्विभा मनुचकरिणां पञ्च च निशा

हयानां द्वात्रिंशत् खरकरभयोः पञ्चककृतिः ।

चिरूपा साप्यायुर्वृषमहिषयोद्वादश शुनां

स्मृतं छागादीनां दशकसहिताः षट् च परमम् ॥”

इति वराहमिहिरः ॥ ३६४ ॥

जो छिह्न रअणिविरामे घञ्चमहुणा कुद्धचुण्णमणुदिभहं ।

सो सुरहिकदिणदेहो जिअह णरो दीहरं काळङ् ॥ ३६५ ॥

यो लेहि रजनिविरामे घृतमधुना कुमुचूर्णमनुदिवसम् ।

(स) सुरभिकाठिनदेहो जीवति नरो दीर्घकालम् ॥

वाप्यचूर्णं घृतसमांशेन क्षौद्रेण सह प्रत्यहं प्रमात एव योऽवलेहेनोपयुक्ते,
स सुभगामोदस्त्वैर्युक्तशरीरः सन् पुरुषायुषमात्रजीवी भवतीति ॥ ३६५ ॥

सिसिरे तुरङ्गगन्धाकुन्दरओ पल्लघअमहुम्मीसं ।

खज्जन्तो तारुण्णं येराण विकुण्णइ मासेण ॥ ३६६ ॥

शिशिरे तुरङ्गगन्धाकुन्दरजः पल्लघवृतमधूनिमश्रम् ।

सायमानं तारुण्णं स्थविराणामपि करोति मासेन ॥

अश्वगन्धा(कुन्द)मूलानां चूर्णं तिलचूर्णेन समाशेन सहितं वृतमा-
क्षिकाभ्यामालोलितमपलेहेन शिशिरुंकाले मासं भुज्यमानं वृद्धानामपि यौवनं
जनयतीति ॥ ३६६ ॥

रसक्लोहसिलाजतुक्वोहदद्यभवकंकग्रामणविसचुण्णं ।
स्वज्जन्तं घअमहुणा वाहिजरामरणविहवणं ॥ ३६७ ॥

रसलोहशिलाजतुलोहदयितचकाङ्कग्रामणविषचूर्णम् ।

स्वाध्यमानं वृतमधुना व्याधिजरामरणविद्रावणम् ॥

(रसः पारतः), लोहं शस्त्रचूर्णं, शिलाजतु शिलानिःप्यन्दः, लोहदयितो
आमकोऽयस्कान्तः, चक्राङ्कं पट्टमाक्षिकं, गगनमध्रकं स्थावरं मुस्तकादि, पृष्ठां
विषराहितानां समांशानां चूर्णम् । विषचूर्णस्य तु प्रत्येकं रसादीनां यदि पलं
तत्त्वस्य तिलमात्रवा । वृतसहितेन माक्षिकेणालोलितं प्रत्यहं भुज्यमानमेतच्चूर्णं
सर्वरोगाणां पलितस्य मृत्योश्च निवारणमिति ॥ ३६७ ॥

घवगभतुसघअसोप्पदिभमासक्षिभाइपाअसं सिद्धं (?) ।
घअसक्करासणाहज्जिभित्त महिक्षासञ्जं रमह ॥ ३६८ ॥

घ्यपगततुष्चुप्पटितमाषमयूरकदुग्धमस्तरकक्ष्यवीजदुग्धानि (?) ।
पीत्वा नरो रमणीयतमपि रमयति रजन्याम् (?) ॥

निस्तुषीङ्कुता यवास्तथा माषास्तथा अपामार्गस्य तथा केकिलाक्षस्य
तथा कपिकच्छ्वा बीजानि एतानि समांशानि पिष्टानि क्षरिण सह पीत्वा
मुमनो तस्यामपि(?) रात्रौ शतं कामिनीनां कामयत इति ॥ ३६८ ॥

सममासकलमतण्डुळजवगोहुमविप्पक्षी(ण) चुण्णेण ।

घअ(वि!)पकं पूपाळिअं लाइजण ससक्करं दुद्धं ॥ ३६९ ॥

जो पिअह सो सकन्दप्पसमणससमत्थो(?) ।

कल्विंको व्व विळंभह तोसविअविक्षासिणीस(म?)त्थो
[॥ ३७० ॥

सममाषकलमतण्डुलयवगोधूमपिप्पलीनां चूर्णेन ।

घृतपकां पूपाळिकां खादित्वा सशर्करं दुग्धम् ॥

यः पिवति स कन्दर्पप्रशमनसपर्थः ।

कलविङ्ग इव जृम्भति तोषितविलासिनीसार्थः ॥

सममाषा येषां तादृशा ये कलमस्य शोलेस्तण्डुलास्तथा यवास्तथा
गोमूमाः तथा मागधिका एषां समांशानां चूर्णेन कृतमपूर्वं वृतमध्ये पक्षं भुक्त्वा
पद्मावृत्सितशर्करासहितं क्षीरं यः पिवति, स मन्मथोद्विक्तयुवतिवृन्दमदक्षपण-
शक्तः सन् चटकावद् विलसति अत एवानन्दितसुन्दरीवृन्द इति युगलकम्
॥ ३६९, ३७० ॥

भणिअं णरणारीअणसरीरपरिअम्ममिह सुवित्थिणं ।

तोमहिसप्पमुहाण वि संपह भणिमो समासेण ॥ ३७१ ॥

भणितं (नर)नारीजनशरीरपरिक(र्ममिमेह)ह सुविस्तीर्णय् ।

गोमहिषप्रमुखानामपि सम्प्रति भणामः समासेन ॥

उक्तार्थसंग्रहार्था वक्ष्यमाणोपक्षेपणार्था स्पष्टार्था गाथा । समासेन
संक्षेपेणेति ॥ ३७१ ॥

गहृह दुहाअणेच्चिअ तद्मा गव्यमं सुपुह्वसञ्चंगं ।

च्चिवअल्लक्षणजडिआसगव्यभसुहहृहअवरंगा ॥ ३७२ ॥

गृहाति द्विहायनैव ताम्रा गर्भं सुपुष्टसर्वाङ्गम् ।

चर्वितलभणाजटिकासगर्भमुखपूर्कतवराङ्गा ॥

द्विहायना वर्षद्वय(वय)स्कैव गौर्गममाधते । कीदृशं, सुसम्पूर्णसकलावय-
वस् । कीदृशी गौः । चर्वितेन दन्तदलितेन लक्षणायाः पुत्रजनन्या मूलेन सगर्भं
पूरितं यद् गोपस्यास्यं, (तेन) दत्तस्कूरं योनिदलं यस्याः सा तथा, या गौर्गर्भं न
गृहाति, सानेन प्रयोगेणाकालेऽपि गर्भवती भवतीत्यतिशयोक्तिरिति ॥ ३७२ ॥

तम्माए संगवद्वं सामरिसञ्जाभ(सर)सञ्जुसञ्खण्डं ।

तुरिअं पाष्ठेह जरउं दिणणं गुञ्जाफवद्वं वा ॥ ३७३ ॥

ताम्रायाः शङ्खवद्वं (श्यामल ? शाल्मलि)सञ्जात(स)रसकुशखण्डम् ।

त्वरितं पातयति जरायुं दत्तं गुञ्जाफलार्धं वा ॥

शस्मलिवृक्षे समुत्पन्नानां कुशानां दर्मीणां प्रत्यग्नो भागः गोविषाण-
ग्रथितो गर्भशम्याम(स्थोऽस्थनो) बहिर्निस्सारयति । अथवा रक्तिकायाः फलं
द्विषा छत्वा गोरास्ये क्षिप्तमर्भं योनावुक्तं कार्यं करोतीति ॥ ३७३ ॥

अच्छह णिअमणं पि खु गोरंभातकजीरभमहूहि ।
कअलेवं वच्छहअं होइ पिअइ(?)सुरहीण ॥ ३७४ ॥

आस्तां निजोऽन्योऽपि खलु गोरम्भातकजीरकमधुभिः ।
कुतलेपो वत्सको भवति (पिणः सुरभीणाम्) ॥

आस्तीये तु का आन्तिरिति ॥ ३७४ ॥

पाहाणं पि विलित्तं इमिणा जोएण विणिहिअं पुरओ ।
चहुन्ती मअ(र?)वच्छा वि रोहिणी झान्ति वहुअइ ॥ ३७५ ॥

पाषाणमपि विलित्तम(धु?मु)ना योगेन विनिहितं पुरतः ।
लिहन्ती मृतवत्सापि रोहिणी झान्ति प्रस्त्रौति ॥

अनेन पूर्वोक्तेन प्रयोगेणाभ्यक्तमइमानमग्रे स्थापितं जिह्याव(लीठं ? लिषा)
सृतवत्सापि गौः सहसैव क्षीरं प्रसावति । पूर्वोक्तयोगातिशयप्रतिपादनपरमेत-
दिति ॥ ३७५ ॥

उम्मुहलित्तमिम किमी वणाहि दसणा अहोसुहविलित्ते ।
सुरहीए संगजुअके पहन्ति किळ बह्यदण्डीए ॥ ३७६ ॥

उन्मुखलित्ते कुमयो व्रणादशनादधोमुखविलित्ते ।
सुरभेः मृज्युगले पतन्ति किल ब्रह्मदण्ड्या ॥

द्विजयष्ट्या जलपिष्ट्यावलिसेन हस्तेन गोशृङ्गे ऊर्ध्वगामिना (कारः
करे)णाभ्यक्ते व्रणात् कायगतात् क्षताज्जन्तवो विलुप्यन्ति । तथाचोगामिना
(कारः करे)ण शृङ्गे लिसे सति जन्तवः पतन्तीति ॥ ३७६ ॥

सुरहीए सेरिहीए व मण्डलहड्हेण कण्ठबद्धेण ।
सुहरूभद्रं पि सहसा वणाहि किमिजालभं पड्हइ ॥ ३७७ ॥

सुरभ्या महिष्याभ मण्डलास्थना कण्ठग्राथितेन ।
सुचिरोऽद्रभमपि सहसा व्रणात् क्षमिजालं पतति ॥

मण्डलास्था तदीयेन कीकसेन गोर्महिष्या वा गलग्राथितेन क्षतात्
जन्तुष्टुन्दं च्यवते कालान्तरजातमपीति ॥ ३७७ ॥

करजुअक्षमलिभवारुणिफलभरिअवणाहि पह(इ) पीसेसं ।
किमिजालं दुवहचउप्पआण पणणप्पह वणोवि ॥ ३७८ ॥

करयुगलमलितवारुणिफलभरितवणात् पतति निश्चेषम् ।
किमिजालं द्विपदचतुर्पदानां रोहति व्रणोऽपि ॥

हस्तद्वयनिर्मथेतेन्द्रवारुणिफलसेन पूरिताद् (वणात्) समग्रजस्तु व्य
च्यवते द्विप(दानां) मनुप्यपक्ष्यादीनां, तथा चतुर्पदानां गवाश्वादीनां च ।
व्रणं च तेषां रोहतीति ॥ ३७८ ॥

उद्गोदअपक्षाक्षालणमत्त(अ)सिद्धत्थतेक्कचुव्यडणं ।
क्षाक्षाद्वल्लेवो वा मुहरोअं हरह तस्माण ॥ ३७९ ॥

चप्पोदकप्रक्षालनमात्रसिद्धार्थतैङ्गचुव्यडणम् ।
रालादललेपो वा मुखरोगं हरति ताम्राणाम् ॥
घेनूनामास्यव्याधिमन्तरुणजलेन प्रक्षाल्य गौरसर्पपाभ्यज्ञात्यवा सज्ज-
रसगन्वपत्राभ्यां लेपनं हरति ॥ ३७९ ॥

अम्मकणअं(?) गोसेरिहीण णासेइ क्लेवमसेण ।

चण्डालिभभूइ फुक्क्लमवि(?) घोणसक्खारं ॥ ३८० ॥

नवनीतापहारं गोमहिषीणां नाशयति लेपमात्रेण ।
चण्डालिकाभूते पुण्यपापि गोनासक्षारम् ॥

गवां महिषाणां च मुष्कमूतहिंसादिना यो नवनीतापहारः तं नाशयति
लेपमात्रेण शमयति । अथवा गोनासशरीरद्वाहजं भस्म तथा क्लृतं शमयति ।
प्रत्यक्षं नवनीतनाम तदभावात् प्रत्यक्षमिति केषिद् दध्याचक्षत इति(?)॥३८१॥

ओसक्कइ तम्मासेरिहीण गभमुत्तसेअ(मा ? पा)पोहि ।

मरु(व ?)भमुवसगगदुक्सं हड्डेण ववे णिहीएण ॥ ३८१ ॥

अपसर्पति(तासां?) गोमहिषीणां गजभूत्र(सङ्क ? सेक)पानाभ्याम् ।
य(रुव ? र)कमुपसर्गदुःखमस्थना गोष्ठनिहितेन ॥

घेनूनां च महिषीणां च मरकं समूहमरणम् अन्यच्च व्याध्याद्युपप्लवदुःखं
गजानां सम्बन्धिनो मूत्रस्य पानेन तदभ्युक्षणेन चापसर्पति । अथवा गजस-
म्बन्धिनैव कीक्षेन गवादीनामासपदस्थाने निस्तातेनापसर्पति ॥ ३८२ ॥

अथवा —

मोरभमृणाळङ्गाआपुरवैसिणरेन्द्रगोमभघएहि ।

धूधो वज्ञन्तो गोहणाण गोडे जरं हरह ॥ ३८२ ॥

मयूरमृणालकराजपुरपेशिनरेन्द्रगोमयघृतैः ।

धूपो दद्यमानो गोधनस्य गोष्ठे ज्वरं हरति ॥

अपामार्गोशीर(ह ? भृ)ष्टधान्यगुगुलमांसीतगरगोशकृत्सर्पिर्भर्गवामास्पदे
दद्यमानो धूपमागो ज्वरं निवर्तयतीति ॥ ३८२ ॥

भूमीकुरवभमूलं चक्रङ्गजडव भत्थअणिवद्धा ।

कुणह पावणीभरकसं रकसह थणणञ्च(च)ककङ्गा ॥ ३८३ ॥

भूमिकुरवकमूलं चक्राङ्गज(भाईटा)वा भस्तकनिवद्धा ।

करोति नवनीतरक्षां रक्षति स्तन्यं (च) चक्राङ्गा ॥

गोमहिशीणां नवनीतस्य रक्षां हिंसानिवृत्ति भूमिकुरवकस्य तिरक(?)तरो-
मूलं शीर्षग्रथितं सम्पादयति । अथवा सुदर्शनामूलमेवं करोतीति । सुदर्शना
च शीर्षनिवद्धा क्षीरेण रक्षति तस्य दुग्धहिंसां निवारयतीति ॥ ३८४ ॥

पेकस्वह अन्धो वि हथो गुज्जावीअविभएहि अच्छीहि ।

णवणीभपूरिष्टहि व उहोअभसेहएहि ढव ॥ ३८४ ॥

प्रेक्षतेऽन्धोऽपि हयो गुज्जावीजाजिना(भ्याम)क्षिभ्याम् ।

नवनीतपूरिताभ्याम्पृष्णोदकसिक्ताभ्यां वा ॥

अचक्षुष्मानपि तुरगः रक्षिकासूक्ष्मचूर्णेन दत्ताङ्गनाभ्यां नेत्राभ्यां
पश्यति । अथवा नवनीतघृताभ्यां पश्चादुष्णजलेन पूरिताभ्यां दत्तसेकाभ्यां
पश्यतीति ॥ ३८४ ॥

क्षुणिणभसरपुंखावणणक्षोणपिण्डेण वेसरहआण ।

णासन्ति वारिफोधा होइ बलं सुन्दरच्छाअं ॥ ३८५ ॥

चूणितशरपुङ्गापर्णलवणपिण्डेन वेसरहयानाम् ।

नश्यन्ति वारिस्फोटा भवति बलं सुन्दरच्छायम् ॥

वाणपुङ्गायाः पत्रैः सैन्धवलवणेन च कृतकवलैस्तेन दत्तेन वेसरहुर-
गाणां वेसरणां खरेण तुरगीतो जातानां तथा(प्राप्ता)कृतानामश्वानां वारिस्फोटा:

अन्तर्जलेन वारिस्फोटीचूर्णाः शारीरविस्फोटरूपा विकारा नश्यन्ति । द्वामर्थ्य-
शोधनाच्छबी भवतीति (?) ॥ ३८५ ॥

घरकुमरि(दैप)स्पिष्ठिं लोणसणाहो दसाहमत्तेण ।
अवहरइ तुरङ्गम(वे)सराण सर्वं गिर्भं कण्ठुँ ॥ ३८६ ॥

यहकुमारीपत्रपिण्ठो लवणसनाथो दशाहमत्रेण ।
अपहरति तुरङ्गम(वे)सराणां सार्वाङ्गिर्भं कण्ठम् ॥

हठकुमार्याः (पत्र)पिण्डैहचूर्णिकृतेन रसेन संयुक्तैः कृतः कवलः दश-
दिवसमात्रोपयोगादभानां वेसराणां (च) समस्तावयवजां कण्ठातिमपनयतीति
॥ ३८६ ॥

देसं पि णिभविक्लिंघं वटवा सेवेत तक्षणच्छेभ ।
सिन्धुवकुद्धसणाहकुसुम(रस)लेविअसरीरं ॥ ३८७ ॥

द्वेष्यमपि निजशिविलिं (?) वडवा सेवते तत्क्षणमेव ।
सिन्धुकुवकुष्ठसनाथकुसुमरसलिपशरीरम् ॥

सैन्धवलवणवाप्यचूर्णेन युक्तं यन्मायिकं, तेनाभ्यक्तदेहं स्ववत्सं द्वेष्यम-
प्यशा प्रीत्या भजत इति ॥ ३८७ ॥

वारावएसु कम(रे)सो धवक्काकणसहकानि जाभन्ति ।
करटाममूलसहइ शुग्पिडे वक्काणी (?) ॥ ३८८ ॥

पारावतेषु क्षयशो धवलाकणसहलानि जायन्ते ।
करटामयूरसमुद्दसुपिष्टे पलानि ॥ (?)

कलरवैः प्रकटिताधाहारपोषितशरीरेषु यथाक्रमं धवलान्यपथ्यान्युत्प-
धन्ते । तेन कटिकया कुमुम्भवीजेन येषु पिष्टा भवन्ति तेषां सुवर्णपातका जा-
यन्ते ये दलिताः मस्त्रोण तेषां लोहितवर्णाः ये सदैः समुद्दैस्तेषां पीवरा इति
क्रमार्थं इति (?) ॥ ३८८ ॥

इथं विविहजो अदंसणपरितुद्विअद्विजजगोरविए ।
हरमेहक्काप्त विरमह एत्थ चउत्थो परिच्छेऽमो ॥ ३८९ ॥

इति विविधयोगदर्शनपरितुष्टविदग्धवैद्यजनितगौरवः ।
हरमेहक्काया विरमतीह चतुर्थः परिच्छेदः ॥

इति यथोक्तेन क्रमेण प्रतिपादितो हरमेखलायाश्चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तिं भजते । कीदृशः । नानाकारणां प्रयोगाणां निरूपणेन सानन्दैर्व्युत्पन्नैर्भिषम्भिः प्रशंसया प्रकटितमाहात्म्यं इति ॥ ३८९ ॥

चतुर्थस्य प्रयोगाणां मयमुद्देशसंग्रहः ।
 स्मृतिसौकर्यसम्पन्त्यै क्रमेण परिलिप्यते ॥
 शिरसः परिकर्मादौ शिरश्शूलचिकित्सितम् ।
 श्रोत्ररोगचिकित्सा (च) श्रोत्रपाल्यादिवर्धनम् ॥
 चिकित्सा नेत्ररोगाणां कामलानामिकारुजाम् ।
 चिकित्सा मुखरोगाणां मुखस्य परिकर्मं च ॥
 कण्ठरोगप्रशमनमपबाहुचिकित्सितम् ।
 परिकर्म रत्नादीनां शान्तिः श्लीहोदरादिषु ॥
 कुष्ठादीनां चिकित्सा च रक्तपित्तचिकित्सितम् ।
 तथा पीनसैवस्वर्यकासश्चास(भप ? शम)क्रिया ॥
 यक्षमादीनां प्रशमनं हृद्रोगस्य च भेषजम् ।
 अतीसारचिकित्सा च विषूच्याश्च निवारणम् ॥
 प्रमेहादिनिवृत्तिश्च भगन्दरचिकित्सितम् ।
 चिकि(त्स ? त्सित)ञ्च दुर्नाम्नां प्रयोगश्चाभिर्दीपनः ॥
 छर्दितृष्णाप्रशमनं ज्वरस्य च चिकित्सितम् ।
 निद्रायोगस्तथा वातशोणितस्य चिकित्सितम् ॥
 ऊरुस्तम्भादिशमनमस्थभङ्गचिकित्सितम् ।
 अभिदृधचिकित्सा च शश्यभूतचिकित्सितम् ॥
 नानाविषयचिकित्सा च गर्भसंस्थापनादिकम् ।
 चिकित्सितं च बालानां रसायनविविस्तथा ॥
 वृद्धियो(भ ? गो) गवादीनामभिर्कर्म यथाक्रमम् ॥

इति हरमेखलायां चतुर्थः परिच्छेदः ॥

**LIST OF SANSKRIT PUBLICATIONS
FOR SALE.**

	RS. AS. P.
भक्तिमञ्जरी Bhaktimanjari (Stuti) by H. H. Svāti Srī Rāma Varma Mahārāja.	1 0 0
स्यानन्दरपुरवर्णनप्रबन्धः Syanandrapuravarnana- prabandha (Kāvya) by H. H. Svāti Srī Rāma Varma Mahārāja, with the commentary Sundarī of Rājarāja Varma Koil Tampuran.	2 0 0

Trivandrum Sanskrit Series.

No. 1—देवम् Daiva (Vyākaraṇa) by Deva with Puruṣakāra of Kṛṣṇalīlāśukamuni (out of stock).	1 0 0
No. 2—अभिनवकौस्तुभमाला-दक्षिणामूर्तिस्तवौ Abhi- navakaustubhamala and Daksina- murtistava by Kṛṣṇalīlāśukamuni (out of stock).	0 2 0
No. 3—नलाभ्युदयः Nalabhyudaya (Kāvya) by Vāmana Bhaṭṭa Bāṇa (second edition).	0 4 0
No. 4—शिवलीलार्णवः Sivalilarnava (Kāvya) by Nilakantha Dīkṣita (out of stock).	2 0 0
No. 5—व्यक्तिविवेकः Vyaktiviveka (Alaṅkāra) by Mahima-Bhaṭṭa with commentary (out of stock).	2 12 0
No. 6—दुर्घटवृत्तिः Durghatavrtti (Vyākaraṇa) by Śarapadeva (out of stock).	2 0 0
No. 7—ब्रह्मतत्त्वप्रकाशिका Brahmatattvapraka- sika (Vedānta) by Sadāśivendrasara- svatī (out of stock).	2 4 0
No. 8—प्रद्युम्नाभ्युदयम् Pradyumnabhyudaya (Naṭaka) by Ravi Varma Bhūpa (out of stock).	1 0 0

RS. AS. P.

No. 9—विरुपाक्षपञ्चशिका Virupaksapancasika (Vedānta) by Virūpākṣanātha with the commentary of Vidyācakra- vartin (<i>out of stock</i>).	0 8 0
No. 10—मातङ्गलीला Matangalila (Gajalakṣaṇa) by Nilakaṇṭha (<i>out of stock</i>).	0 8 0
No. 11—तपतीसंवरणम् Tapatisamvarana (Nāṭaka) by Kulaśekhara Varma with the commentary of Śivarāma (<i>out of stock</i>).	2 4 0
No. 12—परमार्थसारम् Paramarthasara (Vedānta) by Ādiśeṣa with the commentary of Rāghavānanda (<i>out of stock</i>).	0 8 0
No. 13—सुभद्राधनञ्जयम् Subhadradhananjaya (Nāṭaka) by Kulaśekhara Varma with the commentary of Śivarāma (<i>out of stock</i>).	2 0 0
No. 14—नीतिसारः Nitisara (Nīti) by Kāmandaka, with the commentary of Śankarārya (<i>out of stock</i>).	3 8 0
No. 15—स्वप्रवाससवदत्तम् Svapnavasavadatta (Nāṭaka) by Bhāsa (<i>second edition</i>).	1 8 0
No. 16—प्रतिज्ञायोगन्धरायणम् Pratijnayaugandha- rayana (Nāṭaka) by Bhāsa (<i>out of stock</i>).	1 8 0
No. 17—पञ्चरात्रम् Pancaratra (Nāṭaka) by Bhāsa (<i>out of stock</i>).	1 0 0
No. 18—नारायणीयम् Narayaniya (Stuti) by Nārāyaṇa Bhaṭṭa with the comment- ary of Deśamangalavārya (<i>second edition</i>).	4 0 0
No. 19—मानमेयोदयः Manameyodaya (Mīmāṃsā) by Nārāyaṇa Bhaṭṭa and Nārāyaṇa Paṇḍita (<i>out of stock</i>).	1 4 0
No. 20—आविमारकम् Āvimaraka (Nāṭaka) by Bhāsa (<i>out of stock</i>).	1 8 0
No. 21—बालचरितम् Balacarita (Nāṭaka) by Bhāsa (<i>out of stock</i>).	1 0 0

No. 22—मध्यमव्यायोग-दूतवाक्य-दूतघटोत्कच-कर्णभारो- रभङ्गानि Madhyamavyayoga-Duta - vakya-Dutaghatotkaca-Karna - bhara and Urubhangā (Naṭaka) by Bhāsa (<i>out of stock</i>).	1 8 0
No. 23—नानार्थार्णवसंक्षेपः Nanartharnavasam - ksepa (Kośa) by Keśavasvāmin (Part I, 1st and 2nd Kāṇḍas). (<i>out of stock</i>).	1 12 0
No. 24—जानकीपरिणयः Janakiparinaya (Kāvya) by Cakra Kavi (<i>out of stock</i>).	1 0 0
No. 25—काणादसिद्धान्तचन्द्रिका Kanadasiddhanta- candrika (Nyāya) by Gaṅgādhara- sūri (<i>out of stock</i>).	0 12 0
No. 26—अभिषेकनाटकम् Abhisekanataka by Bhāsa (<i>out of stock</i>).	0 12 0
No. 27—कुमारसम्भवः Kumarasambhava (Kāvya) by Kālidāsa with the two comment- aries, Prakāśikā of Aruṇagirinātha and Vivarana of Nārāyaṇa Pāṇḍita (Part I, 1st and 2nd Sargas) (<i>out of stock</i>).	1 12 0
No. 28—वैखानसधर्मप्रश्नः Vaikhanasadharma- prasha (Dharmasūtra) by Vikhanas (<i>out of stock</i>).	0 8 0
No. 29—नानार्थार्णवसंक्षेपः Nanartharnavasam - ksepa (Kośa) by Keśavasvāmin (Part II, 3rd Kāṇḍa) (<i>out of stock</i>).	2 4 0
No. 30—वास्तुविद्या Vastuvidya (Śilpa) (<i>out of stock</i>).	0 12 0
No. 31—नानार्थार्णवसंक्षेपः Nanartharnavasam - ksepa (Kośa) by Keśavasvāmin (Part III, 4th, 5th and 6th Kāṇḍas).	1 0 0
No. 32—कुमारसम्भवः Kumarasambhava (Kāvya) by Kālidāsa with the two comment- aries, Prakāśikā of Aruṇagirinātha and Vivarana of Nārāyaṇa Pāṇḍita (Part II, 3rd, 4th and 5th Sargas) (<i>out of stock</i>).	2 8 0

No. 33—धारुचसंग्रहः Vararucasangraha (Vyākaraṇa) with the commentary Dīpaprabhā of Nārāyaṇa (out of stock).	0	8	0
No. 34—मणिदर्पणः Manidarpana (Nyāya) by Rājacūḍāmanimakhin.	1	4	0
No. 35—मणिसारः Manisara (Nyāya) by Gopī- nātha.	1	8	0
No. 36—कुमारसम्भवः Kumarasambhava (Kāvya) by Kālidāsa with the two comment- aries, Prakāśikā of Aruṇagirinātha and Vivāraṇa of Nārāyaṇa Paṇḍita (Part III, 6th, 7th and 8th Sargas).	3	0	0
No. 37—आशौचाष्टकम् Asaucastaka (Smṛti) by Vararuci with commentary.	0	4	0
No. 38—नामलिङ्गानुशासनम् Namalinganusasana (Kośa) by Amarasimha with the com- mentary Tīkāsarvasva of Vandy- ghaṭīya Sarvānanda (Part I, 1st Kāṇḍa).	2	0	0
No. 39—चारुदत्तम् Carudatta (Nāṭaka) by Bhāṣa (out of stock).	0	12	0
No. 40—अलङ्कारसूत्रम् Alankarasutra by Rājānaka Ruyyaka with the Alāṅkārasarvāsva of Mankhuka and its commentary by Samudrabandha (second edition).	2	8	0
No. 41—अध्यात्मपटलम् Adhyatmapatala (Ve- dānta) by Āpastamba with Vivarana of Śrī Sankara-Bhagavat-Pāda (out of stock).	0	4	0
No. 42—प्रतिमानाटकम् Pratimanāṭaka by Bhāṣa (out of stock).	1	8	0
No. 43—नामलिङ्गानुशासनम् Namalinganusasana (Kośa) by Amarasimha with the two commentaries, Amarakośodghāṭana of Kṣīrasvāmin and Tīkāsarvasva of Vandyaghāṭīya Sarvānanda (Part II, 2nd Kanda, 1-6 vargas).	2	8	0
No. 44—तन्त्रसुद्धम् Tantrasuddha by Bhaṭṭāraka- Vedottama. (out of stock).	0	4	0

		RS.	AS.	P.
No. 45—प्रपञ्चहृदयम्	Prapanahrdaya.	1	0	0
No. 46—परिभाषावृत्तिः	Paribhasavrtti (Vyākaraṇa) by Nīlakanṭha Dīkṣita.	0	8	0
No. 47—सिद्धान्तसिद्धांशनम्	Sidhantasiddhanjana (Vedānta) by Kṛṣṇānanda Sarasvatī (Part I.)	1	12	0
No. 48—सिद्धान्तसिद्धांशनम्	Do. (Part II).	2	0	0
No. 49—गोलदीपिका	Goladipika (Jyotiṣa) by Parameśvara.	0	4	0
No. 50—रसार्णवसुधाकरः	Rasarnavasudhakara (Alaṅkāra) by Singa Bhūpāla.	3	0	0
No. 51—नामलिङ्गानुशासनम्	Namalinganusasana (Kośa) by Amarasimha with the two commentaries, Amarakośodghāṭana of Kṣīrasvāmin and Tīkāsarvasva of Vandyaghaṭīya Sarvānanda (Part III, 2nd Kanda, 7-10 vargas).	2	0	0
No. 52—नामलिङ्गानुशासनम्	Namalinganusasana (Kośa) by Amarasimha with the commentary Tīkāsarvasva of Vandyaghaṭīya Sarvānanda (Part IV, 3rd Kāṇḍa).	1	8	0
No. 53—शब्दनिर्णयः	Sabdanirnaya (Vedānta) by Prakāśātmayatīndra.	0	12	0
No. 54—स्फोटसिद्धिन्यायविचारः	Sphotasiddhi-nyayavicara (Vyākaraṇa).	0	4	0
No. 55—मत्तविलासप्रहसनम्	Mattavilasaprahasana (Nāṭaka) by Mahendravikramavarman. (out of stock).	0	8	0
No. 56—मनुष्यालयचन्द्रिका	Manusyalayacandrika (Śilpa) (out of stock).	0	8	0
No. 57—रघुवीरचरितम्	Raghuviracarita (Kāvya).	1	4	0
No. 58—सिद्धान्तसिद्धांशनम्	Siddhantasiddhanjana (Vedānta) by Kṛṣṇānanda Sarasvatī (Part III).	2	0	0

No. 59—नागानन्दम् Nagananda (Nāṭaka) by Harṣadeva with the commentary Vimarśinī of Śivarāma (<i>out of stock</i>). 3 4 0
No. 60—लघुस्तुतिः Laghustuti by Laghubhaṭṭāraka with the commentary of Rāghavānanda. 0 8 0
No. 61—सिद्धान्तसिद्धान्तम् Siddhantasiddhanjana (Vedānta) by Kṛṣṇānanda Sarasvatī (Part IV). 1 4 0
No. 62—सर्वमतसंग्रहः Sarvamatasangraha. (<i>out of stock</i>). 0 8 0
No. 63—किरतार्जुनीयम् Kiratarjuniya (Kāvya) by Bhāravī with the commentary Sa- bdārthadīpika of Citrabhānu (1, 2 and 3 Sargas). 2 8 0
No. 64—मेघसन्देशः Meghasandesa by Kālidāsa with the commentary Pradīpa of Dakṣiṇāvartanātha. 0 12 0
No. 65—मयमतम् Mayamata (Śilpa) by Maya- muni (<i>out of stock</i>). 3 4 0
No. 66—महार्थमञ्जरी Maharthamanjari (Darsana) with the commentary Parimala of Maheśvarānanda. 2 4 0
No. 67—तन्त्रसमुच्चयः Tantrasamuccaya (Tantra) by Nārāyaṇa with the commentary Vimarśinī of Sankara (Part I, 1–6 Patalas) (<i>out of stock</i>). 3 4 0
No. 68—तत्त्वप्रकाशः Tattvaprakasa (Āgama) by Śrī Bhojadeva with the commentary Tātparyadīpikā of Śrī Kumāra 1 12 0
No. 69—ईशानशिवगुरुस्तेवपद्धतिः Isanasivaguru- devapaddhati (Tantra) by Īśānaśiva- gurudevamīśra Part I, Sāmānya- pāda). 1 8 0
No. 70—आर्यमञ्जुश्रीमूलकल्पः Aryamanjusrimula kalpa (Part I). 2 8 0

No. 71—तन्त्रसमुच्चयः <i>Tantrasamuccaya</i> (Tantra) by Nārāyaṇa with the commentary Vimarśinī of Śaṅkara (Part II, 7—12 Paṭalās) (<i>out of stock</i>).	3 8 0
No. 72—ईशानशिवगुरुदेवपद्धतिः <i>Isanasivaguru- devapaddhati</i> (Tantra) by Isānaśiva- gurudevamiśra (Part II, Mantrapāda).	4 0 0
No. 73—ईश्वरप्रतिपत्तिप्रकाशः <i>Isvarapratipatti- prakasa</i> (Vedānta) by Madhusūdana- sarasvatī.	0 4 0
No. 74—याज्ञवल्क्यसमृतिः <i>Yajnavalkyasmṛti</i> with the commentary Bālakṛīḍa of Viśvarūpācārya. (Part I — Ācāra and Vyavahāra Adhyāyās).	3 4 0
No. 75—शिल्परत्नम् <i>Silparatna</i> (Śilpa) by Śrī- kumāra (Part I).	2 12 0
No. 76—आर्यमञ्जुश्रीमूलकल्पः <i>Aryamanjusrimula- kalpa</i> (Part II).	3 0 0
No. 77—ईशानशिवगुरुदेवपद्धतिः <i>Isanasivaguru- devapaddhati</i> (Tantra) by Isānaśiva- gurudevamiśra (Part III, Kriyāpāda 1—30 Paṭalās).	3 0 0
No. 78—आश्वलायनगृहसूत्रम् <i>Asvalayanagrhyā- sutra</i> with the commentary Ānāvīlā of Haradattācārya.	2 6 0
No. 79—अर्थशास्त्रम् <i>Arthasastra</i> of Kauṭalya with commentary by Mahāmahopādhyāya T. Gaṇapati Śāstri (Part I, 1 & 2 Adhikaraṇās).	3 12 0
No. 80—अर्थशास्त्रम् Do. Do. (Part II, 3—7 Adhikaraṇās).	4 0 0
No. 81—याज्ञवल्क्यसमृतिः <i>Yajnavalkyasmṛti</i> with the commentary Bālakṛīḍa of Viśva- rūpācārya (Part II. Prāyaścī- tādhyāya).	2 0 0
No. 82—अर्थशास्त्रम् <i>Arthasastra</i> of Kauṭalya with commentary by Mahāmahopā- dhyāya T. Gaṇapati Śāstri (Part III, 8—15 Adhikaraṇās).	3 4 0

No. 83—	ईशानशिवगुरुदेवपद्धतिः Isanasivaguru- devapaddhati (Tantra) by Isāna- śivagurudevamīśra (Part IV, Kriyā- pāda 31-64 Paṭalās and Yogapāda).	8 8 0
No. 84—	आर्यमञ्जुश्रीमूलकल्पः Aryamanjusrimula- kalpa (Part III).	2 0 0
No. 85—	विष्णुसंहिता Visnusamhita (Tantra).	2 8 0
No. 86—	भरतचरितम् Bharatacarita (Kāvya) by Kṛṣṇakavi.	1 8 0
No. 87—	सङ्गीतसमयसारः Sangitasamayasara (Sangīta) of Sangītākara Pārśva- deva.	1 2 0
No. 88—	काव्यप्रकाशः Kavyaprakasa (Alaṅkāra) of Mammaṭabhaṭṭa with the two com- mentaries the Sampradāyaprakaśinī of Śrī Vidyācakravartin and the Sāhi- tyacūḍāmaṇi of Bhāṭṭagopāla (Part I, 1-5 Ullāsās).	3 0 0
No. 89—	स्फोटसिद्धिः Sphotasiddhi (Vyākaraṇa) by Bharatamīśra.	0 8 0
No. 90—	मीमांसाश्लोकवार्तिकम् Mimamsasloka- vartika with the commentary Kāśikā of Sucaritamīśra (Part I).	2 8 0
No. 91—	होराशास्त्रम् Horasastra of Varāhamihirā- cārya with the Vivaraṇa of Rudra.	3 0 0
No. 92—	रसोपनिषत् Rasopanisat.	2 0 0
No. 93—	वेदान्तपरिभाषा Vedantaparibhāṣa (Vedānta) of Dharmarājādhvarīndra with the commentary Prakāśika of Peddādīkṣita.	1 8 0
No. 94—	ब्रह्मदेशी Brihaddesi (Sangīta) of Matangamuni.	1 8 0
No. 95—	रणदीपिका Ranadīpikā (Jyotiṣa) of Kumāragaṇapāka.	0 4 0

No. 96—क्रक्षसंहिता Rksamhita with the Bhāṣya of Skandasvāmin and the commentary of Veṅkataṁādhavārya (Part I, 1st Adhyāya in 1st Aṣṭaka). 1 8 0
No. 97—नारदीयमनुसंहिता Naradiyamanusamhita (Smṛti) with Bhāṣya of Bhavasvāmin. 2 0 0
No. 98—शिल्परत्नम् Silparatna (Silpa) by Śrī- kunāra. (Part II.) 2 8 0
No. 99—मीमांसालोकवाचिकम् Mimamsasloka- vartika (Mīmāṃsā) with the com- mentary Kāśikā of Sucaritamīśa (Part II). 2 0 0
No. 100—काव्यप्रकाशः Kavyaprakasa (Alaṅkāra) of Mammaṭabhaṭṭa with the two com- mentaries, Sampradāyaprakāśini of Śrīvidyācakravartin and Sāhitya- cūḍāmaṇi of Bhāttagopāla. (Part II, 6-10 Uliśās). 5 0 0
No. 101—आर्यभट्टीयम् Aryabhatīya (Jyotiṣa) of Āryabhaṭṭācārya with the Bhāṣya of Nilakanṭhasomasutvan (Part I. Gaṇitapāda). 2 8 0
No. 102—दत्तिलम् Dattila (Saṅgīta) of Dattila- muni. 0 4 0
No. 103—हंससन्देशः Hamsasandesa (Vedānta) with commentary. 1 0 0
No. 104—साम्बपञ्चाशिका Sambapancasikā (Stuti) with commentary. 1 0 0
No. 105—निधिप्रदीपः Nidhipradipa of Siddha- śrikanṭhaśambhu. 0 4 0
No. 106—प्रक्रियासर्वस्वम् Prakriyasarvavasya (Vyākaraṇa) of Śrī Nārāyaṇa Bhaṭṭa with commentary (Part I.). 1 0 0

No. 107—काव्यरत्नम् Kavyaratna (Kāvya) of Arhaddasa	0 12 0
No. 108—बालमार्ताण्डविजयम् Balamartanda- vijaya (Nāṭaka) of Devarājakavi.	1 8 0
No. 109—न्यायसारः Nyayasara with the commentary of Vāsudevasūri.	1 8 0
No. 110—आर्यभटीयम् Aryabhatīya (Jyotiṣā) of Āryabhaṭācārya with the Bhāṣya of Nīlakanṭhasomasutvan.(Part II. Kālakriyāpāda)	1 0 0
No. 111—हृदयप्रियः Hridayapriya (Vaidyaka) by Parameśvara,	3 0 0
No. 112—कुचेलोपाख्यानम् अजामिलोपाख्यानं च । Kucelopakhyana and Ajamilo- pakhyana (Saṅgīta) by H. H. Svāti Śrī Rāma Varma Maharaja.	0 4 0
No. 113—सङ्गीतकृतयः Sangitakrtis (Gāna) of H. H. Svāti Śrī Rāma Varma Maharaja.	1 0 0
No. 114—साहित्यमीमांसा Sahityamimamsa (Alaṅkāra)	1 0 0
No. 115—ऋग्संहिता Rksamhita (with the Bhāṣya of Skandasvāmin and the commentary of Veṅkaṭamādha- vārya) (Part II 2nd Adhyāya in Ist Aṣṭaka.)	1 8 0
No. 116—वाक्यपदीयम् Vakyapadiya (Vyākaraṇa) with the commentary Prakīrṇaka- prakāśa by Helaraja son of Bhutiraja. (Part I).	1 8 0
No. 117—सरस्वतीकण्ठाभरणम् Sarasvatikanta- bharana (Vyākaraṇa) by Bhojadeva with the commentary of Śrī Nārā- yaṇa Daṇḍanātha.	1 8 0

No. 118—बालरामभरतम् Balaramabharata (Nātya) by Balarāma Varma Vanci Maharaja.	2 8 0
No. 119—विवेकमार्ताण्डः Vivekamarthanda (Vedānta) of Viśvarūpadeva	0 8 0
No. 120—शौनकीयम् Saunakiya.	0 8 0
No. 121—वैखानसागमः Vaikhanasagama (Tantra) of Marīci.	2 0 0
No. 122—प्रबोधचन्द्रोदयम् Prabodhacandrodaya (Nāṭaka) by Kṛṣṇamīśrayati : with the commentary Nāṭakā- bharaṇa of Śrī Govindāmrta- bhagavān.	2 0 0
No. 123—सङ्ग्रामविजयोदयः Sangramavijayo- daya(Jyotiṣa).	2 0 0
No. 124—हरमेखला Haramekhala of Māhuka with commentary (Part I. chapters 2, 3 & 4)	1 8 0

Apply to:—

The Superintendent,

Government Press,

Trivandrum.